

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
W 2015 ROKU**

Zgodnie z art. 4 ust. 2 Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego ma obowiązek przedstawić Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja przyjęła *Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Finansowego w 2015 roku* na jej 296 posiedzeniu w dniu 8 marca 2016 roku.

Spis treści

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego	5
1. Komisja Nadzoru Finansowego	13
2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje	19
2.1. Sektor bankowy	22
2.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	24
2.3. Sektor usług płatniczych	24
2.4. Sektor ubezpieczeniowy	25
2.5. Sektor emerytalny	28
2.6. Rynek kapitałowy i towarowy	34
3. Działania licencyjno-autoryzacyjne	45
3.1. Sektor bankowy	45
3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	47
3.3. Sektor usług płatniczych	48
3.4. Sektor ubezpieczeniowy	48
3.5. Sektor emerytalny	51
3.6. Rynek kapitałowy i towarowy	52
4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym	61
4.1. Nadzór bankowy	61
4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)	67
4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych	67
4.4. Nadzór ubezpieczeniowy	70
4.5. Nadzór emerytalny	79
4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym	83
5. Działania inspekcyjne	93
5.1. Sektor bankowy	93
5.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	103
5.3. Sektor usług płatniczych	109
5.4. Sektor ubezpieczeniowy	110
5.5. Sektor emerytalny	114
5.6. Rynek kapitałowy i towarowy	115
5.7. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	121
6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe	127
6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego	127
6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego	127
6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego	132
7. Pozostałe działania	153
7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym	153
7.2. Udział w pracach legislacyjnych	161
7.3. Współpraca międzynarodowa	165
7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego	172
7.5. Działania edukacyjne i informacyjne	178
7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi	179
8. Organizacja Urzędu Komisji	183
9. ANEKSY	195
Spis tabel	229
Spis wykresów	233

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Misją Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) jest dbanie o stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego.

Aktywa systemu finansowego w Polsce wzrosły w 2015 r. o 97,1 mld zł, tj. o 4,3% i na koniec roku wyniosły 2,3 bln zł. Wskaźniki bezpieczeństwa w najistotniejszych sektorach rynku utrzymują się na stabilnym poziomie – współczynnik wypłacalności w sektorze bankowym wyniósł na koniec 2015 r. 16,31%, pokrycie marginesu wypłacalności środkami własnymi w sektorze ubezpieczeń 328,49%, pokrycie aktywów netto OFE środkami płynnymi PTE i środkami funduszu gwarancyjnego to 2,3%*, wskaźnik pokrycia kapitału własnego TFI wyniósł 628%** , a łączny współczynnik kapitałowy domów maklerskich 30,64%. Złożona pozostaje sytuacja spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – współczynnik kapitałowy SKOK, po uwzględnieniu ustaleń inspekcji KNF, wyniósł na koniec 2015 r. minus 1,8%.

W styczniu 2015 r. bank centralny Szwajcarii zdecydował o zaprzestaniu obrony minimalnego kursu CHF/EUR. W efekcie gwałtownie umocnił się kurs franka szwajcarskiego względem walut głównych, a silnemu osłabieniu względem CHF uległ polski złoty. Przełożyło się to na wzrost złotowej wartości kredytów mieszkaniowych udzielonych w przeszłości gospodarstwom domowym, denominowanych lub indeksowanych we frankach szwajcarskich. W nowej sytuacji zabrakło ze strony banków dobrowolnej i adekwatnej reakcji – banki nie zgodziły się na systemową restrukturyzację kredytów zaproponowaną przeze mnie w Sejmie RP w lutym 2015 r. W związku z dodatkowym ryzykiem, KNF nałożyła na banki znacząco zaangażowane w kredyty walutowe dodatkowe wymogi kapitałowe.

Istotnym wydarzeniem 2015 r. była upadłość Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, znanego jako SK bank. Ostatnio upadłość banku miała w Polsce miejsce w 2001 r. Przyczyną orzeczonej przez sąd upadłości SK banku była niewypłacalność – aktywa banku nie wystarczały na pokrycie jego zobowiązań, niedobór wynosił około 1,28 mld zł. Nadzór finansowy jako pierwszy, a nie inne instytucje takie jak: bank zrzeczający, biegły rewident czy izby skarbowe, ujawnił – w ramach prowadzonych przez siebie działań – rzeczywisty stan SK banku. Poprzednie władze SK banku funkcjonujące do czasu wprowadzenia przez KNF zarządu komisarycznego dopuściły się nieprawidłowości w zarządzaniu ryzykiem kredytowym ujawnionych przez inspekcję KNF. Poprzedni zarząd ukrył występujące w banku ryzyko, sprawozdawczość przekazywana do KNF nie odzwierciedlała rzeczywistej sytuacji banku. Zarząd komisaryczny miał możliwość analizy wszystkich dokumentów, kontaktów z klientami, sprawdzenia powiązań między kredytobiorcami oraz przeglądu przedmiotów zabezpieczeń i ponownej ich wyceny. Pozwoliło to zgromadzić pełną wiedzę o rzeczywistej sytuacji banku i jej przyczynach. Poprzedni zarząd SK banku dopuścił do nadmiernej koncentracji kredytów, nie ujawniał pośrednich powiązań pomiędzy finansowanymi przez bank kredytobiorcami i przyjmował, jako podstawę pomniejszeń podstawy tworzenia koniecznych rezerw na pokrycie ryzyka kredytowego, nieadekwatne zabezpieczenia. W odpowiedzi na ogłoszenie KNF do udziału w restrukturyzacji SK banku nie zgłosił się żaden inny bank, więc jedynym rozwiązaniem wynikającym z przepisów prawa i standardów unijnych było zawieszenie działalności SK banku oraz wystąpienie przez KNF do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości niewypłacalnego banku spółdzielczego. Stanowiło to formalną przesłankę do uruchomienia wypłat środków gwarantowanych z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG). Ukrywany przez bank proceder udało się wykryć dzięki temu, że działał nadzór publiczny KNF, dysponujący jako jeden z nielicznych w Europie własnym filarem inspekcyjnym.

W lutym 2015 r. KNF przypomniała bankom o konieczności rzetelnego informowania klientów przed zawarciem umowy o ryzyku związanym z możliwym wzrostem oprocentowania kredytu. Zgodnie z naszym stanowiskiem banki powinny prezentować klientom symulacje obsługi kredytu dla rocznej stopy procentowej na poziomie: 3%, 5%, 10% i 15%. Powinno

* średnia arytmetyczna ze wskaźników dla poszczególnych podmiotów

** średnia arytmetyczna ze wskaźników dla poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych

się to przyczynić do lepszego zrozumienia przez klientów ryzyka stopy procentowej. Szczególną uwagę KNF zwracała również na ryzyko dla infrastruktury teleinformatycznej, szczególnie bezpieczeństwo w bankowości elektronicznej. Wydano m.in. rekomendację dotyczącą bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i SKOK. Pakiet regulacji uzupełniły: znowelizowana Rekomendacja P dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków i nowa Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Do publicznych konsultacji zostały przekazane projekty Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji, Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach i wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych. Z inicjatywy KNF ustawowo wprowadzono maksymalną dźwignię na forexie.

Na zbliżonym poziomie utrzymała się liczba banków komercyjnych objętych postępowaniem naprawczym – na koniec 2015 r. wynosiła 7 (w tym jeden bank zrzeszający), natomiast udział aktywów banków komercyjnych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2015 r. 4,5%.

Kontynuowana była restrukturyzacja w sektorze spółdzielczych instytucji kredytowych. Dostosowując się do regulacji unijnych w obu zrzeszeniach banków spółdzielczych utworzono systemy ochrony instytucjonalnej (IPS), uznane następnie przez KNF. Na skutek decyzji KNF doszło do sanacji poprzez przejęcia banków spółdzielczych w Zawierciu i Lesznowoli oraz SKOK Wesoła i SKOK Siarkopol. Na koniec 2015 r. postępowaniem naprawczym objętych było 39 kas oraz 36 banków spółdzielczych. Przychylając się do wniosku KNF sąd ogłosił upadłość SKOK Wołomin. Wydane zostały pierwsze rekomendacje KNF dla SKOK – Rekomendacja A-SKOK dotycząca ryzyka kredytowego i Rekomendacja B-SKOK dotycząca ładu korporacyjnego, a następnie Rekomendacja C-SKOK w sprawie rachunkowości. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego potwierdzona została konstytucyjność ustawy, która objęła działalność SKOK nadzorem publicznym KNF.

Rok 2015 był dla sektora ubezpieczeniowego ostatnim rokiem intensywnych przygotowań do wdrożenia od początku 2016 roku systemu Wyplacalność II. Przeprowadzonych zostało wiele działań – konferencje, spotkania, konsultacje, badania – dotyczących nowych zasad zarządzania, sprawozdawczości, ustalania wyplacalności i stosowania modeli wewnętrznych – mających na celu przygotowanie w tym zakresie zarówno sektora ubezpieczeniowego, jak i samego organu nadzoru. Znaczna ich część odbyła się w ramach kontynuacji działań prowadzonych regularnie od wielu lat (np. w zakresie przygotowania kapitałowego, systemu zarządzania, modeli wewnętrznych). Natomiast w 2015 r. po raz pierwszy w historii przygotowań do Wyplacalności II krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji przekazały organowi nadzoru testowe opisowe sprawozdania Wyplacalność II (roczne). Ponadto przekazały testowe roczne i kwartalne sprawozdania ilościowe, w których zakres przekazywanych informacji był o ok. 40% większy niż w badaniach QIS przeprowadzonych w poprzednich 3 latach, choć wciąż mniejszy niż w docelowych sprawozdaniach. Została uchwalona ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej implementująca regulacje unijne dotyczące systemu Wyplacalność II, co dało bezsporne podstawy prawne do rozpoczęcia stosowania w Polsce systemu Wyplacalność II od 1 stycznia 2016 r. W tym samym czasie organ nadzoru podejmował także szereg działań, które odnosiły się do bieżących wydarzeń i trendów obserwowanych na rynku ubezpieczeniowym. Komisja przyznała licencje dla trzech nowych zakładów ubezpieczeń. Przekazano zakładom ubezpieczeń stanowisko w sprawie kalkulacji składek w ubezpieczeniach komunikacyjnych – składki muszą być adekwatne do poziomu oszacowanego ryzyka i ponoszonych kosztów. KNF wydała też wytyczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Do publicznych konsultacji zostały przekazane projekty wytycznych dotyczących systemu zarządzania produktem oraz badania adekwatności produktu.

Na rynku usług płatniczych KNF wydała osiem zezwoleń dla krajowych instytucji płatniczych.

KNF to również działania sankcyjne. W 2015 r. wydano 310 decyzji o nałożeniu kar pieniężnych na podmioty z rynku finansowego. Przykładem może być kara 800 tysięcy złotych dla Norica Holding s.a.r.l. z Luksemburga za naruszenie obowiązków informacyjnych związanych ze znacznymi pakietami akcji Grupa Azoty.

W obszarze regulacji sektora bankowego oraz rynku kapitałowego w 2015 r. dokonano wdrożenia do prawa polskiego przepisów tzw. pakietu CRD IV/CRR, wprowadzając szereg nowych i ważnych rozwiązań w zakresie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi oraz ustanawiając Komitet Stabilności Finansowej, odpowiedzialny dotychczas za zarządzanie kryzysowe, krajowym organem nadzoru makroostrożnościowego. Z perspektywy regulacji rynku kapitałowego warto także odnotować uchwalenie przez Sejm VII kadencji ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym oraz niektórych innych ustaw. W drodze tej nowelizacji dokonano zasadniczej przebudowy systemu finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym. W systemie,

który zacznie funkcjonować począwszy od 2016 r., koszty nadzoru rozłożone są równomiernie i obejmują wszystkich kluczowych uczestników rynku kapitałowego. W 2015 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) uczestniczył w pracach legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ofercie publicznej, który dostosowuje do polskiego porządku prawnego przepisy dyrektywy Transparency II (dyrektywy 2013/50/EU). Projekt ustawy przewiduje m.in. zastrzeżenie sankcji administracyjnych nakładanych na emitentów, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym, za naruszenie przepisów dotyczących obowiązków informacyjnych określonych w dyrektywie Transparency II. Na dzień 31 grudnia 2015 r. projekt znajdował się na etapie prac sejmowych. UKNF prowadził również działania edukacyjne mające na celu poinformowanie emitentów o projektowanych zmianach.

W 2015 r. odbyły się w KNF trzy kontrole Najwyższej Izby Kontroli (NIK) dotyczące: nadzoru nad publicznym obrotem instrumentami finansowymi oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, a także wykonania budżetu państwa w 2014 roku w części 70 Komisja Nadzoru Finansowego. W ww. przypadkach KNF uzyskała ocenę pozytywną, co stanowi najwyższą ocenę w trzystopniowej skali stosowanej przez NIK.

Andrzej Jakubiak
Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)

Opis poszczególnych wydarzeń zasygnalizowanych w liście Przewodniczącego KNF można znaleźć w tekście Sprawozdania

Wydarzenia	Rozdział	Strona
Propozycja Przewodniczącego KNF dotycząca restrukturyzacji kredytów udzielonych w CHF w związku z decyzją banku centralnego Szwajcarii o zaprzestaniu obrony kursu minimalnego CHF/EUR	2.	19-20
Upadłość Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie (SK bank)	2., 4.1.	20, 63
Stanowisko w sprawie informowania o ryzyku zmiennej stopy procentowej	6.3.	134
Rekomendacja dotycząca bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	6.2.	130
Rekomendacja P dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków	6.2.	127-128
Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach	6.2.	128
Projekt Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji	6.2.	129
Projekt Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach	6.2.	128-129
Projekt Wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC	6.3.	133
Stanowisko KNF dotyczące wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego (tzw. dźwigni finansowej)	6.3.	142-143
Projekt wytycznych dotyczących systemu zarządzania produktem	6.3.	133
Projekt wytycznych dotyczących badania adekwatności produktu	6.3.	133
Postępowania naprawcze w bankach komercyjnych	4.1.	61-62
Uznanie przez KNF systemów ochrony instytucjonalnej sektora bankowości spółdzielczej	4.1.	66
Przejęcia Banków Spółdzielczych w Zawierciu i Lesznowoli	4.1.	63
Przejęcie SKOK Wesola i SKOK Siarkopol	4.2.	67
Postępowania naprawcze w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	4.2.	67
Postępowania naprawcze w bankach spółdzielczych	4.1.	61-62
Ogłoszenie upadłości SKOK Wołomin	4.2.	67
Rekomendacje dla sektora SKOK:		
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Rekomendacja A-SKOK dotycząca dobrych praktyk zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ▶ Rekomendacja B-SKOK dotycząca dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, ▶ Rekomendacja C-SKOK dotycząca rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. 	6.2.	131
	6.2.	131
	6.2.	132

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie nadzoru nad działalnością SKOK	4.2., 6.3.	67, 140
Działania przygotowawcze do spełnienia wymogów systemu Wyłagalność II	4.4.	74-78
Uchwalenie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	7.2.	162
Wdrożenie przepisów pakietu CRD IV/CRR do polskiego prawa	4.1., 7.2.	66, 162
Przebudowa systemu finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym	7.2.	161
Projekt ustawy o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, dostosowujący przepisy dyrektywy Transparency II do polskiego porządku prawnego	7.2.	164
Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	2.4., 3.4.	25, 48
Stanowisko KNF w sprawie adekwatności składek w ubezpieczeniach komunikacyjnych	6.3.	140
Wytyczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	6.3.	132-133
Zezwolenia na działalność dla krajowych instytucji płatniczych	3.3.	48
Kary pieniężne nałożone na podmioty rynku finansowego	7.1.	156
Kontrole przeprowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli	5.7., 8.	123, 191

Komisja Nadzoru Finansowego

1

1. Komisja Nadzoru Finansowego

Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej „Komisja”, „KNF” lub „organ nadzoru”) działa na mocy ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 614, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym.

KNF sprawuje nadzór nad rynkiem finansowym, który obejmuje: nadzór bankowy, nadzór emerytalny, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór nad instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego, nadzór nad

agencjami ratingowymi, a także nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja jest organem kolegialnym. W skład Komisji wchodzi: Przewodniczący, dwóch Zastępców Przewodniczącego oraz czterech członków: minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel, Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego wiceprezes Narodowego Banku Polskiego oraz przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego działała w składzie:

Przewodniczący Komisji

Andrzej Jakubiak

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Lesław Gajek

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Wojciech Kwaśniak

Członkowie Komisji:

Przedstawiciel Ministra Finansów

Ludwik Kotecki – do 4 sierpnia 2015 r.

Piotr Piłat – od 5 sierpnia 2015 r. do 22 grudnia 2015 r.

Piotr Nowak – od 23 grudnia 2015 r.

Przedstawiciel Ministra Pracy i Polityki Społecznej

(od 16 listopada 2015 r. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej)

Jacek Męcina – do 21 września 2015 r.

Mariusz Kubzdyl – od 22 września 2015 r. do 21 grudnia 2015 r.

Eryk Kłossowski – od 22 grudnia 2015 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego Wiceprezes NBP

Piotr Wiesiołek – Wiceprezes NBP – do 19 marca 2015 r.

Anna Trzecińska – Wiceprezes NBP – od 20 marca 2015 r.

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Jerzy Pruski – do 18 września 2015 r.

Zdzisław Sokal – od 25 września 2015 r.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego w 2015 roku

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

Andrzej Jakubiak

Zastępcy Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Lesław Gajek

Wojciech Kwaśniak

Pozostali Członkowie Komisji Nadzoru Finansowego

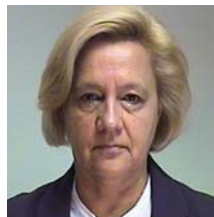
Piotr Nowak

Przedstawiciel Ministra Finansów
(od 23 grudnia 2015 r.)

Eryk Kłossowski

Przedstawiciel Ministra Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej
(od 22 grudnia 2015 r.)

Anna Trzecińska

Wiceprezes Narodowego
Banku Polskiego
(od 20 marca 2015 r.)

Zdzisław Sokal

Przedstawiciel Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej
(od 25 września 2015 r.)

Piotr Piłat

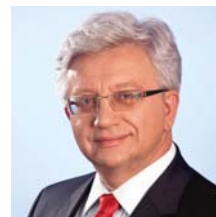
Przedstawiciel Ministra Finansów
(od 5 sierpnia 2015 r.
do 22 grudnia 2015 r.)

Mariusz Kubzdyl
Przedstawiciel Ministra Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej
(od 22 września 2015 r.
do 21 grudnia 2015 r.)

Piotr Wiesiołek

Wiceprezes Narodowego
Banku Polskiego – I Zastępca
Prezesa NBP
(do 19 marca 2015 r.)

Jerzy Pruski

Przedstawiciel Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej
(do 18 września 2015 r.)

Ludwik Kotecki

Przedstawiciel
Ministra Finansów
(do 4 sierpnia 2015 r.)

Jacek Męcina

Przedstawiciel Ministra Pracy i Poli-
tyki Społecznej
(do 21 września 2015 r.)

Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym

Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji.

W 2015 roku odbyły się 42 posiedzenia Komisji, na których podjęto łącznie 718 uchwał, spośród których 664 miały postać decyzji i postanowień.

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2012-2015

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał			
	2012	2013	2014	2015
Sprawy dotyczące sektora bankowego	67	76	76	71
Sprawy dotyczące sektora SKOK	-	16	47	74
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	3	17	10	312
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeń	59	36	54	46
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	74	67	71	53
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	152	214	153	155
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	4	4	4	7
Ogółem	359	430	415	718

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Postanowienia wydane przez Przewodniczącego KNF

W 2015 r. Przewodniczący KNF wydał 12 postanowień o wszczęciu postępowania z urzędu – z art. 13 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym.

Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia KNF

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym KNF może upoważnić Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych.

W 2015 roku na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 2975 decyzji i postanowień.

Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF w latach 2012-2015

Przedmiot decyzji oraz postanowień	Liczba decyzji oraz postanowień			
	2012	2013	2014	2015
Sprawy dotyczące sektora bankowego	418	374	563	959
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	63	247	102	260
Sprawy dotyczące sektora SKOK	-	316	95	214
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeń	393	347	424	412
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	396	293	357	236
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	878	670	686	885
Sprawy o charakterze międzysektorowym	19	23	19	0
Sprawy dotyczące innych obszarów	0	0	0	9
Ogółem	1951	2270	2246	2975

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji administracyjnych i postanowień wydanych na podstawie upoważ-

nienia udzielonego przez Komisję w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja wydaje Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego. W okresie objętym sprawozdaniem wydano 65 Dzienników Urzędowych Komisji, w których publikowane były (o ile to było wymagane przepisami prawa) m.in. uchwały wydane przez KNF oraz Komunikaty Komisji Eg-

zaminacyjnych powołanych przez Przewodniczącą Komisji Nadzoru Finansowego.

Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2015 roku stanowi Aneks 3.

Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

Według wstępnych szacunków wzrost PKB Polski w całym 2015 r. wyniósł 3,6%. Tym samym utrzymane zostało wysokie tempo wzrostu gospodarczego z lat poprzednich i Polska pozostała jednym z szybciej rozwijających się państw Unii Europejskiej. W latach 2005-2014 średnie roczne tempo wzrostu naszej gospodarki wyniosło 3,8%. W tym okresie wśród krajów UE tak szybki rozwój odnotowany został tylko na Słowacji, wzrost dla całej UE28 wyniósł 0,9%, a dla strefy euro zaledwie 0,7%. W 2015 r. wzrost gospodarczy Polski, podobnie jak w roku poprzednim, opierał się na konsumpcji gospodarstw domowych oraz – w mniejszym stopniu – na nakładach brutto na środki trwałe. Wpływ obrotów z zagranicą był również pozytywny, aczkolwiek niewielki. Znacząco poprawiło się skumulowane saldo rachunku bieżącego, które wyniosło -0,9 mld zł (wobec -11 mld zł w 2014 r.). Na rynku pracy kontynuowany był pozytywny trend z lat 2013 i 2014, dzięki czemu stopa bezrobocia osiągnęła pod koniec grudnia 2015 r. poziom 9,8%. Poprzednio jednocyfrowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce odnotowana została w grudniu 2008 r. Na historycznie niskich poziomach znajdowała się także stopa inflacji, która w 2015 r.

ani razu nie była dodatnia, a w skali całego roku wyniosła -0,9%. Fakt wystąpienia deflacji w dużym stopniu determinował decyzje Rady Polityki Pieniężnej dotyczące poziomu stóp procentowych. W marcu nastąpiło ich obniżenie do historycznie niskich wartości – referencyjnej do 1,5%, a depozytowej do 0,5% – które do końca roku pozostały na tym samym poziomie. Istotne zmiany zaszły w ciągu omawianego roku na rynku walutowym. W styczniu Bank Szwajcarii uwolnił kurs swojej waluty, co spowodowało gwałtowną aprecjację franka, także wobec złotego. Przełożyło się to na wzrost złotowej wartości kredytów mieszkaniowych udzielonych w przeszłości gospodarstwom domowym, denominowanych lub indeksowanych do franka szwajcarskiego. W nowej sytuacji zabrakło ze strony banków dobrowolnej i adekwatnej reakcji – banki nie zgodziły się na systemową restrukturyzację kredytów zaproponowaną przez Przewodniczącą Komisji Nadzoru Finansowego na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych w dniu 3 lutego 2015 roku. Poniżej przedstawiono propozycję dotyczącą restrukturyzacji kredytów udzielonych w CHF.

Propozycja Przewodniczącej KNF dotycząca restrukturyzacji kredytów udzielonych w CHF, przedstawiona na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych w dniu 3 lutego 2015 roku

Założenie:

Zastąpienie wszystkich parametrów kredytów CHF parametrami typowymi dla kredytów PLN w momencie ich udzielenia oraz przy uwzględnieniu typu klienta. Oznacza to, że po przewalutowaniu kredytu CHF na kredyt PLN kredytobiorca powinien otrzymać takie warunki umowy dotyczące stopy referencyjnej, marży, prowizji, etc., jakie otrzymałby, gdyby w momencie udzielenia kredytu zdecydował się na kredyt PLN. Powyższe oznacza osiągnięcie stanu, w którym:

- ▶ wyeliminowane zostanie ryzyko systemowe związane z kursami walut, obciążające dzisiaj zarówno kredytobiorcę (klienta), jak i kredytodawcę (bank),
- ▶ kredytobiorcy zadłużeni dzisiaj w walucie obcej nie będą uprzywilejowani w stosunku do kredytobiorców zadłużonych w PLN.

Przewalutowanie może być przeprowadzone przy założeniu dobrowolności, czyli za zgodą zarówno klienta, jak i banku.

Realizacja:

Przewalutowanie kredytu CHF na PLN następuje po średnim kursie NBP z dnia przewalutowania, przy jednoczesnym podziale kredytu na dwa kredyty:

- a) kredyt zabezpieczony hipotecznie, którego wartość na dzień przewalutowania powinna odpowiadać wartości, jaką posiadałby w tym dniu analogiczny kredyt PLN udzielony w tym samym momencie co kredyt CHF,
- b) kredyt niezabezpieczony hipotecznie, którego wartość w dniu przewalutowania stanowi różnicę pomiędzy wyrażonym w złotych całkowitym stanem zadłużenia z tytułu kredytu CHF ustaloną według średniego kursu NBP z dnia przewalutowania, a stanem zadłużenia z tytułu kredytu zabezpieczonego hipotecznie.

Kredyt ten w przybliżeniu odzwierciedla skutki osłabienia PLN względem CHF (od momentu udzielenia kredytu do momentu jego przewalutowania).

Jednocześnie dokonuje się podziału wygenerowanego ryzyka kursowego pomiędzy bank i kredytobiorcę, co oznacza, że kredyt niezabezpieczony hipotecznie zostanie w połowie spłacony przez kredytobiorcę, a w połowie umorzony przez bank (wraz ze stopniową spłatą kredytu). Oprocentowanie tego kredytu ustala się na poziomie 1,00% w całym okresie spłaty, a ostateczny termin spłaty tego kredytu powinien być zgodny z ostatecznym terminem spłaty kredytu zabezpieczonego hipotecznie. Bank dokonuje umorzenia zgodnie z harmonogramem spłaty, co oznacza, że przedterminowa spłata całości lub części kredytu niezabezpieczonego hipotecznie nie przekłada się na konieczność dokonania przedterminowego umorzenia przez bank.

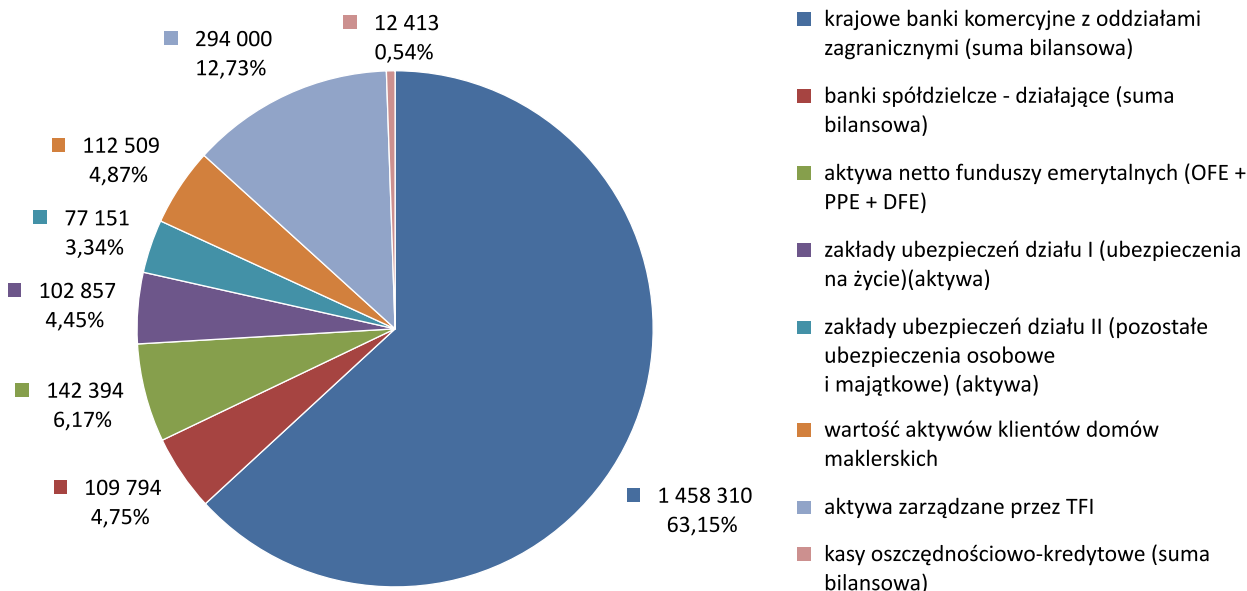
Warunkiem dokonania przewalutowania jest pokrycie przez kredytobiorcę CHF różnicy, jaka występuje pomiędzy sumą dotychczasowych rat spłaty, dokonanych przez kredytobiorcę CHF, a sumą rat spłaty, jaką musiałby zapłacić, gdyby od początku posiadał kredyt PLN.

Jeżeli kredytobiorca nie jest w stanie jednorazowo dokonać wpłaty tej kwoty, to bank udziela na tę kwotę dodatkowego kredytu, którego oprocentowanie ustala się na poziomie 1,00% w całym okresie spłaty, a ostateczny termin spłaty tego kredytu powinien być zgodny z ostatecznym terminem spłaty kredytu zabezpieczonego hipotecznie.

W ciągu roku złoty osłabił się również wobec dolara amerykańskiego oraz – w IV kwartale – wobec euro. 31 grudnia polska waluta była słabsza niż rok wcześniej wobec franka szwajcarskiego (zmiana kursu CHF/PLN z 3,58 do 3,93), wobec dolara (zmiana kursu USD/PLN z 3,57 do 3,90) oraz nieco silniejsza wobec euro (zmiana kursu EUR/PLN z 4,30 do 4,26). Pozytywne informacje na temat polskiej gospodarki i jej dobra kondycja na tle innych krajów rozwiniętych nie znalazły zatem odzwierciedlenia w kursie złotego, na który

oddziałują przede wszystkim czynniki globalne. Pod koniec 2015 r. oprocentowanie dwuletnich obligacji Skarbu Państwa wynosiło 1,3% i było niższe niż przed rokiem (1,6%). W przypadku rentowności obligacji dziesięcioletnich zaobserwowano tendencję odwrotną – w ciągu roku nastąpił wzrost ich oprocentowania z 2,2% do 2,9%. Pod koniec III kwartału 2015 r. dług sektora rządowego i samorządowego wyniósł 915 mld zł i był o 6% wyższy w stosunku do stanu z końca 2014 roku.

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2015 roku (w mln zł)*

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Suma bilansowa sektora bankowego na koniec XII 2015 r. wynosiła 1599 mld zł – dane przedstawione na wykresie nie obejmują oddziałów instytucji kredytowych, które nie są nadzorowane przez KNF w pełnym zakresie. Prezentowane dane za 2015 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków i skok za grudzień 2015 r. i nie są audytowane.

Suma bilansowa sektora bankowego wzrosła w ciągu roku o 4,4% i na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 1,6 bln zł. Banki w omawianym okresie wypracowały zysk w wysokości 11,5 mld zł i był on o 28% niższy niż w roku poprzednim. Istotnym dla całego sektora wydarzeniem była upadłość

Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, co wpłynęło na pogorszenie wyników sektora. W ostatnich 10 latach była to trzecia – po dwóch przeprowadzonych w 2014 r. – wypłata środków z BFG na rzecz klientów upadającej instytucji finansowej.

Suma bilansowa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wyniosła na koniec grudnia 2015 r. 12,4 mld zł i była o 10,6% niższa niż rok wcześniej.

Suma bilansowa sektora ubezpieczeniowego wzrosła w ciągu roku o 0,86% i na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 180 mld zł, z czego blisko 103 mld zł przypadało na zakłady z działu I – ubezpieczenia na życie, a 77 mld zł na zakłady z działu II – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. W omawianym okresie ubezpieczyciele wypracowali zysk w wysokości 5,7 mld zł (z czego 3 mld zł przypadało na dział I, a 2,7 mld zł na dział II) i był on o 14% niższy niż w roku poprzednim.

Wartość aktywów zarządzanych przez powszechne towarzystwa emerytalne – w porównaniu do przełomowego roku poprzedniego – nie zmieniła się w 2015 r. w istotny sposób. Pod koniec 2014 r. wynosiły one 149 mld zł, a pod koniec 2015 r. osiągnęły poziom 142 mld zł, co oznaczało spadek o 6%.

W 2015 r. zanotowano istotny spadek indeksów na warszawskiej giełdzie. WIG stracił w ciągu roku 9,6%, a WIG20 19,7% i był to jeden z gorszych wyników w historii giełdy. Wartość obrotów akcjami wyniosła 225 mld zł i była o 3% niższa niż w roku poprzednim, natomiast obroty obligacjami były o 9% niższe niż rok wcześniej. Pod koniec roku kapitalizacja spółek krajowych wyniosła 516 mld zł, a zagranicznych 566 mld zł i były to wartości niższe od tych z końca 2014 r. o odpowiednio 13% i 14%. W omawianym okresie zanotowano 30 debiutów oraz 13 wycofań – liczby te nie odbiegały od wartości z lat poprzednich.

Wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych wzrosła z poziomu 237 mld zł na koniec 2014 r. do 294 mld zł na koniec 2015 r. (wzrost o 24%). Wartość aktywów klientów domów maklerskich wyniosła pod koniec 2015 r. 112,5 mld zł i była o 5% wyższa niż pod koniec roku poprzedniego.

Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2015 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki komercyjne (w tym 1 bank państwowy i 2 banki zrzeszające)	38
Banki spółdzielcze	561
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	49
Krajowe instytucje płatnicze	36
Biura usług płatniczych	1380
Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie)	28
Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji działu II (ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe)	33
Powszechne towarzystwa emerytalne	12
Pracownicze towarzystwa emerytalne*	4
Podmioty prowadzące działalność maklerską	64
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	60
Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych	54
Towarowe domy maklerskie	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Likwidacja piątego podmiotu zakończy się 29 lutego 2016 r.

Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2015 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Instytucje kredytowe	27
Instytucje płatnicze	5
Zakłady ubezpieczeń	25
Zakłady reasekuracji	1
Firmy inwestycyjne	15
Spółki zarządzające*	1

* Podmiot, który uzyskał zezwolenie na zarządzanie funduszami typu UCITS.

Źródło: opracowanie własne UKNF

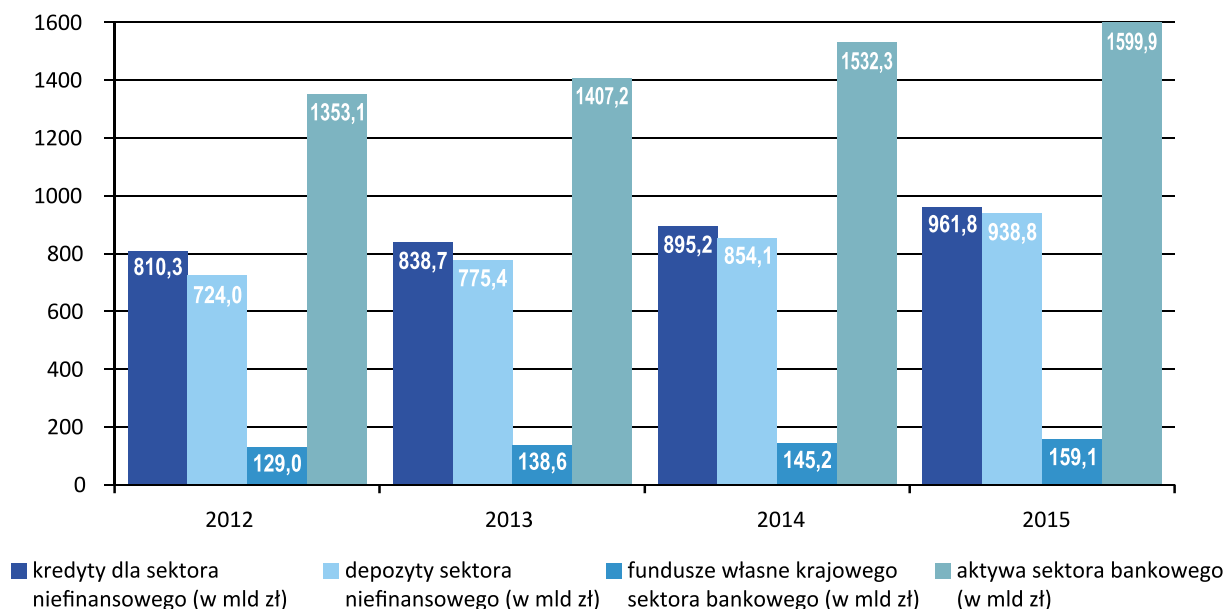
2.1. Sektor bankowy

Na koniec 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 38 banków komercyjnych (w tym 1 bank państwowy oraz 2 banki zrzeszające), 561 banków spółdzielczych oraz 27 oddziałów instytucji kredytowych.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. banki spółdzielcze były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie (358) oraz SGB-Banku SA w Poznaniu (202). Jeden bank spółdzielczy działał samodzielnie (KBS w Krakowie).

W roku 2015 żaden z banków spółdzielczych nie zmienił zrzeszenia, natomiast Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zgody na przeprowadzenie procesów łączeniowych w przypadku dwóch banków spółdzielczych. KNF w 2015 r. ustanowiła zarząd komisaryczny w dwóch bankach spółdzielczych, z których jeden został przejęty, a w stosunku do drugiego złożony został wniosek o ogłoszenie upadłości.

Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

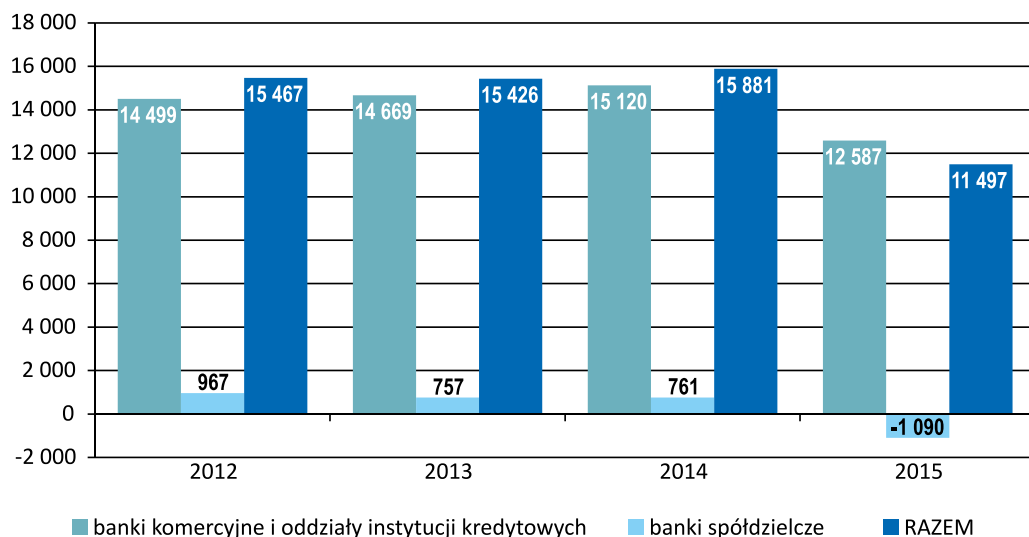
Prezentowane dane za 2015 rok pochodzą z sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2015 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Suma bilansowa polskiego sektora bankowego na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 1 599,9 mld zł (wzrost o 4,4% w relacji do końca grudnia 2014 r.). Na krajowe banki komercyjne (z oddziałami zagranicznymi) przypada 91,1% wartości aktywów sektora, 2% na oddziały instytucji kredytowych, a 6,9% na banki spółdzielcze.

W strukturze aktywów 71,2% (1 139,7 mld zł) stanowiły kredyty i inne należności, 14,7% (235,9 mld zł) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, 3,0% aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (48,1 mld zł), a 4,3% (69,1 mld zł) – kasa i operacja z bankami centralnymi. Po stronie pasywów depozyty stanowiły 69,7% sumy bilansowej (1 114,8 mld zł), a kapitały 10,9% (173,7 mld zł). Należności brutto od sektora niefinansowego wzrosły w 2015 r. o 7,4%, osiągając na koniec grudnia 961,8 mld zł.

Istotnym składnikiem aktywów sektora bankowego są kredyty mieszkaniowe, w tym denominowane we franku szwajcarskim (CHF) bądź indeksowane do tej waluty. W roku 2015 nastąpił – kolejny rok z rzędu – wyraźny spadek wolumenu kredytów w CHF – ich suma w walucie oryginalnej zmniejszyła się z 37,4 mld CHF na koniec grudnia 2014 r. do 34,9 mld CHF na koniec grudnia 2015 r., co oznacza spadek o 6,7%, a w perspektywie pięcioletniej – spadek o 25% (z poziomu 46,6 mld CHF na koniec grudnia 2010 r.). Jednocześnie jakość kredytów mieszkaniowych, w tym denominowanych w CHF, pozostaje dobra – w 2015 r. nieznacznie się poprawiła, a udział kredytów zagrożonych jest w portfelu kredytów mieszkaniowych najniższy ze wszystkich portfeli kredytów.

Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2012-2015 (w mln zł)

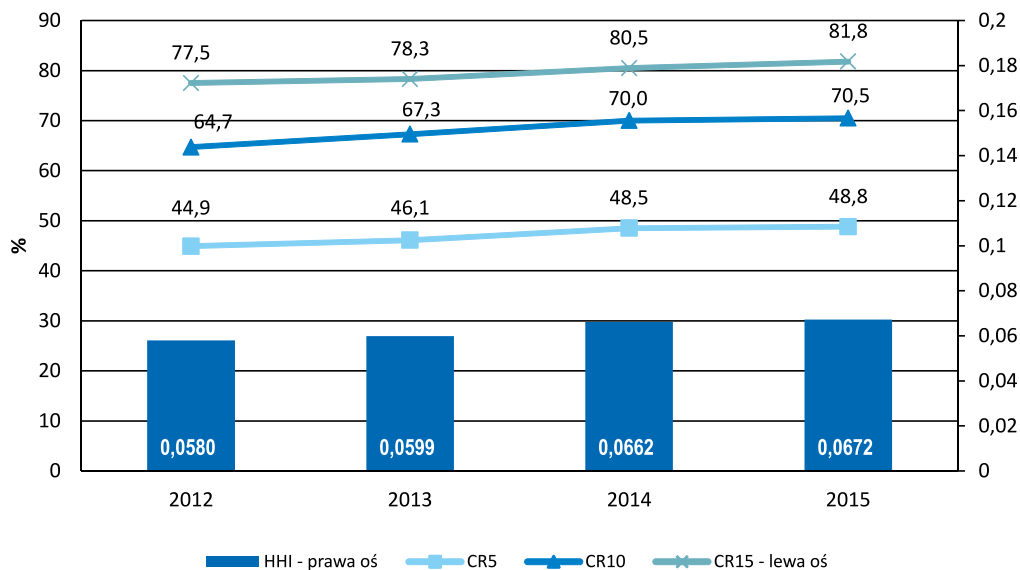
Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2015 rok pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2015 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2015 r. wyniósł 11,5 mld zł i był niższy o 27,6% w porównaniu z 2014 rokiem. Po wyłączeniu wyniku Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa – banki już poniosły dodatkowe obciążenia z tytułu jego upadłości – wynik sektora wyniósłby 13,13 mld zł, tj. byłby o 17,3% mniejszy niż w 2014 r. Wynik z tytułu odsetek był równy 35,4 mld zł (-4,8% r/r), z czego przychody odsetkowe wyniosły 52,6 mld zł (-10,6% r/r), a kosz-

ty odsetkowe 17,2 mld zł (-20,5%). Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 13,3 mld zł (-3,3% r/r). Wynik działalności bankowej zmalał w analizowanym okresie o 3% do 56 mld zł. Koszty działania banków były o 111,7% większe w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 30,4 mld zł, a odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wzrosły o 1,4% r/r do 8,4 mld zł.

Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów sektora bankowego ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego), będący miarą koncentracji rynku, wykorzystywaną do oceny poziomu konkurencji na danym rynku. Wskaźnik ten uwzględnia nie tylko liczbę podmiotów, ale ich względną wielkość. HHI na poziomie 0,0672 opisuje rynek konkurencyjny.

Prezentowane dane za 2015 rok pochodzą z sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2015 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

2.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Na koniec 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 48 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej zrzeszonych było 48 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W trakcie 2015 r. liczba kas uległa zmniejszeniu z 50 do 48. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zgody na przejęcie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej przez bank oraz na przejęcie przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-

kredytową innej kasy. KNF w 2015 r. ustanowiła zarządców komisarycznych w siedmiu spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec IV kwartału 2015 r. wynosiły ponad 12,4 mld zł. Ponadto według danych sprawozdawczych sektor SKOK odnotował stratę netto w wysokości 114,48 mln zł. Wysokość funduszy własnych kas na koniec 2015 roku wyniosła 299,33 mln zł. Przedstawione dane mają charakter wstępny, nie zostały zaudytowane przez biegłego rewidenta i mogą ulec zmianie.

2.3. Sektor usług płatniczych

Ustawa o usługach płatniczych (tekst jednolity w: Dz. U. z 2014 r. poz. 873, z późn. zm., dalej „uup”) wprowadziła zamknięty katalog dostawców usług płatniczych. Dwie nowe kategorie podmiotów świadczących usługi płatnicze, tj. kra-

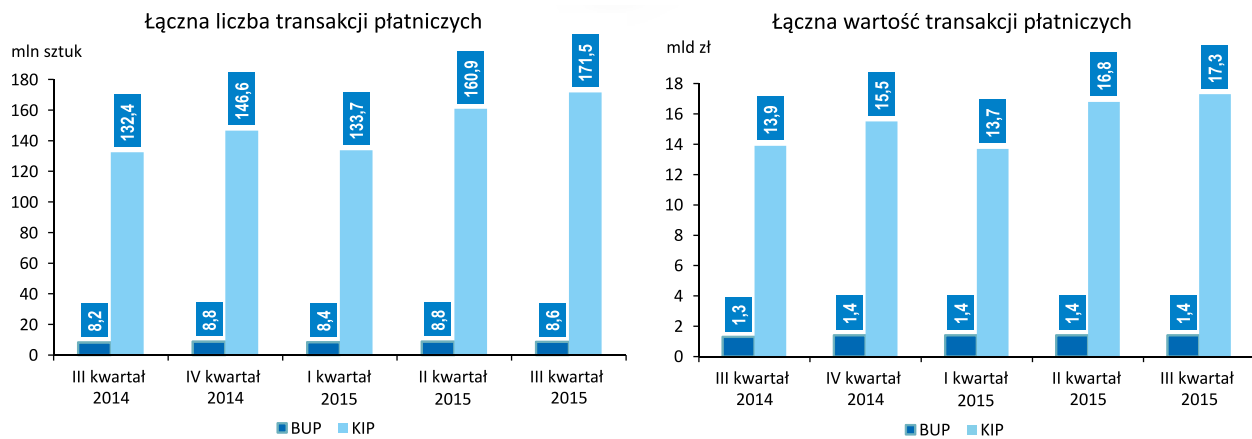
jowe instytucje płatnicze (dalej „KIP”) oraz biura usług płatniczych (dalej „BUP”) objęte zostały nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. zezwolenia posiadało łącznie 36 KIP. W rejestrze usług płatniczych wg stanu na 31 grudnia 2015 r. ujętych było 1380 biur usług płatniczych.

Z uwagi na określone w przepisach uup warunki i terminy przekazywania przez dostawców usług płatniczych danych sprawozdawczych, na koniec okresu objętego sprawozdaniem, KNF dysponuje danymi sprawozdawczymi KIP i BUP za okres obejmujący I, II i III kwartał 2015 r.

Z posiadanych przez KNF danych wynika, że wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych, w kolejnych kwartałach dynamicznie wzrasta dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP, mierzona łączną liczbą oraz łączną wartością realizowanych przez te podmioty transakcji.

Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od III kwartału 2014 r. do III kwartału 2015 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.4. Sektor ubezpieczeniowy¹

Podmioty sektora ubezpieczeniowego

Według stanu na koniec 2015 r., zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 61 krajowych zakładów ubezpieczeń (odpowiednio 28 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 33 zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych, w tym 1 zakład reasekuracji). Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w likwidacji znajdował się 1 zakład ubezpieczeń (UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w likwidacji).

Rynek ubezpieczeń powiększył się o trzy nowe zakłady ubezpieczeń. W 2015 r. zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej otrzymały: PKO Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych MEDICUM oraz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Żaden z ww.

zakładów nie rozpoczął wykonywania działalności ubezpieczeniowej w 2015 r. Natomiast w 2015 r. działalność ubezpieczeniową rozpoczęło Pocztove Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA, które otrzymało zezwolenie na prowadzenie działalności w IV kwartale 2014 r.

Ponadto nastąpiło połączenie dwóch zakładów ubezpieczeń: Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna VIG (zakład ubezpieczeń przejmujący) z Benefia Towarzystwo Ubezpieczeń SA Spółka Akcyjna VIG (zakład ubezpieczeń przejmowany). Po połączeniu zakład ubezpieczeń działa pod firmą Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń SA VIG. W 2015 r. nastąpiło przeniesienie portfela ubezpieczeń czeskiego zakładu ubezpieczeń Česká pojišťovna SA Oddział w Polsce na rzecz Generali TU SA.

¹ Prezentowane dane za 2015 rok pochodzą ze sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji za IV kwartały 2015 r. i należy je traktować jako wstępne. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same zakłady.

Bezpieczeństwo sektora ubezpieczeń i reasekuracji

W całym 2015 r. sytuacja sektora ubezpieczeniowego była stabilna. Odnotowano nadwyżkę środków własnych w stosunku do wymogów kapitałowych. Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi spadł o 14,82 p.p., do poziomu 328,49%, natomiast wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi zmniejszył się o 47,21 p.p., do poziomu 906,16%.

Wszystkie zakłady ubezpieczeń spełniały wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi oraz wymóg pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami.

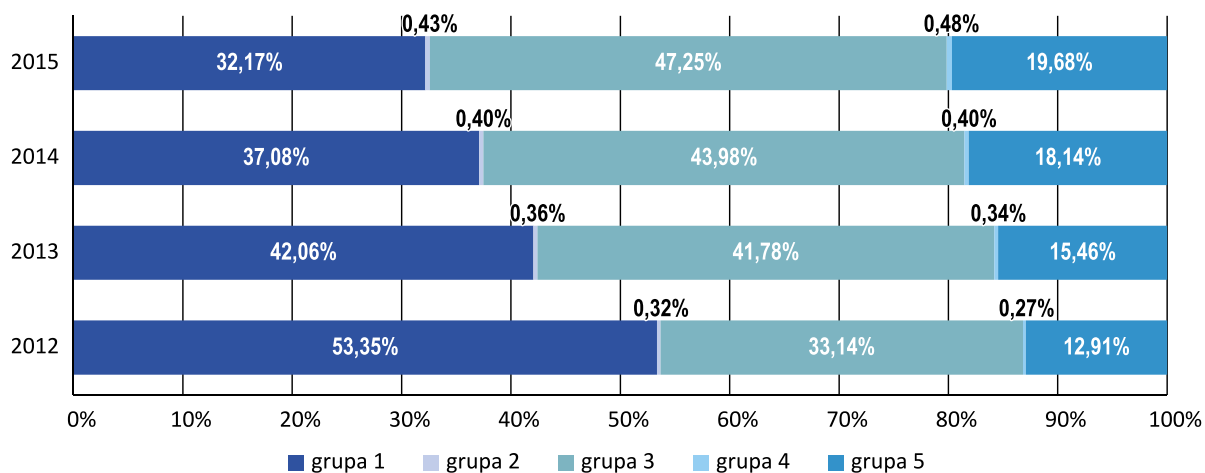
Przychody zakładów ubezpieczeń

W 2015 r. składka przypisana brutto, będąca głównym źródłem przychodów zakładów ubezpieczeń, wyniosła 54,80 mld zł, co oznacza, że sektor ubezpieczeń zanotował w stosunku do 2014 r. spadek równy 0,23%. Na spadek ten wpłynęło głównie zmniejszenie składki zakładów ubezpieczeń na życie (działu I) o 1,14 mld zł, tj. o 3,98% (składka równa 27,53 mld zł). Dla zakładów działu II składka przypisana brutto osiągnęła wartość 27,28 mld zł i wzrosła o 3,87%.

z UFK) ze składką równą 13 mld zł i stanowiły one 47,25% łącznej składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich zakładów działu I. W grupie tej zanotowano wzrost składki przypisanej brutto o 0,40 mld zł. Ubezpieczenia grupy 1 (ubezpieczenia na życie) ze składką równą 8,85 mld zł (roczny spadek o 1,78 mld zł) stanowiły 32,17% ubezpieczeń bezpośrednich działu I. Na spadek przypisu składki w dziale I wpływ miały głównie ograniczenia sprzedaży krótkoterminowych ubezpieczeń na życie (tzw. polisolokat) oraz niskie zainteresowanie ubezpieczeniami na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej „UFK”).

W portfelu ubezpieczeń bezpośrednich działu I dominowały ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane

Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

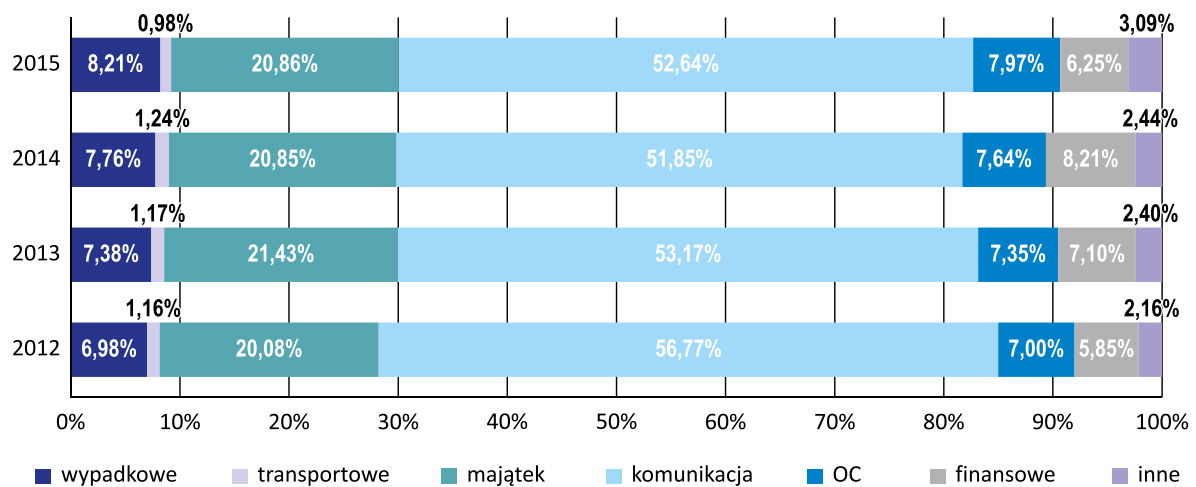
W przypadku zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych największy wzrost składki przypisanej brutto zanotowano w grupie 3 (autocasco), o 0,20 mld zł do wartości 5,46 mld zł, oraz w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku), o 0,17 mld zł do poziomu 1,51 mld zł. Należy zauważyć, że po raz pierwszy od 2012 roku nastąpił wzrost składki (o 0,98%) w ubezpieczeniach grupy 10 (OC posiadaczy pojazdów mechanicznych) licząc rok do roku.

- w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) składka przypisana brutto wyniosła 0,86 mld zł i była niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,41 mld zł (32,64%),
- w grupie 14 (ubezpieczenia kredytu) składka spadła o 0,09 mld zł (18,67%) i wyniosła 0,4 mld zł,
- w grupie 2 (ubezpieczenia choroby) zebrano 0,06 mld zł składki, tj. mniej o 0,04 mld zł (6,56%) niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Największy spadek składki wystąpił w grupach: 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych), 14 (ubezpieczenia kredytu) i 2 (ubezpieczenia choroby), łącznie o 0,55 mld zł:

W strukturze ubezpieczeń działu II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 52,64% portfela ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyniki zakładów ubezpieczeń

Sektor ubezpieczeń ogółem odnotował zysk techniczny równy 3,19 mld zł (niższy o 21,64% w porównaniu z 2014 r.) oraz zysk finansowy równy 5,73 mld zł (niższy o 14,31% niż w roku ubiegłym).

W dziale ubezpieczeń na życie wypracowano zysk techniczny w wysokości 2,84 mld zł (niższy o 13,38% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy w wysokości 3,07 mld zł (wyższy o 3,45% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego zdecydował przede wszystkim spadek w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,37 mld zł na przestrzeni roku.

W ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych osiągnięto zysk techniczny równy 0,34 mld zł (niższy

o 56,14% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy netto równy 2,66 mld zł (niższy o 28,46% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego na przestrzeni roku zdecydowało głównie pogorszenie się wyniku w grupie 3 (ubezpieczenia autocasco) – o 0,36 mld zł (z zysku w wysokości 0,25 mld zł do straty równej 0,11 mld zł) oraz zwiększenie się straty w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 0,23 mld zł oraz niższy zysk techniczny w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami). Największa poprawa wyniku technicznego nastąpiła w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej) – o 0,13 mld zł (96,34%) na przestrzeni roku.

Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2012–2015 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	49,28	45,46	45,18	41,78
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	45,11	49,83	53,99	55,48
Kapitał własny	14,77	12,79	12,98	12,44
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	81,11	83,73	86,56	86,55
Suma bilansowa	99,92	101,37	105,31	102,86
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	36,38	31,26	28,67	27,53
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	25,92	23,09	20,36	19,36

Koszty działalności ubezpieczeniowej	6,35	6,05	6,38	6,26
Koszty akwizycji	4,68	4,47	4,91	4,74
Koszty administracyjne	1,74	1,67	1,68	1,75
Wynik techniczny	3,13	3,01	3,28	2,84
Zysk (strata) netto	2,97	2,81	2,96	3,07
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	13,64	11,77	11,78	11,07
Margines wypłacalności	3,92	3,95	4,01	4,04
Kapitał gwarancyjny	1,42	1,41	1,43	1,46

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2012–2015 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	51,76	53,53	59,12	61,58
Kapitał własny	21,41	20,76	21,58	21,74
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	40,05	43,13	46,45	50,56
Suma bilansowa	62,77	65,87	73,17	77,15
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	26,25	26,60	26,26	27,28
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	14,05	13,72	13,81	15,49
Koszty działalności ubezpieczeniowej	7,05	7,01	7,34	7,59
Koszty akwizycji	5,66	5,96	6,21	6,50
Koszty administracyjne	2,07	1,81	1,81	1,84
Wynik techniczny	0,66	1,26	0,79	0,34
Zysk (strata) netto	3,33	6,11	3,72	2,66
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	17,65	16,58	15,89	15,77
Margines wypłacalności	3,85	3,99	4,05	4,13
Kapitał gwarancyjny	1,41	1,44	1,47	1,50

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.5. Sektor emerytalny

Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Według stanu na koniec 2015 roku zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 12 otwartych funduszy emerytalnych i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych.

W roku 2012 do OFE odprowadzane było 2,5% podstawy wymiaru składki, następnie wskaźnik ten wzrósł do 2,8% w roku 2013, a w styczniu 2014 roku do 3,1%. W związku z gruntownymi zmianami prawnymi w systemie emerytalnym, jakie zostały przyjęte w grudniu 2013 roku, od lutego

2014 roku obowiązuje stawka 2,92%. Dodatkowo od 1 lipca 2014 roku składki do OFE odprowadzane są tylko dla osób, które złożyły odpowiednią deklarację w ZUS (deklarację tę w tym zakresie złożyło ok. 15% członków OFE). Bieżące składki pozostałych członków OFE oraz osób podlegających ubezpieczeniu emerytalnemu w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, które nie zawarły umowy z OFE, są od tego czasu ewidencjonowane na indywidualnych kontaktach w ZUS.

Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2012-2015

Otwarty fundusz emerytalny	Wartość aktywów netto (mln zł)				Struktura ryнку (%)
	2012	2013	2014	2015	
AEGON OFE	11 601,4	12 645,8	6 329,6	5 812,5	4,1
Allianz Polska OFE	8 220,2	9 104,3	6 669,3	6 343,8	4,5
Aviva OFE Aviva BZ WBK	60 901,4	66 710,3	33 285,2	30 935,6	22,0
AXA OFE	16 912,6	18 639,0	9 490,3	9 072,0	6,5
Generali OFE	13 529,1	15 006,1	7 500,7	6 905,2	4,9
MetLife OFE	21 368,3	23 953,2	11 836,7	11 228,2	8,0
Nationale-Nederlanden OFE	64 169,7	72 157,6	35 862,2	34 265,8	24,4
Nordea OFE	12 048,3	13 532,8	6 882,5	6 435,2	4,6
Pekao OFE	4 047,6	4 510,2	2 217,6	2 046,5	1,5
PKO BP Bankowy OFE	9 447,0	13 186,7	6 645,3	6 344,5	4,5
OFE Pocztylion	5 092,0	5 692,7	2 781,5	2 605,1	1,9
OFE Polsat	2 369,7	-	-	-	-
OFE PZU „Złota Jesień”	36 282,4	40 114,7	19 553,7	18 501,7	13,2
OFE WARTA	3 606,7	4 019,1	-	-	-
Razem	269 596,5	299 272,5	149 054,6	140 496,1	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Na koniec roku 2015 aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły poziom 140,5 mld zł i zmniejszyły się o 5,7% (8,6 mld zł) w ciągu roku.

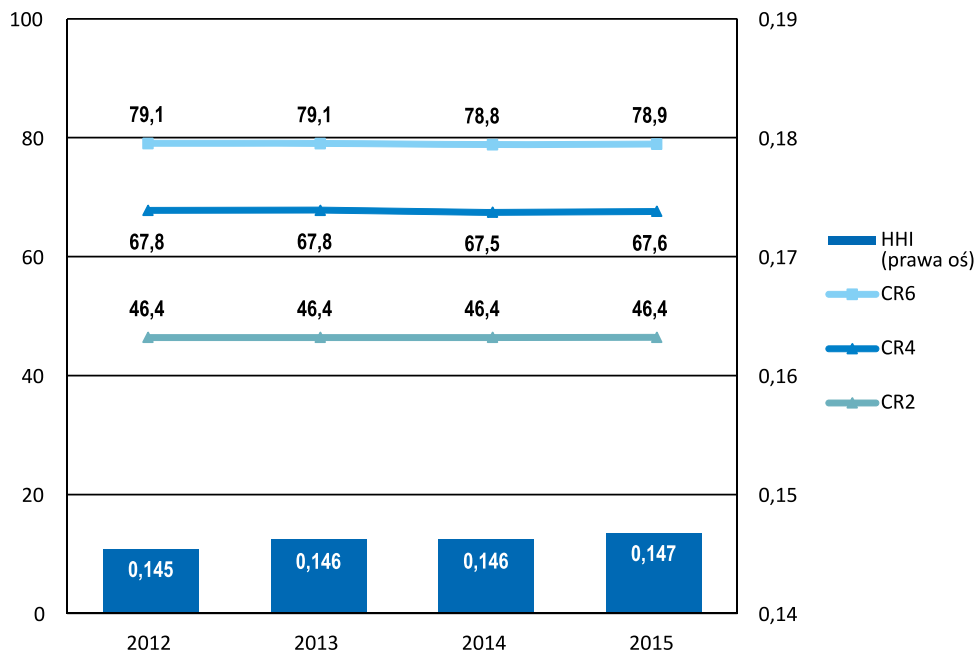
Czynniki wpływające na zmniejszenie wartości aktywów netto OFE w roku 2015 to przede wszystkim:

- ▶ ujemny wynik finansowy OFE – 6,8 mld zł,
- ▶ tzw. suwak bezpieczeństwa, czyli przekazanie środków przez OFE do ZUS z rachunku członków, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego zostało mniej niż 10 lat – 4,1 mld zł.

Ubytek aktywów spowodowany powyższymi czynnikami został częściowo ograniczony przez przekazanie składek do OFE przez ZUS w kwocie 3,2 mld zł.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych mierzony wartością aktywów netto na koniec 2015 roku wynosił 67,6% (wzrost o 0,1 pkt. proc. w ciągu roku). W latach 2012-2015 zmiany wskaźników CR2, CR4 i HHI były bardzo niewielkie, co wskazuje na stabilizację struktury rynku.

Wykres 8. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana: miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży oraz poziom konkurencji na danym rynku, obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów poszczególnych OFE w aktywach OFE ogółem)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na koniec 2015 roku do OFE należało 16,5 mln osób. Udział w rynku 4 największych funduszy mierzony liczbą członków nie zmienił się w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy wyniósł 57,6%.

Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2012-2015

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków (tys. osób)				Struktura rynku (%)
	2012	2013	2014	2015	2015
AEGON OFE	947,0	941,3	929,0	921,4	5,6
Allianz Polska OFE	553,7	593,0	1 082,5	1 077,0	6,5
Aviva OFE Aviva BZ WBK	2 672,9	2 676,4	2 667,0	2 649,3	16,0
AXA OFE	1 162,2	1 163,8	1 158,2	1 152,2	7,0
Generali OFE	1 006,3	1 010,3	1 005,9	1 000,5	6,1
MetLife OFE	1 269,9	1 537,3	1 601,1	1 591,6	9,6
Nationale-Nederlanden OFE	3 010,2	3 060,3	3 081,5	3 077,8	18,6
Nordea OFE	888,3	925,4	994,5	989,9	6,0
Pekao OFE	342,8	342,0	338,4	335,5	2,0
PKO BP Bankowy OFE	657,8	956,9	949,9	943,2	5,7
OFE Pocztylion	595,9	594,8	589,4	585,5	3,5
OFE Polsat	300,8	-	-	-	-
OFE PZU „Złota Jesień”	2 222,9	2 229,8	2 224,3	2 208,4	13,4
OFE WARTA	311,5	346,3	-	-	-
Razem	15 942,3	16 377,7	16 621,7	16 532,1	100,0

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Stopy zwrotu uzyskiwane przez OFE zależą w znacznej mierze od sytuacji na rynku finansowym. W roku 2015 stopy zwrotu wypracowane przez otwarte fundusze emerytalne

były ujemne i wyraźnie niższe niż w roku poprzednim. Mimo deflacji, jaka wystąpiła w Polsce w roku 2015, realne stopy zwrotu OFE były ujemne.

Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (w %)

Otwarty fundusz emerytalny	2012	2013	2014	2015
AEGON OFE	16,4%	5,5%	1,9%	-6,3%
Allianz Polska OFE	18,0%	6,3%	1,6%	-4,2%
Aviva OFE Aviva BZ WBK	16,6%	6,3%	1,7%	-5,8%
AXA OFE	14,9%	6,2%	2,3%	-3,5%
Generali OFE	15,0%	6,6%	0,3%	-7,2%
MetLife OFE	17,2%	8,0%	0,6%	-2,9%
Nationale-Nederlanden OFE	16,6%	8,4%	-0,9%	-4,7%
Nordea OFE	17,6%	8,4%	1,7%	-5,8%
Pekao OFE	16,1%	7,4%	-0,7%	-6,4%
PKO BP Bankowy OFE	16,4%	7,9%	1,5%	-3,2%
OFE Pocztylion	15,3%	7,5%	-0,6%	-3,9%
OFE Polsat	14,6%	-	-	-
OFE PZU „Złota Jesień”	15,7%	7,2%	-0,2%	-2,9%
OFE WARTA	16,2%	7,4%	-	-
Średnia	16,2%	7,2%	0,8%	-4,7%

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

W 2015 roku dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody i koszty związane z zarządzaniem funduszami emerytalnymi (OFE i DFE), w tym:

- ▶ przychody z opłaty za zarządzanie OFE (72,1% przychodów),
- ▶ przychody z opłat od składek do OFE (4,7% przychodów), oraz koszty:
- ▶ ogólne zarządzania PTE (34,8% kosztów),
- ▶ agenta transferowego (28,4% kosztów),
- ▶ akwizycji na rzecz OFE i DFE (7,8% kosztów).

Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. 4 pracownicze towarzystwa emerytalne zarządzały 4 pracowniczymi funduszami emerytalnymi. Od czerwca 2014 roku na rynku pracowniczych funduszy emerytalnych ubył jeden podmiot, w związku z dokonaną przez część pracodawców zmianą formy oszczędzania z pracowniczego funduszu emerytalnego na rzecz wnoszenia przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Likwidacja piątego pracowniczego towarzystwa emerytalnego zostanie zakończona w dniu 29 lutego 2016 r.

Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec roku 2015 wyniosła 1794,5 mln zł. W stosunku do roku 2014 wartość aktywów netto PFE wzrosła o 19,7 mln zł, tj. o 11,1%. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 134,6 mln zł.

Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (według stanu na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Aktywa netto (mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2012	2013	2014	2015	2015
PFE NESTLE POLSKA	36,5	43,8	50,7	55,4	3,1
PFE „Nowy Świat”	361,7	390,6	405,1	408,9	22,8
PFE Orange Polska	1 097,0	1 167,0	1 258,1	1 262,8	70,4
PFE Słoneczna Jesień	344,4	385,9	-	-	-
PFE UNILEVER POLSKA	42,7	51,5	60,9	67,3	3,8
Razem	1 882,4	2 038,9	1 774,8	1 794,5	100,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Warto zauważyć, iż od składek wpłacanych do pracowniczych funduszy nie są pobierane opłaty, a w niektórych przypadkach aktywa funduszy nie są także obciążane opłatą za zarządzanie, co z punktu widzenia uczestnika podnosi efektywność oszczędzania w PFE.

Na koniec 2015 roku do pracowniczych funduszy emerytalnych należało 44,5 tys. członków. Oznacza to spadek w stonku do poprzedniego roku o 0,6%.

W 2015 roku wszystkie pracownicze fundusze emerytalne uzyskały ujemne stopy zwrotu od -1,0% do -2,7%. Spadek wartości jednostek rozrachunkowych wynikał z warunków na rynku finansowym.

Tabela 11. Stopy zwrotu pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (w %)

Fundusz	2012	2013	2014	2015
PFE NESTLE POLSKA	15,8	5,2	4,4	-1,2
PFE „Nowy Świat”	14,2	5,7	2,6	-1,3
PFE Orange Polska	15,0	3,5	3,9	-2,7
PFE Słoneczna Jesień	13,6	5,2	-	-
PFE UNILEVER POLSKA	15,0	4,6	4,9	-1,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Dobrowolne fundusze emerytalne

Według stanu na koniec 2015 roku zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 9 dobrowolnych funduszy emerytalnych, które były zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne. We wszystkich działających DFE gromadzone były środki w ramach IKZE, a dodatkowo w czterech z nich członkowie posiadali środki w ramach IKE. W roku 2014 stopy zwrotu DFE mieściły się w przedziale od -2,2% do 10,8%, a w roku 2015 od -2,5% do 16,2%. Zróż-

nicowanie to jest w znacznej części konsekwencją stosunkowo niewielkich aktywów, jakimi dysponują te podmioty. W tej sytuacji, o uzyskanym wyniku może przesądzić jedna transakcja czy inwestycja w pojedynczy instrument. Może to powodować, że nie są to wyniki odzwierciedlające w pełni systematyczną działalność inwestycyjną, a uzyskane stopy zwrotu w kolejnych latach mogą się istotnie zmienić.

Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	2014		2015	
	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)
Allianz Polska DFE	*3,6	**4,0	*5,5	**1,6
Generali DFE	0,05	4,3	0,1	3,4
MetLife DFE	18,6	6,1	23,8	-1,9
Nationale-Nederlanden DFE	4,9	-0,7	*12,9	**16,2
Nordea DFE	1,5	10,8	2,8	-2,5
DFE Pekao	12,8	1,3	27,9	3,3
PKO DFE	5,9	2,5	15,7	-0,9
DFE Pocztylion Plus	0,5	-2,2	0,8	2,6
DFE PZU	8,8	3,6	14,3	9,1

* suma aktywów netto, na podstawie których kwotowane są wszystkie typy jednostek rozrachunkowych

** stopa zwrotu wyliczona na podstawie jednostki rozrachunkowej typu A

Źródło: dobrowolne fundusze emerytalne

Na koniec 2015 roku do DFE należało 83,7 tys. członków, którzy gromadzili w nich swoje oszczędności w formie IKZE

lub IKE. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 2,2%.

Pracownicze programy emerytalne, indywidualne konta emerytalne i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego

Pracownicze programy emerytalne (PPE), indywidualne konta emerytalne (IKE) oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa.

Rozwój III filara systemu emerytalnego jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

Rynek PPE istnieje od 1999 roku. Rozwój rynku PPE w latach 2012–2015 przedstawia Tabela 13.

Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2012–2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba PPE	1 094	1 070	1 064	1 054
Liczba uczestników (w tys.)	358	375	381	393
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	8 351	9 407	10 259	10 623

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. funkcjonowały 1054 pracownicze programy emerytalne, w tym:

- 689 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- 332 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- 33 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

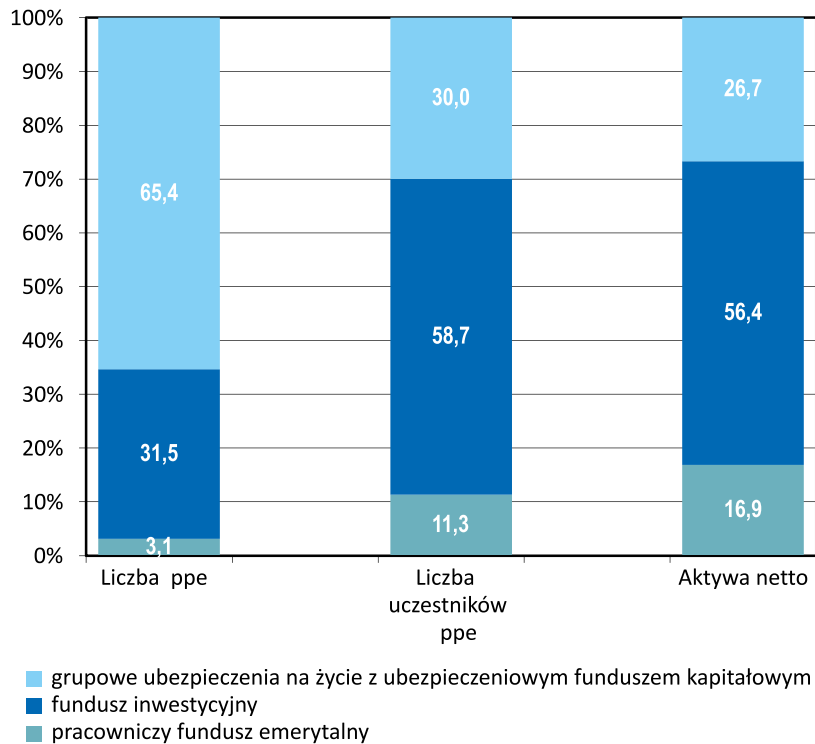
Z pracodawców zatrudniających większą liczbę pracowników, w 2015 r. zarejestrowany został międzyzakładowy program grupy IKEA, w którym uczestniczyć może ok. 14 tys. osób oraz program Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o. z siedzibą w Mielcu – ok. 2 tys. osób.

W PPE uczestniczyło na koniec 2015 r. 393 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 10 623 mln złotych,

co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 364 mln zł w stosunku do 2014 roku (o ok. 3,5%).

Udział poszczególnych form w rynku PPE obrazuje Wykres 9.

Wykres 9. Struktura rynku PPE w 2015 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

2.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych instrumen-

tów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

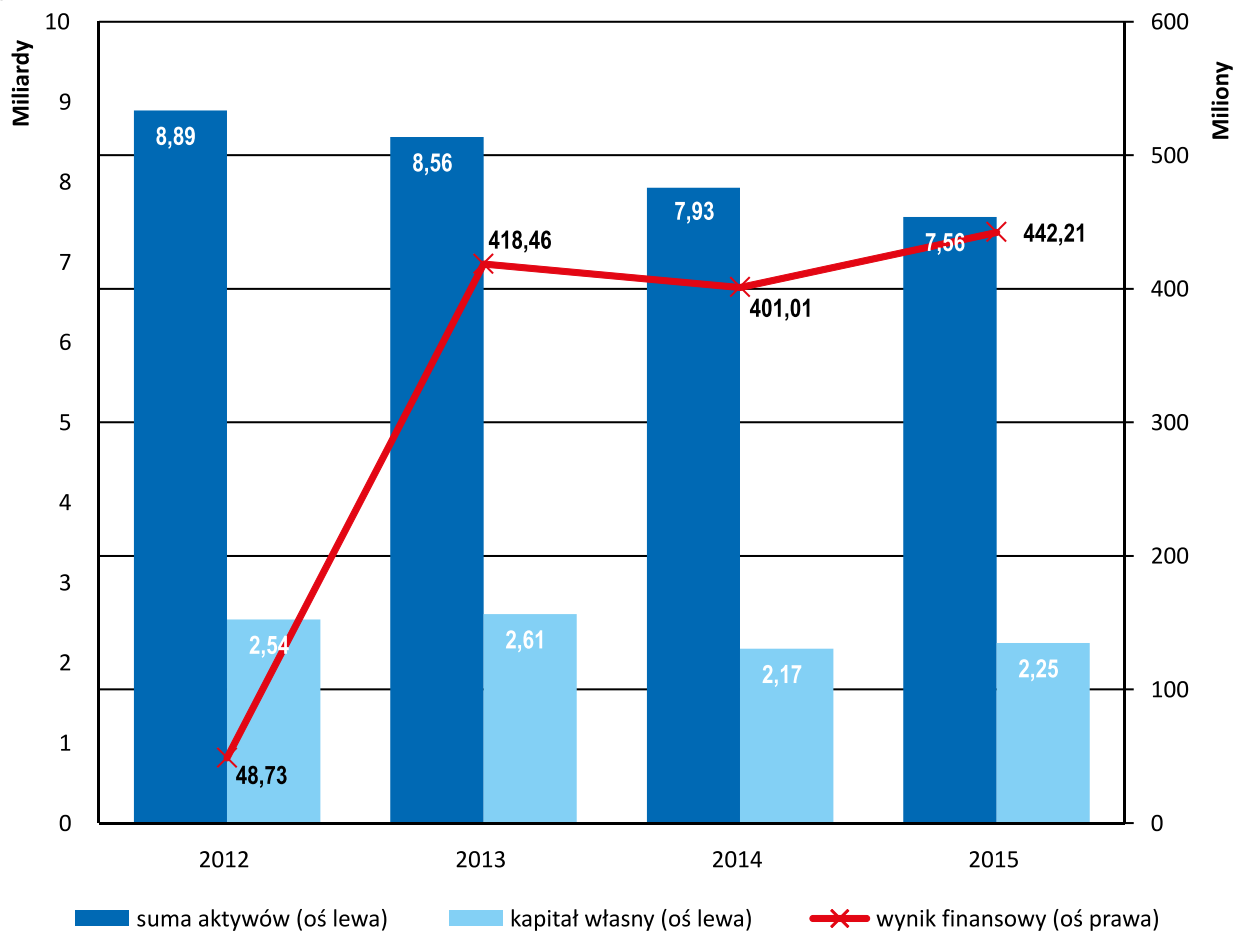
Firmy inwestycyjne oraz banki prowadzące rachunki papierów wartościowych (banki powiernicze)

Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2012-2015

Rodzaj podmiotu	2012	2013	2014	2015
Domy maklerskie	54	57	53	52
Towarowe domy maklerskie	1	1	1	1
Banki prowadzące działalność maklerską	15	14	13	12
Banki powiernicze	15	13	13	13
Razem	85	85	80	78

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 10. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2012-2014 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2015 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2015 r.

Dane nie obejmują danych domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym (w roku 2012 dwóch domów maklerskich, a w latach 2013-2015 jednego domu maklerskiego).

Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	Liczba rachunków klientów				Udział w wartości ogółem (w %)
	2012	2013	2014	2015	2015
Domy maklerskie	1 195 884	1 229 723	1 089 443	1 129 648	58,73
Banki prowadzące działalność maklerską	696 773	700 063	811 029	793 733	41,27

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zorganizowane rynki papierów wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA

Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2012–2015 (w %)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
WIG	26,24	8,06	0,26	-9,62
WIG20	20,45	-7,05	-3,5	-19,72
mWIG40	17,42	31,06	4,13	2,40
sWIG80	22,92	37,28	-15,55	9,11

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2012–2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Spółki	438	450	471	487
– w tym zagraniczne	43	47	51	54
Liczba debiutów	19	23	28	30
Liczba wycofań	7	11	7	13
Obligacje	62	94	105	122
– w tym zagraniczne	2	1	1	1
Kontrakty terminowe	91	134	220	144
Opcje	120	116	129	266

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2012–2015 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Spółki krajowe	523 390	593 464	591 165	516 785
Spółki zagraniczne	210 657	247 316	661 793	566 077
Obligacje krajowe	588 635	590 265	531 983	583 185
Obligacje zagraniczne	173	98	98	98
Razem	1 322 855	1 431 143	1 785 039	1 666 145

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2012–2015 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Akcje	202 880	256 147	232 864	225 287
Obligacje	1 043	1 653	992	904
Kontrakty terminowe	216 436	218 839	230 148	216 746
Opcje	16 269	17 419	11 584	9 679

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Alternatywny system obrotu (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym, GPW prowadzi zorganizowany rynek akcji w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect.

Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Wartość NCIndex na koniec roku	33,26	366,01	290,36	278,37
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	-20,09	10,05	-20,68	-4,13
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	10 804,74	10 444,88	8 752,35	8 416,54
Liczba spółek na koniec roku	429	445	431	418
Liczba debiutów	89	42	22	19
Liczba sesji	249	247	249	251
Wartość obrotów (mln zł)	1 140,87	940	1 220	1 722
Liczba transakcji na sesję	3 105	2 916	3 474	4 381
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	4,58	3,80	4,89	6,86

Źródło: http://newconnect.pl/index.php?page=statystyki_rynku_roczne

BondSpot SA

Regulowany Rynek Pozagiełdowy (dalej „RRP”) w Polsce prowadzi spółka BondSpot SA, która oprócz rynku regulowanego organizuje także obrót instrumentami dłużnymi w formule alternatywnego systemu obrotu (dalej „ASO”).

Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
RRP BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	23,84	52,26	2,84	58,77
Liczba transakcji sesyjnych	44	4	9	26
Liczba instrumentów	84	94	103	115
ASO BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	66,39	493,27	591,02	404,61
Liczba transakcji sesyjnych	128	226	405	404
Liczba instrumentów	125	146	183	189

Źródło: http://www.gpwcatalyst.pl/statystyki_roczne

System rozliczeniowo-depozytowy

KRAJOWY DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH SA (dalej „Krajowy Depozyt” albo „KDPW”) jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzоровanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce.

KDPW_CCP SA jest izbą rozliczeniową, w której KDPW posiada 100% udział w kapitale zakładowym. KDPW_CCP SA pełni funkcję kontrahenta centralnego (dalej „CCP”), tzn. przejmuje zobowiązania stron rozliczanych transakcji, stając się kupującym dla każdego sprzedającego i sprzedającym dla każdego kupującego, zabezpieczając jednocześnie rozliczane transakcje majątkiem własnym. KDPW_CCP SA dokonuje rozliczeń transakcji zawieranych w obrocie zorganizowanym, tj. na regulowanych rynkach kasowych i terminowych (GPW SA i BondSpot SA) oraz w alternatyw-

nych systemach obrotu (ASO GPW SA oraz ASO BondSpot SA), jak również jest uprawniona do dokonywania rozliczeń transakcji w zakresie instrumentów pochodnych zawieranych poza obrotem zorganizowanym oraz transakcji repo. KDPW_CCP SA organizuje system zabezpieczania płynności rozliczeń przyjmowanych do rozliczania transakcji.

Od 8 kwietnia 2014 r. KDPW_CCP SA prowadzi działalność jako CCP na podstawie art. 14 w związku z art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. Urz. UE L. 201 z 2012 r., str. 1). W związku z powyższym KDPW_CCP SA znajduje się pod nadzorem Kolegium Nadzorczego dla KDPW_CCP SA.

Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W roku 2015 nastąpił wzrost wartości ofert publicznych w porównaniu z poprzednim rokiem. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem ponad 9,6 mld zł, co odpowiada wzrostowi o ponad 43% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wzrost rynku ofert nastąpił mimo wielu negatywnych zjawisk na światowych rynkach finansowych (trwający kryzys strefy euro, krach na giełdzie w Chinach, obawy przed podwyżką stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych) oraz mimo braku aktywności Skarbu Państwa na rynku ofert, który ostatnie oferty przeprowadził w 2013 r.

W najważniejszym segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne akcji (tzw. rynek pierwotny) również nastąpiła poprawa. Liczba przeprowadzonych subskrypcji wzrosła z 50 do 55, wzrostowi uległa również ich wartość (o ponad 8%).

Liczba publicznych ofert sprzedaży akcji była w 2015 r. największa w ostatnich 4 latach, chociaż ich wartość spadła o blisko 15% w porównaniu do 2014 r.

Podobnie, w 2015 r. zanotowano największą od 4 lat liczbę pierwszych ofert publicznych (57 ofert), jak również wzrost ich wartości o ponad 37% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Najbardziej dynamicznym rynkiem był rynek publicznych ofert obligacji. W 63 ofertach emitenci pozyskali ponad 6,4 mld zł – blisko 84% więcej niż przed rokiem.

Łącznie w 2015 r. emitenci przeprowadzili 154 oferty publiczne, których strukturę przedstawia Tabela 22.

Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2015 roku

154 oferty publiczne, w tym: <i>przeprowadzone przez emitentów zagranicznych</i>			
152 oferty o charakterze gotówkowym			2 oferty o charakterze bezgotówkowym
88 publicznych ofert akcji		1 publiczna oferta produktów strukturyzowanych	63 publiczne oferty obligacji
<i>w tym:</i>		<i>w tym:</i>	<i>w tym:</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ 47 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzenia i zatwierdzenia prospektu emisyjnego ▶ 36 ofert przeprowadzonych przez emitentów zagranicznych 		<ul style="list-style-type: none"> ▶ 1 przeprowadzona przez emitentów zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ 36 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzenia i zatwierdzenia prospektu emisyjnego
33 publiczne oferty sprzedaży	55 publicznych subskrypcji		

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2015 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 9623,9 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 2363,61 mln zł,

wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 785,26 mln zł, wartość ofert obligacji 6462,24 mln zł, wartość publicznych ofert produktów strukturyzowanych – 12,79 mln zł.

Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2012-2015

Rok	2012		2013		2014		2015	
Wyszczególnienie	Liczba ofert *	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert **	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ***	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ****	Wartość (w mln zł)
Publiczne emisje akcji	53	3 597,71	44	1 286,20	50	2 181,65	55	2 363,61
Publiczne oferty obligacji	66	2 867,69	42	3 320,11	46	3 517,31	63	6 462,24
Publiczne oferty sprzedaży akcji	27	2 272,55	32	9 395,81	30	918,73	33	785,26
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	12	143,71	9	161,82	9	86,81	1	12,79
Publiczne oferty razem	158	8 881,7	127	14 163,9	135	6 704,5	152	9 623,9
<i>w tym:</i> Pierwsze oferty publiczne	40	3 409,3	37	5 043,8	43	1 881,1	57	2 590,3

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2012 r. przeprowadzono również 4 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

** w 2013 r. przeprowadzono również 5 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

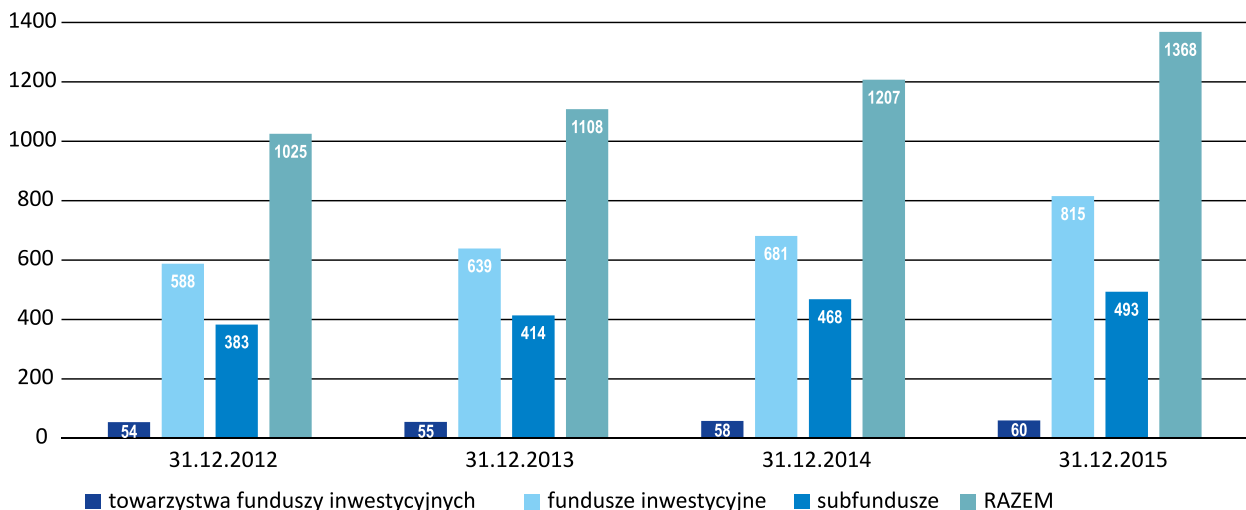
*** w 2014 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

**** w 2015 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych i fundusze inwestycyjne

Rok 2015 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych w sektorze funduszy inwestycyjnych, co obrazuje Wykres 11 (narastająco).

Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2012-2015 (narastająco z podziałem na rodzaje)

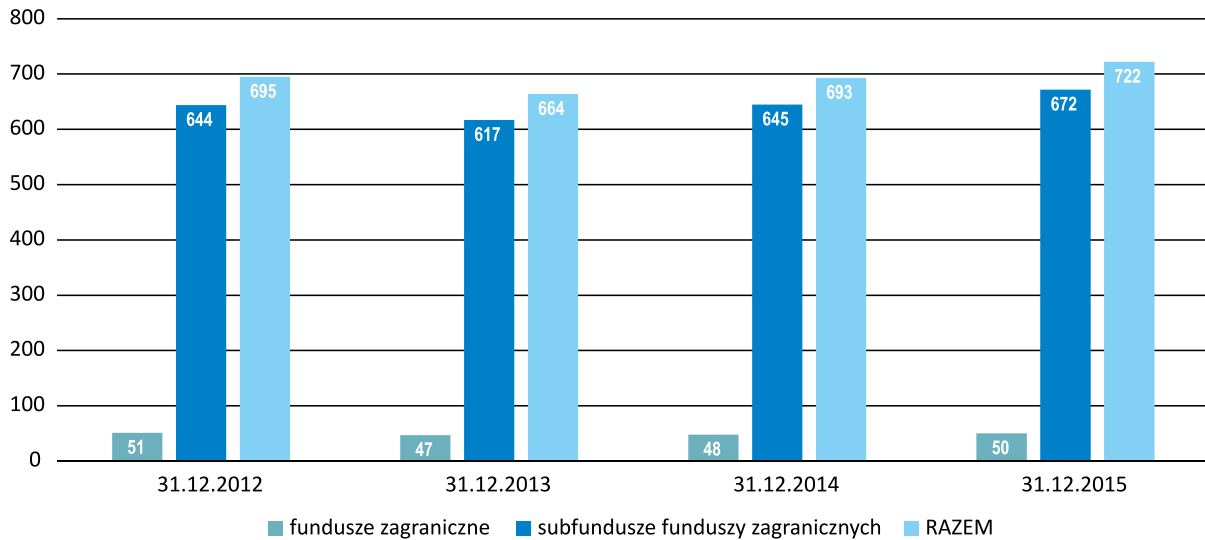

Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 60 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 815 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 40 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 51 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 724 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje nadzór nad zbywaniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne. Również ten segment rynku zanotował w 2015 r. wzrost.

Wykres 12. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015 (narastająco w podziale na rodzaje)

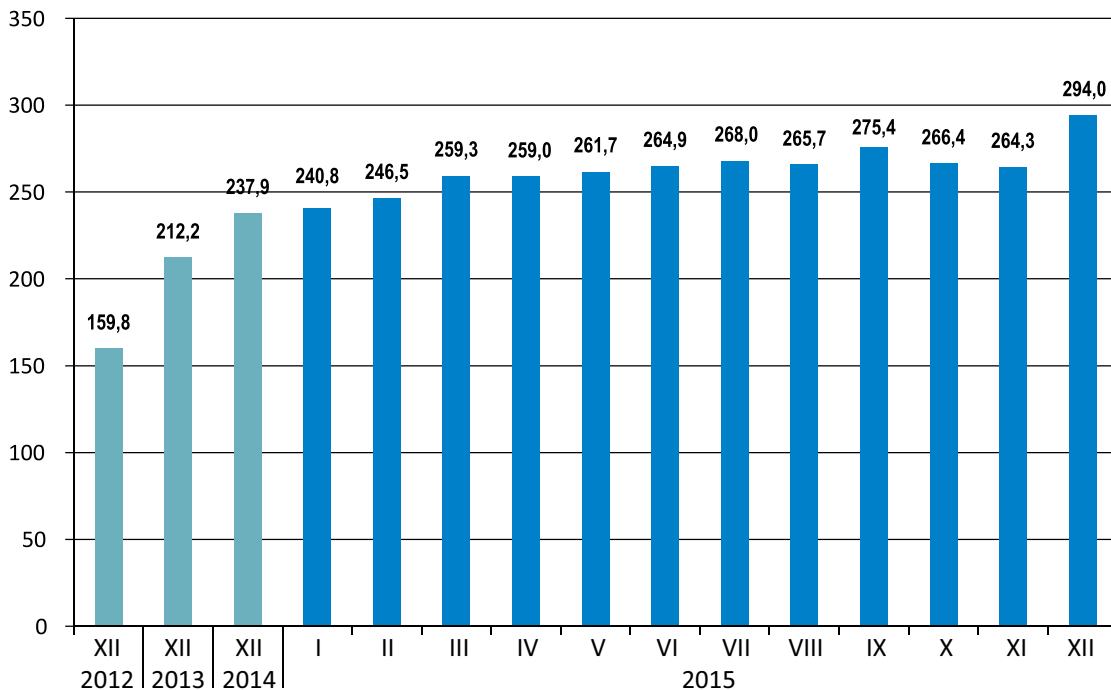

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2015 wartość aktywów funduszy inwestycyjnych uległa zwiększeniu, podobnie jak w latach poprzednich. Na przestrzeni 2015 roku wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zwiększyła się o 56,1 mld zł, by na 31 grudnia 2015 roku osiągnąć wartość 294,0 mld zł.

Wykres 13 przedstawia wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI na koniec lat 2012-2014 oraz w poszczególnych miesiącach 2015 roku.

Wykres 13. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012-2014 oraz w 2015 roku (w mld zł)²

Źródło: opracowanie własne UKNF

² Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, a zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Jak wynika z wykresu 13, wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych w okresie styczeń – lipiec 2015 roku ulegała wzrostowi. W drugiej połowie roku 2015 poziom aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych podlegał wahaniom. Największy wzrost można było zaobserwować w grudniu 2015 roku.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku zagregowana wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych wyniosła 294,0 mld zł i przewyższała ich poziom z grudnia 2014 roku o 56,1 mld zł, tj. o 23,6%.

Wzrost wartości aktywów funduszy inwestycyjnych przyczynił się do zwiększenia przychodów wygenerowanych przez TFI, które w 2015 roku wyniosły łącznie 3234 mln zł i były o 400 mln zł, tj. o 14,1% wyższe w porównaniu do ich wartości w roku 2014. Zwiększeniu uległ również zagregowany wynik finansowy TFI, który na koniec grudnia 2015 roku wyniósł 550 mln zł i był o 73 mln zł (15,3%) wyższy niż w roku poprzednim³.

Tabela 24 przedstawia informacje o zagregowanej wartości przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012–2015.

Tabela 24. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012–2015 (w mln zł)⁴

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	
Przychody ogółem	2 169	2 654	2 834	3 234	-
Koszty ogółem, w tym:	1 763	2 129	2 249	2 551	100,00%
– koszty stałe	553	589	592	804	31,50%
– koszty zmienne, w tym:	1 210	1 540	1 657	1 747	68,50%
• koszty zmienne dystrybucji*	861	1 079	1 160	1 306	51,20%
Wynik finansowy netto	325	426	477	550	-

* Koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rynek towarów giełdowych

Towarowa Giełda Energii SA (TGE SA)

Obok funkcjonującego rynku kapitałowego, w Polsce istnieje, w ograniczonym zakresie, co do oferowanych produktów finansowych, także rynek towarów giełdowych, w tym rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego, który prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA. TGE SA i prowadzi aktualnie cztery rynki, na których przedmiotem obrotu mogą być energia elektryczna, prawa majątkowe oraz uprawnienia do emisji CO₂, a od 2012 roku także gaz ziemny. Niezależnie od wspomnianych powyżej rynków, TGE SA organizuje także aukcje energii, a od roku 2013 również aukcje gazu ziemnego. Stronami transakcji zawieranych na giełdzie mogą być wyłącznie podmioty, które zawarły z giełdą umowę o członkostwo i zostały dopuszczone do działania na giełdzie. TGE SA jest podmiotem wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

W dniu 23 lutego 2015 r. Minister Finansów, po przedstawieniu przez Komisję Nadzoru Finansowego opinii w dniu 8 lipca 2014 r., udzielił Towarowej Giełdzie Energii SA zezwolenia na prowadzenie rynku regulowanego. W dniu 1 października 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego, po rozpoznaniu wniosku Towarowej Giełdy Energii SA, wydała decyzję o zatwierdzeniu „Warunków obrotu dla programu kontraktów terminowych na indeks TGe24 cen energii elektrycznej określany na Rynku Dnia Następnego TGE SA”. W dniu 4 listopada 2015 r. Towarowa Giełda Energii SA rozpoczęła prowadzenie notowań ww. instrumentu finansowego. Moment ten wyznacza historyczny start notowań towarowych instrumentów finansowych w Polsce.

³ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, a zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

⁴ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA (dalej „IRGiT SA”) posiada zezwolenie na prowadzenie Izby Rozliczeniowej i Izby Rozrachunkowej, co jest jednym z warunków koniecznych dla prowadzenia rozrachunku i rozliczeń instrumentów finansowych na rynku regulowanym. W powyższym obszarze IRGiT SA rozpoczęła w dniu 4 listopada 2015 r. rozliczanie instrumentów finansowych wraz z rozpoczęciem notowań na Rynku Instrumentów Finansowych Towarowej Giełdy Energii SA. Natomiast, zgodnie z art. 68a ust. 14 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi Izba Rozliczeniowa i Rozrachunkowa może pełnić funkcję Giełdowej Izby Rozrachunkowej w rozumieniu ustawy o giełdach towarowych. Od czerwca 2010 r. prowadzona przez IRGiT SA Giełdowa Izba Rozrachunkowa, rozlicza transakcje zawierane na wszystkich rynkach Towarowej Giełdy Energii SA, w tym również zawierane na rynku gazu. Rozpoczęcie działalności Giełdowej Izby Rozrachunkowej umożliwiło TGE SA dalsze prowadzenie obrotu kontraktami terminowymi na dostawę energii elektrycznej. Giełdowa Izba Rozrachunkowa jest partnerem TGE SA w transgranicznym handlu energią w ramach projektu market coupling. Ponadto IRGiT SA jest podmiotem należącym w 100% do Towarowej Giełdy Energii SA oraz wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

Energia elektryczna

Łączny wolumen obrotu na rynkach energii elektrycznej Towarowej Giełdy Energii SA w 2015 r. wyniósł 186,7 TWh (spadek o 0,1% w stosunku do 2014 r.).

Na rynku spot (Rynek Dnia Następnego oraz Rynek Dnia Bieżącego) – wolumen obrotów wyniósł 25,14 TWh (wzrost o 5,5% w porównaniu do 2014 r.) i stanowi to najwyższy wynik w historii TGE. Średnioważona cena energii elektrycznej dla całej doby, ze wszystkich transakcji zawartych na RDN w 2015 r., wyniosła 155,66 PLN/MWh. Stanowi to spadek w stosunku do 2014 r. o 29,09 PLN/MWh.

Łączne obroty na Rynku Terminowym Towarowym energii elektrycznej osiągnęły wartość 161,6 TWh (spadek o 0,9% w porównaniu do 2014 r.). Średnioważona wolumenem cena rocznego kontraktu BASE_Y-16 w 2014 r. ukształtowała się na poziomie 164,37 PLN/MWh.

Gaz ziemny

Na parkiecie gazu ziemnego łączny wolumen obrotów osiągnął 106,9 TWh, co oznacza spadek w relacji do 2014 r. o 4,3%.

Na rynku spot gazu (Rynek Dnia Następnego gazu oraz Rynek Dnia Bieżącego gazu) – handel paliwem osiągnął wartość 13,93 TWh (wzrost o 111,84% w stosunku do 2014 r.). Średnioważona wolumenem cena gazu dla całej doby, ze wszystkich transakcji zawartych na rynku spot w 2015 r., wyniosła 87,46 PLN/MWh.

Na Rynku Terminowym Towarowym obroty wyniosły 92,94 TWh (spadek o 11,59294306% w porównaniu do 2014 r.). Średnioważona wolumenem cena rocznego kontraktu GAS_BASE_Y-16 w 2015 r. ukształtowała się na poziomie 95,35 PLN/MWh i była niższa w stosunku do ceny kontraktu GAS_BASE_Y-15 w 2014 r. o 15,11 PLN/MWh.

Rynek praw majątkowych

Łączne obroty prawami majątkowymi dla energii elektrycznej w 2015 r. wyniosły 58,93 TWh (wzrost r/r o 63,6%). Największy wolumen zanotowano na prawach majątkowych dla zielonych certyfikatów (26,65 TWh) oraz dla czerwonych certyfikatów (25,2 TWh – co stanowiło 10-krotny wzrost obrotów w relacji do 2014 r.).

Wolumen obrotu prawami majątkowymi dla efektywności energetycznej w 2015 r. wyniósł 82 337 toe, co stanowi ponad 30-krotny wzrost w relacji do 2014 r.

W 2015 roku przybyło 414 nowych członków Rejestru Świadectw Pochodzenia, czyli o blisko dwie trzecie więcej niż w 2014 r.

Rynek instrumentów finansowych

Na funkcjonującym od 4 listopada 2015 r. Rynku Instrumentów Finansowych (RIF) wolumen obrotów wyniósł 1488 MWh. Na koniec 2015 roku status członka na RIF posiadało 7 podmiotów.

Działania licencyjno-autoryzacyjne

42

30

75

16

3

3. Działania licencyjno-autoryzacyjne

3.1. Sektor bankowy

Utworzenie banku

Komisja Nadzoru Finansowego decyzją z 24 lipca 2015 roku zezwoliła na utworzenie przez instytucję kredytową Sygma Banque Société Anonyme z siedzibą w Paryżu, Francja, banku w formie spółki akcyjnej pod firmą: „Sygma Bank Polska Spółka Akcyjna”, zatwierdziła statut i pierwszy skład zarządu.

Komisja Nadzoru Finansowego postanowieniem z 7 października 2015 roku zawiesiła postępowanie w sprawie wydania przez Komisję Nadzoru Finansowego zezwolenia na

utworzenie Raiffeisen Banku Hipotecznego SA wszczęte na wniosek Raiffeisen Bank Polska SA.

Po wydaniu w 2014 roku decyzji zezwalającej na utworzenie PKO Banku Hipotecznego SA, decyzją z 26 lutego 2015 r., Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości w PKO Banku Hipotecznym SA, a decyzją z 6 marca 2015 roku uzyskał on zezwolenie na rozpoczęcie działalności.

Zadania dotyczące nadzoru właścicielskiego

Komisja Nadzoru Finansowego decyzją z 25 sierpnia 2015 roku umorzyła w całości postępowanie w sprawie zezwolenia na zbycie przez Sygma Banque Société Anonyme siedzibą w Paryżu 1 000 akcji imiennych serii A Sygma Bank Polska SA na rzecz BNP Paribas Personal Finance Société Anonyme z siedzibą w Paryżu, Francja.

Komisja Nadzoru Finansowego decyzją z 17 listopada 2015 roku zezwoliła na zbycie przez BNP Paribas Personal Finance Société Anonyme z siedzibą w Paryżu, Francja, 1 000 akcji imiennych serii A Sygma Bank Polska SA na rzecz BGŻ BNP Paribas Bank Polska SA.

Powołanie powierników przy bankach hipotecznych

Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 roku wydała 1 decyzję powołującą powiernika przy PKO Banku Hipotecznym SA oraz 2 decyzje powołujące zastępców powierników – jednego przy PKO Banku Hipotecznym SA i jednego przy Pekao Banku Hipotecznym SA.

Ponadto zostało umorzone 1 postępowanie dotyczące powołania powiernika przy PKO Banku Hipotecznym SA.

Zadania dotyczące zmian we władzach banków

Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 roku podjęła w formie uchwał 30 decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów, w tym prezesów, z czego:

- ▶ 4 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 18 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków spółdzielczych,

- ▶ 8 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej.

Ponadto zostało wydanych 5 decyzji umarzających postępowania w ww. sprawach.

Zadania dotyczące zmian w strukturze akcjonariatu banków – spółek akcyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 roku podjęła 9 decyzji w formie uchwał w sprawie stwierdzenia braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji banku, 1 postępowanie w ww. sprawach zostało umorzone.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 roku wydała 2 decyzje zezwalające na połączenie banków w formie spółki akcyjnej.

W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy, KNF wydała 1 decyzję w zakresie nakazu zbycia wszystkich akcji, uchylając w całości decyzję Komisji Nadzoru Finansowego i umorzyła postępowanie.

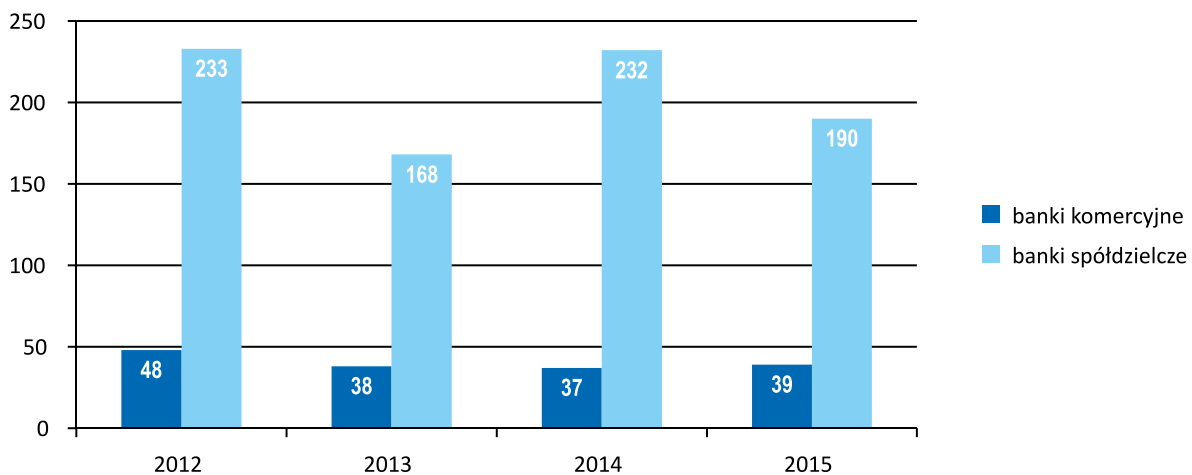
Zmiany w statutach banków

W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2015 roku 229 decyzji, w tym:

- ▶ 39 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 190 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych. W 1 przypadku odmówiono zatwierdzenia zmian.

Ponadto wydanych zostało 15 decyzji umarzających w całości postępowania dotyczące zmian w statutach banków oraz 4 postanowienia dotyczące sprostowań oczywistej omyłki pisarskiej.

Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Otwieranie i działalność przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję zezwalającą na otwarcie przedstawicielstwa przez instytucję kredytową i 2 decyzje w przedmiocie stwierdzenia

wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa instytucji kredytowych.

Prowadzenie działalności w ramach działalności transgranicznej

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła 19 zaawizowań instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium Polski.

3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Zatwierdzanie zmian statutów kas

W 2015 roku KNF wydała 15 decyzji zatwierdzających zmiany w statutach kas, w tym w 4 przypadkach odmówiła częściowo zatwierdzenia zmian.

Zatwierdzenie i powołanie prezesów zarządów kas

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 10 decyzji w sprawie zatwierdzenia/powołania prezesa zarządu kasy, w tym:

- ▶ 2 decyzje zatwierdzające prezesa zarządu kasy,
- ▶ 1 decyzję wyrażającą zgodę na powołanie na stanowisko prezesa zarządu kasy,
- ▶ 7 decyzji odmawiających zatwierdzenia prezesa zarządu kasy.

Jednocześnie KNF umorzyła 2 postępowania dotyczące powołania prezesa zarządu kasy ze względu na wprowadzenie do kas zarządcy komisarycznego.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego umorzyła 7 postępowań dotyczących zatwierdzenia prezesów zarządów SKOK w postępowaniu o ponowne rozpatrzenie sprawy, w tym 2 postępowania ze względu na wprowadzenie do kas zarządcy komisarycznego.

Komisja Nadzoru Finansowego wydała 7 postanowień odmawiających dopuszczenia organizacji społecznych (innych niż kasy) do postępowań w sprawach administracyjnych, w tym 3 postanowienia zostały wydane w postępowaniu o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej odmowy dopuszczenia do udziału na prawach strony. Ponadto 1 postępowanie w tych sprawach zostało umorzone.

Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa – zatwierdzenie statutu/członków zarządu, w tym prezesa Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej

Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 postanowienia odmawiające dopuszczenia organizacji społecznych (innych niż kasy) do postępowań w sprawach administracyjnych, w tym

1 postanowienie zostało wydane w postępowaniu o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej odmowy dopuszczenia do udziału na prawach strony.

3.3. Sektor usług płatniczych

Instytucje płatnicze

W związku z wykonywaniem zadań z zakresu nadzoru nad instytucjami płatniczymi, w 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała 21 wniosków w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, przy czym 2 postępowania w sprawie tych wniosków zostały umorzone, a 3 postępowania były zawieszono. Ponadto zostały złożone 3 wnioski o zmianę zezwolenia na świadczenie usług w charakterze krajowej instytucji płatniczej, z czego 1 wniosek został pozostawiony bez rozpoznania.

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 8 decyzji zezwalających dla krajowych instytucji płatniczych, 1 decyzję odmawiającą zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej i 1 decyzję stwierdzającą wygaśnięcie decyzji w sprawie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej.

Biura usług płatniczych

W ramach obowiązków związanych z nadzorem nad biurami usług płatniczych (dalej „BUP”), Komisja Nadzoru Finansowego prowadzi Rejestr Usług Płatniczych (dalej „RUP”), do którego wpisywane są m.in. biura usług płatniczych. W związku z tym, iż działalność w charakterze biura usług płatniczych stanowi działalność regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, nie jest ko-

nieczne posiadanie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego na jej prowadzenie, a jedynie uzyskanie wpisu do RUP, który jest dostępny poprzez stronę internetową Komisji Nadzoru Finansowego (<https://erup.knf.gov.pl/View/>). W 2015 roku zostały dokonane 173 wpisy BUP i dokonano 140 zmian wpisów, a wykreślono 172 biura. Na koniec 2015 roku do RUP było wpisanych 1380 biur usług płatniczych.

3.4. Sektor ubezpieczeniowy

Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W 2015 roku wydano 3 zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej dla krajowych zakładów ubezpieczeń. KNF wydała 3 decyzje o odmowie wydania zezwolenia

na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej. Wydano jedno zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń.

Przeniesienie portfela ubezpieczeń

W 2015 roku KNF wydała 1 decyzję o zatwierdzeniu transgranicznego przeniesienia portfela ubezpieczeń dwóch oddziałów krajowego zakładu ubezpieczeń. Dodatkowo,

w 2015 r. przeniesiono portfel ubezpieczeń zagranicznego zakładu ubezpieczeń oddziału w Polsce na rzecz polskiego zakładu ubezpieczeń.

Notyfikacje na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2015 roku posiadało 640 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadało 26 zakładów ubezpieczeń, w tym 1 zakład reasekuracji.

W roku 2015 do KNF wpłynęło 35 zawiadomień zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania działalności ubezpieczeniowej – na zasadzie działalności transgranicznej. W 2015 roku 17 zakładów ubezpieczeń z państw

członkowskich Unii Europejskiej notyfikowało zamiar zmiany zakresu działalności ubezpieczeniowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług oraz jeden zakład ubezpieczeń, który notyfikował zamiar rozszerzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez oddział.

W 2015 roku 4 zakłady ubezpieczeń wycofały się z prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo zamiar przeniesienia lub przejęcia portfela ubezpieczeń w całości lub w części notyfikowało 6 zakładów ubezpieczeń.

Zmiany we władzach zakładów ubezpieczeń

W 2015 roku KNF wydała 18 decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządu (10 w stosunku do prezesów zarządu zakładów ubezpieczeń, a 8 w stosunku do członków zarządu zakładu ubezpieczeń), zaś w 3 przy-

padkach nastąpiło umorzenie postępowania. Ponadto KNF utrzymała w mocy decyzję odmawiającą wyrażenia zgody w przedmiocie powołania na prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń.

Zmiany w statutach podmiotów nadzorowanych

W 2015 r. KNF wydała 44 decyzje w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń.

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W 2015 r. KNF wydała 10 decyzji w przedmiotowych postępowaniach. W 7 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego i pośredniego nabycia akcji 7 krajowych zakładów ubezpieczeń. Wydano także 1 decyzję w przedmiocie wyrażenia sprzeciwu co do bezpośredniego i pośredniego nabycia akcji krajowego za-

klądu ubezpieczeń oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie z zawiadomienia o zamiarze bezpośredniego nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń. Wydana została 1 decyzja, która dotyczyła uchylenia zakazu wykonywania prawa głosu z akcji krajowego zakładu ubezpieczeń.

Połączenie krajowych zakładów ubezpieczeń

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego w 1 przypadku powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego połączenia krajowych zakładów ubezpieczeń.

Wpis do rejestru aktuariuszy

W okresie objętym sprawozdaniem zostało złożonych 30 wniosków o wpis do rejestru aktuariuszy, natomiast wydano 31 decyzji w przedmiocie wpisu do rejestru aktuariuszy.

W 1 przypadku postępowanie o wpis do rejestru aktuariuszy zostało zawieszona na wniosek strony.

Agenci ubezpieczeniowi

W 2015 r. w prowadzonym w formie elektronicznej rejestrze agentów ubezpieczeniowych dokonano 100 267 czynności polegających na: rejestracji wniosków o wpis do rejestru, zmianie danych objętych wpisem oraz wykreśleniu z rejestru. Dokonano 73 645 zmian dotyczących danych agentów i 431 082 zmiany dotyczące osób wykonujących czynności

agencyjne. Z rejestru wykreślono 5146 agentów ubezpieczeniowych i 25 766 osób wykonujących czynności agencyjne.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze wpisanych było 33 214 agentów ubezpieczeniowych oraz 221 208 osób wykonujących czynności agencyjne.

Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2012-2015

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015
Agenci	wyłącznie	7 351	7 932	7 301	5 540
	multiagenci	4 515	4 510	3 523	3 417
	razem	11 866	12 442	10 824	8 957
Osoby wykonujące czynności agenta ubezpieczeniowego	pracujące dla jednego agenta	46 083	47 649	63 167	109 626
	pracujące dla co najmniej dwóch agentów	9 574	11 360	11 174	14 144
	razem	55 657	59 009	74 341	123 770

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych w 2015 r. zarejestrowano również 108 podmiotów wykonujących czynności agencyjne przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, wobec których przepisy prawa przewidują uproszczenia w uzyskaniu uprawnień, w tym:

- 69 banków, prowadzących działalność agencyjną poprzez osoby zobowiązane do ukończenia szkolenia jedynie w zakresie ogólnych i szczególnych warunków ubezpieczeń zakładu ubezpieczeń, z którymi współpracują zarejestrowane podmioty, informacji o taryfach, zasadach obliczania składek ubezpieczeniowych oraz o rozliczeniach ilościowo-

-wartościowych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia i inkasa składek ubezpieczeniowych,

- 39 przedsiębiorców, którzy na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń działu II wykonują działalność agencyjną jako działalność uzupełniającą do podstawowej działalności gospodarczej, jeżeli działalność agencyjna pozostaje w bezpośrednim związku z podstawową działalnością tego przedsiębiorcy, nie wymaga szczegółowej wiedzy w zakresie ubezpieczeń, oraz czas trwania umowy ubezpieczenia nie przekracza 12 miesięcy.

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2012-2015

Brokerzy		2012	2013	2014	2015
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	738	775	801	830
	osoby prawne	339	370	395	449
	razem	1 077	1 145	1 196	1 279
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	5	8	10	10
	osoby prawne	19	23	23	29
	razem	24	31	33	39

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 135 zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 62 zezwolenia osobom fizycznym oraz 73 zezwolenia osobom prawnym. Wydano

także 6 zezwoleń dla osób prawnych na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji oraz 1 zezwolenie dla osób fizycznych.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 27 postępowań na wniosek strony i 7 postępowań

wszczętych z urzędu. W przypadku 4 wniosków o wydanie zezwolenia postępowania umorzono na wniosek strony, natomiast w 1 przypadku wydano decyzję odmawiającą wydania zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej.

Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Osoby fizyczne	57	65	57	61
Osoby prawne	52	44	35	67
Ogółem (bez reasekuracji)	109	109	92	128

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się 6 egzaminów, przeprowadzanych przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów, w tym 3 egzaminy dla brokerów

ubezpieczeniowych i 3 egzaminy dla brokerów reasekuracyjnych. Ogółem do egzaminów przystąpiło 505 osób. Wynik pozytywny uzyskało 427 osób.

Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	567	548	497	468
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	339	335	370	393

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	36	13	19	37
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	19	10	18	34

Źródło: opracowanie własne UKNF

Notyfikowani pośrednicy ubezpieczeniowi

W 2015 roku notyfikowano 253 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zgłoszonych przez organy rejestro-

we lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej, natomiast wobec 173 pośredników notyfikacje wycofano.

3.5. Sektor emerytalny

Fundusze emerytalne i towarzystwa emerytalne

W zakresie funkcji licencyjnych w 2015 r. prowadzono postępowania, które zostały zakończone wydaniem 69 decyzji administracyjnych. Względem podmiotów rynku emerytalnego

wydano również 10 postanowień. Liczba i przedmiot wydanych decyzji i postanowień zostały przedstawione w Tabeli 1.1. oraz Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Likwidacja Pracowniczego Funduszu Emerytalnego „Słoneczna Jesień”

W 2015 r. nastąpiła likwidacja Pracowniczego Funduszu Emerytalnego „Słoneczna Jesień”. W dniu 9 czerwca 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o cofnięciu zezwolenia na utworzenie Międzyzakładowego Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego PZU SA. Cofnięcie zezwolenia nastąpiło na podstawie art. 61 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych w związku z otwarciem likwidacji Towarzystwa. W decyzji o cofnięciu zezwolenia na utworzenie Towarzystwa określono jako datę wejścia w życie tej decyzji dzień 29 lutego 2016 r. W myśl art. 73 i 74 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych likwidacja pracowniczego funduszu, którym zarządzanie nie zostało przejęte przez inne pracownicze towarzystwo następuje na podstawie decyzji organu nadzoru o jego likwidacji. W dniu 25 sierpnia 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego zarządziła likwidację Pracowniczego Funduszu Emerytalnego „Słoneczna Jesień” i określiła datę rozpoczęcia likwidacji PFE „Słoneczna Jesień” na dzień 15 września 2015 r. oraz datę zakończenia likwidacji PFE

„Słoneczna Jesień” na dzień 15 grudnia 2015 r. Jednocześnie wyznaczyła MPTE PZU SA na likwidatora PFE „Słoneczna Jesień”. Od zakończenia likwidacji Pracowniczego Funduszu Emerytalnego „Słoneczna Jesień” rynek pracowniczych funduszy emerytalnych liczy 4 podmioty.

Przejęcie zarządzania Nordea Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym

W dniu 15 grudnia 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie na przejęcie zarządzania Nordea Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA. Zgodnie z treścią ww. decyzji z dniem 7 stycznia 2016 r. PTE PZU SA weszło w prawa i obowiązki wynikające z zarządzania Nordea DFE. Likwidacja Nordea DFE rozpoczęła się w dniu 7 stycznia 2016 r., zaś zakończenie likwidacji Funduszu przewidziane jest na dzień 6 maja 2016 r. Jest to pierwszy proces konsolidacyjny obejmujący dobrowolny fundusz emerytalny. Po zakończeniu likwidacji Nordea DFE na rynku emerytalnym pozostanie 8 dobrowolnych funduszy.

Pracownicze programy emerytalne (PPE)

W okresie objętym sprawozdaniem Urząd Komisji Nadzoru Finansowego stwierdził:

- wzrost liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ok. 7% (29 wniosków w 2015 r. i 27 wniosków w roku poprzednim),
- spadek liczby wniosków o wpis zmian programu do rejestru o ok. 27% (141 wniosków w 2015 r. i 192 wnioski w roku poprzednim),

- spadek liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ok. 11% (34 wnioski w 2015 r. i 38 wniosków w roku poprzednim),
- wzrost liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub podmiotu zarządzającego o ok. 124% (146 zawiadomień w 2015 r. i 65 zawiadomień w roku poprzednim).

Liczba i przedmiot uchwał podjętych przez KNF w 2015 roku dotyczących PPE zostały przedstawione w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

3.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

W 2015 r. KNF wydała 2 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej nowemu domowi maklerskiemu, 2 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzające dotychczasowy zakres działalności banków prowadzących działalność maklerską, 1 decyzję stwierdzającą wygaśnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej oraz 4 decyzje uchylające zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej. KNF wydała również 6 decyzji w przedmiocie umorzenia postępowania o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej.

W roku 2015 jedna firma inwestycyjna wystąpiła z wnioskiem o uchylenie w całości zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, w odniesieniu do jednej z firm inwestycyjnych nastąpiło przekształcenie w TFI (zaprzestanie działalności jako firma inwestycyjna i rozpoczęcie wykonywania działalności jako towarzystwo funduszy inwestycyjnych) oraz jedna firma inwestycyjna zakończyła prowadzenie działalności maklerskiej w związku z procesem łączenia spółek – zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h.

W związku z połączeniem dwóch banków, prowadzących działalność maklerską – na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 kodeksu spółek handlowych, zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej z banku przejmowanego przeszło na bank przejmujący.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w trakcie rozpatrywania znajdowało się 16 wniosków o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 1 wniosek na prowadzenie działalności powierniczej oraz 1 wniosek o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności nabywania na rachunek dającego zlecenie dwudniowych kontraktów na rynku kasowym na aukcjach organizowanych przez platformę aukcyjną.

W 2015 r. rozpatrzono 17 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. W 3 przypadkach wydano decyzję o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, natomiast w 2 przypadkach wydano decyzję w przedmiocie sprzeciwu,

co do zamiaru nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego. W 5 przypadkach postępowania zostały umorzone.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. 7 postępowań w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego było w trakcie rozpatrywania.

Notyfikacje firm inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło 137 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej bez oddziału oraz 5 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej w formie oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne, a także 256 zawiadomień dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji. Z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP bez oddziału zrezygnowało 90 podmiotów, z prowadzenia działalności w formie oddziału – 2.

Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015

Rodzaj podmiotu	2012	2013	2014	2015
Zagraniczna firma inwestycyjna bez oddziału	1625	1762	1778	1816
Zagraniczna firma inwestycyjna – oddział	17	14	14	15
Razem	1642	1776	1792	1831

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego podjęła 4 uchwały w sprawie przekazania informacji dotyczących zamiaru prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich. W 11 przypadkach KNF umorzyła przedmiotowe postępowania.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. 3 postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich były w trakcie rozpatrywania.

Tabela 31. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2012-2015

Rodzaj podmiotu	2012	2013	2014	2015
Dom maklerski (liczba oddziałów)	4 (13)	4 (13)	2 (8)	2 (8)
Dom maklerski bez oddziału	11	13	13	13

Źródło: opracowanie własne UKNF

Agenci firm inwestycyjnych

Rejestr agentów firm inwestycyjnych wg stanu na 31 grudnia 2015 r. zawierał 229 podmiotów, w tym 35 osób prawnych i 194 osoby fizyczne.

W 2015 roku do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych 9 osób fizycznych i 5 osób prawnych.

KNF wydała 2 decyzje w przedmiocie skreślenia z rejestru agentów firm inwestycyjnych, na wniosek podmiotów.

Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015

Agenci firm inwestycyjnych	2012	2013	2014	2015
Osoby fizyczne	144	164	185	194
Osoby prawne	28	29	32	35
Razem	172	193	217	229

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów, zniesiony został egzamin na agenta firmy

inwestycyjnej. W związku z tym w 2015 r. nie przeprowadzono egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej.

Maklerzy papierów wartościowych

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wynosiła 2907 osób.

Na listę maklerów papierów wartościowych w roku 2015 zostało wpisanych 116 osób.

Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	125	84	82	116
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	2 627	2 710	2 791	2 907

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. odbyły się 2 egzaminy dla kandydatów na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 360 osób, a zdało je łącznie 113 osób. Dotychczas egzamin dla kandydatów na maklera papierów wartościowych zdało 3080 osób. Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem

odbył się 1 egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych. Do egzaminu tego przystąpiły 3 osoby, z których żadna nie zdała egzaminu. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 98 osób.

Doradcy inwestyjni

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 539 osób.

Na listę doradców inwestycyjnych w 2015 roku zostały wpisane 34 osoby.

Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	29	67	27	34
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	410	477	504	539

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. odbyło się 6 egzaminów cząstkowych egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny zdały

33 osoby. W okresie objętym sprawozdaniem odbyły się dwa sprawdziany umiejętności. Egzamin zdała jedna osoba.

Agencje informacyjne

W 2015 r. KNF wydała 1 decyzję w sprawie wskazania Spółki jako agencji informacyjnej.

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz podmioty infrastruktury rynku kapitałowego i towarowego

Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2015 roku

Podmiot będący stroną decyzji	Liczba decyzji
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	6
BondSpot SA	1
KDPW SA	8
KDPW_CCP SA	3
Towarowa Giełda Energii SA	3
Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

Liczba i przedmiot ww. decyzji zostały przedstawione w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W 2015 r. KNF wydała 197 decyzji w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych, memorandumów informacyjnych oraz aneksów aktualizujących ich treść, w tym:

- 51 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie jednego lub trzech dokumentów),

- 2 decyzje zatwierdzające memorandum informacyjne,
- 144 decyzje zatwierdzające aneksy do prospektów emisyjnych (oraz do memorandumów informacyjnych) papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych	43	29	45	51
Liczba zatwierdzonych memorandumów informacyjnych/stwierdzeń równoważności memorandum informacyjnego z wymogami dla prospektu emisyjnego	2	3	1	2
Liczba zatwierdzonych aneksów do prospektów emisyjnych	145	106	93	144

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło również 40 potwierdzeń zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw członkowskich.

W toku prowadzonych w 2015 r. 83 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego) KNF wystosowała ponad 7300 uwag do składanych dokumentów. Ponadto KNF wydała 18 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego), aneksu do prospektu emisyjnego), 10 postanowień

o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 26 decyzji w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego).

W 2015 r. KNF wydała 34 opinie w sprawach dotyczących przeprowadzenia ofert publicznych lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego

w 2015 roku zamieszczono w Tabeli 2.1. w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów emisyjnych zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej KNF.

W 2015 r. do KNF wpłynęło również 47 zawiadomień o zamiarze przeprowadzenia akcji promocyjnej związanej z publiczną ofertą papierów wartościowych.

Podmioty rynku funduszy inwestycyjnych

W 2015 roku organ nadzoru wydał 150 decyzji i postanowień dotyczących podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych.

Liczba i przedmiot przyjętych uchwał oraz wydanych decyzji i postanowień zostały przedstawione odpowiednio w Tabeli 1.1. oraz Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 60 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 815 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 40 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 51 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 724 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2015 narastająco

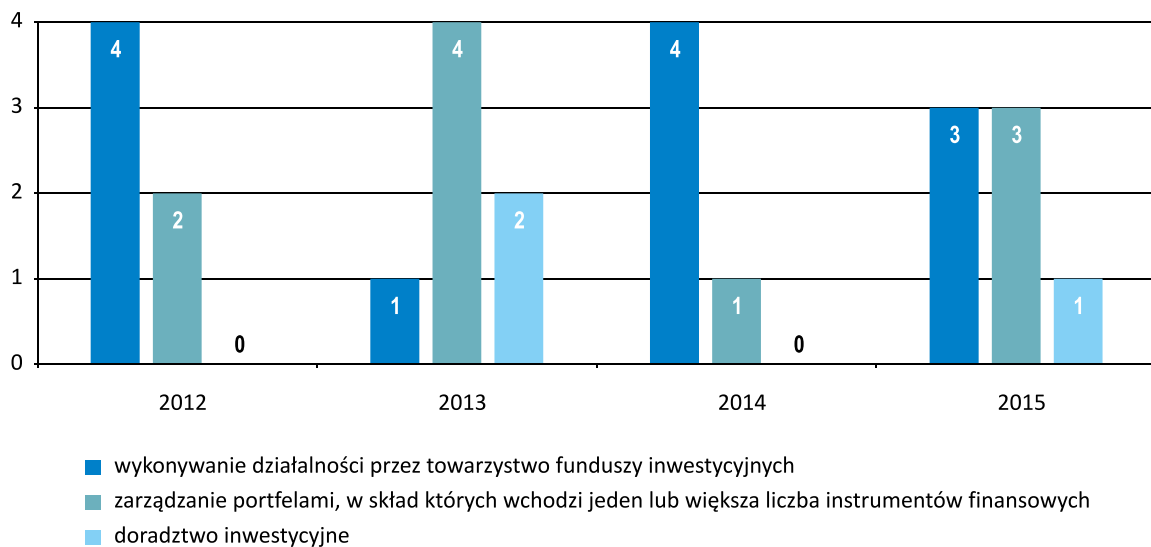
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	54	55	58	60
Fundusze inwestycyjne	588	639	681	815

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 3 zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo fundu-

zy inwestycyjnych (Money Makers TFI SA, Corum TFI SA i Templeton Asset Management (Poland) TFI SA).

Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- ▶ 3 zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 4 zezwolenia na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 4 zezwolenia na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

W 2015 roku rozpoczęło działalność 5 nowych funduszy z wydzielonymi subfunduszami. W wyniku ich powstania oraz

zmian statutu funduszu w zakresie utworzenia nowego subfunduszu nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego typu z 468 subfunduszy w grudniu 2014 r. do 493 subfunduszy na koniec grudnia 2015 r.

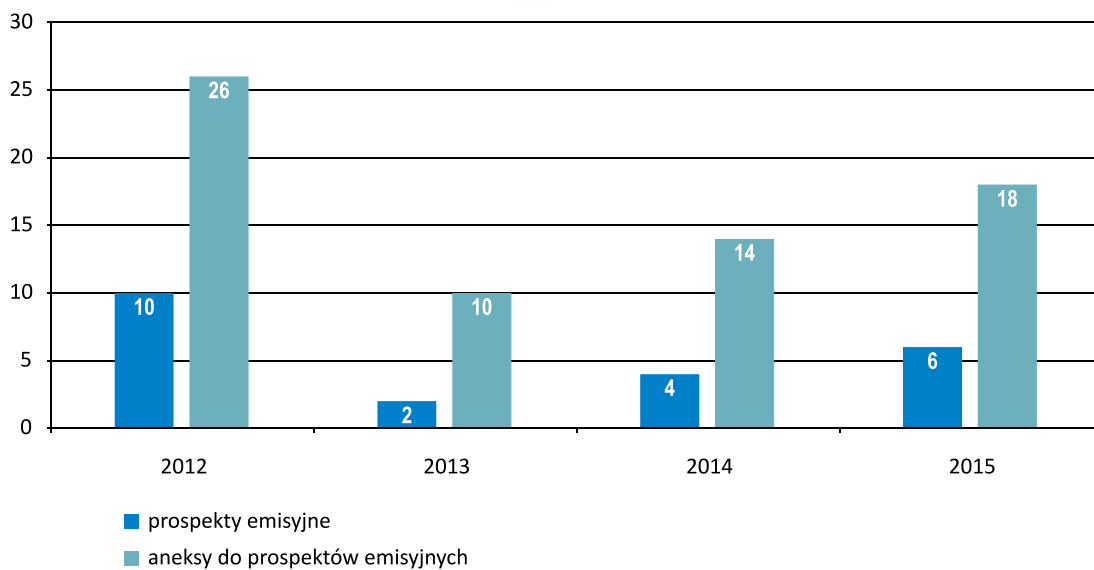
W 2015 roku zostały zarejestrowane 194 fundusze inwestycyjne zamknięte, których certyfikaty inwestycyjne zgodnie ze statutem funduszu nie będą oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu.

W 2015 roku KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 24 decyzje w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych oraz aneksów, w tym:

- ▶ 6 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte,
- ▶ 18 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

Ponadto KNF wydała 2 postanowienia o zawieszeniu postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, 2 postanowienia o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 1 decyzję w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

Wykres 16. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. rozpatrzone 11 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W 7 przypadkach wydano decyzję o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, natomiast w 4 przypadkach postępowania zostały umorzone. Wg stanu na 31 grudnia 2015 r. w trakcie rozpatrywania były 2 postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

W odniesieniu do funduszy zagranicznych i subfunduszy wydzielonych w funduszach zagranicznych w 2015 roku zaobserwowano znaczące zwiększenie liczby notyfikacji w stosunku do roku poprzedniego. W 2015 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło drogą elektroniczną 17 kompletnych zawiadomień o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 3 nowych funduszy zagranicznych i 80 subfunduszy funduszy zagranicznych. Dla porównania w 2014 roku wpłynęło 11 kompletnych zawiadomień dotyczących 2 funduszy zagranicznych i 24 subfunduszy funduszy zagranicznych.

W 2015 roku, podobnie jak w latach 2013-2014, do Komisji Nadzoru Finansowego nie wpłynęły żadne notyfikacje spółek zarządzających, które miałyby zamiar prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego, obejmowała 93 podmioty. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub/i tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych.

Udzielanie zezwoleń na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 7 decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom spółki publicznej formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji – art. 91 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie

publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych).

Towarowe domy maklerskie oraz podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych

W 2015 r. udzielono dwóch zezwoleń dla przedsiębiorstw energetycznych na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych oraz pozostawiono 1 wniosek o udzielenie zezwolenia bez rozpoznania. KNF wydała 5 decyzji w przedmiocie uchylenia zezwolenia na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych. Według stanu na 31 grudnia 2015 r.:

- ▶ 54 przedsiębiorstwa energetyczne posiadały zezwolenie na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych,
- ▶ 1 towarowy dom maklerski posiadał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie obrotu towarami giełdowymi.

Maklerzy giełd towarowych

Według stanu na 29 listopada 2015 r. liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych wynosiła 383 osoby. Na listę maklerów giełd towarowych w okresie od 1 stycznia do 29 listopada 2015 r. zostało wpisanych 36 osób. W 2015 r. Ko-

misja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję odmawiającą uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu maklera giełd towarowych.

Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób wpisanych w danym roku na listę maklerów giełd towarowych	39	47	31	36
Łączna liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych	269	316	347	383

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbył się 1 egzamin na maklera giełd towarowych. Do egzaminu tego przystąpiło 80 osób, a zdało 36 osób. Dotychczas egzamin na maklera giełd towarowych zdały 374 osoby.

W dniu 30 listopada 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów (Dz. U. poz. 1505), wskutek czego zawód maklera giełd towarowych został zlikwidowany.

Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4.1. Nadzór bankowy

Nadzór ostrożnościowy nad bankami krajowymi

Czynności nadzorcze podjęte w 2015 r. przez UKNF polegały na bieżącym monitorowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków (ocena nadana za IV kw. 2014 r. oraz 3 kwartały 2015 r.). Na jej podstawie nadawano kwartalnie oceny banku w systemie KOBRA. W 2015 roku ocenie poddane zostały wszystkie banki komercyjne oraz spółdzielcze. Przygotowano 151 analiz kwartalnych banków komercyjnych, 2253 analizy kwartalnych banków spółdzielczych oraz 8 analiz kwartalnych banków zrzeszających. W 2015 roku kontynuowano proces cyklicznego przeglądu i oceny nadzorczej banków spółdzielczych i zrzeszających. Wynikiem prac analitycznych było sformułowanie 507 zaleceń nadzorczych oraz 12 upomnień nadzorczych dla banków spółdzielczych i zrzeszających.

Przygotowano również 112 analiz kwartalnych oddziałów instytucji kredytowych (ocena nadana za IV kw. 2014 r. oraz 3 kwartały 2015 r.). Oprócz oceny kwartalnej banki są objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej. Szczegółowe informacje na temat oceny BION w sektorze bankowym przedstawione zostały w sekcji Badanie i Ocena Nadzorcza (BION).

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków, banków wchodzących w skład konglomeratu. W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach.

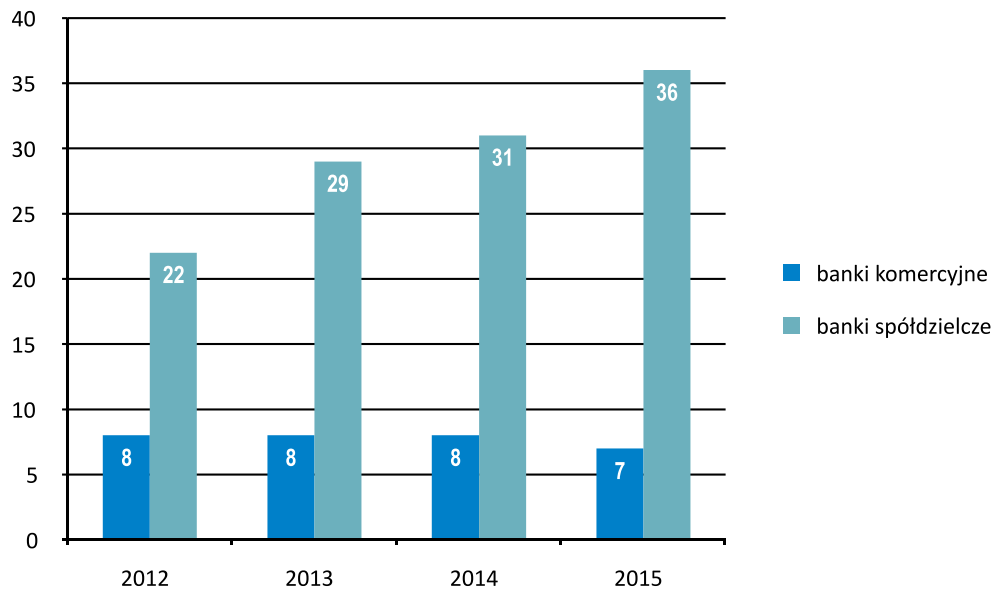
Prowadzono analizy porównawcze (kwartalne) klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów banków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek.

Prowadzono działania nadzorcze m.in. w następującym zakresie:

- wzmocnienia bazy kapitałowej, w tym zasady wypłacania dywidendy,
- bancassurance,
- procesów przekształceniowych,
- postępowań administracyjnych, w tym wniosków o zaliczenie do funduszy zobowiązań podporządkowanych, zysków okresowych, ustanowienie zarządu komisarycznego,
- płynności,
- planów postępowania naprawczego (PPN), w tym w zakresie oceny stopnia ich realizacji, zakończenia PPN czy nałożenia PPN,
- realizacji zaleceń wydanych w ramach inspekcji, procesie BION oraz innych wydanych w ramach nadzoru „zza biurka”.

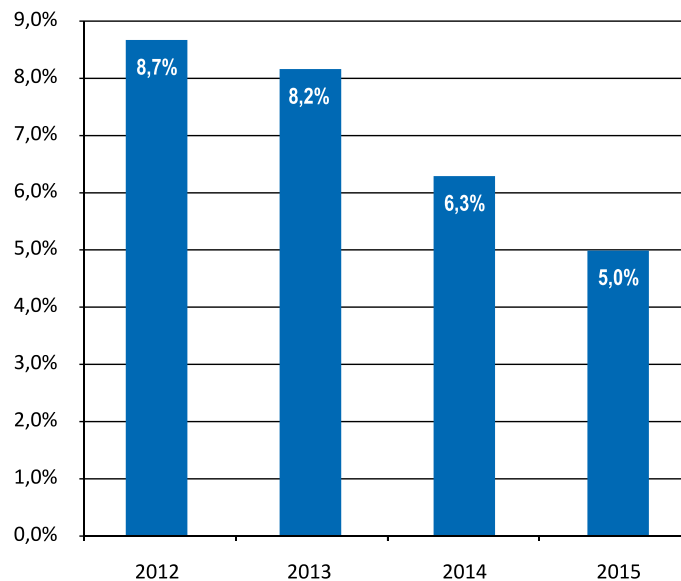
W 2015 r. postępowaniem naprawczym było objętych 6 banków komercyjnych. Natomiast w przypadku banków spółdzielczych na początku 2015 r. postępowaniu naprawczemu podlegało 31 banków spółdzielczych oraz jeden z banków zrzeszających. Na koniec 2015 r. postępowaniem naprawczym objętych było 36 banków spółdzielczych oraz jeden z banków zrzeszających. W marcu 2015 r. KNF powołała kuratora nadzorującego wykonywanie programu postępowania naprawczego banku zrzeszającego.

Wykres 17. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 18. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Udział aktywów banków spółdzielczych objętych programem postępowania naprawczego w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2015 roku 0,5%.

Decyzje w zakresie zobowiązań podporządkowanych

W 2015 r. KNF wydała następujące decyzje w sprawach indywidualnych związane z:

- zaliczeniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych – 20 decyzji,
- zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji – 9 decyzji,
- wcześniejszym zwrotem zobowiązań podporządkowanych – 3 decyzje.

Decyzje w zakresie funduszy własnych

W 2015 r. w sprawach indywidualnych związanych z wyrażeniem zgody na obniżenie funduszy własnych poprzez wypłatę środków z funduszu udziałowego, KNF wydała 376 decyzji oraz na obniżenie funduszy własnych w ramach tzw. zgody uprzedniej – 126 decyzji.

W kwietniu 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o przejęciu Banku Spółdzielczego w Zawierciu przez Śląski Bank Spółdzielczy „Silesia” w Katowicach, za zgodą banku przejmującego. W czerwcu 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o przejęciu przedsiębiorstwa bankowego Banku Spółdzielczego w Lesznowoli przez SGB-Bank SA z dniem 30 czerwca 2015 r., za zgodą banku przejmującego. Dodatkowo Komisja Nadzoru Finansowego zawiesiła z dniem 21 listopada 2015 r. działalność Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie (SBRzR) oraz wystąpiła do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości tego banku. W dniu 30 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy wydał postanowienie o ogłosze-

niu upadłości Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie (sygnatura akt X GU 1449/15).

Testy Warunków Skrajnych (Stress Testy)

W roku 2015 UKNF po raz szósty przeprowadził testy warunków skrajnych (TWS), których celem było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok. Badanie miało na celu wszechstronną ocenę instytucji kredytowych, objęto nim wszystkie banki komercyjne działające w Polsce, co stanowi ponad 90% sumy bilansowej całego sektora bankowego (z wyłączeniem BGK). Po przekazaniu danych do UKNF nastąpił proces ich wstępnej analizy. Weryfikacji poddano spójność wewnętrzną prognoz oraz ich zgodność z metodologią, a także realność ekstrapolowanych trendów. Wszelkie wątpliwości wynikłe podczas tego procesu były na bieżąco konsultowane z bankami. Dodatkowo wykorzystano modele opracowane w UKNF.

Badanie i Ocena Nadzorczą (BION)

W kwietniu 2015 r. UKNF przekazał bankom informację o umieszczeniu na stronie internetowej KNF znowelizowanej Metodyki BION. Nowelizacja miała na celu uwzględnienie zmian wynikających z regulacji i wytycznych unijnych dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej. W szczególności w celu zapewnienia spójności przeglądów, ocen i środków nadzorczych w ramach krajów członkowskich UE w Metodyce BION uwzględniono:

- ▶ obszary/rodzaje ryzyka oceniane w trakcie wspólnych decyzji kapitałowej i płynnościowej, zgodnie z *Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 710/2014 z dnia 23 czerwca 2014 r., ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne dotyczące warunków stosowania procedury wspólnej decyzji na temat wymogów ostrożnościowych dostosowanych do konkretnych instytucji zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE*,
- ▶ elementy Wytycznych ws. wspólnych procedur i metodyk dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej z dnia 19.12.2014 r. wydanych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) zgodnie z art. 107 ust. 3 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru

ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE – w zakresie możliwym do wprowadzenia w ówczesnym porządku prawnym.

Prace nad Metodyką BION będą kontynuowane w roku 2016. Przewiduje się modyfikacje, w zakresie dostosowania do nowelizacji ustawy – Prawo bankowe, wprowadzonej ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym w ramach zagadnień wskazanych w ww. dokumencie EUNB.

Prowadzony przez UKNF proces BION uwzględnia w sposób komplementarny i spójny ustalenia z czynności analitycznych i inspekcyjnych prowadzonych przez nadzór w bankach. Intensywność procesu BION w poszczególnych bankach uzależniona jest przede wszystkim od oceny końcowej BION nadanej w ramach poprzedniego cyklu BION oraz grupowania banków w trakcie procesu kategoryzacji. Metodyka BION zakłada ciągłość aktualizacji ocen BION w ramach kwartalnych analiz „zza biurka” oraz dialog nadzoru z bankami.

Plany naprawy

Niezależnie od przedłużającego się procesu implementacji do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustana-

wiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012, UKNF rozpoczął dialog z bankami w zakresie planów naprawy.

W tym celu, do banków o największym znaczeniu dla polskiego sektora bankowego, zostały skierowane wystąpienia informujące o konieczności podjęcia kroków w celu przygotowania do wdrożenia wymogu dotyczącego opracowania ww. planów. Działania te będą kontynuowane w 2016 roku.

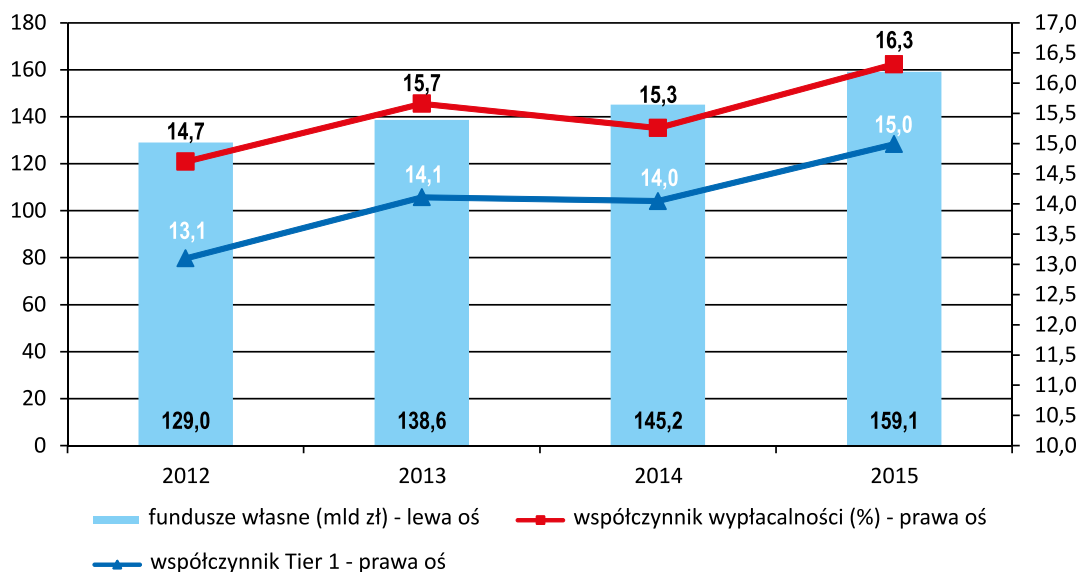
Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji

UKNF na bieżąco monitoruje „zza biurka” sytuację finansową banków, w tym płynnościową i kapitałową. W 2015 r. po raz kolejny szczególnie nacisk położono na zachowanie przez banki dobrej jakości kapitałów własnych oraz ich odpowiedniej wysokości. Kapitały własne zapewniają bankowi bezpieczeństwo na wypadek niepożądanych zdarzeń zewnętrznych, które mogą zaistnieć na przykład w związku z kryzysem w sferze realnej lub zawirowaniami na międzynarodowych rynkach finansowych.

W celu utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie uznawanym za bezpieczny, organ nadzoru po raz kolejny rekomendował bankom ograniczenie wypłat dywidendy. Rezultatem dotychczasowej polityki dywidendowej UKNF jest stabilny i wysoki współczynnik wypłacalności sektora na poziomie 16,31% na koniec 2015 roku (na koniec 2014 r. wynosił 15,26%).

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej, rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też niepewności co do przyszłego rozwoju koniunktury gospodarczej. W tym celu w 2015 r. KNF wydała 14 zaleceń nakładających na banki dodatkowe wymogi kapitałowe wynikające z posiadania przez te podmioty portfeli zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF. Dodatkowy wymóg kapitałowy wyliczany jest w ramach filaru II dla portfeli kredytowych obciążonych szczególnie dużym ryzykiem i zapewnia zindywidualizowane oddziaływanie na banki posiadające znaczne portfele kredytów walutowych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym, tj. osiągającym dochody w walucie innej niż waluta kredytu.

Wykres 19. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Czynności nadzorcze nad obszarem technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

W 2015 r. w ramach, sprawowanego przez KNF, nadzoru nad obszarem technologii informacyjnej i bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego realizowano szereg działań (poza czynnościami kontrolnymi) w odniesieniu do banków, w tym w szczególności:

- ▶ dokonano analizy dwóch ankiet (skierowanych do banków komercyjnych), tj.: „Incydenty związane z naruszeniem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w okresie od 01.01.2014 r. do 01.06.2015 r.” oraz „Bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego oraz outsourcing usług teleinformatycznych w bankach w okresie 01.01.2013 – 30.06.2015”, odpowiednio przekazując tym bankom wnioski o charakterze systemowym i – w niezbędnych przypadkach – indywidualne wnioski szczegółowe,
- ▶ skierowano do banków krajowych, w ramach nadzoru nad wdrażaniem Rekomendacji D KNF dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach (dalej „Rekomendacja D”), formularz wyników końcowego audytu stopnia jej wdrożenia,
- ▶ skierowano do uczestników rynku finansowego, otrzymane z Departamentu Bezpieczeństwa Teleinformatycznego w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, ostrzeżenie o możliwych atakach na infrastrukturę teleinformatyczną (w komunikacie przedstawionym w serwisie informacyjnym Urzędu KNF rekomendowano pilne wdrożenie zaleceń Rządowego Zespołu Reagowania na Incydenty Komputerowe CERT.GOV.PL),
- ▶ przedstawiciele Urzędu KNF wzięli udział w konferencjach i warsztatach, na których przedstawiali szczegółowe oczekiwania nadzorcze dotyczące przedmiotowego obszaru oraz w zakresie wdrażania znowelizowanej Rekomendacji D.

Wnioski o charakterze systemowym wynikające z analizy ankiet⁵, o których mowa powyżej zostały przekazane bankom komercyjnym w ramach spotkania z udziałem Kierowników tych banków oraz w formie pisma (z dnia 19 listopada 2015 r.).

W ramach ww. komunikacji zwrócono uwagę na istotne zwiększenie skali usług bankowości elektronicznej w kanale internetowym i mobilnym, co implikuje wzrost skali zagrożeń dla użytkowników usług płatniczych, jak również wzrost ryzyka dla banków. Z przeprowadzonej analizy wyników ankiet wynikało bowiem, że w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 1 czerwca 2015 r. incydenty bezpieczeństwa zostały zidentyfikowane w 87% ankietowanych banków. Wśród rodzajów skutków dominowały incydenty, które spowodowały naruszenie zasobów banku oraz straty finansowe banku lub klienta

(54%), a w dalszej kolejności incydenty, których skutkiem było naruszenie tajemnicy bankowej (39%) oraz incydenty skutkujące naruszeniem bezpieczeństwa danych osobowych (7%). Główną przyczyną incydentów były ataki na infrastrukturę klienta (35%). Analiza wyników ankiet wskazała, że główne rozwiązania techniczne służące zapewnieniu bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego nie były jeszcze dostatecznie powszechnie stosowane w bankach. Zaniepokojenie nadzoru wzbudził brak należytego zabezpieczenia i monitorowania środowisk wirtualnych (tylko jeden bank poinformował o wykorzystywaniu dedykowanego rozwiązania do ochrony środowiska wirtualnego), w szczególności brak standardów konfigurowania i utwardzania maszyn wirtualnych i brak odpowiedniej kontroli dostępu do warstwy wirtualizacji i narzędzi zarządzania wirtualizacją. Jako niewystarczającą oceniono również kontrolę działań użytkowników uprzywilejowanych. Wskazano bankom, że funkcjonowanie procesów zarządzania podatnościami, aktualizacjami i krytycznymi poprawkami bezpieczeństwa (patch management) oraz incydentami bezpieczeństwa nie było adekwatne do skali ryzyka występującego w obszarze bezpieczeństwa IT. Analizy wyników przeprowadzonych ankiet jasno wskazały, że to infrastruktura klienta stanowiła najsłabsze, z punktu widzenia bezpieczeństwa, ogniwo systemu usług bankowych świadczonych z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu. W ocenie Urzędu KNF, dotychczas prowadzone przez banki działania na polu edukowania klientów w zakresie zasad bezpiecznego korzystania z usług nowoczesnej bankowości powinny być kontynuowane, a jednocześnie wskazano, że – w kontekście potencjalnej ograniczonej ich skuteczności oraz rosnącej skali i złożoności zagrożeń – istnieje konieczność podejmowania bardziej proaktywnych działań w zakresie monitorowania i ochrony infrastruktury IT klientów. Kolejną kwestią, na którą zwrócono uwagę banków, jest konieczność posiadania przez banki kompetencji zapewniających skuteczne zarządzanie ryzykiem outsourcingu, zarówno poprzez jasne określenie polityki banku w zakresie doboru rodzajów systemów IT objętych outsourcingiem i ich dostawców, jak i poprzez zapewnienie skutecznej kontroli dostarczanych usług. Podkreślono również, że oczekiwaniem KNF jest stworzenie w ramach środowiska bankowego odpowiednich rozwiązań zapewniających efektywny przepływ informacji i skuteczne współdziałanie banków nakierowane na wyeliminowanie pojawiających się zagrożeń. Urząd KNF pozytywnie ocenił działania w tym zakresie zainicjowane na forum Związku Banków Polskich, wskazując przy tym, że kluczową kwestią będzie sprawne wprowadzenie zaproponowanych rozwiązań w życie.

⁵ Wnioski te zostały również zaprezentowane na forum Rady ds. Systemów Płatniczych przy NBP. Wyniki ankiet i wnioski będą też stanowiły podstawę do podejmowania dalszych działań nadzorczych w przedmiotowym obszarze.

Prace związane z przygotowaniem zmian legislacyjnych w obszarze sektora bankowości spółdzielczej w zakresie implementacji Dyrektywy CRD IV, w tym m.in. systemu ochrony instytucjonalnej (IPS) oraz Dyrektyw BRR i DGS

UKNF systematycznie analizował pojawiające się rozporządzenia delegowane i wytyczne do Rozporządzenia CRR, dyrektyw BRR i DGS. Uwagi dotyczyły m.in.:

- ▮ definicji aktywów płynnych w zakresie możliwości zaliczenia do nich lokat banków spółdzielczych w bankach zrzeszających (uzyskano satysfakcjonujące zapisy),
- ▮ uwzględnienia w procesie Resolution oraz w procesie Recovery specyfiki funkcjonowania banków w grupie IPS i możliwości zastosowania zasady proporcjonalności, w tym:
 - sporządzania planów Recovery i Resolution na poziomie zrzeszenia IPS,
 - stosowania węższego zakresu merytorycznego dla uczestnictwa IPS w planach Recovery i Resolution,
 - uwzględnienia niższych opłat na fundusz gwarancyjno-pomocowy (BFG) oraz fundusz Resolution,
 - wszczęcia procedury Resolution przez IPS.

Przedstawiciele UKNF brali aktywny udział w procesie legislacyjnym dotyczącym zmiany ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, w tym w posiedzeniach Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP. Kierowali wystąpienia na piśmie do ustawodawców i innych instytucji, mających wpływ na bezpieczeństwo sektora finansowego. Jednocześnie UKNF systematycznie przekazywał sektorowi najważniejsze informacje w zakresie nowych regulacji, ze szczególnym uwzględnieniem nieskuteczności implementacji przepisów dotyczących zmian kapitałowych. Przedstawiciele UKNF w ramach procesu notyfikacji zaprezentowali na forum EBA przepisy implementujące dostosowanie funduszu udziałowego banków spółdzielczych do wymogów Rozporządzenia CRR. Opinia EBA w zakresie sposobu implementacji unijnych przepisów w ww. zakresie była negatywna.

Mając na uwadze przygotowanie się obu zrzeszeń do zmian w zakresie ich organizacji w sposób, który zwiększy ich bezpieczeństwo, umożliwi wypełnienie obligatoryjnych norm płynności i będzie przeciwdziałać problemom, które mogą wystąpić w czasie kryzysu, UKNF wielokrotnie spotykał się z przedstawicielami obydwu działających zrzeszeń. Efektem tych spotkań były podjęte przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzje o uznaniu zrzeszeń za systemy ochrony. Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 r. uznała System Ochrony Zrzeszenia SGB-Bank SA oraz System Ochrony Zrzeszenia BPS. Są to systemy ochrony instytucjonalnej (IPS) utworzone zgodnie z wymogami unijnego Rozporządzenia CRR. Zarówno decyzja KNF o uznaniu Systemu Ochrony Zrzeszenia SGB-Bank SA, jak i Systemu Ochrony BPS zawiera warunki, których realizacja przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa uczestników systemu. Utworzenie IPS wzmocni bezpieczeństwo i pozycję konkurencyjną tych banków spółdzielczych, które przystąpią do systemu ochrony instytucjonalnej.

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema analizami o sytuacji sektora bankowości spółdzielczej: Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w 2014 r., Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w I kwartale 2015 r., w I półroczu 2015 r. oraz w III kwartale 2015 r. KNF zapoznała się z dwoma półrocznymi raportami na temat sytuacji banków spółdzielczych objętych postępowaniami naprawczymi. W kwartalnych analizach sektora bankowości spółdzielczej odrębnie omówiono sytuację ekonomiczno-finansową dużych banków spółdzielczych. Podczas posiedzeń Komisji Nadzoru Finansowego przedstawiano również postęp prac zrzeszeń nad budową systemów ochrony, a także na oddzielnych posiedzeniach UKNF dokonał prezentacji wniosków banków o uznanie zmian w sposobie funkcjonowania zrzeszeń za zgodne z warunkami określonymi w Rozporządzeniu CRR.

4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego zdecydowała o powołaniu w siedmiu kasach zarządców komisarycznych. Zarządcy komisaryczni, poza kierowaniem bieżącą działalnością kas, prowadzili rozmowy z właścicielami (członkami kas) i potencjalnymi inwestorami w celu wypracowania modelu restrukturyzacji tych instytucji, adekwatnego do stwierdzonej sytuacji.

Na koniec 2015 r. 39 kas objętych było postępowaniami naprawczymi. W roku 2015 KNF podjęła decyzję o przejęciu spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej przez bank na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. SKOK Wesoła został przejęty przez Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski SA (PKO Bank Polski) za zgodą tego banku. Podstawą dla oceny zdolności podmiotów finansowych do przejęcia kas są kryteria ustalone i opublikowane przez KNF w lutym 2014 r.

Ponadto w 2015 roku KNF zdecydowała o przejęciu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Siarkopol” w Tarnobrzegu przez Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Tarnowie, za zgodą kasy przejmującej.

W dniu 5 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w Wołominie (sygnatura akt X GU 53/15).

Komisja Nadzoru Finansowego w ramach postępowania administracyjnego zatwierdziła w 2015 roku przygotowane przez Kasę Krajową i uzgodnione z sektorem SKOK wzorce umów:

- ▶ współpracy w zakresie rozliczeń pieniężnych rachunku lokat,
- ▶ organizowania szkoleń,
- ▶ współpracy w zakresie wydawania kart płatniczych.

Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz jej nowelizacja dokonana ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r., w dniach 29, 30 i 31 lipca 2015 r. była przedmiotem rozpatrzenia przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 31 lipca 2015 r. orzekł m.in., że objęcie działalności kas i Kasy Krajowej nadzorem publicznym sprawowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego, było rozwiązaniem nie tylko dopuszczalnym, ale też uzasadnionym ze względu na przedmiot ochrony, jakim jest bezpieczeństwo depozytów gromadzonych na rachunkach w SKOK przez ich udziałowców. Trybunał stwierdził także, że objęcie kas państwowym nadzorem finansowym oraz normami ostrożnościowymi nie zdejmuje z ustawodawcy obowiązku zagwarantowania im możliwości działania i świadczenia usług, w sposób adekwatny do ich stanu faktycznego, w tym przede wszystkim do skali prowadzonej działalności. Dlatego Trybunał uznał, że na ustawodawcy ciążył konstytucyjny obowiązek zróżnicowania prawnych środków nadzorczych KNF (ze względu na zróżnicowaną wielkość kas i zasięg ich aktywności kredytowo-depozytowej), a w związku z tym ustawodawca powinien dostosować instrumenty prawne KNF do charakteru i specyfiki systemu SKOK.

W 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema okresowymi raportami o sytuacji sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych: Informacją o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w 2014 r., w I kwartale 2015 r., w I półroczu 2015 r. oraz w III kwartale 2015 r. W roku 2015 KNF zapoznała się także z dwoma półrocznymi raportami na temat sytuacji kas zobowiązanych do realizacji programów postępowania naprawczego.

4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych

Działalność w zakresie usług płatniczych, prowadzona przez krajowe instytucje płatnicze i biura usług płatniczych, objęta jest nadzorem KNF w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy o usługach płatniczych (uup) oraz w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Zasadniczym celem sprawowanego przez KNF nadzoru nad krajowymi instytucjami płatniczymi jest zapewnienie bezpieczeństwa finansowego krajowych instytucji płatni-

czych, zapewnienie zgodności działalności krajowych instytucji płatniczych z obowiązującymi przepisami krajowymi i wspólnotowymi, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych oraz ochrona interesów użytkowników i posiadaczy pieniądza elektronicznego.

W odniesieniu do biur usług płatniczych, celem nadzoru KNF jest zapewnienie zgodności funkcjonowania biur usług płatniczych z przepisami uup oraz ochrona interesów

uczestników rynku (użytkowników) usług płatniczych świadczonych przez te podmioty (przekaz pieniężny).

Kapitały założycielskie krajowych instytucji płatniczych kilkakrotnie przewyższają określone przepisami uup minimalne poziomy w tym zakresie.

Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)

Pozycja	III kw. 2014 r.	IV kw. 2014 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.
Fundusze własne, w tym:	363 127,6	502 310,9	500 855,5	553 739,4	556 907,7
– kapitał założycielski	327 304,7	466 520,6	466 469,1	521 526,9	532 070,6
– kapitał z aktualizacji wyceny	1 785,3	1 785,3	4 446,8	1 825,5	1 825,5
– niepodzielony zysk z lat ubiegłych	6 681,6	6 770,8	9 010,3	21 326,4	11 282,7
– zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego	27 356,0	27 234,2	20 929,3	9 060,6	11 728,9
Pomniejszenia funduszy własnych:	33 215,3	226 575,5	226 292,4	238 360,9	247 019,9
– akcje lub udziały własne posiadane przez instytucję płatniczą, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości	0	5 151,0	5 151,0	5 150,5	5 150,5
– wszelkie zobowiązania z tytułu emisji akcji uprzywilejowanych	0	0	0	0	0
– wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	29 803,2	35 463,2	35 620,5	43 601,5	47 372,6
– strata z lat ubiegłych	2 505,3	184 329,0	184 212,0	188 007,9	188 601,9
– strata w trakcie zatwierdzania	0	75,4	348,6	0	0
– strata netto bieżącego okresu	906,9	1 556,9	960,3	1 600,9	5 895,0
Fundusze własne (po pomniejszeniach)	329 912,3	275 735,4	274 563,2	315 378,5	309 887,8

Źródło: opracowanie własne UKNF

Analiza przekazanych KNF przez podmioty nadzorowane danych, dotyczących krajowego rynku usług płatniczych prowadzi do wniosku, że pozycja dominująca w tym obszarze należy do kilku KIP o ugruntowanej pozycji rynkowej, które prowadzą działalność na szeroką skalę.

Zdecydowana większość transakcji płatniczych w III kwartale 2015 r., tj. 78% (wobec 77% zrealizowanych w II kwartale 2015 r.) dokonana została przez 7 krajowych instytucji płat-

niczych (to instytucje płatnicze, które jednocześnie działają jako agenci rozliczeniowi na podstawie wydanej w drodze decyzji zgody Prezesa NBP – GRUPA A). Z kolei krajowe instytucje płatnicze świadczące kilka usług płatniczych spośród wskazanych w art. 3 ust. 1 uup (GRUPA B) oraz krajowe instytucje płatnicze, świadczące wyłącznie usługę przekazu pieniężnego (GRUPA C) zrealizowały – odpowiednio – 13% i 9% transakcji płatniczych.

Tabela 40. Liczba transakcji wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	Liczba transakcji (tys. sztuk)			
	IV kw. 2014 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.
GRUPA A	127 316,0	113 450,4	140 791,5	150 631,8
GRUPA B	10 318,8	11 165,4	11 041,9	11 781,5
GRUPA C	8 930,4	9 123,6	9 031,8	9 081,9

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 41. Wartość transakcji wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	Wartość transakcji (mln zł)			
	IV kw. 2014 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.
GRUPA A	12 372,9	10 200,6	12 986,6	13 545,0
GRUPA B	1 733,6	1 988,7	2 232,3	2 288,7
GRUPA C	1 377,1	1 492,6	1 554,4	1 510,3

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 42. Opłaty i prowizje pobrane przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	Opłaty i prowizje (tys. zł)			
	IV kw. 2014 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.
GRUPA A	136 556,3	106 741,4	118 102,5	118 602,4
GRUPA B	19 158,9	20 915,2	22 216,7	22 860,0
GRUPA C	19 163,6	19 641,8	19 705,7	19 911,2

Źródło: opracowanie własne UKNF

Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej zrealizowanej przez KIP w I kwartale 2015 r. wyniosła 102 zł, w II kwartale 2015 r. 104 zł, natomiast w III kwartale 2015 r. 101 zł. Średnia wartość pobranych przez KIP opłat i prowizji za realizację pojedynczej transakcji płatniczej wyniosła 1,10 zł w I kwartale 2015 r., 0,99 zł w II kwartale i 0,94 zł w III kwartale 2015 r.

Biura usług płatniczych na podstawie uregulowań uup obowiązujące są przekazywać KNF informacje sprawozdawcze za okresy kwartalne i roczne, zawierające dane o liczbie i wartości zrealizowanych przekazów pieniężnych.

Za I kwartał 2015 r. 1121 (83%) biur usług płatniczych, spośród 1351 podmiotów objętych tym obowiązkiem, przesłało KNF informacje sprawozdawcze. Za II kwartał 2015 r. 1170 (86,2%) biur usług płatniczych, spośród 1357 podmiotów objętych tym obowiązkiem, przekazało KNF informacje sprawozdawcze. W III kwartale 2015 r. 1171 (86,3%) biur usług płatniczych, spośród 1357 podmiotów objętych tym obowiązkiem, przekazało KNF informacje sprawozdawcze.

Liczba i wartość wykonanych przez BUP przekazów pieniężnych wyniosła:

- ▶ w I kwartale 2015 r. – 8,4 mln przekazów o łącznej wartości 1,36 mld zł,
- ▶ w II kwartale 2015 r. – 8,8 mln przekazów o łącznej wartości 1,43 mld zł,
- ▶ w III kwartale 2015 r. – 8,6 mln przekazów o łącznej wartości 1,39 mld zł.

Na podstawie otrzymanych od biur usług płatniczych informacji sprawozdawczych za I-III kwartał 2015 r. można stwierdzić, że z obowiązków wobec KNF nie wywiązuje się, odpowiednio:

- ▶ ok. 14% biur w odniesieniu do informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych, oraz
- ▶ ok. 16% biur w odniesieniu do dostarczenia KNF oryginału dokumentu, potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej.

Na gruncie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, organ nadzoru nie posiada uprawnień, które umożliwiłyby mu wykreślenie z rejestru tych BUP, które nie wywiązują się z ciężących na nich obowiązków sprawozdawczych, o których mowa powyżej.

Poziom zabezpieczenia wykonywanych przez biura usług płatniczych transakcji (poziom ochrony środków użytkowników tych usług) ustalany jest w oparciu o relację wartości posiadanych przez podmioty nadzorowane (biura) zabezpieczeń (tj. zawartych umów ubezpieczenia albo umów gwarancji) do średniej miesięcznej wartości zrealizowanych transakcji płatniczych (tu: przekazów pieniężnych). Poziom ochrony środków w III kwartale 2015 r. (7,0% w okresie miesięcznym) osiągnął nieco wyższy poziom niż w II kwartale 2015 r. (6,9%) oraz analogiczny do danych za I kwartał 2015 r.

Działania nadzorcze KNF wobec BUP obejmują monitorowanie:

- ▶ terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych,
- ▶ przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów,
- ▶ terminowości przekazywania środków do odbiorcy lub dostawcy odbiorcy,

a także:

- ▶ informowanie BUP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP

w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 000 EUR,

- ▶ kierowanie do biur zaleceń w związku z ujemnymi wynikami finansowymi z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych albo brakiem przychodów z tytułu tej dodatkowej działalności oraz przeprowadzanie badań ankietowych biur usług płatniczych, których celem jest pozyskanie informacji nt. specyfiki funkcjonowania BUP.

W ramach działań nadzorczych wobec krajowych instytucji płatniczych KNF:

- ▶ analizuje i proceduje wnioski o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej,
- ▶ analizuje wyniki finansowe KIP w kontekście ich zgodności z przedstawionymi na etapie postępowania o udzielenie zezwolenia planami finansowymi,

- ▶ realizuje bieżące czynności nadzorcze, podejmowane w odpowiedzi na napływające z rynku: dane, informacje o interwencjach, zawiadomienia z banków kontraktujących z KIP,

- ▶ wyjaśnia zgłaszane przez podmioty nadzorowane i inne podmioty zewnętrzne niejasności interpretacyjne i pojawiające się wątpliwości dotyczące interpretacji przepisów ustawy o usługach płatniczych, przepisów wykonawczych do niej oraz PSD.

Ponadto w 2015 r. w czterech wytypowanych przez KNF krajowych instytucjach płatniczych przeprowadzone zostały kontrole, których celem była weryfikacja bezpieczeństwa finansowego KIP, zgodności danych ujmowanych w okresowych informacjach sprawozdawczych ze stanem faktycznym oraz funkcjonowania KIP zgodnie z obowiązującymi przepisami, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych na poziomie krajowym i wspólnotowym.

Zmiany regulacyjne w zasadach działania BUP

Biorąc pod uwagę zidentyfikowane przez KNF problemy związane ze sprawowaniem nadzoru nad biurami usług płatniczych, w 2013 r. rozpoczęły się konsultacje z Ministerstwem Finansów na temat możliwych zmian koncepcji nadzoru nad biurami usług płatniczych, pozostającymi w zgodzie z Dyrektywą 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD). We wrześniu 2013 r. KNF przekazała do Ministerstwa Finansów założenia do dwóch alternatywnych, nowych względem dotychczas obowiązujących form sprawowania nadzoru nad tymi podmiotami. W wyniku konsultacji przedstawiciele UKNF z przedstawicielami Ministerstwa Finansów zdecydowano się na wdrożenie koncepcji deregulacji działalności biur

usług płatniczych poprzez ograniczenie nadzoru KNF nad tymi podmiotami do minimalnego zakresu wymaganego przepisami PSD.

W Ministerstwie Finansów trwały prace nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych w zakresie zmiany formy i zakresu nadzoru KNF nad biurami usług płatniczych. Ostatnim opracowanym dokumentem był projekt założeń z dnia 25 marca 2015 r. przekazany przez Ministerstwo Finansów na Komitet Stały Rady Ministrów w dniu 2 kwietnia 2015 r. Ostatecznie, we wrześniu 2015 r., Ministerstwo Finansów podjęło decyzję o wycofaniu projektu nowelizacji z prac parlamentarnych, uzasadniając to niemożnością ich zakończenia przed upływem VII kadencji Parlamentu.

4.4. Nadzór ubezpieczeniowy

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń

W 2015 r. przeprowadzono szóstą edycję Badania i Oceny Nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń. Nadanie oceny za 2014 r. nastąpiło dla 56 zakładów, w tym dla 26 zakładów działu I i 30 zakładów działu II.

BION jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez UKNF na temat zakładów ubezpieczeń, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy „za

biurka” i czynności kontrolnych na miejscu w zakładzie ubezpieczeń, jak również z zapytań/ankiet skierowanych do zakładów ubezpieczeń.

W wyniku przeprowadzenia BION zakłady ubezpieczeń uzyskują ocenę ryzyka i ocenę istotności, które determinują podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym.

Głównymi celami BION są:

- ▶ ocena stanu sektora ubezpieczeniowego, w tym identyfikacja systemowo istotnych zakładów i obszarów ryzyka,
- ▶ ocena ryzyka zakładu ubezpieczeń, w tym:
 - identyfikacja obszarów działalności zakładu ubezpieczeń o podwyższonym lub wysokim ryzyku,
 - ocena jakości procesu zarządzania zakładem ubezpieczeń,
 - ocena sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń,
 - ocena zgodności działania zakładu ubezpieczeń z odpowiednimi regulacjami prawnymi i regulacjami wewnętrznymi,
- ▶ priorytetyzacja działań nadzorczych i efektywna alokacja zasobów UKNF, które są kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ▶ przygotowanie do „Wyplacalność II”, w tym w szczególności do wymogów w zakresie procesu nadzoru („*Supervisory Review Process*”) przewidzianego w art. 36 Dyrektywy „Wyplacalność II”.

W związku z decyzjami Kierownictwa UKNF w zakresie uwzględniania w metodyce BION kwestii dotyczących relacji z klientami, a także w związku ze zgromadzonymi doświadczeniami z poprzednich procesów BION i uwagami zgłoszonymi przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, w tym uwagami przekazanymi przez Polską Izbę Ubezpieczeń, dokonano zmian w metodyce BION.

W zakresie oceny ilościowej, zmiany w metodyce BION polegały na:

- ▶ zmianie granic dla oceny adekwatności rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu II),
- ▶ zmianie sposobu liczenia wskaźnika adekwatności rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu II) polegającej na niepominiejszaniu wartości odszkodowań i świadczeń o zwroty, regresy i odzyski,
- ▶ zmianie sposobu liczenia wskaźnika rentowności działalności lokacyjnej polegającej na nieuwzględnianiu przy wy-

liczeniu wskaźnika lokat w jednostkach podporządkowanych oraz doprecyzowaniu sposobu wyznaczania średniej rentowności obligacji,

- ▶ zmianie źródła danych przy liczeniu poziomu skarg na zakład ubezpieczeń/reasekuracji poprzez wykorzystanie danych ze sprawozdania KNF-02.

W zakresie oceny jakościowej dokonano przeglądu i doszczegółowienia zagadnień ocenianych w poszczególnych obszarach. Ponadto w związku z koniecznością uwzględniania w metodyce BION ustaleń dotyczących kwestii relacji z klientami, wprowadzono następujące zmiany:

- ▶ uwzględniono w ramach oceny obszaru „produkty/biznes” informacje o karach nałożonych przez UOKiK,
- ▶ uwzględniano w ramach oceny obszaru „produkty/biznes” stosowanie się przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji do wytycznych dotyczących dystrybucji ubezpieczeń,
- ▶ uwzględniano w ramach oceny obszaru „relacje z klientem” kwestie dotyczące polityki informacyjnej oraz kwestie dotyczące informowania przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji klientów o możliwości ugodowego rozwiązania sporu,
- ▶ uwzględniono pozyskiwane przez organ nadzoru informacje dotyczące ugodowego rozwiązywania sporów.

W ramach korekt oceny jakościowej zarządzania doprecyzowano korektę dotyczącą stosowania się do wytycznych/rekomendacji organu nadzoru poprzez uwzględnienie możliwości niestosowania się do wytycznych, o ile jest to uzasadnione (zgodnie z procedurą „comply-or-explain”). Ponadto zarówno przy korekcie oceny jakościowej zarządzania, jak i korekcie oceny ryzyka BION, w ramach istotnych obszarów, których niską oceną determinuje ocenę jakościową zarządzania i ocenę BION, uwzględniono obszary „relacje z klientem” oraz „przygotowanie do Wyplacalność II”, przy jednoczesnej rezygnacji z obszaru „systemy IT”.

W zakresie oceny istotności w ramach BION za 2014 r. nie nastąpiły żadne zmiany.

Monitorowanie sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń

Głównym zadaniem w obszarze analitycznego nadzoru jest stałe monitorowanie sytuacji finansowej oraz ochrona stabilności rynku, a w sytuacji zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań nadzorczych. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń do wypłaty należnych świadczeń ubezpieczającym, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umów ubezpieczenia.

Ocena sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń, a w szczególności ocena ich wypłacalności, dokonywana jest przede

wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych zakładów.

Każde z przekazanych przez zakłady ubezpieczeń sprawozdań finansowych i statystycznych jest przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w odpowiednich raportach, będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych. Stopień szczegółowości raportów uzależniony jest od oceny BION nadanej zakładowi ubezpieczeń, co pozwala na dopasowanie szczegółowości

przeprowadzanych analiz do poziomu ryzyka identyfikowanego w przypadku poszczególnych zakładów.

Jednocześnie sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń była monitorowana na podstawie nałożonego od 2008 r. obowiązku comiesięcznego przekazywania danych w zakresie podstawowych wskaźników dotyczących wypłacalności, jak również innych informacji przekazywanych przez zakłady ad hoc na specjalne żądanie organu nadzoru, które są wykorzystywane do identyfikacji podwyższonego i wysokiego ryzyka adekwatności kapitałowej w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń w 2015 r., podobnie jak w latach ubiegłych, była stabilna.

W ramach wielu działań realizowanych w 2015 r., których celem było monitorowanie ryzyka w działalności zakładów ubezpieczeń, wskazać należy na następujące, najistotniejsze czynności:

- monitorowanie działań zakładów ubezpieczeń w zakresie ograniczania nadmiernej koncentracji lokat w jednym pod-

miocie lub jednym rodzaju aktywów (w wyniku podjętych przez UKNF działań nadzorczych stwierdzono, że zakłady realizują działania mające na celu zmniejszenie poziomu koncentracji depozytów w instytucjach kredytowych),

- analizę zgodności planowanych i realizowanych wypłat dywidend za 2014 r. z rekomendacją Przewodniczącego KNF oraz ich wpływu na wyniki zakładów ubezpieczeń, jak również określenie wytycznych w zakresie polityki dywidendowej za 2015 r.,
- analizę rentowności i adekwatności składki w ubezpieczeniach grupy 3 i 10 oraz skierowanie do zakładów ubezpieczeń działu II stanowiska w sprawie niezbędnych działań naprawczych w zakresie taryfikacji i sprzedaży tego typu ubezpieczeń skutkujących przywróceniem ich rentowności,
- monitorowanie skutków finansowych pozwów i wyroków sądowych w sprawach dotyczących opłat likwidacyjnych w umowach ubezpieczenia na życie związanych z UFK,
- współpraca w toku postępowań prowadzonych przez UOKiK w zakresie badania wpływu proponowanych przez zakłady ubezpieczeń zmian zasad naliczania opłat likwidacyjnych w ubezpieczeniach na życie związanych z UFK na wyniki finansowe i wypłacalność zakładów ubezpieczeń.

Nadzór nad realizacją obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych oraz nad zgodnością działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady ubezpieczeń szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja zarówno faktu publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów ubezpieczeń i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością zakładów ubezpieczeń nie tylko organowi nadzoru, ale również nabywcom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych, w 2015 r. poddano analizie:

- sprawozdania finansowe, w tym 229 sprawozdań kwartalnych, 57 rocznych jednostkowych i 9 rocznych skonsolidowanych,
- informacje ilościowe sporządzone zgodnie z wytycznymi przygotowawczymi EIOPA, w tym 58 sprawozdań rocznych za 2014 r. (57 sprawozdań jednostkowych i 1 sprawozdanie grupy) oraz 59 sprawozdań kwartalnych sporządzonych na dzień 30 września 2015 r. (w tym 58 sprawozdań jednostkowych i 1 sprawozdanie grupy),

- informacje opisowe sporządzone zgodnie z wytycznymi przygotowawczymi EIOPA według stanu na 31 grudnia 2014 r. – 58 sprawozdań,
- informacje o wyborze lub zmianie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych – w 52 przypadkach,
- informacje o wyborze (lub odwołaniu) aktuarusza – w 8 przypadkach,
- informacje o wyborze osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 7 przypadkach,
- informacje o upoważnieniu innego podmiotu do składania oświadczeń woli w sprawie roszczeń – w 22 przypadkach,
- informacje o zmianach taryf składek w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych) oraz obowiązkowych ubezpieczeniach rolniczych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej rolników oraz ubezpieczeniu budynków rolniczych) – w 73 przypadkach,
- publikację na stronach internetowych zakładów ubezpieczeń, rocznych sprawozdań Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych (dalej „UFK”) wg stanu na 31 grudnia 2014 r. (23 zakłady ubezpieczeń, 2349 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK wg stanu na 30 czerwca 2015 r. (22 zakłady ubezpieczeń, 2290 UFK),

- ▀ informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 31 grudnia 2014 r. (26 zakładów działu I),
- ▀ informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 30 czerwca 2015 r. (27 zakładów ubezpieczeń działu I).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady ubezpieczeń, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają po-

wyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, zgodność działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa monitorowana jest również poprzez badanie sposobu wykonania zaleceń. W 2015 roku badano wykonanie zaleceń wydanych w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (29 przypadków) oraz zaleceń dostosowania działalności zakładów do przepisów prawa wydanych w trybie bieżącego nadzoru (2 przypadki).

Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała również wystąpienia podmiotów nadzorowanych o przyznanie im określonych uprawnień lub o wyrażenie zgody na określone czynności pozostające w gestii nadzoru finansowego.

W 2015 r. rozpatrywane były także wnioski zakładów ubezpieczeń dotyczące:

- ▀ wyrażenia zgody na uznawanie określonych aktywów za aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – w wyniku prowadzonych 51 postępowań wydano 42 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody, jednocześnie 9 postępowań nie zostało zakończonych w 2015 r., ponieważ termin na załatwienie tych spraw nie upłynął do dnia 31 grudnia 2015 r.,

- ▀ wyrażenia zgody na zaliczenie do środków własnych pożyczki podporządkowanej (w tym zmianę umowy pożyczki podporządkowanej) – w wyniku prowadzenia 4 postępowań wydano 2 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody, natomiast 2 postępowania nie zostały zakończone w 2015 r., ponieważ termin na załatwienie tych spraw nie upłynął do dnia 31 grudnia 2015 r.,

- ▀ zatwierdzenia planu przedstawiającego sposób utrzymania lub podniesienia środków własnych do wymaganej wartości po dokonaniu spłaty pożyczki podporządkowanej – w wyniku prowadzenia 2 postępowań wydano 1 decyzję, natomiast 1 postępowanie nie zostało zakończone, ponieważ termin na załatwienie tej sprawy nie upłynął do dnia 31 grudnia 2015 r.

Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym

W 2015 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów warunków skrajnych (testów stresu) w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, w szczególności w zakresie zbadania wytrzymałości polskiego sektora ubezpieczeniowego na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, a także poprawy zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

Od początku 2015 r. trwały w UKNF prace nad weryfikacją metodyki przeprowadzania testów stresu w sektorze ubezpieczeniowym. W stosunku do roku poprzedniego dokonano m.in. rekalkulacji głębokości szoków dla ryzyka stopy procentowej, zmieniono sposób wyliczania wartości szoku dla ryzyka rezerw dla zakładów działu II oraz zmieniono sposób jego nakładania. W dniu 5 marca 2015 r. opublikowano na stronie internetowej KNF metodykę przeprowadzania testów stresu za 2014 r., a dzień później zwrócono się do zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji o przeprowadzenie testów stresu wg stanu na 31 grudnia 2014 r. w terminie do 24 kwietnia 2015 r.

Jednym z wyników badania była identyfikacja zakładów ubezpieczeń o podwyższonym ryzyku, czyli takich, które nie przeszły pozytywnie testów stresu i uzyskane od nich wyjaśnienia nie były wystarczające. Do zakładów tych zwrócono się o przeprowadzenie dodatkowych testów stresu wg stanu na 30 czerwca 2015 r. w obrębie zagrożonych rodzajów ryzyka, a w przypadku istotnych różnic w danych pomiędzy kwartalnym sprawozdaniem finansowym i statystycznym za IV kwartały 2014 r., a dodatkowym rocznym sprawozdaniem finansowym i statystycznym za 2014 r., zwrócono się o przeprowadzenie testów stresu wg stanu na 31 grudnia 2014 r. na danych zawartych w dodatkowym rocznym sprawozdaniu finansowym i statystycznym.

W 2015 r. UKNF uczestniczył w pracach EIOPA nad przygotowaniem założeń i metodyki testów stresu, które będą przeprowadzane przez zakłady ubezpieczeń w Unii Europejskiej w okresie od końca maja do połowy lipca 2016 roku.

Reasekuracja bierna zakładów ubezpieczeń

W związku z istotnym wpływem zdarzeń o charakterze katastrof na działalność zakładów ubezpieczeń działu II, UKNF dokonuje oceny stanu zabezpieczenia zakładów ubezpieczeń działu II przed skutkami wystąpienia szkód spowodowanych przez katastrofy. Realizując powyższe zadanie, UKNF zwrócił się do zakładów ubezpieczeń działu II o przedstawienie dodatkowych informacji obejmujących plany reasekuracji katastroficznej na 2015 r. oraz opis polityki reasekuracyjnej wraz z informacją, jakie ryzyka nie są objęte ochroną reasekuracyjną.

Wyniki analizy potwierdzają, że planując ochronę reasekuracyjną zdarzeń katastroficznych, zakłady ubezpieczeń biorą pod uwagę szerszą perspektywę i nie sugerują się wynikami pojedynczych lat. Mimo iż w roku 2014 szkody z tytułu zdarzeń katastroficznych na terenie Polski były najniższe od 2010 r., to większość zakładów ubezpieczeń nie zmniejszyła ochrony reasekuracji katastroficznej na rok 2015, a blisko jedna trzecia zakładów ubezpieczeń zwiększyła swoją ochronę reasekuracyjną.

W 2015 r. opracowano także raport poświęcony reasekuracji krajowych zakładów ubezpieczeń, w tym reasekuracji zda-

rzeń katastroficznych. W raporcie skupiono się głównie na reasekuracji biernej, gdyż poza nielicznymi wyjątkami krajowe zakłady ubezpieczeń/reasekuracji nie prowadzą reasekuracji czynnej w istotnym zakresie. Natomiast reasekuracja bierna to dla wielu zakładów ubezpieczeń istotny obszar działalności, a jak pokazują wyniki testów stresu stanowi ona podstawową technikę ograniczania ryzyka, w szczególności ryzyka katastroficznego. Raport powstał na bazie rocznych sprawozdań finansowych, dodatkowej ankiety dotyczącej zdarzeń katastroficznych, testów stresu oraz ankiety BION.

Z analizy ankiet wynika, że wartość szkód brutto ze zdarzeń katastroficznych w roku 2014 wyniosła 467,1 mln zł, z czego 50,3% było szkodami spowodowanymi przez katastrofy antropogeniczne. Największe pod względem wartości szkody brutto znalazły się w kategorii zdarzeń obejmujących „pożary”. Wartość szkód brutto dla tej kategorii wyniosła 203,9 mln zł, co stanowiło 43,7% wszystkich szkód brutto ze zdarzeń katastroficznych, które zaszły w 2014 r. Najdotkliwszym pojedynczym zdarzeniem, które spowodowało największe szkody ubezpieczone był pożar w mieszalni farb, w wyniku którego powstałe szkody wyniosły ponad 100 mln zł i w całości zostały pokryte przez reasekuratora.

Wytyczne ws. działań przygotowawczych do Wyplącalności II

W 2015 r. kontynuowano działania związane ze stosowaniem wytycznych EIOPA dotyczących działań przygotowawczych do Wyplącalności II⁶. Wytyczne obejmują 4 obszary tematyczne: system zarządzania, prospektywną ocenę własnych ryzyk (wzorowaną na zasadach ORSA), przekazywanie informacji do nadzoru oraz procesy przedaplikacyjne modeli wewnętrznych. Zostały wydane w celu ułatwienia i harmonizacji działań przygotowawczych w Unii Europejskiej do spełnienia wymogów systemu Wyplącalność II w ww. obszarach.

W celu weryfikacji postępów we wdrażaniu przez podmioty sektora ubezpieczeniowego wymogów zawartych w przedmiotowych wytycznych, UKNF w 2015 r. wymagał w szczególności przeprowadzenia przez podmioty własnej oceny zgodności z ww. wymogami według stanu na 31.12.2014 r. (w ramach ankiety BION za 2014 r., a w zakresie wymogów odnoszących się do modeli wewnętrznych za pomocą osobnego kwestionariusza), a następnie przedstawienia informacji o stanie realizacji działań zadeklarowanych przez podmioty w ankiecie BION w celu osiągnięcia zgodności z wymogami zawartymi w wytycznych. Główne wnioski kształtujące się z przekazanych odpowiedzi to bardzo wysoki deklarowany

poziom spełniania wymogów zawartych w wytycznych według stanu na 31.12.2014 r. (średnio 70-90%, czasami nawet 100% w odniesieniu do niektórych wymogów), natomiast w odniesieniu do działań zadeklarowanych przez zakłady, wiele z nich zrealizowano w ciągu pierwszych trzech kwartałów 2015 r., ale istotne będą również postępy osiągnięte w czwartym kwartale 2015 r., m.in. w związku z uchwaleniem ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, która dokonała transpozycji dyrektywy Wyplącalność II do polskiego systemu prawnego oraz jej opublikowaniem w dniu 10 listopada 2015 r. Kolejną własną oceną zgodności z wymogami zawartymi w przedmiotowych wytycznych będzie przeprowadzana przez podmioty sektora ubezpieczeniowego w ramach ankiety BION za 2015 r.

Przez cały 2015 r. UKNF udzielał odpowiedzi na pytania zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji dotyczące stosowania wymogów Wyplącalności II objętych wytycznymi przygotowawczymi (w tym w ramach przeprowadzania ocen BION, ocen FLAOR, procesów przedaplikacyjnych modeli wewnętrznych, *S2R Forum – Solvency II Reporting Forum*).

⁶ <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/guidelines> – *Solvency II Preparatory Phase (2013-2015)*.

Organizowano również liczne spotkania indywidualne oraz z przedstawicielami wszystkich podmiotów, poświęcone realizacji wymogów systemu Wyplacalność II. Dodatkowo, w lutym oraz w grudniu 2015 r. przeprowadzono spotkania Kierownictwa UKNF z Prezesami Zarządów i Członkami Zarządów krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, podczas których przedstawiono aktualny stan prac unijnych i krajowych nad projektem Wyplacalność II, a także dokonano podsumowań działań przygotowawczych UKNF oraz podmiotów krajowego sektora ubezpieczeniowego. W latach 2010-2015 UKNF przeprowadził łącznie ok. 370 spotkań, szkoleń, seminariów lub konferencji dla podmiotów sektora ubezpieczeniowego dotyczących systemu Wyplacalność II.

W lutym 2015 r. UKNF przekazał do EIOPA raport z postępów wdrożenia wymogów systemu Wyplacalność II zawartych w wytycznych przygotowawczych. Wytyczne obligowały krajowe organy nadzoru do dwukrotnego przekazania raportów z postępów wdrożenia – w lutym 2015 r. oraz w lutym 2016 r. – przy czym w listopadzie 2015 r. EIOPA zrezygnowała z wymogu przedstawiania drugiego raportu. Raport

miał formę ankiety jakościowej nt. działań podjętych przez organ nadzoru w celu zapewnienia stosowania wytycznych przez podmioty oraz nt. problemów utrudniających stosowanie wytycznych. W swojej odpowiedzi UKNF wskazał m.in. na następujące problemy, zgłaszane przez krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji: obciążenie związane z funkcjonowaniem w dwóch reżimach regulacyjnych jednocześnie (obowiązujące przepisy, tzw. Wyplacalność I oraz prowadzenie przygotowań do spełniania wymogów systemu Wyplacalność II); brak ostatecznych wersji aktów prawnych systemu Wyplacalność II; potrzebę większej szczegółowości niektórych wytycznych EIOPA.

Na początku marca 2015 r. UKNF potwierdził wobec EIOPA deklarację stosowania wytycznych przygotowawczych złożoną w grudniu 2013 r. Działanie miało charakter jednorazowy i wynikało ze zmian w treści jednej z procedur EIOPA, dotyczących definicji „stosowania” wytycznych (*comply*), „intencji stosowania wytycznych” (*intend to comply*) oraz sytuacji, gdy dane wytyczne nie mają zastosowania w danym państwie członkowskim (*not applicable*).

Procesy przedaplikacyjne i aplikacyjne modeli wewnętrznych

System Wyplacalność II daje zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji możliwość wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności (*Solvency Capital Requirement, SCR*) w sposób adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby to umożliwić stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów określonych w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844) i innych przepisach systemu Wyplacalność II, a jego wykorzystanie musi być zatwierdzone przez właściwe organy nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie modelu są procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin, przy czym przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dają stosunkowo krótki czas na jego przeprowadzenie (6 miesięcy). W 2015 roku UKNF kontynuował działania mające na celu przygotowanie zarówno UKNF, jak i podmiotów rynku ubezpieczeniowego do nadchodzących zadań związanych z oceną i zatwierdzeniem użycia modeli wewnętrznych. Mając na uwadze, że według stanu na 31 grudnia 2015 r. żaden z krajowych zakładów ubezpieczeń nie złożył wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego do wyznaczania SCR ani nie został objęty modelem wewnętrznym grupy na potrzeby wyznaczania indywidualnego SCR, w okresie od 1 stycznia

do 31 grudnia 2015 r. UKNF nie prowadził procesów aplikacyjnych modeli wewnętrznych krajowych zakładów ubezpieczeń, ani nie był tzw. zainteresowanym organem nadzoru⁷ w rozumieniu przepisów dyrektywy Wyplacalność II. Wszelkie działania prowadzone przez UKNF w odniesieniu do modeli wewnętrznych krajowych zakładów ubezpieczeń w 2015 roku stanowiły kontynuację procesów przedaplikacyjnych prowadzonych od 2011 roku.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku UKNF prowadził procesy przedaplikacyjne dla 7 krajowych zakładów ubezpieczeń (2 działu I i 5 działu II, co stanowiło łącznie 45,6% polskiego rynku ubezpieczeniowego – według kryterium wysokości składki przypisanej brutto na podstawie danych z kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń za 2 kwartał 2015 roku).

W 2015 roku działania UKNF w zakresie modeli wewnętrznych na szczeblu krajowym były skoncentrowane wokół prowadzonego badania porównawczego modeli wewnętrznych i dalszych działań z niego wynikających. Oprócz tego przygotowano tzw. „Listę błędów krytycznych w modelach wewnętrznych zakładów ubezpieczeń” oraz dokonano oceny dostarczonych przez zakłady arkuszy własnej oceny zgodności z wymogami systemu Wyplacalność II w zakresie modeli

⁷ To znaczy organem sprawującym nadzór nad grupą albo organem nadzoru państwa członkowskiego UE, w którym znajduje się siedziba powiązanego zakładu ubezpieczeń lub powiązanego zakładu reasekuracji ubiegającego się o zezwolenie na stosowanie modelu wewnętrznego grupy do obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności.

wewnętrznych oraz raportów z postępów w realizacji planu dościa do spełniania wymogów systemu Wyplacalność II. Ponadto w 2015 roku prowadzono spotkania indywidualne z zakładami ubezpieczeń i innymi podmiotami, które dostarczają zakładom rozwiązań na potrzeby budowy przez nie modeli wewnętrznych.

W toku prowadzonych procesów przedaplikacyjnych UKNF zdiagnozował luki oraz zidentyfikował błędy, których wystąpienie w modelach wewnętrznych zakładów ubezpieczeń uniemożliwia wydanie pozytywnej decyzji lub opinii o modelach wewnętrznych przez organ nadzoru. Na podstawie zidentyfikowanych uchybień opracowano „Listę błędów krytycznych w modelach wewnętrznych zakładów ubezpieczeń”, która w dniu 7 kwietnia 2015 r. została opublikowana na stronie internetowej KNF. Lista została sporządzona w oparciu o przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego Dyrektywę Wyplacalność II, wytycznych EIOPA w sprawie procesu przedaplikacyjnego modeli wewnętrznych oraz wytycznych EIOPA w sprawie stosowania modeli wewnętrznych. Dokument ten zawiera 18 błędów krytycznych zidentyfikowanych w 5 obszarach, tj. testu użyteczności, zarządzania modelem, metodyki modelu, walidacji modelu i dokumentacji. Lista nie jest listą zamkniętą i może podlegać aktualizacji. Tym samym brak popełnienia błędu wskazanego na liście nie jest równoznaczny z akceptacją modelu, podczas gdy popełnienie błędu stanowi podstawę do wydania opinii negatywnej przez organ nadzoru. Lista ma zastosowanie do wszystkich modeli wewnętrznych, z wyłączeniem modeli ryzyka powodzi. Wymagania w odniesieniu do modeli ryzyka powodzi zostały określone w „Wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem powodzi w sektorze ubezpieczeń”, przyjętych przez KNF na jej posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2014 r. Mając na uwadze różnorodność poszczególnych zakładów i ich modeli wewnętrznych, lista jest stosowana w sposób proporcjonalny do charakteru, skali i złożoności ryzyka właściwego dla działalności poszczególnych zakładów ubezpieczeń.

Działania wokół badania porównawczego modeli wewnętrznych prowadzone w 2015 roku były realizowane dwuetapowo. Pierwszy etap polegał na kontynuowaniu analiz otrzymanych wyników badania w zakresie ryzyka ubezpieczeń na życie, ryzyka ubezpieczeń majątkowych i pozostałych oso-

bowych, ryzyka rynkowego oraz metod agregacji (zarówno dla poszczególnych zakładów, jak i w ujęciu przekrojowym) i zakończył się przekazaniem zakładom ubezpieczeń biorącym udział w badaniu raportów podsumowujących oraz ich omówieniem na spotkaniach, w trakcie których UKNF zwracał szczególną uwagę na błędy krytyczne w modelach wewnętrznych poszczególnych zakładów. Drugi etap polegał na przygotowaniu opinii organu nadzoru w sprawie stopnia gotowości do złożenia wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego (na podstawie wyników badania) oraz prowadzeniu komunikacji z zakładami i dyskusji na temat działań, które zakłady ubezpieczeń zamierzają podjąć w celu dostosowania swoich modeli wewnętrznych i wyeliminowania błędów krytycznych zidentyfikowanych w związku z badaniem. W ramach drugiego etapu analizowano także dokumentację dostarczoną przez zakłady jako potwierdzenie wyeliminowania zidentyfikowanych błędów krytycznych. Wyniki badania oraz stanowiska zakładów ubezpieczeń w odniesieniu do zidentyfikowanych błędów były prezentowane zainteresowanym organom nadzoru podczas posiedzeń kolegiów.

Ponadto w 2015 roku odbyto łącznie 13 indywidualnych spotkań z przedstawicielami krajowych zakładów ubezpieczeń dotyczących okresowej oceny postępów w dostosowaniu do wymogów dyrektywy Wyplacalność II w zakresie modeli wewnętrznych, pozostałych kwestii związanych z modelem wewnętrznym, procedowaniem procesu przedaplikacyjnego, a przede wszystkim służących omówieniu wyników badania porównawczego modeli wewnętrznych. Przeprowadzono także 2 spotkania z przedstawicielami podmiotów, które oferują zakładom ubezpieczeń rozwiązania na potrzeby budowy modeli wewnętrznych w zakresie ryzyka katastroficznego, w tym między innymi modele ryzyka powodzi. Spotkania dotyczyły modeli budowanych przez te podmioty, w szczególności sposobu spełnienia „Wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem powodzi w sektorze ubezpieczeń” przez zakłady ubezpieczeń, które te zewnętrzne modele stosują.

W 2015 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli także w spotkaniach na szczeblu międzynarodowym, w tym w wizytach studyjnych i kolegiach organów nadzoru oraz w posiedzeniach grup i zespołów roboczych EIOPA (IMC⁸, ISM⁹, Review Panel¹⁰).

Dalsze prace w zakresie oceny modeli wewnętrznych (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe) będą kontynuowane w 2016 roku.

⁸ Internal Models Committee – Komitet Modeli Wewnętrznych przy EIOPA.

⁹ Informal Supervisory Meetings – nieformalne spotkania organów nadzoru dotyczące modeli wewnętrznych.

¹⁰ Zespół ds. badania przeglądowego w zakresie funkcjonowania kolegiów organów nadzoru oraz zespół ds. badania przeglądowego w zakresie wspólnych inspekcji.

Sprawozdawczość w okresie przygotowawczym do Wyplacalność II

W ramach działań wspierających przygotowanie zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji do wymogów Wyplacalność II oraz w związku z kończącymi się w pierwszej połowie 2015 r. pracami europejskimi dotyczącymi nowych regulacji w zakresie sprawozdawczości dla organu nadzoru i ujawnień publicznych, UKNF przeprowadził w ramach projektu *S2R Forum (Solvency II Reporting Forum)* cykl spotkań z przedstawicielami zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. W okresie od 19 listopada 2014 r. do 1 października 2015 r. przeprowadzono 7 spotkań z przedstawicielami rynku dotyczących ogólnych wymogów, poszczególnych kategorii formularzy, a także błędów w sprawozdawczości przygotowawczej oraz głównych zmian w pakiecie sprawozdawczym. Celem organizowanych spotkań z rynkiem było:

- ▶ zintensyfikowanie prac dotyczących zgłębienia zasad i wymogów sprawozdawczych wg Wyplacalność II,
- ▶ wypracowanie wspólnych stanowisk dotyczących kwestii budzących wątpliwości,
- ▶ zidentyfikowanie kwestii, które powinny być zgłoszone do EIOPA w celu zmiany lub doprecyzowania wymogów sprawozdawczych.

W związku z powyższymi pracami, w okresie luty-czerwiec 2015 r. zgłoszono ponad 420 uwag do EIOPA dotyczących formularzy i not objaśniających, a także odpowiedziano na ponad 270 pytań otrzymanych od zakładów ubezpieczeń i reasekuracji.

Ponadto w celu przygotowania zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji do wymagań Wyplacalność II w zakresie sprawozdań ilościowych i opisowych, w związku z „Wytocznymi EIOPA dotyczącymi przekazywania informacji właściwym krajowym organom nadzoru”, wszystkie krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zostały zobligowane do przekazania do 3 czerwca 2015 r. rocznych sprawozdań sporządzonych wg stanu na 31 grudnia 2014 r. oraz do 25 listopada 2015 r. kwartalnych sprawozdań sporządzonych wg stanu na 30 września 2015 r. Dodatkowo pismem UKNF z dnia 30 października 2015 r. wszystkie zakłady zostały poproszone o obliczenie na dzień 30 września 2015 r. również kapitałowego wymogu wypłacalności SCR, którego sprawozdawczość kwartalna nie obejmowała. Formularze sprawozdawcze oraz zakres sprawozdania opisowego były zgodne z wymaganiami EIOPA, które zostały oparte na projektach sprawozdań Wyplacalność II i zostały ograniczone do najbardziej podstawowych informacji. Mimo tego ograniczenia, zakres przekazywanych informacji był o ok. 40% większy niż w obowiązkowych badaniach ilościowych QIS przeprowadzanych przez zakłady w poprzednich 3 latach, natomiast sprawozdanie opisowe było po raz pierwszy przekazywane przez krajowe zakłady. W celu ułatwienia podmiotom przedłożenia

wymaganych informacji, UKNF przygotował i udostępnił szablony sprawozdań w Aplikacji Sprawozdawczej SNU.

Przekazane przez zakłady ubezpieczeń informacje ilościowe (sprawozdania) sporządzone wg stanu na 31 grudnia 2014 r. i 30 września 2015 r. oraz sprawozdanie jakościowe sporządzone wg stanu na 31 grudnia 2014 r. zostały poddane szczegółowej weryfikacji, w wyniku której zwrócono się do zakładów ubezpieczeń o korekty lub dodatkowe wyjaśnienia.

Wyniki sprawozdań ilościowych Wyplacalność II w okresie przygotowawczym potwierdzają kierunek i stopień zmian wartości podstawowych pozycji finansowych sektora ubezpieczeń w porównaniu do sprawozdań sporządzanych wg obecnych zasad, zaobserwowane w trzech badaniach ilościowych przeprowadzonych w poprzednich latach. Wg danych na 31 grudnia 2014 r. aktywa zakładów ubezpieczeń wzrosły o 5,1 mld zł, tj. o 2,9%, głównie ze względu na wzrost wartości lokat w jednostkach podporządkowanych, wzrost wartości obligacji i przeniesienie udziału reasekuratorów w rezerwach z zobowiązań do aktywów wraz ze zmianą znaku. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zmniejszyła się o 32,3 mld zł, tj. o 24,3%, co przede wszystkim przełożyło się na wzrost wartości środków własnych o 28,9 mld zł, tj. o 104,3%. Wymóg kapitałowy zwiększył się o 175,4%, przy czym zdecydowanie bardziej w dziale II (wzrost o 236,9%), niż w dziale I (wzrost o 112,8%). Współczynnik pokrycia wymogów kapitałowych (PWK), tj. stosunek dopuszczonych środków własnych do kapitałowego wymogu wypłacalności dla sektora ubezpieczeń, wyniósł 252,4%, przy czym w dziale I był on równy 321,9%, a w dziale II 209,3%.

W stosunku do zakładów ubezpieczeń/reasekuracji niespełniających wymogów kapitałowych wg zasad Wyplacalność II, posiadających niską (do 20%) nadwyżkę środków własnych nad wymogiem kapitałowym, jak również tych, które w związku z rozwojem działalności i osiąganymi wynikami finansowymi w 2015 r. mogłyby nie spełniać wymogów kapitałowych na 1 stycznia 2016 r., UKNF podjął działania mające na celu spełnienie wymogów kapitałowych wg zasad Wyplacalność II przez krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji. Działania te obejmowały korespondencję nt. planowanych działań przez zakłady, prognozy spełnienia wymogów kapitałowych, a także indywidualne spotkania z zakładami. Działania deklarowane lub podjęte przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji dotyczyły m.in.: podniesienia kapitałów, otrzymania pożyczki podporządkowanej, pogłębienia reasekuracji biernej, zmiany w portfelu lokat i w portfelu umów ubezpieczenia.

Prospektywna ocena własnych ryzyk wzorowana na zasadach ORSA

W 2015 r. do UKNF wpłynęły sprawozdania zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z przeprowadzonych w 2014 r. po raz pierwszy przez wszystkie zakłady w Polsce prospektywnych ocen własnych ryzyk (wzorowanych na zasadach ORSA). Siedem zakładów, ocenionych w BION jako systemowo ważne, zostało poproszonych o przeprowadzenie pełnej oceny, składającej się z trzech części (oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności, ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi i wymogami dotyczącymi rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz istotności odchylenia profilu ryzyka od założeń kapitałowego wymogu wypłacalności). Pozostałe zakłady mogły ograniczyć się do pierwszej oceny (ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności). W prospektywnej ocenie własnych ryzyk zdecydowana większość zakładów szacuje, że w horyzoncie planowania biznesowego będzie spełniać wymogi kapitałowe. Większość zakładów oceniła, że formuła standardowa stosunkowo dobrze odzwierciedla ich profil ryzyka. Jako ryzyka spoza formuły standardowej najczęściej rozważane były ryzyko płynności, ryzyko reputacji i ryzyko regulacyjne.

W czerwcu 2015 r. UKNF zwrócił się do zakładów z przypomnieniem, że od wszystkich oczekuje przeprowadzenia

w 2015 r. pełnego zakresu oceny FLAOR i przekazania wyników do organu nadzoru w ciągu 2 tygodni od zatwierdzenia wyników oceny przez Zarząd, tj. najpóźniej do 14 stycznia 2016 r., a także przeprowadził spotkanie z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji poświęcone podsumowaniu pierwszej edycji raportów FLAOR. W okresie sierpień-listopad 2015 r. przeprowadzono spotkania indywidualne lub telekonferencje z 55 krajowymi zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, poświęcone omówieniu raportów FLAOR dla organu nadzoru przekazanych przez te zakłady. Podczas spotkań UKNF przekazał zakładom wstępną ocenę ich raportów i sugestie, które elementy raportu warto rozwijać w kolejnych latach, a które ograniczyć. Zarówno ocena, jak i sugestie, miały charakter wstępny ze względu na toczące się w ramach EIOPA prace nad spójnością praktyk nadzorczych w odniesieniu do nadzoru nad ORSA, których wyniki mogą mieć wpływ na podejście UKNF do ocen ORSA w kolejnych latach. Doświadczenia z powyższych spotkań zostały wykorzystane podczas seminarium nt. ORSA, przeprowadzonego w ramach projektu CEDUR w dniu 15 grudnia 2015 r.

Wytyczne Wypłacalność II

W celu zapewnienia jednolitego i spójnego stosowania w Unii Europejskiej wybranych przepisów systemu Wypłacalność II, EIOPA wydała i opublikowała dwa zestawy dokumentów zawierających wytyczne w tym zakresie, odnoszące się do wszystkich trzech filarów systemu Wypłacalność II. Wytyczne obejmują 29 dokumentów liczących łącznie ponad 400 stron¹¹.

W kwietniu 2015 r. UKNF przekazał do EIOPA stanowisko w odniesieniu do stosowania pierwszego zestawu wytycznych EIOPA Wypłacalność II, złożonego z 21 dokumentów, które zostały przyjęte przez EIOPA w listopadzie 2014 r. W stosunku do 19 dokumentów zadeklarowano, iż wszystkie zawarte w nich wytyczne organ nadzoru zamierza stosować (*intend to comply*) od dnia wejścia w życie krajowej ustawy transponującej dyrektywę Wypłacalność II, gdyż wejście w życie krajowej ustawy transponującej dyrektywę zapewni organowi nadzoru podstawy prawne do egzekwowania stoso-

wania wytycznych przez nadzorowane podmioty. W stosunku do 2 dokumentów (wytyczne dotyczące procesu nadzoru oraz wytyczne dotyczące funkcjonowania kolegiów organów nadzoru) zadeklarowano stosowanie (*comply*) większości zawartych w nich wytycznych, możliwe na mocy obowiązujących już wówczas w Polsce przepisów, a w przypadku kilku wytycznych przekazano odpowiedź analogiczną, jak dla 19 dokumentów wspomnianych powyżej.

W październiku 2015 r. UKNF przekazał do EIOPA stanowisko w odniesieniu do stosowania drugiego zestawu wytycznych EIOPA Wypłacalność II. Zadeklarowano, iż wszystkie wytyczne organ nadzoru będzie stosował (*comply*) od 1 stycznia 2016 r., tj. od dnia wejścia w życie krajowej ustawy transponującej dyrektywę Wypłacalność II, co zapewni organowi nadzoru podstawy prawne do egzekwowania stosowania wytycznych przez nadzorowane podmioty.

¹¹ <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/guidelines - Solvency II>

4.5. Nadzór emerytalny

Analitycznym nadzorem emerytalnym objęta jest sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna towarzystw i funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego, w tym dobrowolnych funduszy emerytalnych, w ramach których prowadzone są IKE i IKZE). UKNF mo-

nitoruje także zgodność funkcjonowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych. Celem nadzoru w tym zakresie jest ochrona interesów członków funduszy emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad działalnością finansową i polityką inwestycyjną otwartych, pracowniczych i dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz działalnością powszechnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych, wykonywane były poprzez systematyczną analizę danych sprawozdawczych, przekazywanych przez podmioty nadzorowane do Urzędu KNF w formie elektronicznej:

- ▶ dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości i liczbie jednostek rozrachunkowych,
- ▶ miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów funduszy,
- ▶ raportów operacyjnych funduszy dotyczących zawartych umów o członkostwo w funduszu, przekazanej składki, zewnętrznych i wewnętrznych wypłat transferowych, liczby członków oraz liczby prowadzonych rachunków,
- ▶ sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych obejmujących bilanse, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz polityki inwestycyjnej funduszy emerytalnych realizowano m.in. poprzez następujące czynności:

- ▶ analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta,
- ▶ monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat,
- ▶ weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych,
- ▶ analizowanie struktury portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka,

- ▶ ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej,
- ▶ analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych.

W związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych pojawiły się nowe obszary aktywności nadzorczej KNF lub modyfikacji wymagał dotychczasowy model nadzoru. W szczególności zmiany objęły następujący zakres czynności nadzorczych:

- ▶ monitorowanie działalności funduszy w zakresie powierzenia zarządzania aktywami podmiotom z siedzibą poza granicami kraju oraz wydawanie decyzji nakazującej funduszowi zmianę lub rozwiązanie ww. umowy,
- ▶ ogłaszanie okresowych stóp zwrotu OFE i okresowych porównawczych stóp zwrotu,
- ▶ monitorowanie procesu stopniowego przekazywania do ZUS kapitału członków OFE, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego brakowało mniej niż 10 lat (tzw. suwak bezpieczeństwa),
- ▶ monitorowanie prawidłowości działalności OFE i PTE w zakresie zmienionych przepisów dotyczących Funduszu Gwarancyjnego,
- ▶ analizę projektowanych zmian aktów wykonawczych do ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Istotnym zadaniem organu nadzoru jest obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem, ocenie organu nadzoru podlegały 382 wyceny przedstawione przez OFE, DFE i PFE.

Tabela 43. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2012-2015

Rodzaj funduszy	Liczba przesłanych metodologii			
	2012	2013	2014	2015
OFE	420	293	329	340
PFE	16	29	21	6
DFE	6	33	24	36

Źródło: opracowanie własne UKNF

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego i sukcesywnego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy, niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych, udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne, co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie ustaliła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 30 marca 2012 roku do 31 marca 2015 roku oraz od 28 września 2012 roku do 30 września 2015 roku. Od 2014 roku nie jest ustalana minimalna wymagana stopa zwrotu OFE oraz ewentualny niedobór.

Tabela 44. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2015 roku (w %)

Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 30.03.2012 r. do 31.03.2015 r.	Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 28.09.2012 r. do 30.09.2015 r.
Nordea OFE	28,331%	MetLife OFE	15,446%
MetLife OFE	27,943%	PKO BP Bankowy OFE	15,129%
PKO BP Bankowy OFE	27,708%	Nordea OFE	14,614%
Allianz Polska OFE	25,895%	AXA OFE	13,932%
AXA OFE	25,533%	Allianz Polska OFE	13,506%
Aviva OFE Aviva BZ WBK	24,901%	OFE PZU „Złota Jesień”	12,992%
OFE PZU „Złota Jesień”	24,260%	Aviva OFE Aviva BZ WBK	12,264%
OFE Pocztylion	23,922%	OFE Pocztylion	11,831%
ING OFE (obecnie Nationale-Nederlanden OFE)	23,912%	Nationale-Nederlanden OFE	11,442%
AEGON OFE	23,891%	AEGON OFE	10,410%
Pekao OFE	23,053%	Pekao OFE	9,924%
Generali OFE	21,750%	Generali OFE	8,786%
Średnia ważona stopa zwrotu	25,129%	Średnia ważona stopa zwrotu	12,717%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku emerytalnego:

- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w 2014 roku”,
- „Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego w 2014 roku”,
- „Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie od 30 marca 2012 roku do 31 marca 2015 roku”,

- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2015 roku”,
- „Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie od 28 września 2012 roku do 30 września 2015 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w IV kwartale 2014 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w I kwartale 2015 roku”,

- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2015 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w III kwartale 2015 roku”.

Na podstawie wszystkich informacji przesyłanych do UKNF w 2015 r. regularnie opracowywano i publikowano miesięczne, kwartalne lub roczne dane statystyczne i finansowe o rynku OFE, PPE i IKE oraz informacje o transferach i losowaniach członków OFE.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne

Nadzór realizowany przez UKNF w obszarze monitorowania zgodności działalności funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych z przepisami prawa obejmował między innymi następujące czynności:

- ▶ spełnianie wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa,
- ▶ badanie zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat,
- ▶ analizę wysokości kosztów pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych,
- ▶ realizację wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

Tabela 45. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2015 roku

Przepis prawa	Liczba przekroczeń*	w tym nieumyślne**
Art. 141 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	500	500
Art. 142 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	12	10
Art. 142 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	5	5
§ 1 pkt 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat	10	10
§ 2 ust. 1 w związku z ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	123	121
§ 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	1	1

* Naruszenia tego samego przepisu prawa przez ten sam fundusz w zakresie tego samego instrumentu lub grupy instrumentów, występujące w następujących po sobie dniach wyceny, są do celów sprawozdawczych traktowane jako kolejne przekroczenia limitu inwestycyjnego.

** Naruszenia przepisów powstałe w następstwie zmiany cen rynkowych, stanowiących podstawę wyceny aktywów i zobowiązań funduszy, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokaty aktywów funduszu, albo w następstwie innych okoliczności, na które fundusz nie miał bezpośredniego wpływu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach nadzoru wykonywania obowiązków informacyjnych, weryfikacji UKNF podlegała terminowość i poprawność dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, raportów operacyjnych OFE i DFE, sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, jak również publikowanych przez OFE miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów. Przyjmowanie oraz wery-

fikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

Tabela 46. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2015 roku

Rodzaj przesłanych raportów	Raporty poprawne	Raporty błędne
Raporty finansowe OFE	47 891	632
Raporty operacyjne OFE	3 076	180
Raporty finansowe DFE	2 956	77
Raporty operacyjne DFE	36	0
Raporty finansowe PrFE	40	4
Raporty operacyjne PrFE	40	3
Raporty PTE	578	79
Raporty PrTE	20	4
Suma	54 637	979

Źródło: opracowanie własne UKNF

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) powszechnych towarzystw emerytalnych

Badanie i ocena nadzorcza (BION) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje powzięte przez organ nadzoru w toku wykonywania nadzoru bezpośredniego w ramach działań inspekcji w siedzibach podmiotów nadzorowanych oraz nadzoru pośredniego realizowanego poprzez czynności związane z licencjonowaniem, analizą da-

nych sprawozdawczych i dodatkowych zapytań kierowanych do PTE w formie wezwań nadzorczych bądź ankiet.

W 2015 roku przeprowadzono proces oceny nadzorczej BION powszechnych towarzystw emerytalnych za 2014 rok. Ocena nadzorczą nadano 12 PTE i przekazano jej wyniki zarządom poszczególnych podmiotów.

Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi (PPE)

Pracodawca realizujący PPE ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych PPE, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

żenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2015 ciąży na 1120 pracodawcach, którzy według stanu na 31 grudnia 2015 r. prowadzili PPE.

Na koniec 2015 r. funkcjonowało 1054 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek zło-

W 2015 r. organ nadzoru prowadził 17 postępowań w trybie nadzoru pośredniego wobec pracodawców prowadzących PPE oraz 127 postępowań wobec pracodawców, którzy nie wypełnili obowiązku złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2014 w przewidzianym do tego terminie.

4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych

Nadzór bieżący nad firmami inwestycyjnymi

KNF nadzoruje działalność firm inwestycyjnych oraz sytuację finansową domów maklerskich prowadząc:

- ▶ analizę raportów bieżących i raportów okresowych firm inwestycyjnych, w tym sprawozdań finansowych domów maklerskich, przesyłanych zgodnie z przepisami prawa krajowego,
- ▶ analizę raportów bieżących i raportów okresowych wynikających z przepisów Rozporządzenia CRR¹² oraz wydanego na jego podstawie Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) Nr 680/2014¹³,
- ▶ postępowania zmierzające do wydania decyzji w zakresie stosowania szczególnych przepisów CRR przez poszczególne domy maklerskie.

Ponadto na podstawie art. 98i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.) prowadzony jest proces badania i oceny nadzorczej regulacji, strategii, procesów i mechanizmów

wdrożonych przez domy maklerskie w zakresie zarządzania ryzykiem.

W 2015 r. w ramach nadzoru nad działalnością firm inwestycyjnych poddano analizie raporty miesięczne i raporty bieżące 55 domów maklerskich oraz działalność 11 w formie biur maklerskich, a także roczne sprawozdania finansowe za rok 2014, półroczne sprawozdania finansowe za I półrocze 2015 r. oraz raporty z zakresu adekwatności kapitałowej domów maklerskich. W 2015 r. analizie podlegały również, przekazane zgodnie z obowiązującymi przepisami, skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2014 rok oraz raporty dotyczące skonsolidowanych norm adekwatności kapitałowej domów maklerskich.

W ramach nadzoru nad stosowaniem przez domy maklerskie przepisów Rozporządzenia CRR, w wyniku prowadzonych postępowań wydano 80 decyzji w zakresie stosowania szczególnych przepisów rozporządzenia CRR przez poszczególne domy maklerskie.

Tabela 47. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Średni poziom nadzorowanych kapitałów	41,00	40,2		
Średni całkowity wymóg kapitałowy	13,63	13,75		
Średnie pokrycie całkowitego wymogu kapitałowego kapitałami nadzorowanymi*	3,01	2,92		
Średni poziom funduszy własnych			31,36	31,54
Średnia łączna kwota ekspozycji na ryzyko			120,839	102,94
Łączny współczynnik kapitałowy			25,95%	30,64%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2012 r. i 31.12.2013 r. oraz sprawozdań kwartalnych COREP dla danych wg stanu na 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.

* Dane wyrażone w jednostkach niemianowanych, przedstawiających średni iloraz nadzorowanych kapitałów do całkowitego wymogu kapitałowego.

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r., z późn. zm.).

¹³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające Wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (Dz. U. UE L 191 z dnia 28 czerwca 2014 r.).

Tabela 48. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2012-2015

Bilans	2012	2013	2014	2015
I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	4 979,18	5 496,12	5 161,71	5 209,35
II. Należności krótkoterminowe	2 793,89	1 936,94	1 973,86	1 558,83
III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	353,18	401,19	192,54	197,52
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19,07	23,71	19,46	20,60
V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	74,68	83,21	85,80	88,21
VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	317,03	309,93	244,02	251,53
VII. Należności długoterminowe	35,41	31,25	6,67	8,52
VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe	2,20	4,40	7,69	6,87
IX. Wartości niematerialne i prawne	83,35	81,53	71,05	63,51
X. Rzeczowe aktywa trwałe	108,82	108,56	89,09	83,07
XI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	123,38	82,14	75,43	75,84
SUMA AKTYWÓW	8 890,19	8 558,97	7 927,32	7 563,85
I. Zobowiązania krótkoterminowe	6 162,72	5 727,91	5 567,02	5 149,23
II. Zobowiązania długoterminowe	10,37	9,50	12,69	7,20
III. Rozliczenia międzyokresowe	110,10	125,55	99,42	100,01
IV. Rezerwy na zobowiązania	65,55	88,80	63,04	49,86
V. Zobowiązania podporządkowane	0,36	0,30	10,20	10,19
VI. Kapitał własny	2 541,09	2 606,92	2 174,95	2 247,36
SUMA PASYWÓW	8 890,19	8 558,97	7 927,32	7 563,85

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2012-2014 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2015 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2015 r.

Dane nie obejmują danych domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym (w roku 2012 dwóch domów maklerskich, a w latach 2013-2015 jednego domu maklerskiego).

Tabela 49. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2012-2015

Rachunek zysków i strat	2012	2013	2014	2015
I. Przychody z działalności maklerskiej	1 075,99	1 201,85	969,53	981,97
II. Koszty działalności maklerskiej	1 138,51	1 171,89	1 001,89	1 030,58
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)	-62,52	29,97	-32,36	-48,61
IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	675,11	523,06	355,80	473,42
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	563,91	215,10	63,26	110,78
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	111,20	307,96	292,54	362,64
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	10,48	2,11	2,53	3,97
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0,00	0,32	0,00	0,00
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)	10,48	1,79	2,53	3,97
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	193,26	114,08	133,20	144,09
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	9,40	1,85	2,30	21,37
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	183,86	112,24	130,90	122,72

XIII. Pozostałe przychody operacyjne	40,36	37,77	34,30	34,87
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	29,92	19,48	17,65	16,97
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-49,53	-28,26	-16,37	6,54
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	203,93	441,99	393,89	465,16
XVII. Przychody finansowe	234,22	171,71	102,45	79,54
XVIII. Koszty finansowe	284,21	56,26	25,75	24,01
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	153,94	557,44	470,59	520,69
XX. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXI. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	153,94	557,44	470,59	520,69
XXIII. Podatek dochodowy	104,82	139,14	69,65	78,74
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,39	-0,15	-0,07	-0,26
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	48,73	418,46	401,01	442,21

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2012-2014 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2015 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2015 r.

Dane nie obejmują danych domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym (w roku 2012 dwóch domów maklerskich, a w latach 2013-2015 jednego domu maklerskiego).

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) domów maklerskich

Dnia 30 grudnia 2015 r. zakończony został piąty formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. Nadano pięćdziesiąt jeden ocen nadzorczych, w tym proces nadania czterestu ocen nadzorczych miało charakter uproszczony i było oparte wyłącznie na analizie przekazanych informacji i wniosków płynących z analizy przekazywanych raportów.

Z uwagi na trwające w 2015 r. prace legislacyjne nad wdrożeniem do polskiego porządku prawnego przepisów Dyrektywy CRD IV regulujących m.in. przeprowadzanie procesu BION oraz kwestie dotyczące systemu zarządzania ryzykiem w firmach inwestycyjnych, BION miał charakter dostosowawczy i poza kwestiami związanymi z weryfikacją skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, uwzględniał weryfikację dostosowania podmiotów do obowiązujących przepisów CRR. W 2015 r. wydawano oceny na dwie daty oddęcia, tj. 30 czerwca oraz 31 grudnia.

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 24 posiedzeniach Rad Nadzorczych i 5 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy:

- 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,

- 9 posiedzeniach Rady Nadzorczej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA, Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA,
- 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW_CCP SA, Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy KDPW_CCP SA,
- 9 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA, 2 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy BondSpot SA,
- 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE SA, 2 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy TGE SA,
- 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT SA, Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy IRGiT SA.

W roku 2015 przeprowadzone zostały w szczególności działania w obszarze analizy zasad funkcjonowania KDPW_CCP SA jako CCP. Przeprowadzone zostały spotkania z przedstawicielami Spółki, a Spółka przeprowadziła stress-testy systemów zgodnie z zaleceniami KNF.

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA w roku 2015 w szczególności rozwijał swoje działania w obszarze świadczenia usług nadawania kodów w systemie LEI, który to proces rozpoczął się w roku 2013 ze wsparciem Komisji Nadzoru Finansowego, jako pośrednika w kontaktach Spółki z Regulatory Oversight Committee.

Wobec Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA przeprowadzono m.in. analizę procesu synergii usług wprowadzonego na poziomie Grupy Kapitałowej GPW. Dodatkowo, struktura organizacyjna Spółki uległa zmianie w obszarze szeroko rozumianego procesu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem dotyczącym IT.

BondSpot SA objęta była w roku 2015 m.in. pracami analitycznymi dedykowanymi zmianom w zakresie struktury organizacyjnej Spółki w obszarze compliance. Podkreślić należy, że w 2015 r. zaangażowanie GPW SA osiągnęło w BondSpot SA 96,98% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów.

Towarowa Giełda Energii SA w roku 2015 objęta była przez organ nadzoru procesem analizy w zakresie procesu uzyskania przez Spółkę zezwolenia na prowadzenie rynku regulowanego. W dniu 23 lutego 2015 r. Minister Finansów, uwzględniając opinię wydaną przez Komisję Nadzoru Finansowego, udzielił Towarowej Giełdzie Energii SA zezwolenia na prowadzenie rynku regulowanego. Dodatkowo, przeprowadzona została analiza zasad prowadzenia przez TGE SA obrotu instrumentami finansowymi – kontraktów termino-

wych na indeks TGe24. Od dnia 4 listopada 2015 r. Towarowa Giełda Energii SA rozpoczęła prowadzenie notowań ww. instrumentu finansowego.

Aktywność Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych SA w obszarze usług w zakresie rozliczeń oraz rozrachunku instrumentów finansowych, była przedmiotem prac analitycznych organu nadzoru w roku 2015. Uruchomienie procesu rozliczeń oraz rozrachunku wobec instrumentów finansowych było pierwszym przypadkiem świadczenia usług przez IRGiT SA w tym zakresie, która od roku 2010 świadczy usługi rozliczania towarów giełdowych. Dany proces był poprzedzony spotkaniami z reprezentantami Spółki oraz prezentacjami, podczas których IRGiT SA wykazywała przygotowanie do świadczenia usług rozliczeniowo-rozrachunkowych wobec instrumentów finansowych.

Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędącymi funduszami inwestycyjnymi

W 2015 r. UKNF zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa ponad 28 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki publiczne oraz ponad 2700 zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej, a także około 4100 zawiadomień przekazanych przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 160 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.) – osoby wchodzące w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będące jego prokurentami oraz inne osoby pełniące w strukturze organizacyjnej emitenta funkcje kierownicze, które posiadają stały dostęp do informacji poufnych dotyczących bezpośrednio lub pośrednio tego emitenta oraz kompetencje w zakresie podejmowania decyzji wywierających wpływ na jego rozwój i perspektywy prowadzenia działalności gospodarczej.

W ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, UKNF w 2015 r. m.in.:

- ▶ przeanalizował 234 sprawozdania finansowe (w tym skonsolidowane) 101 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności MSSF, tj. Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi Interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, wybranych w oparciu o metody selekcji (wyboru) z uwzględnieniem Wytycznych ESMA w sprawie nadzoru nad informacją finansową (ESMA/2014/1293pl, 28.10.2014 r.). Na podstawie wyników przeprowadzonej

analizy sporządzany jest raport, który publikuje się na stronie internetowej KNF,

- ▶ opracował i przekazał 185 stanowisk i opinii, w tym 106 dla podmiotów zewnętrznych, dotyczących m.in.: stosowania MSSF, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych, prowadzonych przez UKNF postępowań dotyczących sprawozdawczości emitentów papierów wartościowych oraz historycznych informacji finansowych prezentowanych w prospektach emisyjnych.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- ▶ 43 decyzje w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z niewykonaniem obowiązków informacyjnych w terminie,
- ▶ 1 decyzję w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 4c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z zawieszeniem obrotu instrumentami finansowymi spółki na rynku hiszpańskim,
- ▶ 2 decyzje w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z podjętymi przez Komisję Nadzoru Finansowego środkami nadzorczymi.

W 2015 r. zostały przekazane do publicznej wiadomości 4 uchwały KNF zawierające informacje o:

- ▶ zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji, o której mowa w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz o blokadzie rachunku papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego,
- ▶ zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji, o której mowa w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi,
- ▶ zastosowaniu środków nadzorczych wobec spółki publicznej (2 uchwały).

W 2015 r. podjęto ponad 460 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych oraz ich akcjonariuszy, w tym ponad 360 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych, skutkujących przekazaniem do publicznej wiadomości ra-

portów bieżących, okresowych i poufnych, zgodnych z obowiązującymi przepisami.

W 2015 r. ogłoszono 26 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji spółek publicznych, z tego 11 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekroczeniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych oraz 11 wezwań ogłoszono na wszystkie pozostałe akcje tych spółek. Ponadto ogłoszono 4 wezwania na podstawie art. 72 ustawy o ofercie publicznej. W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku trzech wezwań zgłosiła żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian w jego treści oraz w jednym przypadku zgłosiła żądanie przekazania wyjaśnień.

Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2015 r. wyniosła ponad 4,7 mld zł. Dla porównania w 2014 r. wartość wezwań wyniosła 6,7 mld zł, natomiast w 2013 r. łączna wartość wezwań wyniosła blisko 6,2 mld zł.

Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania

Działania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tych podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- ▶ raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ raporty bieżące publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych dostarczanych obligatoryjnie zaliczane są także:

- ▶ sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, emitujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, które to sprawozdania przekazywane są wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,

- ▶ raporty kwartalne publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą:

- ▶ sprawozdania miesięczne,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe,
- ▶ półroczne sprawozdania finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157, z późn. zm.).

Tabela 50. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2012–2015

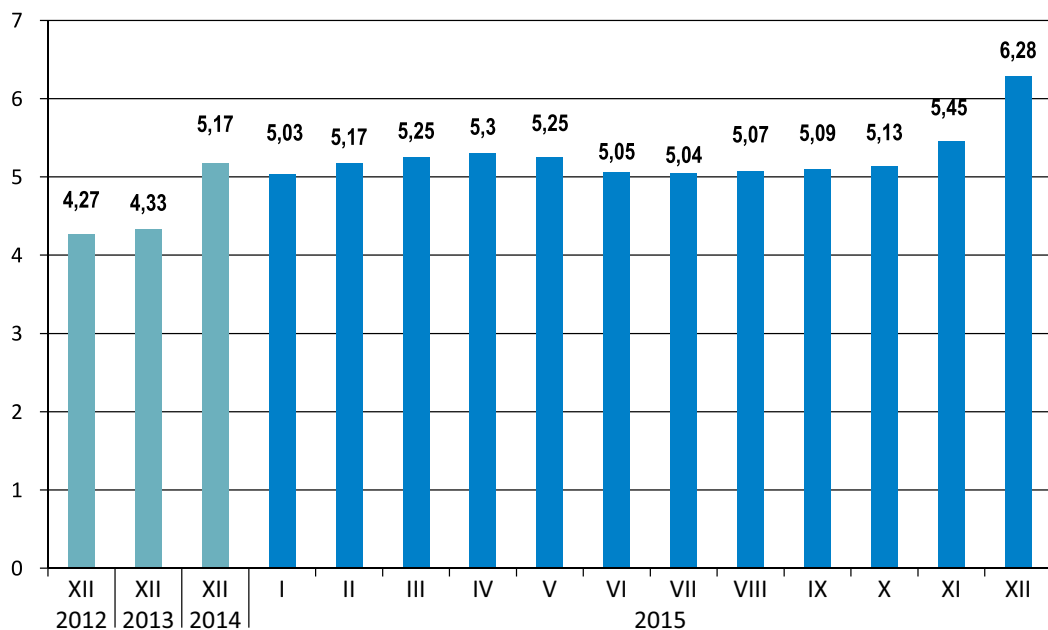
Rodzaj raportu/informacji	2012	2013	2014	2015
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	4 019	4 120	4 509	4 795
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	17 238	21 192	22 181	25 864
Informacje od depozytariuszy	3 978	4 214	4 708	3 774
Razem	25 235	29 526	31 398	34 433

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach sprawowanego nadzoru KNF monitoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych. Wykres 20 przedstawia średnią wartość współczynnika pokrycia wymo-

gu kapitałowego towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012–2014 oraz w kolejnych miesiącach 2015 roku.

Wykres 20. Średnia wartość współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012–2014 oraz w 2015 roku (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)¹⁴

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na przestrzeni 2015 roku średnia wartość współczynnika pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego dla całego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych utrzymywała się powyżej wartości 5, co oznacza, iż kapitały własne towarzystw były średnio ponad pięciokrotnie wyższe niż poziom minimalnego obligatoryjnego kapitału własnego, wymaganego przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych. W ostatnim miesiącu 2015 roku zagregowana wartość kapitału własnego wszystkich towarzystw funduszy inwestycyjnych uległa zwiększeniu w sposób istotny, co wynikało m.in. z wygenerowanego w grudniu 2015 roku wyniku finansowe-

go, jak również z podwyższenia kapitału zakładowego przez niektóre z towarzystw funduszy inwestycyjnych. Powyższe przyczyniło się do wzrostu średniej wartości współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego dla towarzystw funduszy inwestycyjnych do poziomu 6,28. Ogólnie biorąc, baza kapitałowa towarzystw funduszy inwestycyjnych w trakcie trwania roku 2015 ulegała wzrostowi; spadki średniej wartości współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego mające miejsce w połowie 2015 roku wynikały z dokonywania przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych wypłat dywidendy z zysku za rok 2014.

¹⁴ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) towarzystw funduszy inwestycyjnych

Zgodnie z założeniami procesu BION w odniesieniu do TFI ocenie podlegały trzy obszary dotyczące:

- ▶ ryzyka ponoszonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych,
- ▶ adekwatności kapitałowej towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- ▶ jakości zarządzania w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

W procesie BION przeprowadzonym w 2015 r. ocenie podlegało 57 TFI. Oceny nadawane są w przedziale od 1 (oceny najlepszej) do 4 (oceny najgorszej). Średnia ocen BION nadanych towarzystwom w 2015 r. wyniosła 2,06 i była nieznacznie wyższa w porównaniu do średniej oceny BION w 2014 r., która wyniosła 1,96.

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku towarów giełdowych

W 2015 r. przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 12 posiedzeniach Rad Nadzorczych instytucji rynku towarów giełdowych oraz 3 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, w tym:

- ▶ 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE SA, 2 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy TGE SA,
- ▶ 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT SA, Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy IRGiT SA.

Działania inspekcyjne

42

30

75

30

16

42

5

5. Działania inspekcyjne

5.1. Sektor bankowy

Inspekcje w bankach

Czynności kontrolne w bankach w 2015 roku¹⁵ realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (BCBS), w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji oraz w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych i problemowych, postępowań wyjaśniających, postępowań walidacyjnych oraz kontroli przygotowania do rozpoczęcia działalności operacyjnej oraz kontroli, o której mowa w art. 42c ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Tabela 51. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach i oddziałach instytucji kredytowych w 2015 roku

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje kompleksowe, w tym:	7
– inspekcje w bankach komercyjnych,	5
– inspekcje w bankach spółdzielczych.	2
Inspekcje problemowe, w tym:	35
– inspekcje w bankach komercyjnych,	18
– inspekcje w bankach spółdzielczych.	17
Postępowania walidacyjne w bankach komercyjnych.	1
Postępowania wyjaśniające, w tym:	3
– w bankach komercyjnych (1 w zakresie AQR),	2
– w banku spółdzielczym.	1
Kontrola w zakresie przygotowania banku komercyjnego do rozpoczęcia działalności operacyjnej.	1
Kontrola w oddziale instytucji kredytowej, o której mowa w art. 42c ust. 1 ustawy Prawo bankowe.	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach współpracy UKNF i NBP w trakcie 5 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone

zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej.

Inspekcje kompleksowe i problemowe w bankach

W przypadku inspekcji kompleksowych czynności kontrolne koncentrowały się przede wszystkim na badaniu procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka przez banki, w szczególności ryzykiem kredytowym, płynności, rynkowym i operacyjnym oraz ocenie adekwatności kapitałowej banków i zarządzania bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działalność banko-

wą, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

W ramach inspekcji problemowych prowadzono czynności kontrolne, w głównej mierze w formule tzw. inspekcji przekrojowych, tzn. ukierunkowanych na badanie jednakowego zestawu zagadnień w bankach systemowo ważnych.

¹⁵ Obejmowały czynności kontrolne na daty badania: 31.12.2014 r.; 31.03.2015 r.; 30.06.2015 r.; 30.09.2015 r.

Zakres inspekcji przekrojowych w bankach komercyjnych obejmował takie tematy jak:

- ▶ realizacja zaleceń wydanych po postępowaniach wyjaśniających przeprowadzonych w 2014 r. w zakresie przeglądu jakości aktywów (AQR),
- ▶ realizacja zaleceń wydanych po inspekcjach przekrojowych przeprowadzonych w 2013 r. w zakresie jakości aktywów,
- ▶ dostosowanie działalności banków do zapisów Rekomendacji S i J,
- ▶ wybrane zagadnienia z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach,
- ▶ wybrane zagadnienia z obszaru zarządzania bankiem: dostosowanie banku do wybranych Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych; cele i zadania przypisane poszczególnym członkom zarządu; proces podejmowania kluczowych decyzji w obszarze ryzyka kredytowego,
- ▶ stopień wdrożenia Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance.

W ramach pozostałych inspekcji problemowych, badaniem były objęte w szczególności następujące obszary/zagadnienia:

- ▶ zarządzanie ryzykiem płynności,
- ▶ adekwatność kapitałowa,
- ▶ zarządzanie konfliktem interesów w procesie przekazywania stawek do fixingu WIBID/WIBOR,

- ▶ proces rozpatrywania reklamacji oraz skarg wraz z analizą obszarów, których one dotyczyły.

W przypadku inspekcji problemowych przeprowadzonych w bankach spółdzielczych dominujący udział stanowiły inspekcje w zakresie najistotniejszego w tym segmencie ryzyka kredytowego.

W ramach przeprowadzanych czynności kontrolnych oceniano również realizację wybranych zaleceń KNF wydanych w wyniku poprzednich czynności kontrolnych.

Ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych zostały zawarte w protokołach z inspekcji, a informacja na temat wyników badania banków z kapitałem zagranicznym była również przekazywana do nadzoru macierzystego podmiotu dominującego banku.

W Tabelach 52-58 przedstawiona została syntetyczna informacja nt. zidentyfikowanych istotnych nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły kontrolowanych podmiotów) w odniesieniu do obszarów najczęściej badanych w bankach komercyjnych, a w przypadku banków spółdzielczych, do obszaru ryzyka kredytowego.

Tabela 52. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji S KNF oraz Rekomendacji J KNF

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	<p>Nieprawidłowości związane z procesem oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych/indywidualnych wynikające z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – akceptowania minimalnych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego (poniżej minimum socjalnego ogłaszanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (dalej „IPiSS”) w przypadku klientów ubiegających się o kredyty hipoteczne, a w przypadku kredytów gotówkowych, kart kredytowych udzielanych na okresy krótsze niż 5 lat – poniżej minimum egzystencji ogłaszanej przez IPiSS, – braku ograniczenia wartości kredytów udzielanych wg zasad wskazanych dla metod uproszczonych w Rekomendacji T KNF <i>dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych</i> (dalej „Rekomendacja T”), – możliwości wyłączenia z zobowiązań finansowych przyjmowanych do oceny zdolności kredytowej obciążeń wynikających z udzielonych kredytów/pożyczek, w przypadku których do spłaty pozostały nie więcej niż 3 raty, – braku ustalenia w ramach oceny zdolności kredytowej prawdopodobnego spadku dochodów klienta po przejściu klienta na emeryturę, – braku przedstawiania przez osobę fizyczną, prowadzącą działalność gospodarczą, wnioskującą o kredyt, prognoz finansowych na cały okres kredytowania.

2.	<p>Niepełne wdrożenie postanowień Rekomendacji S KNF <i>dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie</i> związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dopuszczeniem możliwości przeprowadzania oceny zdolności kredytowej osób fizycznych uzyskujących dochody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, ubiegających się o kredyt hipoteczny, na podstawie zadeklarowanych wielkości dochodów okresu bieżącego, bez wiarygodnego potwierdzenia ich wysokości, – brakiem odpowiedniej jakości danych do oceny i monitorowania wartości, nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych, – brakiem prezentowania rzeczywistego wskaźnika LTV, ustanawianego w oparciu o pierwotne wartości nieruchomości w odniesieniu do aktualnego zadłużenia, – brakiem określonego limitu na ryzyko w postaci średniego poziomu odzysku ze stosowanych zabezpieczeń oraz potencjalnego maksymalnego poziomu nieodzyskanych kredytów, – przypadkami niezłożenia przez klientów oświadczeń o pochodzeniu środków finansowych przeznaczonych na wkład własny, – dopuszczeniem w procedurach wewnętrznych możliwości udzielania produktów hipotecznych dla wybranych grup klientów w ramach programów estymacji dochodu, bez udokumentowania osiągniętych dochodów, – brakiem określenia w procedurach wewnętrznych: <ul style="list-style-type: none"> • sposobu wyznaczania i aktualizacji przyjmowanych minimalnych kosztów utrzymania dla kredytobiorców o wysokich dochodach, • sposobu wyznaczania w procesie rocznej aktualizacji minimalnych, akceptowanych przez bank, kosztów utrzymania dla drugiej i kolejnej osoby w gospodarstwie domowym, • formalnej bazy miast w zestawieniu z aktualną liczbą mieszkańców w danej miejscowości (informacja wykorzystywana do ustalania minimalnych akceptowanych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego), • kompletnych zasad dotyczących aktualizacji wartości nieruchomości metodą portfelową.
3.	<p>Niepełne wdrożenie postanowień Rekomendacji J KNF <i>dotyczącej zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach</i> (dalej „Rekomendacja J”) związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brakiem wdrożenia modeli prognozujących wartość nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych w procesie zarządzania ryzykiem, – brakiem wystarczającego stopnia dokumentowania źródła pochodzenia danych stosowanych do ustalenia wartości rynkowej zabezpieczeń na nieruchomościach komercyjnych (nieokreślenie w regulacjach wewnętrznych wymogu dokumentowania tego rodzaju informacji), – brakiem uczestnictwa w systematycznym zasilaniu bazy zewnętrznej (międzybankowej), – brakiem określenia w procedurach banku np.: <ul style="list-style-type: none"> • zakresu uprawnień pracowników do korzystania z wewnętrznej i międzybankowej bazy danych o nieruchomościach, • definicji istotnego błędu, którego wystąpienie powinno skutkować oznaczeniem rekordu w bazie nieruchomości jako nieaktywnego, • sposobu, zasad i zakresu weryfikacji wiarygodności wewnętrznej bazy danych, • zasad i metod wyznaczania wskaźników korygujących ceny standardowych nieruchomości mieszkalnych, stosowanych w procesie monitorowania wartości nieruchomości, • konkretnych czynności/działań banku w sytuacji uznania bazy danych za niewiarygodną, • trybu i częstotliwości zasilania bazy międzysystemowej.
4.	<p>Brak zgodności określonych przez bank kryteriów wyjścia ekspozycji restrukturyzowanych ze statusu utraty wartości z okresem kwarantanny w zakresie uzdrawiania ekspozycji wstrzymanych, zdefiniowanym w sprawozdawczym standardzie technicznym (ITS), regulującym zagadnienie ekspozycji wstrzymanych oraz zagrożonych z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak uwzględnienia w kryteriach uznawania ekspozycji za restrukturyzowaną wszystkich podejmowanych działań restrukturyzacyjnych, a nie tylko powodujących utratę wartości ekspozycji, – brak uwzględnienia w kryteriach wyłączenia ekspozycji z portfela restrukturyzowanego konieczności ustania wszystkich przesłanek, które stanowiły podstawę zaklasyfikowania ekspozycji do tego portfela, – brak zachowania rocznego okresu klasyfikowania do portfela niepracującego (zagrożonego) ekspozycji restrukturyzowanej, sklasyfikowanej jako niepracująca (zagrożona), – brak pisemnych zasad dostosowania raportowania do standardu ITS.

5.	Nieprawidłowości związane z określaniem realnych odzysków możliwych do uzyskania w wypadku realizacji posiadanych zabezpieczeń prawnych: – brak przeprowadzanych analiz w zakresie okresu odzysku z prawnych zabezpieczeń, co może skutkować zawyżeniem przepływów z zabezpieczeń i w rezultacie niedoszacowaniem odpisów aktualizujących, – nieokreślenie w regulacjach wewnętrznych poziomu kosztów windykacji/egzekucji uwzględnianych w procesie szacowania odpisów aktualizujących.
6.	Przypadki udziału przedstawicieli podmiotu dominującego w podejmowaniu decyzji kredytowych (naruszenie art. 6a ust. 3 pkt 1 ustawy <i>Prawo bankowe</i>), nadmierna ingerencja rady nadzorczej w proces podejmowania decyzji kredytowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r. analizowano również stan zaawansowania prac w odniesieniu do realizacji przez banki zaleceń wydanych przez KNF po przeprowadzonych w 2014 roku postępowaniach wyjaśniających w zakresie przeglądu jakości aktywów (AQR). W IV kw. 2015 roku¹⁶, na bazie informacji przekazanych przez banki objęte ww. badaniem, dokonano analizy ilościowego wpływu realizacji zaleceń KNF na poziom odpisów aktualizujących w bankach. Wyniki tej analizy wskazały, że pomimo ostrożnościowego charakteru badania (zastosowanie jednakowego dla wszystkich konserwatywnego standardu wyceny w celu określenia wpływu na współczynnik wypłacalności), przegląd AQR – poprzez wydane zalecenia – miał stosunkowo istotny, mierzalny wpływ na poziom odpisów aktualizujących w bankach. Poziom tych odpisów

zwiększył się bowiem – w wyniku realizacji zaleceń wydanych w ramach AQR – łącznie¹⁷ o ponad 603 mln zł.

W ramach analizy wybranych elementów wyceny zaobserwowano wypracowywanie przez banki nowych standardów, w szczególności skutkujących systematyzacją/objektywizacją wyznaczania parametru LIP¹⁸ oraz uwrażliwieniem modeli LGD na LtV. Natomiast nadal odpowiedniego uzasadnienia przez banki wymaga kwestia, czy skala zróżnicowania pokrycia odpisem IBNR pomiędzy bankami jest uzasadniona różnicami w jakości portfeli. Wyzwaniem dla banków pozostaje również potrzeba uwzględniania minimalnego, rocznego okresu kwarantanny dla ekspozycji niepracujących restrukturyzowanych na potrzeby wyceny MSR.

Tabela 53. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności	
1.	Nieprawidłowości związane z określaniem apetytu na ryzyko płynności, w tym brak określenia przez zarząd i/lub zatwierdzenia apetytu przez radę nadzorczą, brak sformalizowania procesu ustalania apetytu na ryzyko.
2.	Brak zachowania niezależności funkcji związanych z zawieraniem transakcji od pomiaru i monitorowania ryzyka płynności.
3.	Nieprawidłowości dotyczące sposobu kalkulacji nadzorczych miar płynności: – niewłaściwe obliczanie podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, – niewłaściwe rozwiązania dotyczące szacowania części stabilnej zobowiązań, w tym: • niejednolite metody stosowane do szacowania części stabilnej zobowiązań na potrzeby wewnętrzne i wyznaczania nadzorczych miar płynności, • brak pisemnych analiz uzasadniających stosowanie eksperckich założeń metod szacowania środków obcych stabilnych, • uwzględnianie papierów wartościowych o zapadalności poniżej 3 miesięcy, • uwzględnianie w bazie depozytowej środków podmiotów finansowych oraz odsetek od depozytów.

¹⁶ Tj. po upływie wyznaczonego dla banków terminu realizacji wszystkich zaleceń AQR (koniec III kw. 2015 r.).

¹⁷ Tj. z uwzględnieniem: rekalkulacji PD/PI, rekalkulacji LIP, rekalkulacji LGD/LGI, dodatkowych szacunków własnych banków, reklasifikacji non-impaired à impaired.

¹⁸ A w ślad za tym, w części banków, dokonano odpowiednio zmiany wartości LIP na wyższą (bardziej konserwatywną).

4.	Nieprawidłowości dotyczące procedur wewnętrznych normujących zarządzanie ryzykiem płynności, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak szczegółowych unormowań w zakresie wyznaczania poszczególnych elementów rachunku nadzorczych miar płynności oraz wyliczania wskaźnika LCR, – nieprawidłowa definicja bazy depozytowej, – nieokreślenie definicji dużego deponenta, – brak szczegółowego sposobu ustalania minimalnej wartości środków obcych stabilnych.
5.	Nieprawidłowości dotyczące sposobu identyfikacji i pomiaru ryzyka płynności: <ul style="list-style-type: none"> – nieuwzględnianie w pomiarze ryzyka płynności zobowiązań pozabilansowych udzielonych dotyczących finansowania, – nieprawidłowości dotyczące urealniania przepływów w luce płynności, w tym nieuwzględnianie koncentracji i zrywalności depozytów, – nieprawidłowości w zakresie pomiaru ryzyka koncentracji.
6.	Nieprawidłowości dotyczące planu awaryjnego utrzymania płynności: <ul style="list-style-type: none"> – brak określenia jednoznacznych przesłanek/zdarzeń, które powodowałyby uruchomienie planu, – nieuwzględnianie wyższej stopy odpływu depozytów pozyskanych przez elektroniczne kanały dystrybucji, – brak procedur operacyjnych związanych z procesem wnioskowania o udzielenie kredytu refinansowego oraz brak przygotowania operacyjnego do wygenerowania puli wierzycelności z tytułu umów kredytowych, mających stanowić zabezpieczenie.
7.	Niewystarczający zakres i częstotliwość testów warunków skrajnych: <ul style="list-style-type: none"> – zbyt mało konserwatywne założenia dotyczące możliwego spadku bazy depozytowej, – brak udokumentowanych analiz uzasadniających adekwatność przyjętych założeń, – brak powiązania testów warunków skrajnych ze scenariuszami planu awaryjnego, – brak scenariusza odpływu depozytów dostępnych poprzez kanały elektroniczne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 54. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

Wybrane zagadnienia z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	
1.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania architekturą i jakością danych: <ul style="list-style-type: none"> – brak sformalizowanych zasad zarządzania danymi, – brak inwentaryzacji i klasyfikacji danych oraz wyznaczenia ich właścicieli, – brak opracowanych narzędzi do pomiaru (oceny) jakości danych, – nieuwzględnianie w procesie monitorowania jakości danych, niektórych wykorzystywanych grup danych.
2.	Nieprawidłowości w zakresie planowania strategicznego w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego: <ul style="list-style-type: none"> – brak sformalizowania procesu opracowywania i akceptowania strategii IT, – brak określania terminów osiągnięcia ustalonych celów strategicznych w obszarze IT, – brak uwzględniania w procesie planowania strategicznego udziału jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie bezpieczeństwem systemów IT.
3.	Ograniczona współpraca pomiędzy obszarami biznesowymi i technicznymi, brak rozdzielenia funkcji administrowania obszarem IT od zarządzania bezpieczeństwem danych.
4.	Niewystarczający zakres informacji zarządczej w obszarze technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, brak raportowania w zakresie bezpieczeństwa informacji, jakości danych, realizacji strategii IT oraz zmian w środowisku informatycznym.

5.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania incydentami naruszenia bezpieczeństwa: <ul style="list-style-type: none"> – brak spójnej definicji incydentu bezpieczeństwa, nieprawidłowa klasyfikacja incydentów, – uwagi do prowadzanego rejestru incydentów bezpieczeństwa, brak nadawania priorytetu dla incydentu, nieokreślanie statusu i zmian incydentu oraz daty jego rozwiązania, – brak analizy ryzyka związanego z wyciekiem danych, – brak centralnego systemu do rejestracji logów oraz narzędzi do ich analizy.
6.	Niewystarczający katalog kluczowych wskaźników ryzyka (KRI) w celu zapewnienia właściwego pomiaru i monitorowania ryzyka związanego z bezpieczeństwem systemów informatycznych, błędne wyliczenia zdefiniowanych wskaźników.
7.	Nieprawidłowości w procesie wprowadzania nowych produktów w zakresie środowiska informatycznego: <ul style="list-style-type: none"> – brak określenia w procedurach wprowadzania nowych produktów, zasad dokumentowania działań dotyczących identyfikacji, analizy i oceny ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności i bezpieczeństwa systemów informatycznych, – wprowadzanie zmian w systemach informatycznych bez uzyskania pełnej zgodności z wymogami polityki bezpieczeństwa.
8.	Niewystarczające mechanizmy kontrolne w zakresie korzystania z niewspieranego oprogramowania: <ul style="list-style-type: none"> – brak procedury wewnętrznej normującej kompleksowo proces zarządzania cyklem życia komponentów infrastruktury informatycznej, – brak dokumentowania analiz, będących podstawą oceny ryzyka związanego z niewspieranymi komponentami informatycznymi oraz określenia zasad ich przeprowadzenia, – brak określenia istotności niewspieraných komponentów informatycznych w krytycznych procesach/systemach.
9.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania podatnościami w środowisku IT: <ul style="list-style-type: none"> – brak sformalizowanych zasad zarządzania podatnościami w środowisku IT, – zbyt długi czas usuwania podatności o wysokim poziomie krytyczności, – zbyt niska częstotliwość testowania podatności infrastruktury IT, w tym serwisów informacyjnych oraz transakcyjnych dostępnych z sieci Internet.
10.	Brak sformalizowanych zasad używania urządzeń prywatnych pracowników do celów służbowych, niewystarczające mechanizmy kontrolne w zakresie ochrony antywirusowej oraz aktualizacji oprogramowania systemowego na urządzeniach mobilnych.
11.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania oprogramowaniem użytkownika końcowego EUC (z ang. End User Computing): <ul style="list-style-type: none"> – brak sformalizowanego procesu zarządzania oprogramowaniem EUC, nieokreślenie kryteriów identyfikacji istotnych narzędzi, – brak wskazania osoby/jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za całościową koordynację poprawności i kompletności prowadzonego rejestru EUC, – brak dokumentacji dotyczącej zasad funkcjonowania narzędzi EUC, w tym wprowadzania w nich zmian.
12.	Braki we wdrożeniach mechanizmów kontrolnych w zakresie zabezpieczeń przed zagrożeniami typu Distributed Denial of Service.
13.	Brak przestrzegania niektórych rekomendacji dotyczących bezpieczeństwa płatności internetowych wydanych przez Europejskie Forum ds. Bezpieczeństwa Płatności Detalicznych (SecuRePay), m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – brak procedur w zakresie informowania organów nadzoru o wystąpieniu istotnych incydentów bezpieczeństwa, – brak stosowania mechanizmów silnego uwierzytelnienia klienta w przypadku transakcji realizowanych w Internecie za pośrednictwem kart płatniczych, – brak udostępniania klientom wyciągów o dokonanych transakcjach płatniczych w bezpiecznym i zaufanym środowisku.
14.	Brak przeprowadzania weryfikacji tożsamości posiadaczy/użytkowników wydawanych kart przedpłaconych.
15.	Nieskuteczne mechanizmy kontrolne w zakresie otwierania rachunków płatniczych na podstawie zdalnej weryfikacji tożsamości, wykonywanej poprzez przelew autoryzacyjny z innego banku.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 55. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze adekwatności kapitałowej

Adekwatność kapitałowa	
1.	<p>Wyliczanie funduszy własnych niezgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, m.in. z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieokreślenie szczegółowych kryteriów kwalifikacji instrumentów zaliczanych do poszczególnych kategorii funduszy własnych, – niedostosowanie do zapisów art. 94 Rozporządzenia CRR sposobu obliczania skali działalności handlowej, – nieprawidłowe uwzględnianie w kapitale Tier I funduszu z aktualizacji aktywów trwałych, – błędy w wyliczeniu wymogu z tytułu ryzyka kredytowego (błędna segmentacja ekspozycji kredytowych, nieprawidłowe wagi ryzyka, nieuwzględnianie koncentracji i zobowiązań pozabilansowych).
2.	<p>Luki w regulacjach wewnętrznych banków:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niedostosowanie strategii i założeń w zakresie kapitału do wymogów Rozporządzenia CRR; brak określenia docelowej struktury kapitału, zapotrzebowania na kapitał wewnętrzny, instrumentów i pozycji kapitału Tier I oraz dodatkowych istotnych rodzajów ryzyka (np. ryzyko biznesowe i ryzyko utraty reputacji), – nieokreślenie wewnętrznych zasad wyliczania funduszy własnych, tzn. szczegółowych kryteriów kwalifikacji instrumentów zaliczanych do poszczególnych kategorii funduszy własnych, – brak sformalizowania w regulacjach wewnętrznych zasad dotyczących wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.
3.	<p>Nieprawidłowości dotyczące kapitałowych planów awaryjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak sprecyzowania kryteriów uruchomienia kapitałowego planu awaryjnego oraz wskazania osób/komórek odpowiedzialnych za realizację, – brak określenia granicznych wartości kwotowych kapitału, możliwych do pozyskania przy założonych scenariuszach.
4.	<p>Nieprawidłowości w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak określenia częstotliwości szacowania kapitału wewnętrznego, – nieuwzględnianie ryzyka koncentracji jako ryzyka istotnego, – model szacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej niedostosowany do skali działalności i profilu ryzyka.
5.	<p>Nieprawidłowości w zakresie testów/scenariuszy warunków skrajnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieopisanie założeń testów w regulacjach wewnętrznych, – niewystarczający zakres testów, np. brak oszacowania łącznego wpływu kilku prawdopodobnych scenariuszy na poziom wymogu kapitałowego i kapitału wewnętrznego.
6.	<p>Błędy w sprawozdawczości COREP, m.in. w zakresie wykazywanej wielkości kapitału wewnętrznego.</p>

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 56. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze bancassurance ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji U KNF

Zarządzanie obszarem bancassurance	
1.	<p>Brak wskazania w polityce bancassurance kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem w tym zakresie oraz obowiązku dokonywania przez zarząd okresowej oceny przyjętej polityki.</p>
2.	<p>Niewystarczający zakres informacji zarządczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak informacji nt. skali zwrotów składek i wynagrodzenia, sposobu i terminowości rozpatrywania skarg i reklamacji, liczby i powodów odmowy wypłat odszkodowania, – brak raportów dla rady nadzorczej dotyczących realizacji polityki w obszarze bancassurance.
3.	<p>Brak identyfikacji ryzyk związanych z oferowaniem produktów bancassurance oraz sposobów zabezpieczenia się przed tym ryzykiem.</p>

4.	Nieprawidłowości w zakresie polityki rachunkowości związane z: – brakiem udokumentowania stosowanej polityki rachunkowości, – niestosowaniem zasady określenia stopnia zaawansowania usługi (dotyczy pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych), – przyjętymi nieprawidłowymi założeniami i niską jakością danych wykorzystywanych w modelach rozliczania prowizji, opartych na koncepcji względnej wartości godziwej.
5.	Braki w polityce rachunkowości w zakresie: – ujmowania i rozliczania opłat z tytułu poszczególnych produktów ubezpieczeniowych, – przeprowadzania okresowych analiz i kryteriów określających powiązanie produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym, – szacowania i weryfikacji poziomu przewidywanych zwrotów wynagrodzenia z tytułu przedterminowego zakończenia ochrony ubezpieczeniowej, – uproszczeń w zakresie ujmowania otrzymywanego wynagrodzenia.
6.	Nieprawidłowości związane z modelami rozliczania wynagrodzenia dotyczące: – braku określenia założeń i zasad wyliczania wartości godziwej instrumentu finansowego, w tym zakresu i źródła wykorzystywanych danych, – braku zasad okresowej weryfikacji wartości parametrów uwzględnianych w modelach, – braku zasad weryfikacji wartości godziwej usługi pośrednictwa, – nieprawidłowej wysokości stawki usługi pośrednictwa, – braku niezależnej walidacji modelu.
7.	Nieprawidłowości w zakresie relacji z klientami w obszarze bancassurance dotyczące m.in.: – braku spełnienia wymogu dotyczącego pobierania od klienta wyłącznie zwrotu kosztów związanych z zawarciem i obsługą umowy ubezpieczenia w przypadku ubezpieczeń, w których banki występowały w roli ubezpieczającego, – braku informowania na temat wysokości płaconej przez klienta składki na karcie produktów.
8.	Nieobejmowanie obszaru bancassurance badaniami audytu wewnętrznego.
9.	Brak wyodrębnienia skarg na usługi bancassurance w ramach oceny efektywności procesu rozpatrywania skarg.
10.	Brak monitorowania kwestii związanych z zakresem obowiązków i odpowiedzialności oraz zasad wymiany informacji pomiędzy bankiem a zakładem ubezpieczeń.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 57. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania, dotyczących m.in. Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, celów i zadań przypisanych poszczególnym członkom zarządu

Wybrane zagadnienia z obszaru zarządzania	
1.	Nieprawidłowości dotyczące strategii działania (w tym planowanie strategiczne): – brak sformalizowanych zasad planowania strategicznego, – brak szczegółowego określenia w regulacjach wewnętrznych procesu aktualizacji oraz monitorowania realizacji strategii.
2.	Nieprawidłowości dotyczące polityki wynagradzania członków zarządu: – brak odrębnej polityki wynagradzania dla członków zarządu, – niewystarczający udział stałych składników wynagrodzenia w łącznej kwocie wynagrodzenia, – brak jednoznacznych kryteriów oceny członków zarządu, w tym kryterium kosztów ryzyka.
3.	Brak lub niekompletne polityki oceny odpowiedniości osób pełniących kluczowe funkcje w banku.
4.	Nieprawidłowości dotyczące funkcjonowania komitetu audytu: – brak zatwierdzania przez komitet audytu usług innych niż badanie sprawozdania finansowego, świadczonych przez ten sam podmiot.
5.	Nieprawidłowości dotyczące niezależności funkcji audytu wewnętrznego: – brak lub niewłaściwe regulacje wewnętrzne w odniesieniu do współpracy audytu wewnętrznego banku z audytem wewnętrznym podmiotu dominującego.

6.	Nieprawidłowości dotyczące niezależności funkcji compliance: – brak możliwości bezpośredniego kontaktowania się z zarządem i uczestnictwa w posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej, – brak jednoznacznego podziału zadań między komórkę ds. zgodności a departament prawny.
7.	Nieprawidłowości dotyczące celów i zadań przypisanych poszczególnym członkom zarządu: – brak jednoznacznego określenia indywidualnych celów dla poszczególnych członków zarządu, – brak rozdziału na szczeblu zarządu odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem a zarządzanie innymi obszarami, – brak odzwierciedlenia faktycznego podziału obowiązków w odpowiednich regulacjach wewnętrznych.
8.	Nieprawidłowości w procesie rozpatrywania skarg i reklamacji użytkowników: – braki lub błędne dane w rejestrze skarg i reklamacji klientów, – brak lub niewłaściwy zakres i częstotliwość raportowania informacji w zakresie skarg i reklamacji do rady nadzorczej, – brak informowania klientów o możliwości i sposobie odwołania się od stanowiska banku.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 58. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	Błędy w procesie identyfikacji ryzyka kredytowego w odniesieniu do: – klientów detalicznych (udzielanie kredytów bez uwzględnienia zapisów Rekomendacji T KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych), w szczególności: • określanie kosztów utrzymania poniżej minimum egzystencji, • nieprawidłowa weryfikacja dochodów deklarowanych przez osoby fizyczne w oświadczeniach, – podmiotów gospodarczych, w szczególności: • udzielanie kredytów podmiotom nieposiadającym zdolności kredytowej bez jednoczesnego spełnienia wymogów art. 70 ust. 1 i 2 ustawy <i>Prawo bankowe</i> , • brak pozyskiwania informacji niezbędnych do rzetelnej oceny zdolności kredytowej.
2.	Nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych polegające na: – braku dokonywania oceny realizacji prognoz finansowych oraz nieuwzględniania trudności finansowych w ocenie podmiotów gospodarczych, – nieprawidłowej klasyfikacji ekspozycji kredytowych według sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz terminowości spłat, stanowiącej naruszenie postanowień <i>Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków</i> .
3.	Nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem koncentracji z uwzględnieniem „dużych zaangażowań”, w szczególności: – brak dostosowania struktury limitów banku do skali złożoności, prowadzonej przez bank działalności, skutkujące naruszeniem § 4 ust. 1 Załącznika nr 1 uchwały Nr 384/2008 KNF, – brak przeprowadzania testów warunków skrajnych ryzyka koncentracji, z uwzględnieniem scenariuszy istotnego pogorszenia się sytuacji finansowej podmiotów posiadających duże zaangażowania oraz wartości możliwych do zrealizowania zabezpieczeń, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 2 Załącznika do uchwały Nr 384/2008 KNF.
4.	Brak zapewnienia adekwatnego procesu wyceny i aktualizacji wartości przyjętych zabezpieczeń, w szczególności poprzez: – brak dokonywania przez bank weryfikacji wartości nieruchomości, przyjmowanych jako zabezpieczenie udzielanych kredytów, – brak monitorowania wartości nieruchomości, stanowiącej zabezpieczenie kredytu w trakcie okresu kredytowania, z uwzględnieniem m.in. analiz rynkowych oraz informacji uzyskanych z międzybankowej bazy danych, – brak opracowania zasad użytkowania bazy nieruchomości, zakresu odpowiedzialności osób korzystających i administrujących bazą, częstotliwości zasilania bazy, – brak opracowania regulacji w zakresie zasad i metod stosowania korekt wartości nieruchomości oraz procedur oceny wartości nieruchomości niestandardowych.

5.	Brak zachowania niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka kredytowego od działalności operacyjnej, w tym na poziomie zarządu, stanowiące naruszenie § 8 ust. 2 uchwały Nr 258/2011 KNF.
6.	Nieprawidłowości w procesie windykacji i restrukturyzacji kredytów, w szczególności brak identyfikacji we właściwy sposób ekspozycji restrukturyzowanych, mimo wskazania w procedurach definicji restrukturyzacji, w tym: – odstąpienie od traktowania jako restrukturyzacji zastosowania wielokrotnych ulg w spłacie, dotyczących istotnych zmian terminów spłaty i wysokości rat, – dokonywanie oceny zdolności kredytowej przy udzielaniu ulg w spłacie i restrukturyzacji zadłużenia z naruszeniem art. 70 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .
7.	Niewystarczający zakres i jakość informacji zarządczej w zakresie ryzyka kredytowego: – brak uwzględnienia w raportach informacji o ekspozycjach pod obserwacją i przeterminowanych, a także ekspozycjach, dla których bieżący wskaźnik LtV przekraczał ustalone przez bank wartości graniczne, – brak raportów prezentujących strukturę portfela kredytowego według poziomu DtI dla klientów detalicznych, – niedostateczna informacja w zakresie ekspozycji restrukturyzowanych oraz efektywności procesu windykacji.
8.	Niedostateczna efektywność systemu kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego, polegająca na: – braku badania dużych zaangażowań oraz procesu zarządzania tymi zaangażowaniami przez audyt wewnętrzny, co stanowiło naruszenie § 11 Załącznika do uchwały Nr 384/2008 KNF, – występowaniu przypadków naruszeń przepisów prawa (m.in. art. 70-71 ustawy <i>Prawo bankowe</i>), regulacji wewnętrznych oraz błędów w sprawozdawczości.
9.	Brak informowania klientów o możliwości złożenia reklamacji na działania banku, stosownie do zapisów uchwały Nr 116/11 KNF z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą Nr 192/15 KNF.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku stwierdzenia w danym banku naruszeń przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych oraz nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem, banki otrzymywały stosowne zalecenia KNF i były zobowiązane do opracowania oraz przekazania KNF szczegółowego harmonogramu prac związanych z realizacją zaleceń.

Realizacja zaleceń wydanych bankom po inspekcjach jest monitorowana w ramach analizy „zza biurka” oraz oceniana w trakcie kolejnych czynności kontrolnych, a także omawiana z kierownictwem banku i nadzorem macierzystym.

Czynności kontrolne i postępowania związane z walidacją nadzorczą metod wewnętrznych do obliczania wymogów kapitałowych¹⁹ oraz wniosków w sprawie wyrażenia zezwolenia na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji²⁰

W 2015 r. prace w zakresie walidacji nadzorczej metod wewnętrznych koncentrowały się na współpracy z bankami oraz z Europejskim Bankiem Centralnym²¹ (EBC) w zakresie fazy

poaplikacyjnej, obejmującej działania realizowane po uzyskaniu przez bank zezwolenia (lub zezwolenia warunkowego) na stosowanie metod wewnętrznych (IRB²² lub AMA²³).

¹⁹ O których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 59 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE.

²⁰ O których mowa w art. 329 ust. 1, art. 352 ust. 1 i art. 358 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

²¹ W niektórych przypadkach – dodatkowo z innymi organami nadzoru.

²² Metoda wewnętrznych ratingów (ryzyko kredytowe).

²³ Zaawansowana metoda pomiaru (ryzyko operacyjne).

Działania te realizowane były w głównej mierze w ramach analizy „zza biurka”²⁴ i były poświęcone w szczególności:

- ▶ analizie rozwiązań dla ekspozycji obejmowanych metodą wewnętrznych ratingów, zgodnie z planami stopniowego wdrożenia poszczególnych banków,
- ▶ analizie rozszerzeń i zmian w metodzie IRB i AMA (w tym znacznych rozszerzeń i zmian),
- ▶ weryfikacji warunków wynikających z wcześniejszych zezwoleń,
- ▶ okresowemu przeglądowi metod IRB i AMA, w odniesieniu do banków stosujących te metody (IRB – 4 banki, AMA – 2 banki).

Jednocześnie prowadzona była współpraca z 4 bankami w ramach fazy przedaplikacyjnej, odnośnie do planów tych banków w zakresie wdrażania metody IRB i/lub AMA.

W rezultacie prowadzonych działań KNF:

- ▶ wydała 1 zezwolenie na wprowadzenie znacznego rozszerzenia w zakresie metody AMA,

- ▶ przekazała nadzorowi konsolidującemu 4 opinie i/lub stanowiska w zakresie spraw prowadzonych w ramach fazy poaplikacyjnej, w tym 3 w odniesieniu do metody IRB i 1 w odniesieniu do metody AMA,
- ▶ uczestniczyła w procesie wydawania decyzji/przekazywania stanowiska przez EBC (lub wcześniejsze nadzory konsolidujące) w sprawach wynikających z fazy poaplikacyjnej w oparciu o opinie/stanowiska KNF przekazane w 2015 r. i 2014 r., w tym odpowiednio przekazując ustalenia w tym zakresie bankom krajowym,
- ▶ prowadziła bieżącą komunikację i współpracę z EBC (i innymi instytucjami nadzoru europejskiego) oraz bankami w zakresie innych kwestii dotyczących metod wewnętrznych i ich funkcjonowania.

W 2015 r. KNF wydała 3 zezwolenia na stosowanie własnych modeli wyceny opcji dla celów obliczania ekwiwalentów delta, jak również współpracowała z innymi bankami w związku z planami tych banków dotyczącymi stosowania własnych modeli w ww. zakresie²⁵.

5.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

W 2015 r. przeprowadzono 10 kontroli o charakterze kompleksowym w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz 2 kontrole w zakresie wybranych obszarów działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

W kontrolowanych kasach występowały m.in. następujące nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły poszczególnych podmiotów) w podziale na określone obszary badania:

²⁴ Ponadto – w ramach czynności kontrolnych – przeprowadzono 1 postępowanie walidacyjne.

²⁵ W tym KNF umorzyła, z wniesienia banku, 3 jego wcześniejsze wnioski ws. uzyskania zezwolenia na stosowanie własnych modeli wyceny opcji na potrzeby obliczania współczynników delta.

Tabela 59. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	<p>Proces oceny zdolności kredytowej niezapewniający rzetelnej identyfikacji ryzyka kredytowego oraz sprzeczny z art. 36 ust. 2 <i>ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych</i> (dalej „ustawa o skok”) w związku z art. 70 ust. 2 <i>ustawy Prawo bankowe</i>, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udzielanie pożyczek członkom nieposiadającym zdolności do ich spłaty, – brak udokumentowania przeprowadzonej oceny zdolności kredytowej, – brak oceny zdolności kredytowej przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu pożyczek chwilowych, – przyjmowanie kosztów utrzymania na poziomie niższym niż minimum egzystencji ogłoszone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS), – brak uwzględnienia przy ocenie zdolności kredytowej: niektórych zobowiązań wynikających z BIK, pożyczek chwilowych, miesięcznych rat związanych z umową ubezpieczenia grupowego, najwyższej raty pożyczki w przypadku rat malejących, – nieuwzględnianie rzeczywistych deklarowanych przez wnioskujących kosztów utrzymania, jeżeli kształtowały się na poziomie wyższym od standardowo przyjmowanych przez kasę, – brak uwzględnienia wszystkich osób pozostających na utrzymaniu w gospodarstwie domowym, – przyjmowanie wysokości osiąganych dochodów na podstawie przedłożonego przez członka oświadczenia, – brak oceny zdolności kredytowej poręczycieli, – brak wymogu przedstawiania przez podmioty gospodarcze prognoz finansowych obejmujących okres kredytowania (ocena była przeprowadzona wg zasad obowiązujących dla osób fizycznych zamiast dla podmiotów gospodarczych), – nieuwzględnienie ryzyka zmniejszenia się wysokości dochodów członka w związku z jego przejściem na emeryturę.
2.	<p>Nieprawidłowości w sposobie szacowania odpisów aktualizujących wartość należności przeterminowanych, skutkujące zaniżeniem wielkości tworzonych odpisów (przyjmowanie zbyt liberalnych zasad restrukturyzacji np. obniżanie poziomu odpisów aktualizujących, wymaganych na datę zawierania umowy, skracanie okresu utrzymywania odpisów oraz uchybienia w zakresie wykorzystywanych zabezpieczeń prawnych).</p>
3.	<p>Wycena skryptów dłużnych, otrzymanych z tytułu sprzedaży portfeli pożyczek/kredytów z utratą wartości osobom trzecim niezgodna z zasadą ostrożnej wyceny (wyceny wg wartości godziwej), brak rzetelnej wyceny skryptów dłużnych pozwalającej na oszacowanie wiarygodnych przepływów pieniężnych związanych z instrumentami finansowymi.</p>
4.	<p>Nierzetelna wycena akcji innej spółki, objętych w zamian za uprzednio wydzieloną z kasy zorganizowaną część przedsiębiorstwa, wniesioną do tej spółki, powodująca zawyżenie wartości aktywów i wyniku finansowego.</p>
5.	<p>Nieprawidłowe pomniejszanie podstawy tworzenia odpisów prawnych zabezpieczeń spłaty kredytów z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak aktualnych wycen nieruchomości, co naruszało przepisy § 23 ust. 4 pkt 11 <i>Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych</i> (dalej „RMF o rachunkowości skok”), – brak aktualnych polis ubezpieczeniowych nieruchomości, – stosowanie poręczenia osób fizycznych, mimo braku oceny ich sytuacji ekonomiczno-finansowej, co naruszało przepisy § 23 ust. 4 pkt 7 <i>RMF o rachunkowości skok</i>.
6.	<p>Brak weryfikacji i przeglądów wartości nieruchomości przyjmowanych przez kasy jako zabezpieczenia kredytów i pożyczek, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak weryfikacji wartości nieruchomości wynikających z dostarczanych przez członków operatów szacunkowych sporządzonych przez zewnętrznych rzeczoznawców majątkowych, – brak dokonywania przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń na podstawie własnych baz danych zgodnie z przyjętą procedurą (naruszenie § 23 ust. 4 pkt 18 <i>RMF o rachunkowości skok</i>).

7.	<p>Znaczące uchybienia związane z organizacją procesu kredytowego, polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - braku rozdzielenia funkcji oceny zdolności kredytowej od podejmowania decyzji o udzieleniu kredytu, - braku podziału zadań w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, tj. braku zapewnienia pełnej rozdzieleności funkcji identyfikowania i monitorowania ryzyka od działalności operacyjnej, w przypadku kredytów na działalność gospodarczą, - przekraczaniu limitów koncentracji określonych w art. 32 <i>ustawy o skok</i> w związku z udzielaniem pożyczek i kredytów na cele gospodarcze w wysokości przekraczającej 150% funduszy własnych kasy, - przekraczaniu limitów koncentracji określonych w art. 37 ust. 2 <i>ustawy o skok</i> z uwagi na zakładanie lokat międzybankowych znacznie przekraczających maksymalny limit 8% aktywów, - przekraczaniu limitów koncentracji określonych w art. 37 ust. 3 <i>ustawy o skok</i> w związku z zakupem środków trwałych, pomimo ujemnych funduszy własnych, - braku limitów wewnętrznych w ramach portfeli kredytów/pożyczek, - braku limitów na poszczególne klasy ryzyka wynikające ze scoringu BIK.
8.	<p>Niekompletne procedury wewnętrzne, w tym brak określenia istotnych dla prawidłowego zarządzania ryzykiem kredytowym zasad dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zatwierdzania przez zarząd kasy poziomu odpisów aktualizujących (po ich kwartalnej aktualizacji) przed ich zawiadomieniem w księgach kasy, - ustanawiania i oceny prawnych zabezpieczeń spłat pożyczek/kredytów na moment ich udzielania, w tym definicji szczególnego sposobu zabezpieczenia, - monitorowania prawnych zabezpieczeń spłat pożyczek/kredytów, - weryfikacji informacji o źródłach pochodzenia dochodów z działalności rolniczej i pozostałej działalności gospodarczej, - ustalania limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań oraz wyznaczania wysokości zaangażowania dla celów monitorowania limitów ustawowych i wewnętrznych, - współpracy z firmami windykacyjnymi oraz z innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie działalności pożyczkowej, - prowadzenia rejestru stosowanych przez kasę odstępstw od obowiązujących warunków kredytowania.
9.	<p>Znaczące nieprawidłowości związane z procesem restrukturyzacji należności, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak oceny zdolności kredytowej osób objętych restrukturyzacją (ustalenie wielkości raty jedynie na podstawie oświadczenia członka o możliwości spłaty raty), - brak oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy oraz poręczyciela w sytuacji zmiany warunków spłaty kredytu, - nieprawidłowa ocena zdolności kredytowej w procesie restrukturyzacji, - możliwość zmiany warunków kredytowania bez konieczności wyrażenia zgody poręczycieli w przypadku renegotiacji umów kredytowych, - zawarcie umowy restrukturyzacji z członkami nieposiadającymi zdolności kredytowej, - nieuzasadnione wydłużanie terminów spłat kredytów, - brak przeglądu pożyczek restrukturyzowanych, w tym zawartych uгод, pod względem poprawności klasyfikacji pożyczek i ich wyceny.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 60. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności	
1.	Brak rozdzielenia funkcji pomiaru i monitorowania ryzyka płynności od działalności operacyjnej.
2.	Niewystarczająca jakość i zakres regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności, w tym brak, niekompletne lub nieprawidłowe zapisy odnoszące się do: <ul style="list-style-type: none"> – definicji ryzyka płynności, w tym płynności długoterminowej, – definicji depozytu oraz dużego depozytu, – sporządzania prognozy przepływów pieniężnych płynności, – zestawienia luki płynności, – analiz koncentracji depozytów, – szacowania stabilności depozytów, – ustalania i aktualizowania limitów wewnętrznych, – sposobu postępowania w przypadku przekroczenia limitów, – zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych, – planu awaryjnego utrzymania płynności.
3.	Niewystarczająca identyfikacja i pomiar ryzyka płynności, ograniczone głównie do płynności bieżącej. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące pomiaru ryzyka: <ul style="list-style-type: none"> – brak sporządzania prognoz przepływów pieniężnych, – brak sporządzania analiz koncentracji bazy depozytowej lub np. brak określenia definicji dużego depozytu, – brak lub błędne analizy w zakresie niedopasowania terminów płatności należności i zobowiązań, – uwagi do stosowanych metod wyliczania stabilności depozytów.
4.	Brak testów warunków skrajnych lub niewystarczająca ich szczegółowość i niewykorzystywanie do zarządzania ryzykiem płynności.
5.	Brak systemu limitów lub niewystarczający system limitów, w tym brak limitów ograniczających ryzyko płynności długoterminowej, brak analiz uzasadniających przyjęcie określonego poziomu limitów wewnętrznych.
6.	Brak awaryjnego planu utrzymania płynności lub niewystarczające rozwiązania w sytuacji zagrożenia płynności. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> – braku określenia symptomów wskazujących na potrzebę uruchomienia planu, – nieokreślenia stanowisk i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za uruchomienie i realizację planu, – braku określenia sposobu przywrócenia wymaganego poziomu rezerwy płynnej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 61. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze adekwatności kapitałowej

Adekwatność kapitałowa	
1.	Zawyżenie wykazywanej wielkości funduszy własnych związane z: <ul style="list-style-type: none"> – nieprawidłową wyceną kredytów i pożyczek (w tym brakującymi odpisami aktualizującymi należności), – ujmowaniem przez kasę udziałów niezadeklarowanych, – nieprawidłowym zaliczeniem przedawnionych udziałów byłych członków do funduszu udziałowego i funduszu zasobowego, – brakiem wyceny funduszu stabilizacyjnego.
2.	Nieprawidłowości w ewidencji udziałów członkowskich, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak informacji dotyczących wysokości zadeklarowanych i wniesionych udziałów w rejestrze członków, – zawyżenie liczby zrzeszonych członków i zaniżenie liczby nie w pełni opłaconych udziałów członkowskich, – niedotrzymywanie statutowego terminu wpłat na zadeklarowane udziały członkowskie.
3.	Nieprawidłowości w sposobie obliczania wymogu kapitałowego skutkujące zaniżeniem wymogów kapitałowych: <ul style="list-style-type: none"> – przyjmowanie niewłaściwej wagi ryzyka dla ryzyka kredytowego, – przyjmowanie niewłaściwych danych finansowych przy wyliczaniu wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego.

4.	<p>Nieprawidłowości dotyczące regulacji wewnętrznych normujących proces zarządzania kapitałem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieokreślenie w polityce rachunkowości szczegółowych zasad wyceny funduszy własnych i wyceny funduszu stabilizacyjnego, – brak zasad dotyczących wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, w tym określenia poszczególnych klas ryzyka oraz przypisania im wag ryzyka, – brak planu na wypadek znaczącego wpływu środków z funduszu udziałowego.
----	--

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 62. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej	
1.	Brak określenia akceptowanego poziomu ryzyka stopy procentowej.
2.	Brak dokonywania pomiaru ryzyka stopy procentowej.
3.	Błędy w pomiarze, identyfikacji i monitorowaniu ryzyka stopy procentowej.
4.	Niekompletne procedury wewnętrzne lub brak przestrzegania procedur wewnętrznych w obszarze zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
5.	Niekompletny zakres informacji zarządczej.
6.	Brak przeprowadzania analiz ryzyka stopy procentowej w procesie wdrażania nowych produktów.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 63. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	
1.	Nieuregulowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym brak określenia profilu i apetytu na ryzyko operacyjne oraz zasad identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka operacyjnego.
2.	Brak wyznaczenia komórki (stanowiska) odpowiedzialnej za zarządzanie ryzykiem operacyjnym, nierozdzielenie funkcji operacyjnych i kontrolnych w zakresie ryzyka operacyjnego.
3.	Brak prowadzenia bazy zdarzeń operacyjnych lub niekompletna i niewystarczająco szczegółowa ewidencja zdarzeń operacyjnych (np. nieuwzględnianie wyłudzeń kredytowych oraz nieokreślanie wartości strat rzeczywistych i potencjalnych).
4.	Brak lub nieprawidłowe określenie limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko operacyjne oraz kluczowych wskaźników ryzyka.
5.	Nieposiadanie zapasowego centrum przetwarzania danych oraz brak określenia procesów, zasobów i systemów krytycznych.
6.	Brak opracowanego planu ciągłości działania i planów awaryjnych dla systemów informatycznych w celu zapewnienia nieprzerwanej realizacji procesów biznesowych.
7.	Brak określenia zasad bezpiecznego korzystania przez pracowników z zewnętrznych nośników informacji oraz sieci Internet.
8.	Brak sformalizowania procesu testowania i wdrażania nowych wersji systemów i aplikacji wykorzystywanych w ramach prowadzonej działalności.
9.	Brak procedur wewnętrznych regulujących zasady powierzania wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym w obszarze IT, nieposiadanie planów postępowania na wypadek zaprzestania świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny.
10.	Nadawanie pracownikom, w tym osobom na kierowniczych stanowiskach, zbyt szerokich uprawnień dostępu do systemu ewidencyjno-księgowego, brak zabezpieczeń przed możliwością nieautoryzowanych zmian w zleceniach płatniczych (np. numeru rachunku odbiorcy płatności).

11.	Niewystarczający zakres i częstotliwość informacji zarządczej w zakresie ryzyka operacyjnego, brak raportów zarządczych dotyczących oceny poziomu ryzyka operacyjnego, skarg i reklamacji, jakości usług świadczonych przez podmioty zewnętrzne oraz efektywności funkcjonowania środowiska IT.
12.	Brak wyznaczenia członka zarządu odpowiedzialnego za zapewnienie wdrożenia i funkcjonowania systemu wyliczania dla Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, brak zaliczania systemu wyliczania do aplikacji krytycznych, nieokreślenie zasad przeprowadzania okresowych testów systemu oraz liczne błędy w bazie deponentów.
13.	Brak opracowanych zasad przeprowadzania kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego, nieobejmowanie kontrolą wewnętrzną czynności realizowanych w obszarze IT.
14.	Brak przestrzegania niektórych rekomendacji dotyczących bezpieczeństwa płatności internetowych wydanych przez Forum ds. Bezpieczeństwa Płatności Detalicznych przy Europejskim Banku Centralnym (SecuRePay), m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - brak wdrożenia polityki bezpieczeństwa w zakresie płatności internetowych, - brak przeprowadzania i dokumentowania szczegółowych ocen ryzyka dotyczącego płatności internetowych, - brak procedur w zakresie informowania organów nadzoru o wystąpieniu istotnych incydentów bezpieczeństwa oraz współpracy w tym zakresie z organami ścigania, - brak wdrożonych procesów śledzenia przebiegu transakcji płatniczych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 64. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze procesu zarządzania

Zarządzanie	
1.	Nieprawidłowości w zakresie wykonywania obowiązków przez członków zarządu i rady nadzorczej kasy: <ul style="list-style-type: none"> - brak doświadczenia zawodowego u członków organów, - niewłaściwe dokumentowanie przebiegu posiedzeń rady nadzorczej, - brak przypisania odpowiedzialności zarządowi za realizację poszczególnych celów określonych w strategii, - brak podziału zadań między członków zarządu lub podział niejednoznaczny, - łączenie stanowisk członków zarządu z innymi stanowiskami kierowniczymi.
2.	Nieprawidłowości w zakresie struktury organizacyjnej: <ul style="list-style-type: none"> - słaba bądź nieudokumentowana więź członków kasy, - brak rozdzielenia funkcji operacyjnych od funkcji zarządzania ryzykiem oraz brak formalnego przypisania zadań niektórym komórkom organizacyjnym i stanowiskom odpowiedzialnym za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, - brak lub niewłaściwe wyodrębnienie osób pełniących kluczowe funkcje.
3.	Nieprawidłowości w zakresie gospodarowania finansowego i planowania: <ul style="list-style-type: none"> - brak realizacji strategii i założeń planu naprawczego, - brak sformalizowanego procesu planowania strategicznego, - brak monitorowania, oceny, aktualizacji i raportowania o realizacji strategii.
4.	Nieprawidłowości w zakresie zarządzania ryzykiem polegające na braku sformalizowania procesu zarządzania ryzykiem oraz uznaniowym wyborze ryzyk istotnych.
5.	Nieprawidłowości w zakresie systemu informacji zarządczej: <ul style="list-style-type: none"> - brak procedury kompleksowo normującej system informacji zarządczej, - prezentowanie członkom organów kas danych niekompletnych lub obarczonych błędami, - niewystarczający zakres i jakość informacji z obszaru ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, ryzyka stopy procentowej i ryzyka operacyjnego.

6.	<p>Nieprawidłowości w zakresie powierzania czynności podmiotom zewnętrznym (outsourcing):</p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzenie usług o kluczowym znaczeniu dla działalności operacyjnej i biznesowej, – brak regulacji wewnętrznej odnośnie do zasad zawierania umów z podmiotami zewnętrznymi, – brak analiz ekonomicznych i oceny ryzyka wynikającego z powierzenia czynności podmiotom zewnętrznym oraz brak zarządzania tym ryzykiem, – brak obowiązku zamieszczania w umowach zapisów dotyczących uprawnień kas w zakresie kontroli realizacji postanowień umownych, – brak zapewnienia biegłemu rewidentowi dostępu do dokumentów niezbędnych do wykonywania jego obowiązków, – brak planów postępowania na wypadek zaprzestania świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny.
7.	<p>Nieprawidłowości w zakresie kontroli wewnętrznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak wieloletnich planów kontroli/audytu i zasad ich opracowywania oraz niewłaściwe zasady ich zatwierdzania, – brak uwzględniania w planach kontroli/audytu tematyki zarządzania ryzykiem płynności, stopy procentowej, zarządzania kapitałem, – brak badania mechanizmów kontrolnych systemu kontroli wewnętrznej lub wysoka nieskuteczność tych mechanizmów, – brak zarządzania ryzykiem braku zgodności, – brak powołania audytu wewnętrznego oraz brak powołania doświadczonych audytorów wewnętrznych, – łączenie przez audytorów i kontrolerów wewnętrznych innych funkcji i stanowisk, w tym funkcji operacyjnych, – brak wyznaczania osób do realizacji zaleceń pokontrolnych i brak bieżącego monitorowania stopnia realizacji tych zaleceń.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.3. Sektor usług płatniczych

W 2015 r. przeprowadzono 4 kontrole w krajowych instytucjach płatniczych w zakresie badania jakości systemu zarządzania (w tym systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej).

W kontrolowanych podmiotach występowały m.in. następujące nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły poszczególnych podmiotów) w podziale na określone obszary badania.

Tabela 65. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze procesu zarządzania

Zarządzanie	
1.	Brak przejrzystego podziału zadań i zakresów odpowiedzialności członków zarządu.
2.	Nieprawidłowości w strukturze organizacyjnej przejawiające się brakiem rozdzielenia funkcji zarządczych, kontrolnych i operacyjnych.
3.	Nieuregulowanie procesu planowania strategicznego, monitorowania realizacji strategii oraz jej przeglądów.
4.	Brak sformalizowania procesu planowania finansowego oraz budżetowania.
5.	Brak przeprowadzenia analizy zgodności prowadzonej działalności z Zasadami Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych oraz nieudostępnienie informacji o zakresie ich stosowania.
6.	Brak kompleksowego uregulowania systemu informacji zarządczej, tj. brak określenia wszystkich rodzajów raportów obejmujących cały obszar działalności wraz ze wskazaniem zakresu i częstotliwości przekazywania raportów oraz ich odbiorców.
7.	Brak sformalizowania procesu wprowadzania i dokonywania zmian w regulacjach wewnętrznych oraz trybu nadawania rangi dokumentom wewnętrznym.
8.	Brak regulacji wewnętrznych w zakresie korekty danych sprawozdawczych w przypadku identyfikacji błędów w obszarze księgowania transakcji płatniczych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 66. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze systemu zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem	
1.	Brak kompleksowej polityki zarządzania ryzykiem odnoszącej się do wszystkich ryzyk istotnych wraz z określeniem ich definicji oraz zasad zarządzania.
2.	Nieokreślanie ryzyka kadrowego jako ryzyka istotnego występującego w prowadzonej działalności oraz nieuwzględnienie tego ryzyka w regulacjach wewnętrznych.
3.	Brak opracowanej mapy ryzyka zawierającej wszystkie zidentyfikowane ryzyka wraz z określeniem ich poziomu, istniejących środków zapobiegawczych oraz właścicieli ryzyka.
4.	Brak procedur w zakresie pomiaru i monitorowania ryzyka.
5.	Brak przeprowadzenia analizy zagrożeń i opracowania kompleksowego planu utrzymania ciągłości działania oraz planów awaryjnych.
6.	Brak zapasowego ośrodka przetwarzania danych wykorzystywanego do świadczenia usług płatniczych.
7.	Nieuregulowanie procesu ustalania i aktualizacji limitów wewnętrznych w zakresie świadczonych usług płatniczych.
8.	Brak uwzględnienia danych z prowadzonego rejestru incydentów w procesie zarządzania ryzykiem.
9.	Brak określenia zasad bezpiecznej konfiguracji komputerów i urządzeń mobilnych oraz korzystania z sieci Internet.
10.	Brak sformalizowania procesu wprowadzania nowych produktów oraz zarządzania projektami.
11.	Brak określenia w zasadach powierzania czynności podmiotom zewnętrznym sposobu wyboru przedsiębiorcy i sprawowania nadzoru nad realizacją powierzonych czynności.
12.	Brak wskazywania terminów rozpatrywania reklamacji oraz osób odpowiedzialnych za ich procedowanie.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 67. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej	
1.	Brak regulacji normującej zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym określającej jej zakres, zasady planowania, dokumentowania oraz raportowania.
2.	Nieprawidłowości w rozwiązaniach organizacyjnych systemu kontroli wewnętrznej polegające na braku rozdzielenia funkcji kontrolnych od czynności operacyjnych.
3.	Brak weryfikacji i okresowej oceny sposobu funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.
4.	Brak objęcia kontrolą wewnętrzną procedur kontroli wykonywania transakcji płatniczych.
5.	Brak określenia zasad opracowywania planów audytu, zasad dokumentowania audytu oraz monitorowania realizacji zaleceń pokontrolnych.
6.	Brak określania terminów realizacji zaleceń pokontrolnych wydawanych dla poszczególnych komórek organizacyjnych.
7.	Brak audytów w zakresie: oceny zgodności prowadzonej działalności z ustawą o usługach płatniczych, realizacji założeń strategicznych i systemu informacji zarządczej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.4. Sektor ubezpieczeniowy

Kontrole w zakładach ubezpieczeń

W 2015 r. przeprowadzono kontrole działalności i stanu majątkowego w 19 podmiotach sektora ubezpieczeniowego, przy czym w dwóch zakładach ubezpieczeń osobowych i ma-

jątkowych kontrole przeprowadzono dwukrotnie. Łącznie przeprowadzono 7 postępowań kontrolnych w zakładach

ubezpieczeń na życie, 13 w zakładach ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz 1 w zakładzie reasekuracji.

Dwie spośród wyżej wymienionych kontroli miały charakter kompleksowy i obejmowały swym zakresem główne obszary działalności zakładu ubezpieczeń. Natomiast pozostałe kontrole miały charakter problemowy i obejmowały swym zakresem od jednego do dwóch zagadnień.

Kontrole były poświęcone głównie następującym obszarom działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego:

- ▶ procesom likwidacji szkód/spełniania świadczeń (kontrolą objęto 11 podmiotów),
- ▶ wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (kontrolą objęto 6 podmiotów),
- ▶ polityce lokacyjnej (kontrolą objęto 5 podmiotów),
- ▶ zasadom rachunkowości oraz sporządzaniu sprawozdań finansowych (kontrolą objęto 4 podmioty),

- ▶ zarządzaniu (kontrolą objęto 3 podmioty).

Ponadto w 2015 r. przeprowadzono kontrole w zakresie:

- ▶ wykonania zaleceń wydanych na podstawie ustaleń kontroli przeprowadzonej w zakładzie ubezpieczeń (kontrolą objęto 1 podmiot),
- ▶ kosztów akwizycji (kontrolą objęto 1 podmiot),
- ▶ gromadzenia i sposobu wykorzystywania danych w celu zarządzania ryzykiem powodzi (kontrolą objęto 1 podmiot).

W 2015 r. w ramach procesów likwidacji szkód przeprowadzono wyspecjalizowane kontrole 9 zakładów ubezpieczeń w zakresie likwidacji szkód z ubezpieczenia komunikacyjnego. Przedmiotowe kontrole związane były z weryfikacją wdrożenia Wytycznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych, które zostały przyjęte przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 16 grudnia 2014 r.

Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze likwidacji szkód/spełniania świadczeń

Likwidacja szkód/spełnianie świadczeń	
1.	Nieprawidłowe wykonywanie czynności w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (dokonywanie wypłaty/odmowy wypłaty odszkodowań z opóźnieniem, naruszenie obowiązków informacyjnych).
2.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez brak przekazywania ww. uprawnionym kalkulacji kosztów naprawy, wyceny pojazdu sprzed szkody, wyceny pozostałości, wyceny pojazdu po zdarzeniu, brak uzasadnienia dla zastosowania oraz wysokości zastosowanych korekt uznaniowych w kalkulacji kosztów naprawy, niepoinformowanie o zasadach refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego.
3.	Naruszenie zasady pełnego odszkodowania i zaniżenie należnego odszkodowania.
4.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez brak przekazywania ww. uprawnionym informacji o możliwości zgłoszenia roszczenia z tytułu utraty wartości handlowej pojazdu.
5.	Braki w numerowaniu akt szkodowych.
6.	Naruszenie interesów ubezpieczonych poprzez brak poinformowania ubezpieczonych o zmianie zasad wyliczenia wartości wykupu i w konsekwencji nierówne ich traktowanie.
7.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez różnicowanie sposobu szacowania przewidywanych kosztów naprawy pojazdu podczas weryfikacji czy zachodzą przesłanki do rozliczenia szkody jako całkowitej oraz w sytuacji zakwalifikowania szkody jako częściowej.
8.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez brak wskazania poszkodowanemu warsztatu naprawczego, który za cenę przedstawioną przez zakład ubezpieczeń w kalkulacji kosztów naprawy jest w stanie dokonać naprawy w sposób zapewniający przywrócenie pojazdu do stanu poprzedniego.
9.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia OC poprzez stosowanie różnych stawek kosztów robocizny oraz brak jednolitego podejścia w zakresie uwzględniania jakości części O, Q, P w kalkulacjach naprawy pojazdu.
10.	Uzależnianie wypłaty odszkodowania od udokumentowania dokonanej naprawy pojazdu rachunkami/fakturami obejmującymi całkowity koszt naprawy.
11.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej sposób prowadzenia likwidacji szkód (niewłaściwe opracowanie regulacji, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
12.	Nieprawidłowości w dokumentacji wewnętrznej określającej zlecenie podmiotom zewnętrznym czynności z zakresu likwidacji szkód/spełniania świadczeń (niepełna dokumentacja, niestosowanie się do przyjętych regulacji).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja, brak informacji o stosowanym uproszczeniu przy wycenie).
2.	Brak uwzględnienia w wycenie wszystkich zobowiązań oraz kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.
3.	Stosowanie niewłaściwych metod oraz błędnych danych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
4.	Błędy w implementacji w informatycznych narzędziach reguł obliczeniowych wynikających z przyjętej metody wyceny danej rezerwy techniczno-ubezpieczeniowej.
5.	Brak właściwego uwzględniania do wyceny rezerwy na szkody niezgłoszone dotychczasowego przebiegu procesu likwidacji szkód.
6.	Błędne sporządzanie formularzy do sprawozdania finansowego w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (brak odpowiedniej prezentacji utworzonych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze polityki lokacyjnej

Polityka lokacyjna	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych (niepełna dokumentacja).
2.	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu regulacji wewnętrznych w zakresie polityki lokacyjnej (brak aktualizacji, niespójność, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
3.	Dokonywanie wyceny instrumentów finansowych niezgodnie z wymogami prawa.
4.	Nieprawidłowa weryfikacja otrzymanej od podmiotu zewnętrznego wyceny instrumentów finansowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych

Zasady rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (brak aktualizacji dokumentacji, aktualizacja dokonana przez nieuprawnione osoby, niepełna dokumentacja).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze organizacji i zarządzania

Organizacja i zarządzanie	
1.	Nieprawidłowości w zarządzaniu zakładem ubezpieczeń (nieprawidłowe sporządzanie protokołów z posiedzeń zarządu, niezapewnienie funkcjonowania regulacji wewnętrznych, w szczególności: regulacji w zakresie kontroli wewnętrznej i/lub audytu wewnętrznego, działalności lokacyjnej oraz outsourcingu).
2.	Nieprawidłowości w zakresie wykonywania przez radę nadzorczą funkcji nadzorczych (nieprawidłowe sporządzanie protokołów z posiedzeń rady nadzorczej).

3.	Nieprawidłowości w dokumentacji wewnętrznej określającej sposób wykonywania działalności ubezpieczeniowej, w szczególności w zakresie zapisów kontroli wewnętrznej i zlecenia czynności ubezpieczeniowych (niestosowanie się do przyjętych regulacji).
4.	Naruszanie interesu uprawnionych z umów ubezpieczenia poprzez zawieranie umów ubezpieczenia, w których występuje konflikt interesów ze względu na łączenie przez banki funkcji ubezpieczającego i pośrednika ubezpieczeniowego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze kosztów akwizycji

Koszty akwizycji	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (niepełna dokumentacja oraz dokonanie aktualizacji przez nieuprawnione osoby).
2.	Stosowanie niewłaściwych metod aktywowania kosztów akwizycji.
3.	Brak aktywowania kosztów, które powinny podlegać aktywowaniu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. 15 zakładom ubezpieczeń, w których przeprowadzono kontrole, wydano łącznie 96 zaleceń pokontrolnych, dotyczących dostosowania działalności zakładu ubezpieczeń

do przepisów prawa oraz zaprzestania naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

Kontrole w zakładach ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych

W 2015 r. przeprowadzono 11 kontroli zakładów ubezpieczeń, których celem było sprawdzenie prawidłowości prowadzenia działalności agencyjnej zakładów w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- ▶ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencyjnych przez osoby fizyczne spełniające ustawowe wymogi oraz przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa,
- ▶ prawidłowości zawierania umów agencyjnych,
- ▶ terminowości składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencyjna,
- ▶ terminowości składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru bądź o wykreślenie podmiotu z rejestru,

- ▶ prawidłowości danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis agenta do rejestru, zmianę danych agenta bądź wykreślenie agenta z rejestru,
- ▶ szkoleń i egzaminów dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych,
- ▶ skarg składanych na agentów ubezpieczeniowych.

W 6 przypadkach – według stanu na 31 grudnia 2015 r. – prowadzona była wymiana korespondencji z podmiotami kontrolowanymi oraz opracowywano protokół z przeprowadzonej kontroli, natomiast w 5 podmiotach kontrola została zakończona.

Kontrole podmiotów prowadzących działalność brokerską

W 2015 r. przeprowadzono 18 kontroli w miejscu prowadzenia działalności brokerskiej. Podstawowym celem kontroli było sprawdzenie, czy działalność podmiotu prowadzącego działalność brokerską jest zgodna z prawem oraz uzyskanym zezwoleniem. Kontroli poddano w szczególności:

- ▶ spełnianie warunków wymaganych do uzyskania zezwolenia i prowadzenia działalności brokerskiej,

- ▶ umowy zawierane z zakładami ubezpieczeń,
- ▶ zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywanie czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również organizowanie i nadzorowanie czynności brokerskich.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości:

- ▶ prowadzenie działalności brokerskiej z naruszeniem przepisów art. 23 ust. 1, art. 24 ust. 1 pkt 1, art. 24 ust. 2 pkt 1 oraz art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym,
- ▶ brak lub nieterminowe składanie do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów

ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (art. 46 ust. 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym),

- ▶ niezgodność w podawanych przez brokerów przychodów z przychodami wykazanymi w dokumentach księgowych.

5.5. Sektor emerytalny

W 2015 r. przeprowadzono kontrole działalności łącznie 8 podmiotów rynku emerytalnego w tym: 5 powszechnych towarzystw emerytalnych, 2 banków depozytariuszy funduszy emerytalnych oraz 1 pracowniczego towarzystwa emerytalnego.

W przypadku 1 powszechnego towarzystwa emerytalnego oraz pracowniczego towarzystwa emerytalnego, kontrola miała charakter kompleksowy. W przypadku pozostałych 4 powszechnych towarzystw emerytalnych kontrole miały charakter problemowy i obejmowały przede wszystkim obszary:

- ▶ politykę lokacyjną funduszu,

- ▶ realizację rekomendacji BION,
- ▶ zarządzanie ryzykiem,
- ▶ wykonanie powiadomienia pokontrolnego,
- ▶ prowadzenie rachunków indywidualnych.

Kontrola w bankach depozytariuszach obejmowała działalność związaną z przechowywaniem aktywów funduszy emerytalnych w zakresie jej zgodności z prawem, umowami o przechowywanie aktywów oraz interesem członków funduszy

Tabela 74. Obszary nieprawidłowości, o jakich były informowane towarzystwa emerytalne w 2015 r.

Obszary nieprawidłowości, o jakich były informowane towarzystwa emerytalne w 2015 r.	
1.	Rachunkowość i wycena instrumentów finansowych.
2.	Organizacja i zarządzanie towarzystwem.
3.	Tajemnica zawodowa określona w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.
4.	Obowiązki informacyjne wobec członków funduszy.
5.	Obowiązki informacyjne wobec ZUS.
6.	Interesy członków funduszy.
7.	Polityka inwestycyjna funduszu.
8.	Prowadzenie rachunków indywidualnych członków funduszu.
9.	Wyплаты transferowe pomiędzy funduszami.
10.	Wyплаты i podział środków po zmarłym członku funduszu.
11.	Wyплаты i podział środków objętych wspólnością majątkową członka funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. wydano łącznie 6 powiadomień pokontrolnych obejmujących łącznie 39 nieprawidłowości, w tym 1 nieprawidłowość kwalifikowaną, jako rażącą w zakresie rachunkowości.

5.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Spółki prowadzące rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych

W roku 2015 zakończona została kontrola przeprowadzona w siedzibie organizatora rynku kapitałowego. Przedmiot kontroli dotyczył weryfikacji działalności prowadzonej przez spółkę nadzorowaną z przepisami prawa, statutem spółki, regulaminami, zasadami uczciwego obrotu oraz interesem

uczestników obrotu. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydane zostały zalecenia dotyczące zweryfikowania zasad zarządzania przez spółkę ryzykiem operacyjnym w zakresie cyberataków oraz procedur dedykowanych audytowi wewnętrznemu.

Kontrole firm inwestycyjnych i agentów firm inwestycyjnych

W 2015 roku zrealizowano 11 kontroli podmiotów prowadzących działalność maklerską lub wykonujących czynności maklerskie, w tym: domów maklerskich wraz z jednostkami organizacyjnymi (punkty obsługi klientów), banków prowadzących działalność maklerską, oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych, prowadzących działalność na terytorium RP oraz agentów firm inwestycyjnych. Kontrole miały charakter problemowy i obejmowały wybrane zagadnienia z zakresu działalności licencjonowanej lub notyfikowanej na terytorium RP.

Kontrole były w szczególności poświęcone następującym istotnym obszarom działalności maklerskiej:

- ▶ strukturze organizacyjnej i warunkom technicznym prowadzonej działalności, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i funkcjonowania systemów informatycznych firm inwestycyjnych,
- ▶ funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem oraz systemu audytu wewnętrznego,
- ▶ nadzorowi firmy inwestycyjnej nad działalnością reklamowo-promocyjną usług maklerskich i instrumentów finansowych oferowanych przez firmę inwestycyjną, prowadzoną przez osoby trzecie (niebędące agentami firmy inwestycyjnej) na zlecenie firmy inwestycyjnej,
- ▶ wykonywaniu czynności maklerskich w związku ze świadczeniem usług maklerskich,
- ▶ postępowaniu w kontaktach z klientem, w tym w zakresie czynności wykonywanych przez agentów firm inwestycyjnych i inne podmioty współpracujące z firmami inwestycyjnymi w zakresie pozyskiwania klientów oraz prowadzenia działalności reklamowo-promocyjnej usług maklerskich.

Kontrole działalności maklerskiej dotyczyły zarówno obrotu zorganizowanego, jak i transakcji zawieranych poza tym obrotem, ze szczególnym uwzględnieniem świadczenia usług oferowania papierów wartościowych i wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek

dającego zlecenie, w tym także transakcji zawieranych na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex). Tematyka poszczególnych kontroli zależna była od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności, z uwzględnieniem zdarzeń i zjawisk odnotowanych na rynku kapitałowym.

W kontroli uwzględniono również sprawdzenie sposobu i zakresu stosowania przez firmy inwestycyjne:

- ▶ wytycznych w sprawie określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem – ESMA/2012/388,
- ▶ wytycznych w sprawie systemów i mechanizmów kontroli w zautomatyzowanym środowisku obrotu dla platform obrotu, przedsiębiorstw inwestycyjnych oraz właściwych organów – ESMA/2012/122,
- ▶ wytycznych w sprawie pewnych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących odpowiedności – ESMA/2012/387.

Ustalenia kontroli obejmowały również zbadanie wpływu stanowisk UKNF na prowadzoną działalność maklerską. Dotyczy to w szczególności:

- ▶ Stanowiska w sprawie warunków przyjmowania i przekazywania przez firmy inwestycyjne świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (tzw. zachęty) z dnia 9 sierpnia 2011 r., sygn. DFL/023/182/1/I/69/11/MK, sygn. DFL/023/185/1/11/S/16/MK,
- ▶ Stanowiska w sprawie postępowania firm inwestycyjnych na rynku Forex z dnia 17 lipca 2013 r., sygn. DRK/WRM/485/55/1/55/2013/PT,
- ▶ Stanowiska w zakresie funkcjonowania w ramach firm inwestycyjnych systemu nadzoru zgodności działalności z prawem (compliance) z dnia 27 maja 2014 r., sygn. DRK/WRM/485/60/1/2014/MK,
- ▶ Stanowiska w sprawie przechowywania środków pieniężnych klientów przez firmy inwestycyjne z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. DRK/WRM/485/32/1/MK/25/2015.

Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne	
1.	Brak prawidłowego opracowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem i systemu audytu wewnętrznego.
2.	Brak sprawowania adekwatnego i bieżącego nadzoru zgodności działalności z prawem, skutkujący naruszeniem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, a także umów zawartych z klientami w związku ze świadczeniem usług maklerskich przez firmy inwestycyjne.
3.	Brak zapewnienia komórce do spraw nadzoru zgodności działalności z prawem niezależności i autonomii lub właściwych warunków organizacyjnych wykonywania jej obowiązków w sposób niezależny i skuteczny, w szczególności z uwagi na brak dostatecznej liczby pracowników tej komórki, a także zagwarantowania właściwych narzędzi informatycznych, wspierających procesy nadzorcze.
4.	Brak zaangażowania zarządów firm inwestycyjnych w rozwój i wspieranie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności z prawem i systemu audytu wewnętrznego.
5.	Brak prawidłowej realizacji obowiązków przez system audytu wewnętrznego w zakresie regularnej weryfikacji stosowanych systemów oraz wdrożonych regulaminów i procedur wewnętrznych pod względem ich prawidłowości, a także skuteczności w wypełnianiu przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa.
6.	Brak zapewnienia przez firmy inwestycyjne prawidłowej realizacji obowiązku wykonywania przez doradców inwestycyjnych czynności zarządzania portfelem instrumentów finansowych i dopuszczenie do sytuacji, w której nielicencjonowani pracownicy firm inwestycyjnych, podejmowali decyzje inwestycyjne w ramach tzw. komitetu inwestycyjnego albo samodzielnie, a następnie realizowali je bez nadzoru doradcy inwestycyjnego.
7.	Brak wykonywania usług maklerskich: wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych, z zatrudnieniem wymaganej liczby osób z licencją maklera papierów wartościowych (w szczególności w oddziałach zagranicznych firm inwestycyjnych).
8.	Powierzenie wykonywania czynności z zakresu działalności maklerskiej pracownikom nieposiadającym niezbędnego zakresu wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji dla prawidłowego wykonywania tych czynności (np. w zakresie audytu wewnętrznego).
9.	Powierzenie wykonywania niektórym pracownikom firmy inwestycyjnej czynności z zakresu działalności maklerskiej w sposób, który uniemożliwia wykonywanie tych czynności właściwie, uczciwie i rzetelnie.
10.	Brak prawidłowego opracowania, wdrożenia i stosowania procedur i środków zarządzania konfliktem interesów, adekwatnych do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności maklerskiej.
11.	Brak należytego wypełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie zawierania i nadzoru nad realizacją umów powierzenia przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością maklerską (tzw. umowy outsourcingu).
12.	Brak systematycznych szkoleń pracowników firm inwestycyjnych w zakresie regulacji wewnętrznych firm inwestycyjnych, odpowiednich przepisów krajowych, jak i unijnych, standardów i wytycznych określonych przez właściwe organy nadzoru (KNF oraz ESMA), które mogą mieć zastosowanie w działalności prowadzonej przez firmy inwestycyjne.
13.	Brak opracowania w regulacjach wewnętrznych firmy inwestycyjnej zasad obiegu dokumentów (papierowych oraz elektronicznych), począwszy od ich wytworzenia aż do zniszczenia.
14.	Brak opracowania i wdrożenia Planu Ciągłości Działania firmy inwestycyjnej, procedur wewnętrznych regulujących organizację i nadzór nad wdrażaniem i testowaniem zmian w systemach informatycznych firmy inwestycyjnej, a także zarządzania dostęпами do tych systemów, zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego, przechowywania i archiwizowania danych na nośnikach elektronicznych.
15.	Brak przechowywania i archiwizowania wiadomości w służbowej poczcie elektronicznej pracowników firmy inwestycyjnej, zasobie dyskowym, nagrań zleceń telefonicznych złożonych przez klientów firmy inwestycyjnej.
16.	Brak wydzielenia organizacyjnego działalności maklerskiej banku w sposób wymagany przepisami prawa.
17.	Brak zgłoszenia odpowiednim raportem do KNF przez oddział zagranicznej firmy inwestycyjnej faktu rozpoczęcia prowadzenia działalności maklerskiej w zakresie usług maklerskich.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem

Postępowanie w kontaktach z klientem	
1.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie tworzenia i stosowania formularza oceny odpowiedniości usługi maklerskiej lub instrumentów finansowych dla klienta, w szczególności w odniesieniu do usług: wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, doradztwa inwestycyjnego oraz zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych.
2.	Brak sprawdzenia odpowiedniości usługi maklerskiej dla klienta przed rozpoczęciem jej świadczenia, w tym z uwagi na niepoprawnie przeprowadzone badanie.
3.	Brak działania zgodnego z przepisami prawa poprzez kierowanie do klientów lub potencjalnych klientów nierzetelnych, budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd informacji w celu reklamy lub promocji świadczonych usług, w szczególności na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex).
4.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie wykonywania obowiązków informacyjnych względem klienta w zakresie opisu istoty i ryzyka inwestycyjnego związanego z instrumentami finansowymi, w szczególności na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex).
5.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niedostateczne informowanie klientów lub potencjalnych klientów o ryzyku związanym z inwestowaniem w instrumenty finansowe, w szczególności w zakresie oferowanych strategii inwestycyjnych w związku ze świadczeniem usługi zarządzania portfelem na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex).
6.	Brak wskazania limitów obejmujących poszczególne rodzaje instrumentów finansowych, które mogą wchodzić w skład portfela klienta oraz rodzaje transakcji, które mogą być przeprowadzane z wykorzystaniem tych instrumentów w związku z usługami zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, w szczególności na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. Forex).
7.	Brak regularnej identyfikacji oraz kwalifikacji świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyjmowanych i przekazywanych przez firmę inwestycyjną, skutkujące w szczególności pobieraniem i wykorzystywaniem niezgodnie z przepisami prawa przez firmę inwestycyjną na potrzeby własne pożyczek od oprocentowania środków pieniężnych klientów.
8.	Brak przekazywania klientowi informacji dotyczącej zakwalifikowania go do danej kategorii za pomocą trwałego nośnika informacji.
9.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niewłaściwe informowanie klientów o wszystkich pobieranych, w związku ze świadczeniem usług maklerskich, opłatach i prowizjach, w szczególności w związku z brakiem informowania o wszystkich ich składnikach tych obciążeń.
10.	Brak przechowywania i rejestrowania aktywów klienta w taki sposób, aby możliwe było w każdej chwili wyodrębnienie aktywów przechowywanych na rzecz jednego klienta od aktywów innego klienta oraz od aktywów firmy inwestycyjnej.
11.	Brak unormowania w regulaminie świadczenia usług maklerskich pełnego zakresu przedmiotowego wymaganego przepisami prawa, np. brak pełnego, precyzyjnego i jasnego określenia sposobu postępowania firmy inwestycyjnej w przypadku, gdy klient nie dostarcza środków pieniężnych w terminach określonych w umowie lub w odrębnych przepisach w związku z zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich.
12.	Brak zapewnienia dostatecznych zabezpieczeń przed możliwością składania zleceń telefonicznych przez osoby nieuprawnione wskutek nieustalenia odrębnego identyfikatora lub hasła dla każdego klienta.
13.	Brak świadczenia usług maklerskich na podstawie regulaminu z uwagi na jego nieopracowanie lub niestosowanie przez firmę inwestycyjną.
14.	Brak przesyłania raportów dla klientów w związku z wykonywaniem usług maklerskich.
15.	Używanie w treści umów o świadczenie usług maklerskich oraz w regulaminach świadczenia usług maklerskich pojęć budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd, które nie dotyczą legalnych określeń ustalonych przez ustawodawcę.
16.	Zawarcie umów z klientami o świadczenie usług maklerskich bez zachowania warunku pisemnego poinformowania klientów o zaistniałym konflikcie interesów oraz bez otrzymania wyraźnego potwierdzenia klientów woli zawarcia umowy, pomimo jego zaistnienia.
17.	Świadczenie usług maklerskich bez zachowania zasady najlepiej pojętego interesu klienta.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne

Świadczenie usług maklerskich	
1.	Naruszenie przepisów prawa poprzez działanie w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz niezgodnie z najlepiej pojętymi interesami jej klientów, w szczególności w zakresie świadczenia usług zarządzania portfelem.
2.	Brak prawidłowej identyfikacji rodzajów działalności maklerskiej, w związku z którymi powstał lub może powstać konflikt interesów związany z istotnym ryzykiem naruszenia interesów klienta.
3.	Brak prowadzenia kompletnego i aktualnego rejestru zdarzeń, które mogą stanowić albo stanowią konflikt interesów w związku z prowadzoną działalnością maklerską, służącego prawidłowemu monitorowaniu i nadzorowaniu zarządzania konfliktami interesów w firmie inwestycyjnej.
4.	Brak wdrożenia lub prawidłowego stosowania polityki wykonywania zleceń.
5.	Brak prowadzenia dostatecznych działań w celu identyfikacji i przeciwdziałania zachowaniom prowadzącym do manipulacji instrumentem finansowym lub mogących skutkować manipulacją instrumentem finansowym przez klientów lub osoby powiązane z firmą inwestycyjną.
6.	Brak zindywidualizowanego świadczenia usług zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, tzn. z pozbawieniem możliwości niezależnego zbycia instrumentów finansowych na rzecz każdego z klientów oddzielnie.
7.	Brak dokonywania oceny indywidualnej sytuacji finansowej klienta przed podpisaniem z nim umowy o wykonywanie zleceń bez pełnego pokrycia wartości zlecenia.
8.	Brak archiwizowania, przez okres co najmniej 5 lat, informacji sporządzonych dla klienta i przekazanych mu drogą elektroniczną, w związku ze świadczeniem usług maklerskich.
9.	Brak profesjonalnego działania firmy inwestycyjnej, w związku ze świadczeniem usług maklerskich oferowania instrumentów finansowych z uwagi na kierowanie propozycji ich nabycia do podmiotów, które z mocy prawa nie mogą nabywać oferowanych papierów wartościowych.
10.	Brak działania zgodnie z przepisami prawa w związku z oferowaniem instrumentów finansowych w trybie oferty niepublicznej poprzez skierowanie propozycji nabycia do więcej niż 149 adresatów.
11.	Świadczenie usług maklerskich bez zawarcia z klientem detalicznym umowy i bez stosowania regulaminu świadczenia usług, w szczególności w zakresie prowadzenia rachunków pieniężnych dla klienta w związku ze świadczeniem usług maklerskich wykonywania zleceń nabycia i zbycia instrumentów finansowych, niedopuszczonych do obrotu zorganizowanego na rachunek takiego klienta.
12.	Brak prowadzenia ewidencji dla klientów, którzy za pośrednictwem firmy inwestycyjnej dokonywali transakcji nabycia lub zbycia papierów wartościowych w formie dokumentów poza obrotem zorganizowanym.
13.	Brak rejestrowania skarg, reklamacji i innych zapytań od klientów oraz brak nadzoru nad ich przyjmowaniem i rozpatrywaniem przez organy systemu kontroli wewnętrznej oraz Inspektora Nadzoru.
14.	Pobieranie od klientów opłat, do których firma inwestycyjna nie miała prawa w związku z przepisami prawa regulującymi świadczenie usług maklerskich.
15.	Przyjmowanie zapisów w związku z oferowaniem instrumentów finansowych niezgodnie z warunkami oferty.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec wszystkich skontrolowanych podmiotów wydano zalecenia pokontrolne. W związku z ustaleniami niektórych kontroli, informacje przekazano do innych organów administracji państwowej, w tym skarbowej, w celu ewentualnego ich zbadania zgodnie z kompetencjami tych organów. W przypadku części

skontrolowanych podmiotów nadzorowanych, prowadzona jest dalsza analiza w zakresie wszczęcia postępowania administracyjnego w celu nałożenia kary pieniężnej lub też złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów prawa.

Kontrole towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 27 kontroli, w tym 22 w TFI oraz zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych, 3 kontrole w podmiotach pośredniczących w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub

tytułów uczestnictwa, 1 kontrolę u depozytariusza oraz 1 kontrolę w podmiocie zarządzającym sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego²⁶.

Tabela 78. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich

Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi i reprezentowanie ich wobec osób trzecich (najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli)	
1.	Brak działania przez Fundusz ze szczególnym uwzględnieniem interesu uczestników.
2.	Przyjmowanie przez Fundusz zapisów na certyfikaty inwestycyjne Funduszu oraz żądań wykupu certyfikatów inwestycyjnych Funduszu za pośrednictwem podmiotów trzecich (pośredników finansowych), nieposiadających odpowiednich zezwoleń KNF na prowadzenie takiej działalności.
3.	Realizowanie przez Fundusz żądań wykupu certyfikatów inwestycyjnych Funduszu, które wpłynęły po lub przed terminem, w jakim żądania te mogły być składane przez uczestników Funduszu.
4.	Realizowanie przez Fundusz żądań wykupu certyfikatów inwestycyjnych Funduszu niezgodnie ze statutem.
5.	Dokonywanie redukcji wykupu certyfikatów inwestycyjnych niezgodnie z interesem uczestników funduszu.
6.	Brak działania przez Towarzystwa w interesie uczestników funduszy.
7.	Udostępnianie przez Towarzystwo, uczestnikom lub potencjalnym uczestnikom Funduszu, informacji mogących wprowadzać w błąd lub informacji niezgodnych z aktualnym stanem prawnym.
8.	Niezapewnienie w procesie wyceny aktywów funduszu, aby wartość dłużnych papierów wartościowych została wyceniona według wiarygodnie oszacowanej wartości godziwej.
9.	Wprowadzanie przez Towarzystwo zmian w Statucie Funduszu, zmierzających do ograniczenia praw uczestników Funduszu, a w szczególności do ograniczenia możliwości dokonywania przez uczestników Funduszu wykupu certyfikatów inwestycyjnych Funduszu.
10.	Brak wszystkich wymaganych przepisami prawa danych w prowadzonych ewidencjach transakcji i ewidencjach zleceń.
11.	Brak wystarczającego uzasadnienia decyzji inwestycyjnych oraz brak archiwizacji dokumentów wskazujących podstawę decyzji inwestycyjnych.
12.	Naruszenia ograniczeń inwestycyjnych określonych w ustawie o funduszach inwestycyjnych oraz w statutach funduszy.
13.	Brak niezwłocznego dostosowania stanu swoich aktywów do wymagań określonych w ustawie o funduszach inwestycyjnych oraz statutach funduszy przez Fundusze, które naruszyły ograniczenia inwestycyjne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

²⁶ 9 z 27 kontroli wszczętych w 2015 r. prowadzonych było na przełomie 2015/2016 r.

Tabela 79. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u dystrybutorów w 2015 r., w obszarze działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do takich instrumentów (Dz. U. poz. 847)

Sprawdzenie prowadzenia przez Dystrybutorów działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do takich instrumentów (Dz. U. poz. 847)	
1.	Oferowanie instrumentów finansowych (certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych) bez zezwolenia.
2.	Świadczenie usług w wykonaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjną i usługową lub zawierania i wykonywania innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe (certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych bez zezwolenia).
3.	Nabywanie lub zbywanie na własny rachunek instrumentów finansowych (certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych) bez zezwolenia.
4.	Niewywiązywanie się z obowiązku przechowywania i archiwizacji dokumentów związanych z prowadzeniem działalności w zakresie pośrednictwa.
5.	Niewyznaczenie osoby odpowiedzialnej za przeprowadzenie kontroli w zakresie działalności polegającej na przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń.
6.	Brak opracowania i wdrożenia regulaminów wewnętrznych.
7.	Brak realizacji obowiązku organizowania szkoleń.
8.	Brak przeprowadzania kontroli wewnętrznych.
9.	Nieuzupełnianie wpisów w dzienniku kontroli.
10.	Niesprawowanie nadzoru oraz nieprzeprowadzanie kontroli działalności Podmiotu oraz osób w nim zatrudnionych według kryterium zgodności z przepisami prawa oraz procedurami i regulaminami wewnętrznymi.
11.	Brak sprawowania nadzoru nad załatwianiem reklamacji klientów.
12.	Brak wskazania funduszy, których jednostki uczestnictwa lub tytuły uczestnictwa będą dystrybuowane w ramach zawartej umowy.
13.	Brak dostosowania regulacji wewnętrznych do obowiązujących przepisów prawa.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 80. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u depozytariusza funduszu inwestycyjnego, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z przepisami prawa lub umową o prowadzenie rejestru aktywów funduszu inwestycyjnego

Sprawdzenie wykonywania obowiązków depozytariusza z prawem lub umową o prowadzenie rejestru aktywów funduszu inwestycyjnego, a w szczególności z ustawą z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157, z późn. zm.)	
1.	Niezapewnienie, aby wartość aktywów netto funduszu inwestycyjnego i wartość jednostki uczestnictwa była obliczana zgodnie z przepisami prawa i statutem funduszu inwestycyjnego.
2.	Niezawiadomianie KNF, że fundusz działa z naruszeniem przepisów prawa lub nienależyście uwzględnia interes uczestników funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Kontrole przedsiębiorstw energetycznych

W 2015 roku przeprowadzono jedną kontrolę przedsiębiorstwa energetycznego. Przedmiotem badania była zgodność działalności przedsiębiorstwa energetycznego z przepisami prawa, regulaminami, warunkami określonymi w zezwoleniach, zasadami uczciwego obrotu lub interesem zleceniodawców, a w szczególności z ustawą z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych.

Zakres kontroli przedsiębiorstwa energetycznego obejmował:

- ▶ strukturę organizacyjną i działalność organów podmiotu,
- ▶ zawieranie na giełdzie towarowej transakcji, których przedmiotem są towary giełdowe,
- ▶ prowadzenie rachunków i rejestrów towarów giełdowych,
- ▶ ochronę tajemnicy zawodowej.

Tabela 81. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w przedsiębiorstwie energetycznym, w obszarze zawierania transakcji na giełdzie towarowej

Zawieranie transakcji na giełdzie towarowej	
1.	Zawieranie transakcji na Towarowej Giełdzie Energii SA przez osoby nieposiadające licencji maklera giełd towarowych.
2.	Brak uwzględnienia w regulacjach wewnętrznych przedsiębiorstwa energetycznego wprowadzenia odrębnych unormowań zagadnień związanych z gromadzeniem, przetwarzaniem i przepływem informacji objętych tajemnicą zawodową, zapewniając dostęp do tych informacji wyłącznie osobom upoważnionym z uwagi na zakres wykonywanych obowiązków służbowych, a także bieżący nadzór i kontrolę nad dostępem do tych informacji, w celu prawidłowej realizacji obowiązków wynikających z art. 53 w zw. z art. 2 ust. 10 ustawy o giełdach towarowych.

5.7. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

W 2015 r. przeprowadzono kontrole w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej „ppp”) w sektorach rynku podlegających nadzorowi KNF, tj.: bankowym, kapitałowym, ubezpieczeniowym w zakresie ubezpieczeń na życie, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz krajowych instytucji płatniczych. Kontrole wypełniania obowiązków nałożonych przepisami ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2014 r. poz. 455,

z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ppp”, przeprowadzano w formule badań kompleksowych (przepisy całej ustawy o ppp) oraz problemowych (wybrane zagadnienia generujące podwyższone ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu). Tak, jak w 2014 r., w ramach inspekcji problemowych skupiono się na nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji z klientami segmentu *private banking* oraz nawiązywaniu relacji z klientami fizycznie nieobecnymi w związku z wymogiem ich identyfikacji.

Tabela 82. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2015 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Czynności kontrolne w poszczególnych podmiotach	Liczba
Banki komercyjne	5
Banki spółdzielcze	24
Domy maklerskie	5
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	3
Zakłady ubezpieczeń na życie	2
SKOK	7
Krajowe instytucje płatnicze	1
Łącznie	47

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2015 r. największą liczbę nieprawidłowości stwierdzono w obszarze dotyczącym rejestru transakcji, oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, jak również w organizacji procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Stosunkowo liczne uwagi wniesiono również do procedur wewnętrznych, jednak miały one przede wszystkim charakter porządkowy. W przypadku licznych i istotnych nieprawidłowości KNF zalecała instytu-

com przeprowadzanie szkoleń uzupełniających oraz wzmocnienie mechanizmów kontrolnych w obszarach, do których inspektorzy UKNF wnieśli najwięcej zastrzeżeń.

W toku prawie wszystkich przeprowadzonych w 2015 r. kontroli stwierdzano nieprawidłowości i uchybienia w funkcjonujących w zbadanych instytucjach obowiązanych systemach ppp. Najczęstsze błędy stwierdzone we wszystkich sektorach przedstawia Tabela 83.

Tabela 83. Najczęstsze nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	
1.	Nieprawidłowości w procesie rejestracji transakcji: <ul style="list-style-type: none"> – nieprawidłowe (niepełne lub błędne) ewidencjonowanie danych w rejestrze transakcji, – niewłaściwa metodologia lub praktyka w zakresie identyfikacji transakcji „powiązanych” (tj. przeprowadzonych za pomocą więcej niż jednej operacji, których okoliczności wskazują, że są one ze sobą powiązane i zostały podzielone na operacje o mniejszej wartości z zamiarem uniknięcia obowiązku rejestracji), – opóźnienia w rejestrowaniu transakcji.
2.	Nieprawidłowości w obszarze oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz stosowania środków bezpieczeństwa finansowego: <ul style="list-style-type: none"> – rozbieżności pomiędzy oceną ryzyka zawartą w papierowym formularzu ryzyka klienta, a oceną znajdującą się w systemie informatycznym, – nieprawidłowe klasyfikowanie klientów do grup ryzyka spowodowane błędną parametryzacją matrycy oceny ryzyka, – nieustalenie lub błędne ustalenie beneficjenta rzeczywistego, – brak podwyższania kategorii ryzyka klientom zgłoszonym do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF), co wiązało się z niestosowaniem wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego, – brak bieżącej aktualizacji posiadanych dokumentów i informacji o kliencie, – weryfikacja klientów z listami sankcyjnymi Unii Europejskiej wyłącznie podczas nawiązywania relacji z klientem i brak takiej weryfikacji po każdej zmianie na ww. listach.
3.	Nieprawidłowości w organizacji procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu: <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca jakość, zakres lub częstotliwość informacji zarządczej w obszarze ppp, – niewystarczające zasoby kadrowe komórek organizacyjnych zajmujących się problematyką ppp, skutkujące brakiem optymalnej realizacji zadań określonych w ustawie o ppp.
4.	Braki i błędy w procedurach wewnętrznych dotyczące m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – zaliczania do grupy ryzyka normalnego i stosowania standardowych środków bezpieczeństwa finansowego wobec klientów, którzy generują podwyższone ryzyko prania pieniędzy, – braku określenia, z jaką częstotliwością prowadzona powinna być weryfikacja danych klientów, a tym samym weryfikacja kategorii ryzyka klienta, – wprowadzającego w błąd zapisu, że zgłasza się do GIIF wszystkie transakcje klientów z podwyższonej kategorii ryzyka, – stosowania uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego w odniesieniu do podmiotów wskazanych w art. 9d ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ppp bez uzależnienia od oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.
5.	Nieprawidłowości w zakresie przekazywania informacji do GIIF: <ul style="list-style-type: none"> – nieterminowe przekazywanie do GIIF informacji o zarejestrowanych transakcjach, – zbyt mała liczba pracowników (np. 1) uprawnionych do składania podpisu elektronicznego służącego do przesyłania danych do GIIF, – błędne podstawy prawne przy dokonywaniu zgłoszeń do GIIF o transakcjach podejrzanych.

6.	Nieprawidłowości w obszarze analizy transakcji: – braki o charakterze ilościowym i jakościowym w procesie dokonywania oraz dokumentowania analiz transakcji, jak również niewystarczający zakres lub częstotliwość analiz, – błędy w regułach (algorytmach) stosowanych w procesie analizy transakcji, – przypadkowy dobór transakcji do analiz (nieuwzględniający np. czynników budzących wątpliwości w przeprowadzanych transakcjach), – nadmierny stopień ingerencji ręcznej w procesie analiz.
7.	Nieprawidłowości dotyczące systemu kontroli wewnętrznej dotyczącej jakości, częstotliwości i skuteczności tej kontroli, m.in. niewystarczający zakres kontroli, ogólnikowy charakter prowadzonych czynności kontrolnych, nieefektywność w monitorowaniu i wdrażaniu rekomendacji pokontrolnych.
8.	Nieprawidłowości w zakresie danych i dokumentów, w przypadku zawierania z klientami relacji na odległość, tj. z klientami nieobecnymi w banku dla celów identyfikacji (m.in. niekompletne wypełnienie przez kuriera formularza identyfikacji klienta).
9.	Nieścisłości w przekazywanej do UKNF kwartalnej informacji statystycznej, dotyczącej liczby zawiadomień kierowanych do GIIF.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego monitorował proces usuwania nieprawidłowości z zakresu ppp, zidentyfikowanych podczas kontroli, w oparciu o kwartalne sprawozdania składane przez skontrolowane podmioty, w których informowały one o sposobie i postępie wdrożenia zaleceń pokontrolnych. W trakcie kontroli inspektorzy UKNF weryfikowali także sposób wykonania zaleceń pokontrolnych.

W wyniku czynności analityczno-kontrolnych KNF skierowała do GIIF trzy zawiadomienia o transakcjach mogących mieć związek z praniem pieniędzy.

Podobnie jak w latach poprzednich kontynuowano współpracę z GIIF, w szczególności w zakresie:

- ▶ wzajemnego przekazywania informacji o planach i wynikach przeprowadzonych kontroli w instytucjach obowiązanych,

- ▶ przekazywania informacji na potrzeby postępowań administracyjnych, prowadzonych przez GIIF w sprawach dotyczących nakładania kar na instytucje obowiązane,
- ▶ uczestniczenia w spotkaniach roboczych oraz szkoleniach i warsztatach.

W drugim półroczu 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Urzędzie KNF kontrolę w zakresie *Sprawowania kontroli nad instytucjami obowiązwanymi w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*. KNF uzyskała ocenę pozytywną, co stanowi najwyższą ocenę w trzystopniowej skali stosowanej przez NIK. Kontrolą objęto okres od dnia 01.01.2013 r. do dnia 30.06.2015 r.

Działania regulacyjno-ostrożnościowe

6

6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe

Do najważniejszych zadań regulacyjno-ostrożnościowych, których realizacja została zakończona w 2015 r., należało

opracowanie uchwał KNF i rekomendacji ostrożnościowych KNF.

6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

W 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następującą uchwałę:

Uchwała Nr 633/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 1 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wzoru rejestru zabezpieczenia listów zastawnych.

Uchwała w sprawie określenia wzoru rejestru zabezpieczenia listów zastawnych to kontynuacja podjętych przez UKNF prac, mających na celu wprowadzenie, w zakresie właściwości KNF, zmian w regulacjach ułatwiających rozwój publicznego rynku długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych. Zakres tych prac obejmuje m.in. prace nad usprawnieniem funkcjonowania bankowości hipotecznej, w ramach których podjęte zostały działania mające na celu m.in. wyeliminowanie występujących barier w obszarze związanym z prowadzeniem przez banki hipoteczne rejestru zabezpieczenia listów zastawnych. W 2012 r. Przewodniczący KNF powołał *Zespół roboczy ds. rozwoju rynku publicznego długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych*, którego prace miały przyczynić się do rozwoju publicznego rynku długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych oraz zmiany niekorzystnej struktury bilansu banków, w których przeważają długoterminowe kredyty hipoteczne, finansowane w większości poprzez krótkoterminowe depozyty lub linie kredytowe z międzynarodowego rynku bankowego.

Zmiany wzoru rejestru zabezpieczenia listów zastawnych wynikają ze znowelizowanych przepisów ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych (dalej „ustawa o lzibh”), które zaczną obowiązywać od dnia 1 stycznia 2016 r. oraz z postulatów zgłaszanych przez banki hipoteczne.

W konsekwencji, została uchylona uchwała nr 220/2014 KNF oraz przyjęta uchwała w nowym brzmieniu, zawierająca następujące zmiany w dotychczas obowiązującym wzorze rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych (załącznik nr 1 do uchwały) oraz wzorze rejestru zabezpieczenia publicznych listów zastawnych (załącznik nr 2 do uchwały):

- ▶ dodanie w kolumnie 5 wzoru rejestru w literze b) słów „oraz wysokość nadwyżki” oraz przypisu odnoszącego się do art. 18 ust. 3a ustawy o lzibh w celu ujęcia w rejestrze nadwyżki określonej w art. 18 ust. 3a znowelizowanej ustawy o lzibh (nadwyżka będzie wykazana jedną kwotą razem z środkami z art. 18 ust. 3 ustawy o lzibh stanowiącymi podstawę emisji listów zastawnych),
- ▶ ograniczenie w przypisie pierwszym do wzoru rejestru zakresu informacji na temat nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów będących podstawą emisji listów zastawnych do rodzaju nieruchomości, jej położenia oraz numeru księgi wieczystej.

Zmiany wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego

Rekomendacja P (nowelizacja)

Rekomendacja P dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków, została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 10 marca 2015 r.

Dokonanie zasadniczego przeglądu Rekomendacji P stało się konieczne, z uwagi na to, że Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (BCBS) w swoim dokumencie *Principles for So-*

und Liquidity Risk Management and Supervision z 2008 r., wskazał w formie osobnych rekomendacji szereg obszarów zarządzania ryzykiem płynności banku, które nie były poruszone w Rekomendacji P z 2002 r. Wprowadzenie do Rekomendacji P z 2002 r. międzynarodowych wytycznych, przy próbie zachowania jej obecnego kształtu, wymagałoby tak daleko idących modyfikacji, że jako bardziej efektywne

oceniono zaprojektowanie od podstaw nowej Rekomendacji P. Prace nad opracowaniem projektu Rekomendacji P były prowadzone już w 2014 r. – na posiedzeniu KNF w dniu 8 kwietnia 2014 r. zostały przyjęte założenia do projektu nowelizacji Rekomendacji P.

Zgodnie z założeniami, podstawę do opracowania projektu znowelizowanej Rekomendacji P stanowił dokument BCBS: *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision z 2008 r.* Poza ww. dokumentem BCBS, funkcjonuje szereg innych zaleceń dla banków i nadzorów wydanych m.in. przez BCBS, Komitet Europejskich Nadzorów Bankowych (CEBS, obecnie: Europejski Urząd Nadzoru Banko-

wego – EBA) oraz Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego (ESRB). Dokumenty te częstokroć stanowią rozwinięcie poszczególnych zasad lub zagadnień zawartych w *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision* i stąd naturalnie wpisały się w przygotowany projekt. W toku implementacji wzięto pod uwagę zachowanie zgodności z regulacjami tzw. pakietu CRD IV/CRR (wraz z towarzyszącymi mu standardami technicznymi), które zawierają szczegółowe sekcje poświęcone zarządzaniu ryzykiem płynności.

Zgodnie z oczekiwaniami KNF, postanowienia Rekomendacji P powinny zostać wprowadzone w bankach do dnia 31 grudnia 2015 r.

Rekomendacja W

Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 21 lipca 2015 r.

Projektując postanowienia Rekomendacji W, organ nadzoru miał na uwadze potrzebę przyjęcia aktywnej roli w kształtowaniu właściwych standardów rynkowych zarządzania ryzykiem modeli, pozwalających na stworzenie warunków do dostosowania technik zarządzania ryzykiem modeli w poszczególnych bankach do profilu ich ryzyka (tj. z uwzględnieniem zasady proporcjonalności), w szczególności w kontekście rosnącego znaczenia roli modeli w procesie zarządzania ryzykiem bankowym, jak również kierunku, w którym zmierzają międzynarodowe regulacje nadzorcze. W Rekomendacji W wskazano na potrzebę systemowego zarządzania ryzykiem modeli w bankach, pozwalającego m.in. na uporządkowanie standardów procesu zarządzania ryzykiem modeli w skali całej instytucji, z uwzględnieniem potrzeby określenia ram dla tego procesu, w tym zasad okresowej oceny jakości działania modeli, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego oraz niezbędnej infrastruktury wspomagającej ten proces. Zaakceptowany dokument realizuje wszystkie ww. zamierzenia, a aktywny dialog z sektorem bankowym na etapie konsultacji publicznych przyczynił się do odzwierciedlenia w Rekomendacji W właściwych proporcji pomiędzy oczekiwaniami nadzorczymi a uwarunkowaniami związanymi z zarządzaniem ryzykiem modeli w praktyce bankowej.

Dokument zawiera 17 rekomendacji szczegółowych, które zostały podzielone na następujące obszary: (1) zasady i organizacja procesu zarządzania ryzykiem modeli, (2) proces zarządzania ryzykiem modeli, (3) zarządzanie modelami, (4) walidacja.

Rekomendacja W opiera się na ścisłym związku pomiędzy istotnością modeli wykorzystywanych w poszczególnych bankach, a liczbą i zakresem sformułowanych wymagań względem procesu zarządzania ryzykiem modeli (respektuje zasadę proporcjonalności poprzez sformułowanie odpowiednio większych wymagań dla banków wykorzystujących w swojej działalności modele istotne). Powyższe oznacza, że w przypadku banku, w którym zakres stosowania modeli jest ograniczony, a uzależnienie przebiegu procesów lub podejmowanych decyzji od modeli jest niskie, mogą występować jedynie modele klasyfikowane jako nieistotne (zastosowanie ma ograniczony zakres wymogów sformułowanych względem funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem modeli, odwołujący się jedynie do jego elementarnych aspektów), natomiast dla banku wykorzystującego w swojej działalności modele istotne – katalog przewidzianych wymogów jest odpowiednio szerszy.

KNF wskazała 30 czerwca 2016 r. jako oczekiwany termin dostosowania się banków do postanowień Rekomendacji W.

Konsultacje Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach

W dniu 10 marca 2015 r. KNF przyjęła założenia Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach.

W projekcie Rekomendacji Z uwzględniono sposób, w jaki zagadnienia omawianego obszaru zostały uregulowane w im-

plementacji dyrektywy CRD IV do polskiego porządku prawnego w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz jak mają być docelowo ujęte w rozporządzeniu Ministra Finansów, które zostanie wydane na podstawie art. 9f ust. 1 oraz art. 128 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo

bankowe. Wybrane zagadnienia dotyczące ładu wewnętrznego w bankach są również przedmiotem dokumentów wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, takich jak: Rekomendacja H, dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach (z 2011 r.) oraz „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” (z 22 lipca 2014 r.), czy też Rekomendacja M, dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach (z 8 stycznia 2013 r.).

Projekt Rekomendacji Z stanowi uzupełnienie, uszczegółowienie i rozwinięcie zagadnień z zakresu ładu wewnętrznego w bankach, które zostały już uregulowane w ww. przepisach i dokumentach KNF.

Projekt odnosi się także do międzynarodowych standardów w omawianym obszarze. Postanowienia projektu Rekomendacji Z zostały opracowane przede wszystkim z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA):

- ▶ z 27 września 2011 r., w sprawie zarządzania wewnętrznego (*EBA Guidelines on Internal Governance*, GL44) oraz
- ▶ z 22 listopada 2012 r. w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważ-

niejsze funkcje (*EBA Guidelines on the assessment of the suitability of members of the management body and key function holders*, EBA/GL/2012/06).

W projekcie Rekomendacji zostały uwzględnione także wybrane zalecenia zawarte w:

- ▶ wytycznych Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego (*Basel Committee on Banking Supervision*, BCBS): „Corporate governance principles for banks” (lipiec 2015 r.) oraz
- ▶ wytycznych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*The Organisation for Economic Co-operation and Development*, OECD): „G20/OECD Principles of Corporate Governance” (wrzesień 2015 r.).

W tekście projektu uwzględnione zostały wnioski UKNF wynikające z obserwacji i doświadczeń związanych z prowadzonymi działaniami nadzorczymi, w tym ustaleniami inspekcji przeprowadzonych w bankach, oceną nadzorczą BION, oceną rozwiązań statutowych banków oraz innymi doświadczeniami i działaniami nadzorczymi. W dniu 4 grudnia 2015 r. projekt Rekomendacji Z został przekazany do konsultacji publicznych.

Konsultacje w sprawie nowelizacji Rekomendacji C

Na posiedzeniu KNF w dniu 6 października 2015 r. zostały przyjęte założenia do projektu nowelizacji Rekomendacji C. Rekomendacja C w dotychczasowym brzmieniu odzwierciedla stan wiedzy z 2002 r. Rekomendacja C została zaktualizowana w oparciu o *Wytyczne ws. wspólnych procedur i metodyk dotyczących przeglądu i oceny nadzorczej* z grudnia 2014 r. (wytyczne SREP)²⁷. Wytyczne SREP regulują m.in. obszar dotychczas objęty *Wytycznymi CEBS w sprawie zarządzania ryzykiem koncentracji wynikającymi z procesu badania i oceny nadzorczej* (GL31) z dnia 2 września 2010 r. (wytyczne CEBS) oraz grupą kilku innych wytycznych EBA. Ponieważ wytyczne SREP mają charakter kierunkowy i ogólny, uzasadnione było, aby w Rekomendacji C odzwierciedlone zostały również te zagadnienia ujęte w obowiązujących jeszcze wytycznych CEBS, które nie utracą swojej aktualności po uchyleniu dokumentu, w którym się znajdują.

Projekt Rekomendacji C wskazuje także na konieczność uwzględnienia w zarządzaniu ryzykiem koncentracji, eks-

pozycji wobec podmiotów sektora nieregulowanego (tzw. *shadow banking*). W tym zakresie zostały wykorzystane opublikowane przez EBA w dniu 15 grudnia 2015 r. wytyczne skierowane do instytucji i nadzorców, dotyczące limitów ekspozycji wobec podmiotów shadow banking, które będą miały zastosowanie od 1 stycznia 2017 r. Wytyczne zobowiązują instytucje do posiadania odpowiednich polityk, procedur i procesów w zakresie identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania i kontroli ekspozycji wobec podmiotów shadow banking. Instytucje będą dodatkowo zobowiązane ustalać indywidualne i zagregowane limity tych ekspozycji.

Projekt nowelizacji Rekomendacji C, dnia 17 grudnia 2015 r. został przekazany do konsultacji zewnętrznych (zgodnie z harmonogramem prac określonym przez KNF – vide komunikat z posiedzenia KNF w dniu 6 października 2015 r.). Przedstawienie projektu Rekomendacji C do akceptacji planowane jest na posiedzeniu KNF w I kw. 2016 r.

²⁷ EBA, *Guidelines on common procedures and methodologies for the supervisory review and evaluation process (SREP)*, 19 December 2014, EBA/GL/2014/13.

Prace nad nowelizacją Rekomendacji K

W 2015 r. zostały zainicjowane prace związane z nowelizacją *Rekomendacji K, dotyczącej zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rejestru zabezpieczenia listów zastawnych oraz rachunku zabezpieczenia listów zastawnych i jego projekcji.*

W Dzienniku Ustaw z dnia 31 grudnia 2015 r. (poz. 2360) zostało opublikowane Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności, które weszło w życie 31 grud-

nia 2015 r. Rozporządzenie to jest aktem wykonawczym do znowelizowanej ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych. Dostosowania do obowiązującego stanu prawnego wymagają także niektóre postanowienia Rekomendacji K, przy czym zakres zmian jest determinowany ostatecznym brzmieniem rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych warunków przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych, testu równowagi pokrycia oraz testu płynności. Prace będą kontynuowane w 2016 r.

Rekomendacja dotycząca bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe

Rekomendacja dotycząca bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe została przyjęta 17 listopada 2015 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Rekomendacja została przygotowana na podstawie „Rekomendacji dotyczących bezpieczeństwa płatności internetowych” wydanych dnia 31 stycznia 2013 r. przez Europejskie Forum ds. Bezpieczeństwa Płatności Detalicznych (SecuRePay – European Forum on the Security of Retail Payments), a obowiązujących od 1 lutego 2015 roku oraz „Wytycznych końcowych w sprawie bezpieczeństwa płatności internetowych” (EBA/GL/2014/12) wydanych 19 grudnia 2014 roku przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego, a obowiązujących od 1 sierpnia 2015 roku.

Projektując postanowienia ww. Rekomendacji organ nadzoru miał na względzie ujednoczenie zakresu minimalnych wymogów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa płatności internetowych w związku ze świadczeniem usług płatniczych przez niektórych dostawców usług płatniczych oraz odpowiednich mechanizmów kontrolnych w tym zakresie.

Dokument zawiera 14 rekomendacji, które podzielone zostały na następujące obszary:

- zasady i organizacja procesu zarządzania i oceny ryzyka,
- szczególne środki kontroli i bezpieczeństwa w zakresie płatności internetowych,
- świadomość i edukowanie klientów oraz komunikacja z nimi.

Należy podkreślić, iż wskazane w Rekomendacji oczekiwania nadzoru w odniesieniu do bezpieczeństwa płatności internetowych nie zawierają szczegółowego katalogu sposobów i rodzajów działań, jakie powinny zostać podjęte przez dostawców usług płatniczych świadczących usługi płatnicze w Internecie, co oznacza że dostawcy mogą podejmować preferowane przez siebie czynności – w ramach dozwolonych prawem rozwiązań – w celu osiągnięcia rezultatu potwierdzającego spełnienie oczekiwań nadzoru w danym obszarze.

Rekomendacja została opublikowana w Dzienniku Urzędowym KNF z 4 grudnia 2015 roku.

KNF wskazała dzień następujący po dniu opublikowania Rekomendacji w Dzienniku Urzędowym KNF, jako oczekiwany termin stosowania większości postanowień Rekomendacji.

Rekomendacja A-SKOK dotycząca dobrych praktyk zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Na posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 23 czerwca 2016 r. została przyjęta Rekomendacja A-SKOK dotycząca dobrych praktyk zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Celem Rekomendacji jest poprawa jakości portfela kredytowego kas. Z uwagi na pokrywanie się prowadzonej działalności i oferowanych produktów oraz pozytywne doświadczenia nadzoru nad sektorem bankowym, Rekomendacja opiera się co do zasady na rozwiązaniach obowiązujących dla banków, jednak poszczególne postanowienia zostały zweryfikowane odnośnie do ich adekwatności do specyfiki sektora SKOK. KNF wzięła pod uwagę zarówno sytuację w sektorze SKOK, zidentyfikowane czynniki ryzyka i stwierdzone nieprawi-

dłowości, jak i zasadność nieosłabiania konkurencyjności kas wobec banków, w szczególności w zakresie kredytów konsumpcyjnych. Skutkiem dotychczasowego podejścia kas do ryzyka kredytowego były upadłości SKOK i konieczność angażowania środków publicznych z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Zła sytuacja finansowa większości kas oraz skala zidentyfikowanych nieprawidłowości wymaga wskazania odpowiednich standardów ukierunkowanych na poprawę kondycji finansowej i bezpieczeństwa sektora, co jest podstawą stabilnego i zrównoważonego rozwoju SKOK. Jednocześnie KNF wskazała, że jeśli trwale poprawi się sytuacja finansowa SKOK i jakość portfeli kredytowych, a wskaźniki wypłacalności wzrosną do poziomu zapewniającego stabilne funkcjonowanie kas, dokonany zostanie przegląd postanowień rekomendacji w celu ich aktualizacji.

Rekomendacja B-SKOK dotycząca dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Rekomendacja B-SKOK dotycząca dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych została wydana 23 czerwca 2015 r. na posiedzeniu KNF. Podstawą prawną Rekomendacji jest art. 62 ust. 2 ustawy z 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Ład korporacyjny ujęty został w Rekomendacji nie tylko jako zbiór zasad określających wewnętrzne relacje pomiędzy członkami kas a jej organami, lecz szerzej – także jako zestaw podstawowych reguł dotyczących organizacji kasy i funkcjonujących w niej procesów oraz zasad zarządzania, jak również relacji pomiędzy kasą a podmiotami zewnętrznymi świadczącymi usługi na jej rzecz.

Postanowienia Rekomendacji mają na celu wprowadzenie i ujednoczenie minimalnych standardów ostrożnego i stabilnego zarządzania kasami w zakresie ładu korporacyjnego, a przez to ograniczenie występującego w działalności kas ryzyka operacyjnego związanego z niedoskonałością lub brakiem zasad działania, praktyk, systemów i regulacji wewnętrznych. Rekomendacja odnosi się do zasad ładu korporacyjnego najistotniejszych z punktu widzenia celu nadzoru sprawowanego nad kasami, jakim jest zapewnienie stabilności finansowej kas, prawidłowości prowadzonej przez kasy

działalności finansowej, bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych w kasach oraz zgodności działalności kas z przepisami ustawy o skok.

Rekomendacja oparta jest na obserwacjach i doświadczeniach związanych z prowadzonymi działaniami nadzorczymi wobec kas, w tym w szczególności ustaleniami kontroli nadzorczych przeprowadzonych w kasach, oceną rozwiązań statutowych kas i działaniami analitycznymi. Rekomendacja obejmuje następujące obszary:

- organizację i strukturę organizacyjną kasy,
- organy kasy,
- członkostwo w kasie i więź,
- outsourcing działalności,
- kluczowe systemy i funkcje wewnętrzne.

Obszary te zostały uznane za priorytetowe do uregulowania w formie Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, ze względu na ryzyko, jakie powstaje w działalności kas w związku ze stwierdzonymi w toku działań nadzorczych nieprawidłowościami i zagrożeniami w tych obszarach.

KNF wskazała 31 marca 2016 roku jako oczekiwany termin dostosowania się kas do postanowień Rekomendacji.

Rekomendacja C-SKOK dotycząca rachunkowości SKOK

Rekomendacja C-SKOK dotycząca rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2015 r.

Punktem wyjścia do opracowania Rekomendacji C-SKOK były stwierdzone w wyniku procesu nadzorczego nieprawidłowości, głównie w zakresie stosowanych przez kasy metod wyceny. Dobre praktyki określone w Rekomendacji C-SKOK mają na celu wprowadzenie spójnych rozwiązań oraz standardów m.in. w zakresie:

- zasad ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych,
- zasad wyceny oraz ujawnień posiadanych przez kasy skryptów dłużnych,

- zasad wyceny zorganizowanych części przedsiębiorstwa wydzielonych z majątku SKOK,
- zasad wyceny zabezpieczeń pomniejszających podstawę dokonywania odpisów aktualizujących wartość należności,
- zasad rozliczania połączeń SKOK,
- zasad wyceny wpłat wniesionych do Kasy Krajowej na fundusz stabilizacyjny.

Zakres stosowania Rekomendacji C-SKOK jest ograniczony do podmiotów sektora SKOK.

KNF wskazała 30 czerwca 2016 r. jako oczekiwany termin dostosowania się spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do postanowień Rekomendacji.

6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

Wytyczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Po przeprowadzeniu procesu konsultacji z instytucjami rynku ubezpieczeniowego, na posiedzeniu w dniu 7 lipca 2015 r. KNF zatwierdziła wytyczne dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe są przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów reasekuracji. Ze względu na swoją wagę rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe stanowią nadzwyczaj istotny element pasywów zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, a ich wycena powinna być dokonywana z zastosowaniem najwyższych standardów profesjonalizmu i z uwzględnieniem odpowiedniego poziomu ostrożności. Organ nadzoru mając na uwadze fundamentalną rolę, jaką pełnią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w gospodarce finansowej zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, wyniki prowadzonych działań nadzorczych w zakresie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wymogi wynikające z reżimu Wyplacalność II, uznał za niezbędne wydanie wytycznych dotyczących procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Wytyczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych obejmują standardy w zakresie:

- zasad ogólnych,
- obowiązków Zarządu i Rady Nadzorczej,
- wykonywania zadań przez funkcję aktuariálną,
- wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- narzędzi i systemów informatycznych,
- zarządzania ryzykiem,
- systemu kontroli wewnętrznej,
- sprawozdawczości.

Wytyczne stanowią ramy dla prawidłowej organizacji procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz identyfikacji, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania ryzyk związanych z tym procesem. Są zbiorem zalecanych działań w stosunku do wewnętrznych systemów kontroli, które pośrednio i bezpośrednio powinny zapewniać wdrażanie odpowiednich standardów w ramach procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Wytyczne powinny być stosowane w sposób proporcjonalny, przez co rozumie się różnicowanie podejścia w zależności

od charakteru, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.

Komisja Nadzoru Finansowego oczekuje, że odpowiednie działania mające na celu wdrożenie Wytycznych zostaną

przeprowadzone w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji do dnia 1 stycznia 2016 r.

Projekt Wytycznych dotyczących systemu zarządzania produktem

W dniu 23 czerwca 2015 r. KNF przyjęła założenia do projektu Wytycznych dotyczących systemu zarządzania produktem. Przygotowany przez UKNF projekt Wytycznych został przekazany do konsultacji publicznych.

Projekt Wytycznych określił ramy dla prawidłowej organizacji systemu zarządzania produktem oraz identyfikacji, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania ryzyk związanych z tym procesem. W przedmiotowym projekcie wytycznych został określony zbiór zalecanych działań w sto-

sunku do wewnętrznych systemów kontroli, które pośrednio i bezpośrednio powinny zapewniać wdrażanie odpowiednich standardów do systemu zarządzania produktem.

Wobec przyjęcia i opublikowania nowej ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz możliwości wydawania przez KNF od 1 stycznia 2016 r. rekomendacji dla zakładów ubezpieczeń podjęta została decyzja o wydaniu rekomendacji w przedmiotowym zakresie i skierowaniu ich do publicznych konsultacji w styczniu 2016 roku.

Projekt Wytycznych dotyczących badania adekwatności produktu

W dniu 23 czerwca 2015 r. KNF przyjęła założenia do projektu Wytycznych dotyczących badania adekwatności produktu. Przygotowany przez UKNF projekt Wytycznych został przekazany do konsultacji publicznych.

Projekt Wytycznych ma zastosowanie do umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także do innych umów ubezpieczenia z działu I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, mających zapewnić wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu

w przypadku, gdy wartość ta w dniu zapadalności lub wartość wykupu jest całkowicie lub częściowo narażona, bezpośrednio lub pośrednio, na wahania rynków.

Wobec przyjęcia i opublikowania nowej ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz możliwości wydawania przez KNF od 1 stycznia 2016 r. rekomendacji dla zakładów ubezpieczeń podjęta została decyzja o wydaniu rekomendacji w przedmiotowym zakresie i skierowaniu ich do publicznych konsultacji w styczniu 2016 roku.

Projekt Wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych

W dniu 22 grudnia 2015 r. KNF przyjęła projekt Wytycznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych. Przygotowany przez UKNF projekt Wytycznych został przekazany do konsultacji publicznych.

Celem Wytycznych jest przedstawienie sposobu realizacji i stosowania przepisów prawa w zakresie najważniejszych aspektów dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych w odniesieniu do klientów detalicznych. Wytyczne są adresowane do firm inwestycyjnych i banków świadczących usługi z tytułu uprawnień uzyskanych na podstawie ustawy – Prawo bankowe (źródłem obowiązków w tym obszarze są w szczególności przepisy prawa, które przez te banki są stosowane na podsta-

wie odesłania zawartego w art. 70 ust. 4 w zw. z ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi).

Projekt zawiera 16 Wytycznych, które podzielone zostały na następujące obszary:

- rola władz firmy inwestycyjnej w organizacji usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- pozyskiwanie klientów oraz zawieranie z klientami umów o świadczenie usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- wybrane zagadnienia z zakresu umów o świadczenie usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych,
- świadczenie usług maklerskich zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych z rynku OTC instrumentów pochodnych.

Stanowisko w sprawie interpretacji rozporządzenia EMIR

W odpowiedzi na pismo ZBP z dnia 18 grudnia 2014 r., nawiązujące do pisma UKNF z dnia 7 listopada 2014 r., znak DRB/DRBI/7111/39/1/2014, wskazującego na istotne kwestie związane z wejściem w życie, określonego w rozporządzeniu EMIR oraz w regulacyjnych standardach technicznych wydanych na jego podstawie, obowiązku rozliczania

transakcji instrumentami pochodnymi będącymi przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym (tzw. over-the-counter, OTC), przez autoryzowanych kontrahentów centralnych, UKNF w piśmie z dnia 6 lutego 2015 r., znak DRB/DRBI/7111/39/25/2014/2015, przekazał dodatkowe wyjaśnienia.

Stanowisko KNF w sprawie wypełniania przez banki obowiązków wynikających z art. 142 ust. 1 ustawy Prawo bankowe

W piśmie z 19 stycznia 2015 r. przekazano prezesom zarządów banków wytyczne dotyczące zdarzeń jednorazowych mogących mieć istotny wpływ na wynik finansowy banku, takich jak skutki jednorazowego ujęcia księgowego opłat na BFG. Określają one sposób komunikowania ewentualnych strat wynikających z takich zdarzeń. Informując KNF o stracie lub groźbie jej wystąpienia, bank powinien przekazać następujące informacje:

- opis przyczyn zaistniałej sytuacji,
- ocenę bieżącej i przyszłej sytuacji finansowej banku w zakresie szczegółowych projekcji obejmujących swym

zakresem poszczególne pozycje rachunku wyników, które wykażą, że zdarzenie jednorazowe powodujące stratę nie wpływa negatywnie na dalszą zdolność banku do wypracowywania pozytywnych wyników finansowych co najmniej w perspektywie do końca roku obrachunkowego.

W piśmie wskazano także, że każdy przypadek ujemnego wyniku finansowego będzie rozpatrywany indywidualnie z uwzględnieniem ogólnej sytuacji finansowej banku.

Stanowisko w sprawie informowania o ryzyku zmiennej stopy procentowej

W piśmie z dnia 12 lutego 2015 r. KNF zwróciła uwagę na potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu staranności w procesie informowania odbiorców usług finansowych o czynnikach ryzyka związanych ze stosowaniem zmiennego oprocentowania na etapie poprzedzającym zawarcie umowy kredytu, pożyczki czy innej umowy o charakterze kredytowym.

W środowisku relatywnie niskich stóp procentowych szczególnego znaczenia nabiera potrzeba rzetelnego informowania odbiorców usług finansowych o ryzyku związanym ze stosowaniem zmiennego oprocentowania różnego rodzaju zobowiązań kredytowych. Klienci zaciągając zobowiązanie kredytowe mogą nie być w pełni świadomi ryzyka możliwości istotnego wzrostu w przyszłości wysokości stóp referencyjnych lub indeksów, które wpływają na poziom oprocentowania i skutku takiego wzrostu na wysokość należnych odsetek, a w konsekwencji na wysokość raty zobowiązania kredytowego. Brak pełnej świadomości takiego ryzyka wśród

klientów nie tylko może tworzyć nadmiernie optymistyczne prognozowanie przyszłości w zakresie kosztów obsługi zobowiązania kredytowego, ale również może generować ryzyko prawne dla banków, które może przybrać postać konkretnych roszczeń cywilnoprawnych.

W opinii UKNF, biorąc pod uwagę wyżej wskazane przesłanki oraz to, że w obecnej sytuacji w odniesieniu do kredytów długoterminowych w dłuższej perspektywie bardziej prawdopodobny jest scenariusz wzrostu stóp procentowych niż ich spadku, banki w celu minimalizowania ryzyka systemowego, powinny sporządzać i prezentować klientom symulacje kosztów obsługi ekspozycji kredytowej dla następujących poziomów stopy procentowej, od której zależy jej oprocentowanie: 3%, 5%, 10% i 15%. Wskazane podejście pozwoli także na jednoznaczne wyeliminowanie możliwości niezrozumienia istoty ryzyka stopy procentowej przez klienta.

Stanowisko UKNF w sprawie jednolitych zasad wdrażania przez banki postanowień Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance

W związku z wprowadzeniem w życie postanowień Rekomendacji U (zgodnie z oczekiwaniami KNF banki powinny doprowadzić do zgodności swojej działalności z postanowieniami Rekomendacji U do dnia 31 marca 2015 r.), Związek Banków Polskich, w imieniu sektora bankowego, zwrócił się do KNF z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości wynikających z niektórych zapisów Rekomendacji U. UKNF dwukrotnie, tj. w pismach z dnia 20 lutego 2015 r. i 30 czerwca 2015 r., mając na względzie cele nadzoru, udzielił obszernych wy-

jaśnień, w tym w odniesieniu do zagadnienia określanego jako „automatyczna kontynuacja umowy”, zmiany modelu biznesowego i zwiększenia roli modelu agencyjnego oraz rozliczania pobieranej składki, a w istocie zasad uwzględniania w przychodach wynagrodzenia z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych. Stanowisko zawierało także opinię w sprawie zakresu podmiotowego rekomendacji wydawanych przez KNF.

Stanowisko UKNF w sprawie ustalenia i opublikowania wysokości wskaźników regulujących obliczanie funduszy własnych w okresie przejściowym

Z uwagi na konieczność realizacji przepisów Rozporządzenia CRR, zgodnie z którymi właściwe organy mają obowiązek ustalenia i opublikowania wysokości szeregu wskaźników regulujących sposób obliczania funduszy własnych w okresie przejściowym oraz trwającymi pracami nad nowelizacją ustawy – Prawo bankowe, w którym zostaną one zamieszczone, KNF podjęła decyzję o wskazaniu wartości procentowych tych wskaźników i ich opublikowaniu w odrębnym trybie. W dniu 26 marca 2015 r. KNF skierowała pismo do Prezesów zarządów banków wskazując, że zasadne jest kontynuowanie dotychczasowego podejścia wynikającego z obowiązujących przepisów w zakresie, w jakim możliwa jest

interpretacja wskazująca na niesprzeczność tych przepisów z przepisami Rozporządzenia CRR. Natomiast w przypadku braku bezpośredniego odpowiednika w obowiązujących przepisach krajowych, który uniemożliwia kontynuację istniejącego podejścia i interpretowanie tych przepisów, jako równoważne przepisom Rozporządzenia CRR, KNF określiła wartości procentowe i zaleciła ich stosowanie. KNF uznała jednocześnie, że zasadne jest stopniowe wdrażanie nowych pomniejszeń funduszy własnych lub stopniowe eliminowanie z funduszy własnych instrumentów niespełniających wymogów określonych w rozporządzeniu CRR.

Stanowisko w sprawie interpretacji Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie

W piśmie z dnia 29 maja 2015 r., znak DRB/DRBI/7111/7/8/2015, UKNF poruszył kwestię interpretacji rekomendacji szczególnej 15.7 odnośnie do instrumentów, które bank może wykorzystywać jako zabezpieczenie, o którym mowa w rekomendacji 15.7 lit. b, w kontekście środków klienta zgromadzonych na rachunku III filarowym, w ramach systemu emerytalnego, tj.

na Indywidualnym Koncie Emerytalnym (IKE) lub Indywidualnym Koncie Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE). Ponadto odniesiono się do zagadnienia okresu, w którym należy oceniać osiągnięcia przez kredytobiorcę wieku emerytalnego, przy uwzględnianiu zdolności kredytobiorcy do kreowania dochodów.

Stanowisko w sprawie interpretacji Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie

W piśmie z dnia 14 października 2015 r., znak DRB/DRBI/078/166/8/2015, UKNF przedstawił stanowisko w związku z występowaniem wątpliwości dotyczących

ustalania waluty kredytu w przypadku osób, których wysokość wynagrodzenia ustalana jest w oparciu o kurs wymiany innej waluty.

Stanowisko w sprawie interpretacji Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie

W piśmie z dnia 30 listopada 2015 r., znak DRB/DRB_I/7111/16/1/2015, UKNF odniósł się do praktyki bankowej w zakresie uznawania podwyższania mar-

ży lub prowizji, jako ekwiwalentu wskazanych w Rekomendacji instrumentów zastępujących częściowo wkład własny wnoszony przez klienta.

Stanowisko dotyczące przekazywania danych do BIK SA

W nawiązaniu do pisma Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, dotyczącego obowiązku niezwłocznego przekazywania danych do Biura Informacji Kredytowej SA (dalej „BIK”), UKNF w piśmie do Prezesów Zarządów banków z dnia 8 lipca 2015 r., znak DRB/DRB_I/075/11/5/2015, wskazał na wciąż występujące nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych w systemach informatycznych. UKNF przypomniał także, że kwestia ta była już tematem pisma UKNF z dnia 30 grudnia 2014 r. znak DOK/WPR/075/7/17/2014/MGŚ, skierowanego m.in. do Związku Banków Polskich.

UKNF wskazał na konieczność dołożenia szczególnej staranności, aby dane osobowe klientów instytucji finansowych były w ramach banków przetwarzane rzetelnie i merytorycznie poprawnie oraz sukcesywnie i bez zbędnej zwłoki przekazywane do bazy BIK. Bez tego wyeliminowanie przypadków niewłaściwych praktyk generujących ryzyko dla banków i mających negatywne skutki dla ich klientów nie będzie możliwe.

Stanowisko KNF w sprawie wydawania przez banki tzw. kart przedpłaconych

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego na początku 2015 roku zidentyfikował i podjął analizę świadczonych przez niektóre banki, na rynku polskim, usług polegających na wydawaniu i obsłudze tzw. kart przedpłaconych. Były to niespersonalizowane instrumenty płatnicze, w wielu przypadkach wydawane na okaziciela, z możliwością ich dalszego przekazywania dowolnym osobom. Za pośrednictwem karty jej posiadacz mógł dokonywać transakcji ze wszystkimi akceptantami kart obsługiwanych przez daną organizację (Visa lub MasterCard), a więc w zasadzie powszechnie. W wielu przypadkach transakcje te obejmowały nie tylko płatności bezpośrednie, lecz także transakcje internetowe czy wypłaty gotówki z bankomatów, również tych zlokalizowanych poza granicami RP. Karty mogły być „zasilane” poprzez wpłatę

środków pieniężnych, która mogła być dokonywana w różnych formach – wpłaty gotówkowej, przekazu pieniężnego czy przelewu. Środki, w zamian za które karta była wydawana lub zasilana, ewidencjonowane były przez banki na tzw. „rachunku technicznym”, czyli nie na rachunku bankowym rozumianym jako umowa banku z klientem, tylko na prowadzonej przez bank jednostronnie, anonimowej ewidencji środków przypisanych do karty. Banki świadczące omawianą usługę identyfikowały ją jako wydawanie pieniądza elektronicznego, czym uzasadniały niestosowanie przewidzianych przez tę ustawę, w odniesieniu do pieniądza elektronicznego, środków bezpieczeństwa finansowego, dotyczących m.in. identyfikacji i weryfikacji klienta.

W wyniku analizy omawianej działalności UKNF ustalił, iż mając na względzie ustawową definicję, jak również sens prawny i ekonomiczny pieniądza elektronicznego, działalności tej nie można zakwalifikować jako wydawanie pieniądza elektronicznego. W konsekwencji, środki pieniężne przyjmowane przez banki od klientów w ramach omawianej działalności powinny być rejestrowane na imiennych rachunkach bankowych prowadzonych na podstawie umowy rachunku bankowego zawartej ze zidentyfikowanym klientem, przy

pełnym zastosowaniu środków bezpieczeństwa finansowego przewidzianych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Środki te powinny ponadto być identyfikowane przez banki jako depozyty ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Powyższe ustalenia, piśmem z 10 lipca 2015 roku, UKNF przekazał wszystkim bankom, zalecając, aby dalsza działalność w zakresie wydawania instrumentów płatniczych, nie naruszała przepisów prawa.

Stanowisko w sprawie wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego

W piśmie z dnia 8 września 2015 r., znak DRB/DRBI/078/153/3/2015, UKNF wskazał bankom prowadzącym działalność na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, na konieczność odpowiedniego postępowania, zgodnie z zaleceniami zawartymi w piśmie z dnia 21 lipca 2015 r., znak DRK/WRM/485/33/4/2015/46/PT, Pana Marka Szuszkiewicza, Dyrektora Departamentu Firm

Inwestycyjnych i Infrastruktury Rynku Kapitałowego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, przekazanego do Prezesów Zarządów Domów Maklerskich, Dyrektorów Biur Maklerskich (Dyrektorów jednostek organizacyjnych banków prowadzących działalność maklerską) oraz Dyrektorów Oddziałów Zagranicznych Firm Inwestycyjnych, dotyczącym wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego.

Stanowisko w sprawie praktyki banków związanej z udzielaniem kredytu wiążanego

Organ nadzoru analizował praktykę wybranej grupy banków związaną z udzielaniem kredytów w zakresie zawierania umów o kredyt wiązany w rozumieniu art. 5 pkt 14 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2014 r. poz. 1497, z późn. zm.). Analiza wykazała występowanie szeregu praktyk, które wzbudziły wątpliwości odnośnie do ich zgodności z prawem oraz interesami odbiorców usług finansowych. Mając powyższe na względzie, KNF wystosowała do Związku Banków Polskich pismo z dnia 6 października 2015 r. zwracające uwagę na występujące nieprawidłowości oraz na potrzebę podjęcia stosownych działań korygujących.

W szczególności zwrócono uwagę na potrzebę:

- ▶ weryfikowania przez banki wypełniania przez pośredników obowiązków informacyjnych wynikających z art. 13 ustawy o kredycie konsumenckim,
- ▶ wprowadzenia bardziej rygorystycznych procedur kontrolnych zapobiegających sytuacjom naruszania postanowień umów agencyjnych przez pośredników (np. poprzez sprzedaż produktów nieakceptowanych przez bank bądź oferowania w umowach sprzedaży innych produktów niż opisywane w umowach kredytowych),
- ▶ odejścia od praktyki łączenia konstrukcji wniosku o kredyt z umową kredytu na rzecz wyodrębnienia ich na oddzielnych formularzach dostarczanych konsumentowi.

Dodatkowo wskazano na zasadność rozważenia przez banki:

- ▶ zawarcia w stosownych postanowieniach umowy kredytowej informacji o możliwości odsunięcia w czasie wydania towaru bądź świadczenia usługi w stosunku do terminu zawarcia umowy sprzedaży (rozwiązanie takie dopuszcza art. 56 ust. 6 ustawy o kredycie konsumenckim),
- ▶ zobowiązania pośredników w umowach o współpracy do informowania konsumentów o obowiązku pokrycia kosztów zakupionego towaru lub usługi z innych źródeł niż wnioskowany kredyt, gdyby bank odmówił jego udzielenia,
- ▶ przyjęcia jednolitego standardu, w którym jako moment rozpoczynający bieg 14-dniowego terminu na odstąpienie od zawartej umowy kredytu wiążanego, uznawana będzie chwila poinformowania konsumenta przez bank o tym, że umowa kredytowa została zawarta (przy założeniu, że konsument miał możliwość zapoznania się wcześniej ze wszystkimi warunkami umowy),
- ▶ opracowania standardów etycznych dla pośredników kredytowych na kształt kanonu dobrych praktyk dla doradców kredytowych kredytów hipotecznych przyjętych dnia 15 lipca 2014 r., w szczególności w zakresie standardów etycznych pośredników oraz zasad współpracy z konsumentem.

Stanowisko UKNF w sprawie struktury funduszy własnych banków

W związku z wejściem w życie, od dnia 1 listopada 2015 r., ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, wprowadzającej nowelizację ustawy – Prawo bankowe, dnia 22 października 2015 r. skierowano do Prezesów zarządów banków pismo dotyczące struktury funduszy własnych, przede wszystkim w zakresie zmiany podejścia do określenia kryteriów zaliczania i wielkości poszczególnych składników funduszy własnych oraz poziomów wskaźników kapitałowych. W piśmie wskazano, że minimalne współczynniki

kapitałowe mogą być powiększane w wyniku zastosowania zaleceń nadzorczych, buforów kapitałowych oraz domiaru w ramach filaru II. Decyzja musi wskazywać, w jakim stopniu powiększa każdy ze składników funduszy własnych.

W związku ze zgłoszonymi przez Związek Banków Polskich wątpliwościami odnośnie do interpretacji przekazanych w ww. piśmie, dnia 2 listopada 2015 r. do zgłaszającego skierowane zostały obszernie wyjaśnienia.

Stanowisko dotyczące wejścia w życie ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym

W piśmie z dnia 22 października 2015 r., znak DRB/0735/2/1/2015, UKNF skierował do Prezesów Zarządów banków pismo z przypomnieniem o wejściu w życie z dniem 1 listopada 2015 roku ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. poz. 1513), która m. in. wprowadza nowelizację ustawy –

Prawo bankowe, transponującą postanowienia Dyrektywy CRD IV do polskiego prawa oraz dostosowującą je tam, gdzie to jest niezbędne, do Rozporządzenia CRR. Wśród zmian, które wprowadza ww. akt prawny, wskazano w szczególności na, mające swe źródło w Bazylei III, zmiany przepisów dotyczące struktury funduszy własnych.

Stanowisko dotyczące stosowania uchwały nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych (...) po wejściu w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym (...)

W piśmie z dnia 29 października 2015 r., znak DRB/DRB_I/7111/13/1/2015, UKNF odniósł się do kwestii stosowania uchwały nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych (...) po wejściu w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym (...). W szczególności wskazano tam m.in., iż UKNF oczekuje, że banki, w okresie do wydania wskazanych w piśmie aktów

wykonawczych przez Ministra Finansów, będą kontynuowały dotychczasowe podejście w zakresie wag ryzyka kredytowego dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, określone w ww. uchwale, oraz w zakresie sposobu traktowania przez banki znacznych pakietów akcji podmiotów spoza sektora finansowego, o których mowa w art. 89 ust. 3 Rozporządzenia CRR.

Stanowisko UKNF w sprawie monitorowania stopnia wypełnienia normy LCR przez banki

W związku z wejściem w życie od dnia 1 października 2015 r. rozporządzenia delegowanego Komisji Europejskiej (KE), dotyczącego wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji

kredytowych i opóźnieniem prac legislacyjnych prowadzonych przez KE w zakresie aktualizacji standardu sprawozdawczego, dotyczącego raportowania współczynnika LCR

– powiązanego z tym rozporządzeniem, dnia 13 listopada 2015 r. UKNF skierował do Prezesów zarządów banków pismo informujące o konieczności rozpoczęcia przez banki prac mających na celu zastosowanie rozwiązania przejściowego, które zapewni organowi nadzoru możliwość monitorowania stopnia wypełnienia normy płynności LCR. UKNF zaproponował

wykorzystanie w tym celu formularzy i reguł obliczeniowych opracowanych przez EBA, które są dostępne na stronie EBA. Jednocześnie UKNF zobowiązał się do przekazania bankom instrukcji oraz formularzy w języku polskim oraz wskazania terminu nadsyłania pierwszego sprawozdania.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków

15 grudnia 2015 r. KNF przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków w 2016 r. za 2015 r. W celu zapewnienia dalszego stabilnego działania banków w Polsce, KNF zaleciła bankom politykę dywidendową, która zapewni dalsze wzmocnienie ich bazy kapitałowej i dostosowanie jej do poziomów innych krajów Unii Europejskiej. Przyjęto

kryteria wypłaty dywidendy dla banków komercyjnych oraz dla banków zrzeszających i spółdzielczych. Poinformowano także, że na podstawie wyników finansowych banków na 31 grudnia 2015 r. banki otrzymają indywidualne zalecenia w sprawie polityki dywidendowej w formie pisma Przewodniczącego KNF.

Informacja dotycząca zmodyfikowanej metodyki BION zgodnie z postanowieniami Dyrektywy CRD IV

W piśmie z 28 kwietnia 2015 r., skierowanym do prezesów zarządów i członków rad nadzorczych banków, przekazano

informacje o zmianach w Metodyce BION związanych z implementacją Dyrektywy CRD IV.

Informacja dotycząca stanowiska Ministerstwa Finansów w odniesieniu do opłat na Bankowy Fundusz Gwarancyjny

W piśmie z dnia 30 grudnia 2015 r. skierowanym do prezesów banków UKNF poinformował, że w dniu 25 września 2015 r. European Securities and Markets Authority (dalej „ESMA”) opublikowała opinię w sprawie stosowania wymogów MSSF w odniesieniu do ujęcia opłat na rzecz systemu gwarantowania depozytów (Application of the IFRS requirements in relation to the recognition of contributions to Deposit Guarantee Schemes in IFRS accounts, 2015/ESMA/1462). Wydanie przedmiotowej opinii wzbudziło wiele wątpliwości merytorycznych, biorąc pod uwagę fakt, że założenia koncepcyjne MSR/MSSF zawierające podstawowe zasady rachunkowości, ale także definicje m.in. aktywów i kosztów na przestrzeni wielu lat nie zmieniły się i do czasu wydania IFRIC-a 21 rozliczanie w czasie ponoszonych na BFG kosztów (podobnie jak i podatku od nieruchomości i innych tego typu opłat), nie budziło żadnych wątpliwości. Z tego względu UKNF prowadził z Ministerstwem Finansów korespondencję w przedmiocie sprawy, wskazując w niej na wynikające z opinii ESMA konsekwencje dla polskiego sektora bankowego, tj. możli-

wość wygenerowania przez niektóre banki straty w I kwartale 2016 roku.

Minister Finansów przekazał pismem o sygnaturze DR1/5101/220/3/2015 z dnia 16 grudnia 2015 roku stanowisko w sprawie rozliczania opłat wnoszonych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. W swoim stanowisku Minister Finansów wskazuje, że *opinie wydawane przez ESMA, co do zasady, nie mają charakteru wiążącego. Prawo do interpretacji standardów MSR ma wyłącznie Fundacja MSSF poprzez Komitet ds. interpretacji (Komitet IFRIC), a na poziomie MSR przyjętych już do prawa Unii Europejskiej ostateczną interpretację w konkretnej sprawie może wydać jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii. Należy podkreślić, iż Ministerstwo Finansów podtrzymuje dotychczasowe stanowisko, iż banki sporządzające sprawozdanie finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości będą mogły nadal rozliczać w czasie koszty, które powstają w związku z ujęciem zobowiązania do uiszczenia opłat wnoszonych na rzecz BFG.*

Stanowisko skierowane do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego

W piśmie z dnia 4 sierpnia 2015 r., skierowanym do sektora SKOK, UKNF zwrócił uwagę, iż ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz jej nowelizacja dokonana ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r., w dniach 29, 30 i 31 lipca 2015 r. była przedmiotem rozpatrzenia przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 31 lipca 2015 r. orzekł m.in., że objęcie działalności kas i Kasy Krajowej nadzorem publicznym sprawowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego, było rozwiązaniem nie tylko dopuszczalnym, ale też uzasadnionym ze względu na przedmiot ochrony jakim jest bezpieczeństwo depozytów gromadzonych na rachunkach w SKOK przez ich udziałowców.

Trybunał stwierdził także, że objęcie kas państwowym nadzorem finansowym oraz normami ostrożnościowymi nie zdejmuje z ustawodawcy obowiązku zagwarantowania im możliwości działania i świadczenia usług, w sposób adekwatny do ich stanu faktycznego, w tym przede wszystkim do skali prowadzonej działalności. Dlatego Trybunał uznał, że na ustawodawcy ciążył konstytucyjny obowiązek zróżnicowania prawnych środków nadzorczych KNF (ze względu na zróżnicowaną wielkość kas i zasięg ich aktywności kredytowo-depozytowej), a w związku z tym ustawodawca powinien dostosować instrumenty prawne KNF do charakteru i specyfiki systemu SKOK.

Stanowisko KNF w sprawie adekwatności składek w ubezpieczeniach komunikacyjnych

W piśmie z dnia 28 września 2015 r. skierowanym do zakładów ubezpieczeń w związku z obserwowanym wpływem zmian otoczenia rynkowego i prawnego na działalność zakładów ubezpieczeń w zakresie ubezpieczeń z grupy 3 i 10 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, UKNF zwrócił uwagę na konieczność prawidłowego ustalania składki ubezpieczeniowej, tzn. w sposób, który zapewnia jej adekwatność w stosunku do zobowiązań z umów ubezpieczenia oraz kosztów wykonywanej działalności ubezpieczeniowej, a tym samym zapewni zgodność z wymogami określonymi w art. 18 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Przedmiotowym pismem zwrócono uwagę na konieczność niezwłocznego, dokładnego przeanalizowania przez zakłady ubezpieczeń procesu taryfikacji (tj. zasad ustalania taryf składek) i późniejszego stosowania zatwierdzonych taryf w praktyce. Ponadto wskazano, że niezbędne jest również dokonanie przeglądu procesu likwidacji szkód i relacji z pośrednikami ubezpieczeniowymi oraz klientami jako czynni-

ków stanowiących determinanty wiarygodnego szacowania przyszłego poziomu szkodowości oraz kosztów działalności, a w konsekwencji wymaganego poziomu składek. Zdaniem organu nadzoru, działania podejmowane przez zakłady ubezpieczeń powinny mieć na celu zapewnienie dostosowania wysokości składek do przewidywanych w sposób wiarygodny obciążeń wynikających ze świadczonej ochrony ubezpieczeniowej i powinny obejmować szereg niezbędnych działań. Ponadto organ nadzoru zwrócił uwagę, iż prawne zasady ustalania wysokości składki ubezpieczeniowej stanowią fundament bezpieczeństwa finansowego zakładu ubezpieczeń. Od prawidłowości skalkulowania składki zależy przynajmniej częściowo poziom wymogów finansowych wobec zakładów ubezpieczeń, jak również ich stan wyposażenia w majątek przeznaczony na realizację zobowiązań z umów ubezpieczenia. Natomiast ochrona zdolności zakładów ubezpieczeń do wykonywania tych zobowiązań jest podstawowym zadaniem organu nadzoru (art. 202 ust. 2 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej).

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji

W piśmie z dnia 2 grudnia 2015 r. skierowanym do zakładów ubezpieczeń, wzorem rekomendacji wydawanych w latach ubiegłych, co do wypłaty dywidendy z zysku wypracowanego za dany rok, KNF rekomendowała (zgodnie ze stanowiskiem KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów

ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI, z dnia 1 grudnia 2015 r.), aby zakłady ubezpieczeń/reasekuracji nadal stosowały zachowawczą politykę dywidendową, a wypracowany zysk przeznaczały na wzmocnienie swojej pozycji kapitałowej.

Prowadzenie przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji zachowawczej polityki dywidendowej, w opinii organu nadzoru przyniosło pozytywne efekty, w szczególności w postaci

utrzymywania wskaźników wypłacalności na stosunkowo wysokim poziomie, a tym samym budowania odpowiednich buforów kapitałowych.

Stanowisko KNF ws. zakresu przedmiotowego tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych

Komisja Nadzoru Finansowego w stanowisku z dnia 14 maja 2015 r. stanęła na stanowisku, iż udostępnianie informacji objętych tajemnicą zawodową, bez istnienia jakiejkolwiek podstawy prawnej wyłączającej ochronę prawną tej tajemnicy, należy uznać za działalność niedopuszczalną i pozbawioną jakichkolwiek podstaw. KNF zarekomendowała, aby z dużą ostrożnością podchodzić do każdego przypadku, w którym miałyby dojść do ujawnienia danych znajdujących się w posiadaniu PTE, a które to dane stanowią tajemnicę zawodową.

KNF podkreśliła, że towarzystwo emerytalne jest ograniczone w dysponowaniu informacjami związanymi z lokatami funduszu, rejestrem członków funduszu, rozporządzeniami wkładem emerytalnym przez członków funduszu na wypadek śmierci czy też oświadczeniami członków funduszu o majątkowych stosunkach małżeńskich. Zwłaszcza dwie pierwsze ze wskazanych kategorii informacji powinny być poddane szczególnej ochronie, jako dotyczące kluczowych aspektów działania towarzystwa i funduszu emerytalnego.

Stanowisko dotyczące nieprawidłowości w realizacji zleceń konwersji oraz zamiany jednostek uczestnictwa

W dniu 30 marca 2015 r. KNF skierowała do towarzystw funduszy inwestycyjnych, banków – depozytariuszy oraz podmiotów prowadzących rejestry uczestników funduszy inwestycyjnych stanowisko dotyczące zidentyfikowanych w praktyce rynkowej nieprawidłowości w realizacji zleceń konwersji oraz zamian. KNF wskazała, że warunkiem zbycia przez fundusz inwestycyjny jednostek uczestnictwa na rzecz uczestnika funduszu jest dokonanie uprzedniej wpłaty środków pieniężnych tytułem ich nabycia. W przypadku realizacji zleceń konwersji

pomiędzy funduszami inwestycyjnymi bądź zleceń zamiany pomiędzy subfunduszami wydzielonymi w tym samym funduszu inwestycyjnym z wydzielonymi subfunduszami, nabycie przez uczestnika (a ich zbycie przez fundusz/subfundusz) jednostek uczestnictwa w ramach części „nabyciowej” zlecenia konwersji/zamiany w funduszu/subfunduszu docelowym, zawsze musi być poprzedzone dokonaniem wpłaty środków pieniężnych uzyskanych z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa w funduszu/subfunduszu źródłowym.

Stanowisko KNF w sprawie przechowywania środków pieniężnych klientów przez firmy inwestycyjne

W stanowisku z dnia 23 kwietnia 2015 r. skierowanym do domów i biur maklerskich, UKNF przypomniał zbiór norm mających na celu zagwarantowanie, że powierzone firmie inwestycyjnej środki pieniężne klientów są bezpiecznie deponowane, ewidencjonowane zgodnie z działaniami inwestycyjnymi klienta, jak również chronione przed wykorzystaniem przez firmę inwestycyjną lub osoby, z którymi nie łączy klienta żadne relacje kontraktowe (np. wierzycieli firmy inwestycyjnej). Działając na podstawie doświadczeń nadzorczych, UKNF wskazał naczelne zasady związane z przechowywaniem środków pieniężnych klientów firm inwestycyjnych oraz opisał, jakie działania pozwalają na prawidłową realizację obowiązków wynikających z przepisów.

Podkreślono, że jednym z najważniejszych nakazów prawa jest przechowywanie środków klientów odrębnie od własnych środków pieniężnych firmy inwestycyjnej. Realizowanie obowiązku oddzielnego przechowywania ma nie tylko znaczenie dla prowadzenia prawidłowej ewidencji stanu środków pieniężnych klientów. Stanowi to również element działań zmierzających do ochrony tych środków przed czynnościami egzekucyjnymi, bądź będących skutkiem ogłoszenia upadłości. Przypomniano również, że firma inwestycyjna, dokonując wyboru deponenta środków pieniężnych, powinna kierować się należyłą starannością, a proces wyboru odpowiedniej instytucji przechowującej środki klientów powinien być usystematyzowany, uporządkowany i należyście udokumentowany.

Stanowisko w sprawie rozliczania kontraktów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym przez autoryzowanych kontrahentów centralnych (central counterparty, CCP)

W piśmie z dnia 20 lipca 2015 r. skierowanym do domów maklerskich, UKNF zwrócił uwagę domów maklerskich na potrzebę rozliczania niektórych klas kontraktów pochodnych poprzez centralnego kontrahenta (CCP). Zdaniem UKNF, rozliczanie odpowiednio wystandaryzowanych oraz płynnych kontraktów pochodnych w CCP istotnie zwiększa bezpieczeństwo systemu finansowego oraz przynosi zaangażowanym w takie kontrakty podmiotom korzyści związane z bezpieczeństwem i pewnością obrotu. Z uwagi na wskazane w piśmie korzyści wynikające z korzystania z centralnego rozliczania, UKNF zarekomendował domom maklerskim – w ślad za identyczną rekomendacją wystosowaną w listopadzie 2014 r. do banków krajowych – przygotowywanie się do rozliczania w CCP wybranych klas kontraktów pochodnych OTC na stopę procentową, denominowanych w złotych polskich.

W sektorze domów maklerskich powyższa rekomendacja może nie znaleźć dużego zastosowania ze względu na charakterystykę klas kontraktów pochodnych objętych rekomendacją, które nie są typowym przedmiotem obrotu z udziałem domów maklerskich. Niemniej UKNF przyjął, iż w stosunku do domu maklerskiego zawierającego poza obrotem zorganizowanym niektóre klasy kontraktów, kwestia ich centralnego rozliczania będzie uwzględniana w ocenie nadzorczej BION. UKNF pozostawił podmiotom nadzorowanym decyzję, co do formuły dostępu do usługi centralnego rozliczania (uczestnictwo bezpośrednie w CCP lub dostęp pośredni poprzez uczestnika bezpośredniego).

Stanowisko KNF dotyczące wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego (tzw. dźwigni finansowej)

W stanowisku z dnia 21 lipca 2015 r., skierowanym do krajowych oraz zagranicznych firm inwestycyjnych działających w Polsce, UKNF przypomniał o wejściu w życie w dniu 16 lipca 2015 r. nowelizacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, istotnie zmieniającej zasady inwestowania przez detalicznych klientów firm inwestycyjnych w instrumenty pochodne, które nie są rozliczane przez centralnego kontrahenta. Nowelizacja ustanowiła minimalną wysokość wymaganego depozytu zabezpieczającego, potrzebnego do realizacji przez firmę inwestycyjną zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów pochodnych dla klienta detalicznego.

Ustawa określiła wysokość depozytu na poziomie 1% wartości nominalnej instrumentu finansowego, a tym samym wprowadziła ograniczenie stosowania przez firmy inwestycyjne tzw. dźwigni finansowej do poziomu 1:100 w całym okresie trwania kontraktu.

Urząd w swym stanowisku wyjaśnił, iż nowy przepis ma zastosowanie do:

- wszystkich firm inwestycyjnych prowadzących działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ma również zastosowanie do działających na terytorium Polski, notyfikowanych w KNF zagranicznych firm inwe-

stycyjnych, zarówno działających w formie oddziału, jak i bez otwierania oddziału,

- banków krajowych nieprowadzących działalności maklerskiej, lecz wykonujących zlecenia klientów na podstawie uprawnień uzyskanych w trybie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

Równoległe UKNF po raz kolejny podkreślił ryzyko dla klienta detalicznego, związane z wykorzystywaniem dźwigni oraz zarekomendował klientom detalicznym powstrzymanie się od inwestycji w instrumenty pochodne, jeżeli klient w szczególności nie rozumie w pełni jego istoty, zasad funkcjonowania w obrocie lub też, gdy mechanizm dźwigni może wygenerować konieczność pokrycia straty ponad próg akceptowalny przez klienta.

W związku z wprowadzeniem ograniczenia dźwigni do polskiego prawa, UKNF podjął szereg działań informacyjnych, aby zapewnić stosowanie nowego przepisu przez wszystkie właściwe podmioty. Na stronach internetowych KNF zamieszczono komunikat szczegółowo omawiający wprowadzone przepisy.

Ponadto przekazano szczegółową informację w tej sprawie do:

- ▶ innych organów nadzoru finansowego z Unii Europejskiej oraz spoza Unii Europejskiej, z wnioskiem o przekazanie informacji o polskich przepisach nadzorowanym przez nie firmom inwestycyjnym,
- ▶ zagranicznych firm inwestycyjnych z Europejskiego Obszaru Gospodarczego świadczących w Polsce usługi inwe-

stycyjne na Forex na zasadzie transgranicznego świadczenia usług.

Prowadzono również bilateralne kontakty z poszczególnymi zagranicznymi organami nadzoru oraz monitoring firm inwestycyjnych działających w Polsce transgranicznie, aby eliminować przypadki oferowania przez nie dla polskich rezydentów dźwigni wyższej niż prawnie dozwolona.

Stanowisko w sprawie ryzyka płynności w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych

W dniu 4 września 2015 r. zostało wysłane do towarzystw funduszy inwestycyjnych pismo dotyczące ryzyka płynności w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Płynność funduszy inwestycyjnych, niezbędna do zapewnienia prawidłowego i zgodnego z przepisami funkcjonowania funduszy inwestycyjnych m.in. w związku z obowiązkiem odkupywania na żądanie jednostek uczestnictwa uczestników funduszy inwestycyjnych otwartych, została określona jako jeden z kluczowych aspektów związanych z funkcjonowaniem funduszy inwestycyjnych, szczególnie w okresach dużej zmienności i destabilizacji rynków finansowych.

W piśmie położono nacisk na konieczność zapewnienia odpowiedniego funkcjonowania w towarzystwach funduszy inwestycyjnych systemu kontroli wewnętrznej oraz konieczność

odpowiedniego zarządzania funduszami inwestycyjnymi, w tym podejmowania decyzji inwestycyjnych ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka płynności. Dodatkowo, w piśmie dla przypomnienia, zwrócono uwagę na zakres odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych i organów towarzystw funduszy inwestycyjnych w zakresie monitorowania i zarządzania ryzykiem płynności, a także na konieczność ich odpowiedniej współpracy.

W piśmie zobowiązano towarzystwa funduszy inwestycyjnych do przeprowadzenia weryfikacji funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w odniesieniu do ryzyka płynności, a także efektywności procesów monitorowania płynności nabywanych lokat oraz płynności całych portfeli funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Stanowisko dotyczące właściwego zarządzania ryzykiem, odnoszące się do rozliczania poprzez centralnego kontrahenta (CCP) niektórych transakcji zawieranych przez fundusze inwestycyjne

W dniu 9 września 2015 r. zostało skierowane pismo do funkcjonujących towarzystw funduszy inwestycyjnych dotyczące istotnych kwestii związanych z zarządzaniem ryzykiem, odnoszących się do rozliczania poprzez centralnego kontrahenta (CCP) niektórych transakcji zawieranych przez fundusze inwestycyjne. W piśmie UKNF zwrócił uwagę towarzystw funduszy inwestycyjnych na korzyści wynikające z rozliczania zawieranych przez kontrahentów transakcji za pośrednictwem CCP, związane z bezpieczeństwem i pewnością obrotu, uznając przy tym za pożądane zgłaszanie przez fun-

dusze inwestycyjne niektórych transakcji zawieranych przez fundusze inwestycyjne do rozliczeń w CCP. UKNF zaznaczył również, że omawiana kwestia dotycząca centralnego rozliczania niektórych transakcji zawieranych przez fundusze inwestycyjne będzie uwzględniana w ocenie nadzorczej BION. Ponadto w ww. piśmie UKNF zwrócił uwagę towarzystw na toczące się na forum instytucji Unii Europejskiej konsultacje dotyczące obowiązku centralnego rozliczania niektórych klas kontraktów pochodnych.

Stanowisko w zakresie formy czynności prawnej, na mocy której strony postanawiają o możliwości składania sobie oświadczeń woli w formie elektronicznej, o której mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi

W związku z trudnościami w interpretacji przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. o obrocie instrumentami finansowymi, dotyczących formy czynności prawnej, na mocy której strony postanawiają o możliwości składania sobie oświadczeń woli w formie elektronicznej, UKNF w piśmie z dnia 7 października 2015 r. skierowanym do prezesów zarządów domów maklerskich i dyrektorów biur maklerskich wyjaśnił, że art. 13 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi nie wymaga dochowania szczególnej formy dla zawarcia umowy, w której strony postanawiają o korzystaniu przez nie w przyszłości z możliwości składania sobie oświadczeń woli w postaci elektronicznej w zakresie czynności dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, a także innych czynności wykonywanych przez podmioty nadzorowane w oparciu o ww. ustawę, w tym również oświadczeń woli skutkujących zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich. Prze-

pisy ustawy o obrocie instrumentami finansowymi nie zastrzegają szczególnej formy dla umowy, w której zostanie przewidziana możliwość składania oświadczeń woli w formie elektronicznej. Oznacza to, że taka umowa może zostać zawarta w dowolnej formie, a na jej podstawie oświadczenia woli składane w formie elektronicznej, dotyczące obrotu papierami wartościowymi, będą równoważne oświadczeniom składanym w formie pisemnej nawet wówczas, gdy forma pisemna została zastrzeżona pod rygorem nieważności. Konieczne jest zatem, by w chwili, w której strony składają w powyższym zakresie oświadczenia woli w formie elektronicznej, taka forma tych oświadczeń była przewidziana w wiążącej obie strony umowie. Tym samym odpowiednia umowa przewidująca możliwość składaniu oświadczeń woli w formie elektronicznej powinna być zawarta wcześniej.

Stanowisko dotyczące rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym

W dniu 8 października 2015 r. zostało skierowane do towarzystw funduszy inwestycyjnych pismo dotyczące rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. poz. 1348). W piśmie tym zawarto informację o nowych zasadach rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego, które mają zastosowanie do towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy

inwestycyjnych. Jednocześnie szczególną uwagę zwrócono na obowiązek informowania klienta w chwili zawierania umowy o procedurze składania i rozpatrywania reklamacji oraz obowiązku rozpatrzenia reklamacji bez zbędnej zwłoki (nie później niż w terminie 30 dni od chwili jej otrzymania, a w uzasadnionych przypadkach w terminie 60 dni), a także o skutkach prawnych nierozpatrzenia reklamacji w ustawowym terminie.

Stanowisko UKNF w zakresie działalności zagranicznych podmiotów maklerskich w Polsce na rynku Forex

Dnia 30 listopada 2015 r. UKNF opublikował stanowisko zawierające szczegółowe informacje oraz ostrzeżenia odnośnie do różnorodnych zagranicznych podmiotów, prowadzących w Polsce działalność maklerską. Stanowisko, skierowane w szczególności do krajowych inwestorów i obserwatorów rynku kapitałowego, powinno być także brane pod uwagę przez zagraniczne podmioty, które zamierzają świadczyć usługi maklerskie na terytorium RP.

W przedmiotowym stanowisku wymieniono kategorie podmiotów zagranicznych, które mogą być uprawnione do prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP oraz wskazano źródło wiarygodnej informacji na temat podmiotów uprawnionych, tj. listy podmiotów publikowane na stronach internetowych KNF.

Zawierało ono również istotne wskazówki dla inwestorów, wraz z listą przykładowych okoliczności, które mogą potencjalnie wskazywać na prowadzenie przez podmiot

działalności bez wymaganej prawem licencji. Te okoliczności to między innymi:

- ▶ oferowanie inwestorom polskim możliwości zawierania umów i transakcji na Forex za pośrednictwem internetowych platform prowadzonych w języku polskim,
- ▶ zawieranie transakcji z wykorzystaniem ewidencji środków w złotych polskich,
- ▶ dokonywanie przelewów środków pieniężnych z wykorzystaniem rachunku prowadzonego w bankach z siedzibą na terytorium RP,
- ▶ nawiązywanie z polskim inwestorem bezpośredniego kontaktu (np. kontakt telefoniczny, kontakt za pośrednictwem forów internetowych, czatów internetowych, poczty elektronicznej) przez przedstawiciela zagranicznego podmiotu m.in. w celu przedstawienia dodatkowych informacji ponad te, które widnieją na stronie internetowej albo udzielanie pomocy w zawarciu umowy z takim podmiotem lub zawarciu transakcji,

- ▶ zamieszczanie informacji na stronach internetowych, z których treści wynika, że adresatem oferty są polscy inwestorzy.

Podkreślono, że prowadzenie działalności maklerskiej na terytorium RP bez posiadania stosownego zezwolenia lub upoważnienia zagrożone jest sankcją karną. Ostateczną ocenę stanu faktycznego, pod kątem legalności działalności nieuprawnionego podmiotu, prowadzą organy ścigania i sądy.

Stanowisko zostało na wniosek UKNF zamieszczone na popularnych polskich forach internetowych poświęconych inwestowaniu na rynku Forex. Rozpowszechnienie powyższej informacji za pośrednictwem forów internetowych umożliwia jej dotarcie do szerszego docelowego grona odbiorców – inwestorów dokonujących transakcji na tym rynku.

Stanowisko w sprawie polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych

W dniu 7 grudnia 2015 r. wystosowano pismo do towarzystw funduszy inwestycyjnych dotyczące przyjętego na posiedzeniu KNF w dniu 1 grudnia 2015 r. stanowiska w sprawie zasad polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, domów maklerskich i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2016 r. za 2015 r. W przedmiotowym piśmie poinformowano towarzystwa funduszy inwestycyjnych o przyjęciu przez KNF powyższego stanowiska w sprawie zasad polityki dywidendowej oraz przedstawiono jego założenia, zgodnie z którymi zalecono, aby przy podziale zysku za rok 2015 i wypłacie dywidendy w 2016 roku towarzystwa funduszy inwestycyjnych uwzględniały łącznie kryteria wskazane w pkt I – III poniżej, przy jednoczesnym zastosowaniu ograniczeń, o których mowa w pkt IV poniżej:

- I. w 2015 r. oraz w okresie od początku 2016 r. do dnia podjęcia uchwały o wypłacie dywidendy nie zaistniała sytuacja, w której doszłoby do niespełniania ustawowych wymogów kapitałowych,
- II. przy podejmowaniu decyzji dotyczącej wysokości dywidendy, towarzystwo powinno uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2015 r. tak, aby wypłata dywidendy nie miała wpływu na możliwość spełniania wymogów kapitałowych w kolejnych,

III. podjęcie decyzji o wypłacie i wysokości dywidendy powinno uwzględniać czy w ciągu 6 miesięcy przed podjęciem uchwały o wypłacie dywidendy nie zostały zgłoszone roszczenia uczestników funduszy inwestycyjnych wobec towarzystwa w związku z nienależytym zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi,

IV. towarzystwa funduszy inwestycyjnych spełniające warunki, o których mowa w pkt I – III oraz, które zarazem w toku ostatniego procesu BION towarzystw funduszy inwestycyjnych otrzymały ocenę końcową BION 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena poprawna) mogą wypłacić dywidendę w 2016 r.:

1. w łącznej wysokości wynoszącej maksymalnie 75% zysku wypracowanego w 2015 r., o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowałą spadkiem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 1,5,
2. w łącznej wysokości wyższej niż 75%, ale nie wyższej niż 100% zysku wypracowanego w 2015 r., o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowałą spadkiem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 2

– przy czym wskaźnik pokrycia wymogu kapitałowego liczony jest jako iloraz wartości kapitału własnego towarzystwa i obowiązującego poziomu wymogu kapitałowego.

Stanowisko UKNF przypominające o roli, jaką w procesie świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne pełnią stanowiska Urzędu Komisji

W ramach realizacji działań edukacyjnych i informacyjnych w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku, w stanowisku z dnia 14 grudnia 2015 r. zwrócono uwagę na zasadność i potrzebę uwzględniania w procesie świadczenia usług maklerskich stanowisk przygotowanych i publikowanych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, kierowanych do firm inwestycyjnych.

Stanowiska te zawierają bowiem wyjaśnienia i uwagi dotyczące dostrzeżonych praktyk firm inwestycyjnych oraz rozumienia regulacji prawnych, a ich celem jest dążenie do zapewnienia prawidłowości działania podmiotów nadzorowanych, z uwzględnieniem jednego z naczelných postulatów rynku kapitałowego, tzn. ochrony interesów klientów.

W związku z tym, stanowiska UKNF odgrywają istotną rolę. Po pierwsze, pozwalają przygotować i wprowadzić zmiany w istniejących praktykach w zakresie świadczenia usług

maklerskich oraz wzmocnienia ochrony najlepiej pojętego interesu klientów firm inwestycyjnych, zwłaszcza z uwagi na zmiany legislacyjne wynikające z implementacji przepisów prawa unijnego do prawa polskiego. Po drugie, w oparciu o różne stany faktyczne, wskazują konieczne kierunki zmian w modelach praktyki działania firm inwestycyjnych w kontekście przepisów prawa.

Wreszcie publikacja stanowisk ma także za zadanie wskazywać potencjalne czynniki ryzyka dotyczące działalności prowadzonej przez firmy inwestycyjne oraz zapobiegać ich materializacji, tak aby zrealizować funkcję ochronną prawa.

W związku z powyższym, w piśmie tym przypomniano kluczowe stanowiska, które zostały opublikowane w latach 2010–2015 (po implementacji do polskiego porządku prawnego dyrektywy MiFID), skierowane do firm inwestycyjnych.

Stanowisko UKNF w sprawie współpracy firmy inwestycyjnej z podmiotami trzecimi w przedmiocie realizacji czynności związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej

UKNF, w trakcie sprawowania bieżącego nadzoru oraz wykonywania czynności kontrolnych w firmach inwestycyjnych, zidentyfikował na rynku model współpracy pomiędzy firmą inwestycyjną a agentem takiej firmy, który polega na zlecaniu agentowi wykonywania pewnych czynności w związku z pośrednictwem firmy w zakresie ogłoszenia i przeprowadzenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej (art. 77 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych).

Pośrednictwo firmy inwestycyjnej w przeprowadzeniu wezwania nie należy do katalogu usług maklerskich, jednakże udział tego podmiotu w tym procesie ma na celu zapewnienie profesjonalnego i rzetelnego jego przebiegu w trosce o interesy akcjonariuszy. W związku z tym, że agent firmy inwestycyjnej może wykonywać tylko czynności zlecone mu przez firmę inwestycyjną w zakresie prowadzonej przez nią działalności maklerskiej, udział agenta firmy inwestycyjnej w przeprowadzaniu wezwań nie jest dopuszczalny w ramach umowy agencyjnej.

Wobec powyższego, powierzenie agentowi firmy inwestycyjnej czynności pośrednictwa w zakresie ogłoszenia i przeprowadzenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej, przewidzianego w art. 77 ust. 2 ww. ustawy, powoduje stan niezgodności z przepisami tej ustawy oraz z art. 79 ust. 2 w zw. z art. 79 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Należy jednak zaznaczyć, że przyjęty model współpracy firmy inwestycyjnej z podmiotem trzecim w przedmiocie realizacji czynności związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem wezwań, może być realizowany w innej formule niż umowa agencyjna, o której mowa w art. 79 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, z zastrzeżeniem określonych warunków wynikających z gwarancyjnego charakteru powierzenia tych czynności przez ustawodawcę firmie inwestycyjnej. Stanowisko UKNF z dnia 14 grudnia 2015 r. wskazuje i omawia w tym zakresie rozwiązanie prawne, polegające na zawarciu umowy, o której mowa w art. 81a ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, z uprawnionym podmiotem trzecim, posiadającym status firmy inwestycyjnej (outsourcing).

Stanowisko UKNF w sprawie sposobu rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego składanych przez klientów tych podmiotów na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym w kontekście rozpatrywania skarg, o których mowa w art. 13a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

UKNF w dniu 23 grudnia 2015 r. zaprezentował przedmiotowe stanowisko w związku z wejściem w życie w dniu 11 października 2015 r. przepisów ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego oraz o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. poz. 1348) regulujących m.in. zasady rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego, składanych przez klientów tych podmiotów. Przyczyną wystosowania przedmiotowej opinii było zidentyfikowane ryzyko powstania wątpliwości firm inwestycyjnych, w przypadku jednoczesnego kierowania przez klientów tych firm reklamacji oraz skarg w trybie ww. ustawy oraz art. 13a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.).

UKNF zwrócił uwagę na całkowitą autonomiczność postępowań wskazanych w przepisach obu ww. ustaw. Rzeczone

postępowania stanowią odrębne procedury, które winny być prowadzone niezależnie od siebie. Sytuacja, w której klient firmy inwestycyjnej złoży jednocześnie skargę na podstawie art. 13a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz skorzysta z możliwości złożenia reklamacji w trybie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji (...), pozostaje bez wpływu na sposób rozstrzygnięcia sprawy przez KNF. Dla klienta oraz firmy inwestycyjnej oznacza to możliwość, że:

- ▶ Rzecznik Finansowy nie stwierdzi naruszenia prawa lub interesów klienta, podczas gdy KNF pozytywnie rozstrzygnie skargę albo
- ▶ Rzecznik Finansowy stwierdzi naruszenie prawa lub interesu klienta i złoży wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez firmę, podczas gdy KNF nie uwzględni skargi.

Stanowisko UKNF w sprawie żądań ujawnienia informacji stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu przepisów art. 147 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, kierowanych przez dyrektorów oddziałów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych oraz dyrektorów Urzędów Kontroli Skarbowej wobec domów maklerskich

W związku z częstymi pytaniami domów maklerskich w sprawie żądań ujawnienia informacji stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.), kierowanych przez dyrektorów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz dyrektorów Urzędów Kontroli Skarbowej (UKS) wobec domów maklerskich, UKNF w dniu 23 grudnia 2015 r. przedstawił stanowisko istotne z punktu widzenia praktyki firm inwestycyjnych.

Celem publikacji ww. stanowiska było zapewnienie jednolitego podejścia uczestników rynku kapitałowego oraz wyeliminowanie ewentualnych wątpliwości. Zgodnie z wiedzą

UKNF, domy maklerskie niejednokrotnie odmawiały dyrektorom oddziałów ZUS oraz UKS udostępnienia informacji stanowiących tajemnicę zawodową, ze względu na domniemaną odpowiedzialność karną za ujawnienie takich informacji.

Na podstawie przeprowadzonej analizy właściwych przepisów oraz uzgodnień przeprowadzonych z Generalnym Inspektorem Kontroli Skarbowej, UKNF stanął na stanowisku, że możliwe jest przekazywanie na żądanie dyrektorów UKS informacji stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Organy kontroli skarbowej winne, w stosownym żądaniu skierowanym do firmy inwestycyjnej, podawać

właściwą podstawę prawną żądania, co jest warunkowane zaistnieniem przesłanek wskazanych w odnośnych przepisach ustawy o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 553, z późn. zm.).

UKNF poinformował również, że żądanie przekazania informacji o posiadanych przez klienta firmy inwestycyjnej rachunkach papierów wartościowych mieści się, jako szeroko rozumiana egzekucja z wierzytelności pieniężnych, w zakre-

sie realizacji ustawowych zadań dyrektora ZUS, działającego, jako organ egzekucyjny w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.). Żądanie dyrektora ZUS, w którym domaga się on udostępnienia mu informacji o posiadanych przez klientów firmy inwestycyjnej rachunkach papierów wartościowych, jest uzasadnione i w odpowiedzi na nie firma inwestycyjna winna przekazać informacje objęte tajemnicą zawodową.

Komunikat UKNF dotyczący dostosowania podmiotów nadzorowanych do wymogów określonych w dyrektywach i rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

UKNF w komunikacie z dnia 10 lipca 2015 r. przypomniał podmiotom nadzorowanym o szczególnej strukturze systemu aktów prawnych wydawanych w ramach systemu prawnego Unii Europejskiej, który przewiduje wydawanie aktów prawnych w formie dyrektywy i rozporządzeń.

Dyrektywa jest aktem adresowanym do państw członkowskich i musi zostać przez nie poddana transpozycji do prawa krajowego. Jedynie w niektórych przypadkach ma zastosowanie zasada bezpośredniego skutku dyrektywy w celu ochrony praw osób indywidualnych. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, analizując przesłanki pozwalające na zastosowanie dyrektywy bezpośrednio wskazuje, że aby było to możliwe przepisy dyrektywy muszą być bezwarunko-

we oraz wystarczająco jasne i precyzyjne. Dodatkowo, dyrektywa ma skutek bezpośredni tylko w ujęciu wertrykalnym, tj. w relacji pomiędzy jednostką a państwem. Dyrektywa może mieć zastosowanie dopiero po upływie terminu transpozycji dyrektywy do krajowego porządku prawnego. Rozporządzenie jest aktem adresowanym do podmiotów krajowych, który nie podlega transpozycji do prawa krajowego i jest prawnie wiążący w całości oraz bezpośrednio stosowany przez podmioty krajowe. UKNF przypomniał, że podmioty nadzorowane są zobowiązane do monitorowania (dokonywania bieżącego przeglądu) zmian przepisów aktów prawnych wydawanych przez Parlament Europejski i Radę w celu dostosowywania do tych przepisów swojej działalności.

Stanowisko KNF dotyczące rozpatrywania reklamacji przez podmioty nadzorowane w związku z wejściem w życie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. poz. 1348) Komisja Nadzoru Finansowego w piśmie z dnia 8 października 2015 r. zwróciła uwagę nadzorowanym podmiotom na konieczność podjęcia działań dostosowujących prowadzoną działalność w zakresie rozpatrywanych reklamacji do obowiązujących przepisów prawa.

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności konsekwencje związane z nierozpatrzeniem reklamacji w terminie, wskazano na konieczność dostosowania działalności wszystkich podmiotów rynku finansowego, w tym również w zakresie działalności prowadzonej przy udziale podmiotów trzecich, celem zapewnienia, iż proces rozpatrywania reklamacji

składanych przez klientów będzie dostosowany do wymogów określonych w ww. ustawie. W ocenie organu nadzoru, niezależnie od stosowania odpowiednich przepisów szczególnych, proces rozpatrywania reklamacji winien być odpowiednio sformalizowany i określony w procedurach dotyczących rozpatrywania skarg i reklamacji obowiązujących w podmiotach rynku finansowego, a także uwzględniać konieczność posiadania odpowiednich zasobów, celem zapewnienia efektywności tego procesu. W szczególności proces ten powinien gwarantować, iż składane przez klientów reklamacje będą rozpatrywane w sposób określony w ww. ustawie, z zachowaniem odpowiednich terminów, aby nie narażać podmiotów rynku finansowego na ryzyko strat finansowych i ryzyko reputacyjne, wynikające z braku odniesienia się w terminie lub niewłaściwego rozpatrzenia reklamacji składanych

przez klientów. W odpowiednich przypadkach omawiana kwestia powinna być także uwzględniona w obowiązujących regulacjach wewnętrznych z obszaru ryzyka, w tym w szczególności ryzyka operacyjnego podmiotów.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI

KNF przyjęła na posiedzeniu w dniu 1 grudnia 2015 r. stanowisko w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, domów maklerskich i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2016 r. za 2015 r.

Polityka dywidendowa prowadzona w ostatnich latach przez instytucje finansowe zgodnie z zaleceniami KNF pozwoliła na wzmocnienie ich bazy kapitałowej i poprawę zdolności do absorbowania potencjalnych strat. Sytuacja ta wpływa korzystnie na utrzymanie stabilności systemu finansowego

w Polsce, co pozwala na dalszy jego rozwój. Ze względu na utrzymujące się podwyższone ryzyko w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki, zaleca się utrzymanie silnej bazy kapitałowej, a w niektórych przypadkach jej dalsze wzmocnienie. Sprzyja to stabilności i bezpieczeństwu systemu finansowego oraz polskiej gospodarki.

Szczegółowy wykaz wytycznych i stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego znajduje się w tabelach 8.1 i 8.2 w Aneksie 8.

Pozostałe działania

42

30

75

30

16

42

7

7. Pozostałe działania

7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym

W 2015 r. KNF prowadziła 20 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia, czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce lub do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji, które dotyczyły:

- ▶ nieujawnienia stanu posiadania akcji spółki publicznej – 1,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta – 2,
- ▶ manipulacji instrumentem finansowym – 1,
- ▶ prowadzenia bez zezwolenia działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi – 11,
- ▶ dokonywania oferty publicznej lub promowania oferty publicznej bez zachowania warunków – 1,
- ▶ prowadzenia bez zezwolenia działalności bankowej – 1,
- ▶ prowadzenia bez zezwolenia działalności zastrzeżonej dla funduszy inwestycyjnych – 3.

W 2015 r. KNF prowadziła 1000 postępowań administracyjnych w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 18,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 38,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 9,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 8,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 29,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 3,
- ▶ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 2,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 869,
- ▶ ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych – 2,
- ▶ ustawy o giełdach towarowych – 1,
- ▶ ustawy o pracowniczych programach emerytalnych – 3,
- ▶ innych ustaw – 18.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,

- ▶ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 7,
- ▶ niedokonania lub nienależytego dokonania zawiadomienia o transakcjach osób wchodzących w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będących jego prokurentami (art. 160 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 160 ust. 4 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 17,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 i art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 i art. 57 oraz art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 5,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej) – 4,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 w zw. z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 6,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 i art. 74 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji emitenta w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów (art. 73 ustawy o ofercie publicznej) – 1,

- ▮ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacz-nych pakietów akcji (art. 97 ust. 4 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▮ naruszenia przepisów prawa lub regulaminów i innych przepisów wewnętrznych w związku z wykonywaniem zawodu doradcy inwestycyjnego – 1,
- ▮ naruszenia przepisów prawa lub regulaminów i innych przepisów wewnętrznych firmy inwestycyjnej przez maklera papierów wartościowych – 1,
- ▮ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne, stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisy rozporządzeń wykonawczych do ustawy) – 4,
- ▮ niespełniania norm adekwatności kapitałowej (art. 98a ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▮ naruszenia przepisów prawa lub nienależytego wykonywania zawodu maklera giełd towarowych – 1,
- ▮ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności przez towarzystwa i fundusze inwestycyjne (przekraczanie limitów inwestycyjnych, naruszenia statutu funduszu inwestycyjnego, brak wymaganych regulacji wewnętrznych, nieterminowe lub nierzetelne wypełnianie obowiązków informacyjnych, nieprawidłowa wycena aktywów, brak działania w interesie uczestników funduszu; nieprzestrzegania przez fundusz inwestycyjny otwarty, w którym wydzielono subfundusz, ograniczeń inwestycyjnych wynikających z postanowień statutu) – 5,
- ▮ braku niezwłocznej wypłaty kwot należnych uczestnikom z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa (art. 89 ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych) oraz prowadzenia działalności przez fundusz przy braku szczególnego uwzględnienia interesu uczestników (art. 3 ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▮ niedokonania zawiadomienia o zamiarze nabycia albo objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych (art. 54 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 2,
- ▮ niewykonania obowiązków depozytariusza (art. 72 ust. 1 pkt 4 i 6, art. 10 i art. 231 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▮ nieudzielenia przez zakład ubezpieczeń – reprezentowany przez członka zarządu lub prokurenta – informacji dotyczących działalności zakładu ubezpieczeń, tj. odmowy przekazania na wezwanie organu nadzoru żądanych informacji (art. 212 ust. 1 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 2,
- ▮ ustalenia składki ubezpieczeniowej w wysokości, która nie zapewnia co najmniej wykonania wszystkich zobowiązań z umów ubezpieczenia i pokrycia kosztów wykonywania działalności ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń w ubezpieczeniach grupy 3 (ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych) i grupy 10 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów

- mechanicznych z wyłączeniem odpowiedzialności cywilnej przewoźnika) zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej w latach 2011–2015 – 6,
- ▮ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 3,
- ▮ nieprawidłowości w zakresie działalności inwestycyjnej (art. 139 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
- ▮ nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania towarzystwa funduszy emerytalnych, tj. wpływu osób spoza zarządu spółki na decyzje dotyczące prowadzenia spraw zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji towarzystwa – 1,
- ▮ niewykonania przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową zaleceń wydanych przez KNF na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy o SKOK, dotyczących udostępnienia i przedstawienia wskazanemu przez Komisję niezależnemu biegłemu rewidentowi wszelkich niezbędnych dokumentów i informacji oraz wyczerpujących wyjaśnień w formie ustnej lub pisemnej pozwalających na przeprowadzenie w sposób sprawny i kompleksowy zbadania prawidłowości i rzetelności zatwierdzonego sprawozdania finansowego spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej – 2,
- ▮ nieusunięcia nieprawidłowości przez pracodawcę prowadzącego pracowniczy program emerytalny w terminie wyznaczonym przez organ nadzoru – 3,
- ▮ postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności budżetowych (art. 64 ustawy o finansach publicznych) – 17,
- ▮ rozpatrzenia wniosku o wznowienie postępowania administracyjnego – 1,
- ▮ nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych; nieprzekazania bądź niezawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej – 869,
- ▮ postępowania wszczętych z urzędu w związku z wykonywaniem działalności brokerskiej z naruszeniem przepisów art. 22 ust. 1, art. 28 ust. 3 pkt 2 lit. a ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym) – 20,
- ▮ postępowania wszczętych na wniosek strony w sprawie cofnięcia zezwolenia na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy o pośrednictwie – 9.

W 2015 r. KNF prowadziła 133 postępowania administracyjne, w związku ze złożeniem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w zakresie następujących ustaw:

- ▮ ustawy o ofercie publicznej – 32,
- ▮ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 16,
- ▮ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 3,
- ▮ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 4,
- ▮ ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych – 2,
- ▮ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 7,

- ▶ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 1,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 64,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 1,
- ▶ pozostałych ustaw – 3.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 10,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej, art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w zw. z art. 73 ustawy o ofercie publicznej) – 9,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem obowiązków przez emitenta określonych w ustawie o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 13,
- ▶ ujawniania informacji poufnych i naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez maklerów papierów wartościowych i doradców inwestycyjnych (art. 156 ust. 2 pkt 1 i art. 148 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 5,
- ▶ naruszenia wymogu zatrudniania przez towarzystwo określonej liczby doradców inwestycyjnych (art. 45 ust. 4 pkt 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 4,
- ▶ prowadzenia działalności inwestycyjnej przez Towarzystwo Ubezpieczeń (art. 30 i 153 ust. 1 o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ nieprzekazania przez zakład ubezpieczeń żądanych informacji (art. 207 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ nieprzekazania informacji do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych skutkujących rażącym naruszeniem interesu członków funduszu (art. 204 ust. 9 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
- ▶ rozłożenia nałożonej kary pieniężnej na raty – 1,
- ▶ wznowienia postępowania administracyjnego – 1,
- ▶ umorzenia postępowania w przedmiocie udostępnienia akt postępowania administracyjnego – 1,
- ▶ dokonywania transakcji w okresach zamkniętych (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ rozpowszechniania nierzetelnych lub fałszywych informacji albo pogłosek, które wprowadzają lub mogą wprowadzać w błąd uczestników rynku (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 6,
- ▶ utrzymywania skonsolidowanych kapitałów nadzorowanych na poziomie niższym niż poziom skonsolidowanego kapitału wewnętrznego (art. 98f ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ złożenia zlecenia odkupienia tytułów uczestnictwa w sposób sprzeczny z przepisami ustawy oraz rozporządzeń (art. 228 ust. 1 oraz art. 228 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 2,
- ▶ przedstawienia w sposób nierzetelny rocznego i półrocznego sprawozdania finansowego (§ 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
- ▶ istotnego naruszenia przepisów prawa w zakresie braku archiwizacji raportów okresowych dla klientów Domu Maklerskiego, stosowania środków technicznych do przechowywania raportów okresowych, braku archiwizacji umowy o zarządzanie portfelem maklerskich instrumentów finansowych, braku archiwizacji dokumentów stanowiących podstawę podjęcia decyzji inwestycyjnych przez zarządzającego portfelami klientów w związku z nabywaniem do portfeli maklerskich instrumentów finansowych w ramach ofert IPO, braku przeprowadzania kontroli wewnętrznych w zakresie archiwizowania dokumentów, poprawności danych zawartych w raportach wysyłanych do klientów oraz za naruszenie interesów zlecniodawców w związku z przekazywaniem klientom nierzetelnych informacji dotyczących rentowności inwestycji przeprowadzanych w ramach zarządzanych portfeli (art. 167 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 167 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ naruszenia przez fundusz inwestycyjny otwarty limitów inwestycyjnych oraz obowiązków informacyjnych (art. 104 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i § 9 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 20 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
- ▶ nabycia akcji PTE do aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w sytuacji, gdy udział Zakładu Ubezpieczeń w PTE przekraczał 10% kapitału podstawowego PTE (art. 155 ust. 1 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ niewykonania przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową zaleceń wydanych przez KNF na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy o SKOK, dotyczących udostępnienia i przedstawienia wskazanemu przez Komisję niezależnemu biegłemu rewidentowi wszelkich niezbędnych dokumentów i informacji oraz wyczerpujących wyjaśnień w formie ustnej lub pisemnej pozwalających na przeprowadzenie w sposób sprawny i kompleksowy zbadania prawidłowości i rzetelności zatwierdzonego sprawozdania finansowego spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej – 2,
- ▶ utrzymywania skonsolidowanych kapitałów nadzorowanych na poziomie niższym niż poziom skonsolidowanego

- kapitału wewnętrznego (art. 98a ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ naruszenia limitów inwestycyjnych przez Fundusz oraz nieopracowania wewnętrznych procedur (art. 65a ust. 1 pkt 1 i pkt 2, art. 104 ust. 5, art. 93 ust. 1 pkt 5 – ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz § 20 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
 - ▶ wykonywania działalności w zakresie wykonywania obowiązków wynikających z umowy, której przedmiotem jest

- powierzenie domowi maklerskiemu przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych, niezgodnie z tą umową oraz statutami funduszy inwestycyjnych – 1,
- ▶ nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych; nieprzekazania bądź niezawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej – 64,
 - ▶ odmowy wydania zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń na podstawie art. 28 ust. 1a, ust. 3 pkt 2 lit. a, ust. 3 pkt 1 lit. c ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 1.

Tabela 84. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012		2013		2014		2015	
	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań
Wyjaśniające	9	13	8	12	11	6	10	7
Administracyjne	101	96	319	102	446	191	493	640
Razem	110	109	327	114	457	197	503	647

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2015 wydano 577 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 309 o nałożeniu kary pieniężnej,
- ▶ 262 o umorzeniu postępowania administracyjnego,
- ▶ 1 o nałożeniu kary pieniężnej oraz wykluczeniu akcji emitenta z obrotu na rynku regulowanym,
- ▶ 4 o odmowie udzielenia ulgi w spłacie kary pieniężnej,
- ▶ 1 o udzieleniu ulgi w spłacie kary pieniężnej.

W roku 2015 po rozpoznaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy wydano 63 decyzje administracyjne, w tym:

- ▶ 49 o utrzymaniu w mocy decyzji wydanej w pierwszej instancji,
- ▶ 10 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- ▶ 3 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i umorzeniu postępowania,
- ▶ 1 o umorzeniu postępowania odwoławczego.

W roku 2015 wydano:

- ▶ 1 postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,

- ▶ 29 uchwał o przekazaniu do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej,
- ▶ 1 postanowienie o odmowie wznowienia postępowania administracyjnego.

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w 2015 r. wyniosła 11 238 300 zł, w tym kary nałożone na:

- ▶ emitentów – 2 430 000 zł,
- ▶ akcjonariuszy lub inne osoby – 7 950 000 zł,
- ▶ członków zarządów spółek publicznych – 360 000 zł,
- ▶ towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 50 000 zł,
- ▶ zakłady ubezpieczeń – 165 000 zł,
- ▶ członków zarządów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – 21 000 zł,
- ▶ biura usług płatniczych – 235 300 zł,
- ▶ członków zarządu lub prokurentów zakładu ubezpieczeń – 10 000 zł,
- ▶ brokerów ubezpieczeniowych – 17 000 zł.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W 2015 r. UKNF skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie 63 zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m.in. w zakresie następujących aktów prawnych:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 32,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 3,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 2,
- ▶ ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym – 1,
- ▶ ustawy Prawo bankowe – 6,
- ▶ ustawy Kodeks karny – 12,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 1,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 2,
- ▶ ustawy o rachunkowości – 13,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 2,
- ▶ ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych – 3.

W niektórych przypadkach zawiadomienia dotyczyły kilku norm, dlatego suma naruszonych norm prawnych jest większa od ogólnej liczby skierowanych w 2015 r. zawiadomień.

Tabela 85. Zawiadomienia sporządzone w latach 2012-2015 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa			
	2012	2013	2014	2015
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	13	20	9	10
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	8	8	17	10
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach)	1	2	3	2
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskimi instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	3	12	10	12
Art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	16	14	5	2
Inne*	18	22	21	27
Razem	59	78	65	63

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- art. 99 ust. 2 i 3 ustawy o ofercie publicznej (promowanie oferty bez zachowania warunków),
- art. 179 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- art. 46 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzenia czynności w postępowaniu wyjaśniającym),
- art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie bez zezwolenia działalności zastrzeżonej dla banków),
- art. 171 ust. 4 ustawy Prawo bankowe (podanie nieprawdziwych danych lub zatajanie prawdziwych danych),
- art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- art. 79 ust. 3 ustawy o rachunkowości (niezłożenie sprawozdania finansowego do ogłoszenia),
- art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych (prowadzenie bez zezwolenia działalności zastrzeżonej dla funduszy inwestycyjnych),
- art. 295 w zw. z art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie bez zezwolenia działalności polegającej na zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa),
- art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (wykonywanie czynności ubezpieczeniowych lub działalności reasekuracyjnej bez zezwolenia),
- art. 47 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej z naruszeniem wymogów podejmowania tej działalności),
- art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru),
- art. 74v ustawy o SKOK (podanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych),
- art. 226 ustawy Kodeks karny (znieważenie funkcjonariusza),
- art. 227 ustawy Kodeks karny (przywłaszczenie funkcji),
- art. 267 ustawy Kodeks karny (nielegalne uzyskanie informacji),
- art. 270 ustawy Kodeks karny (fałsz materialny),
- art. 296 ustawy Kodeks karny (nadużycie zaufania),
- art. 297 ustawy Kodeks karny (oszustwo finansowe).

Spośród zawiadomień złożonych w 2015 r. do Prokuratury, wszczęto 48 postępowań przygotowawczych (11 spośród nich następnie umorzono), odmówiono wszczęcia dochodze-

nia w 4 sprawach. Pozostałe zawiadomienia wg stanu na 31 grudnia 2015 r. oczekiwały na decyzję prokuratora, co do dalszego toku postępowania.

Akty oskarżenia

W 2015 r. UKNF otrzymał informacje o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 14 aktów oskarżenia w następstwie zgłoszonych przez Urząd Komisji zawiado-

mień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela 86. Akty oskarżenia skierowane przez Prokuraturę do sądów w 2015 roku z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Akty oskarżenia
	2015
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	4
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	4
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	1
Inne*	5
Razem	14

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru),
- art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (prowadzenie działalności ubezpieczeniowej bez zezwolenia),
- art. 286 ustawy Kodeks karny (oszustwo),
- art. 77 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości (niewłaściwe prowadzenie ksiąg i sprawozdania finansowego).

Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia

W 2015 r. sądy powszechne wydały 13 wyroków skazujących oraz warunkowo umarzających postępowania karne w następstwie zgłoszonych przez Urząd Komisji zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 8 wyroków,
- ▶ ustawy Prawo bankowe – 2 wyroki,
- ▶ ustawy o rachunkowości – 2 wyroki,
- ▶ ustawy Kodeks Karny – 1 wyrok.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 19.01.2015 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Sąd wymierzył 2 oskarżonym kary grzywny, jednemu z oskarżonych w wysokości 50 000 zł, drugiemu z oskarżonych w wysokości 10 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 14.05.2010 r.

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30.03.2015 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe i art. 286 § 1 kk. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 2 lat pozbawie-

nia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 5 lat, 5000 zł grzywny, ponadto zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej pokrzywdzonym (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 29.10.2012 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 14.04.2015 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 25 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 6.02.2014 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli z dnia 29.04.2015 r. w sprawie z art. 77 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 4 lata, drugiemu z oskarżonych karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 4 lata i 200 000 zł grzywny, trzeciemu z oskarżonych karę grzywny w wysokości 175 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16.09.2005 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia z dnia 8.05.2015 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 20 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 2.12.2012 r.

Wyrok Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 14.05.2015 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne na okres próby wynoszący 2 lata, orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w wysokości 2000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5.04.2013 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie z dnia 12.06.2015 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 20 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 19.02.2013 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z dnia 29.07.2015 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 8000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 21.12.2007 r.

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2.09.2015 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i art. 286 kk. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 3 lata oraz karę grzywny w wysokości 10 000 zł, drugiemu z oskarżonych karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 3 lata oraz karę grzywny w wysokości 15 000 zł, ponadto nałożył na oskarżonych solidarny obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, a także zasądził zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego w wysokości 50 000 zł (wy-

rok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 11.09.2013 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia z dnia 7.08.2015 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 3 lata (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 3.01.2011 r.

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30.11.2015 r. w sprawie z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 3 lata, drugiemu z oskarżonych karę 5 lat pozbawienia wolności (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5.07.2007 r.

Wyrok Sądu Rejonowego w Mikołowie z dnia 10.12.2015 r. w sprawie z art. 171 ust. 4 ustawy Prawo bankowe i art. 77 pkt 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Sąd wymierzył dwójgu oskarżonym karę po 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 2 lata oraz kary grzywny w wysokości po 2000 zł, trzeciemu z oskarżonych karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 2 lata oraz grzywnę w wysokości 3000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 18.01.2011 r.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa z dnia 17.12.2015 r. w sprawie z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 7000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 28.04.2014 r.

Informacje o prawomocności wyroków lub jej braku podano według stanu na 31 grudnia 2015 roku.

Tabela 87. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2015 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Podstawa skazania	Liczba wyroków
	2015
Art.183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	6
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	2
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	2
Inne*	3
Razem	13

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Podstawa skazania:

- art. 77 pkt 1 i 2 ustawy o rachunkowości (niewłaściwe prowadzenie ksiąg i sprawozdania finansowego),
- art. 286 kk (oszustwo).

Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcowie prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonych oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych.

W 2015 r. radcowie prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działali w charakterze pełnomocników pokrzyw-

zonego (postępowanie przygotowawcze) w 110 sprawach, a w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego (postępowanie sądowe) w 29 sprawach. Ponadto radcowie prawni złożyli 21 zażaleń na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela 88. Liczba spraw, w których w roku 2015 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych

Rodzaj wystąpienia	2015
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego	110
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego	29
Razem	139

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uprawnienia realizowane w postępowaniu cywilnym

W sprawach cywilnych wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku, Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia prokuratora wynikające m.in. z art. 60 Kodeksu postępowania cywilnego. Poniżej wskazano sprawy, w których Przewodniczący KNF skorzystał ze swych uprawnień.

Rynek kapitałowy:

- przystąpienie do postępowania cywilnego o sygn. akt XX GC 486/15 z powództwa Banku Zachodniego WBK SA przeciwko KBC ALFA Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty. Spór w sprawie dotyczy realizacji wzajemnych zobowiązań umownych związanych przede wszystkim z łączącą strony umową o prowadzenie rejestru aktywów funduszu oraz umową powierniczą. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nie wyznaczono terminu rozprawy,
- przystąpienie do postępowania cywilnego w sprawie o sygn. akt XX GC 547/15 z powództwa osoby fizycznej przeciwko Platynowe Inwestycje SA. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nie wyznaczono terminu rozprawy,
- przystąpienie do postępowania cywilnego w sprawie o sygn. akt XX GC 957/15 z powództwa osoby fizycznej przeciwko Platynowe Inwestycje SA o uchylenie Uchwały nr 6 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 25 września 2015 r. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. sprawa pozostawała na etapie wymiany pism procesowych,
- wniesienie w dniu 28 października 2015 r. przez Przewodniczącego KNF skargi na postanowienie Referendarza Sądowego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Są-

dowego z 19 października 2015 r. dotyczące wpisu zmian w statucie spółki Platynowe Inwestycje SA na podstawie Uchwały nr 6 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia tej spółki z 25 września 2015 r. Według stanu na 31 grudnia 2015 oczekiwano na dalsze czynności sądu.

Z zakresu rynku ubezpieczeniowego i emerytalnego w roku 2015 kontynuowano sprawy zainicjowane w okresie poprzednim:

- sprawa z powództwa osoby fizycznej przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń na Życie Warta SA o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone – w sprawie tej trwa postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, wskutek apelacji wniesionej przez pozwany zakład ubezpieczeń od wyroku sądu I instancji. Udział Przewodniczącego KNF w sprawie polegał na zaprezentowaniu poglądu w ramach jednego z zagadnień powstałych w sprawie, uznanego za systemowo istotne, dotyczącego kwestii charakteru prawnego umowy zawieranej przez zakład ubezpieczeń oraz licencjonowania działalności maklerskiej,
- sprawa podjęta z urzędu przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dotycząca przymuszenia Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych do złożenia wniosku o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym. Sprawa dotyczyła okoliczności wpisania do KRS jako prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń osoby, która nie uzyskała zgody KNF na pełnienie funkcji prezesa zarządu. Sprawa zakończyła się w 2015 r. prawomocnym orzeczeniem sądu wykreślającym ww. osobę z KRS jako prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń.

7.2. Udział w pracach legislacyjnych

Do ustawowych zadań KNF należy udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. UKNF w tym procesie ma rolę doradcą i opiniodawcą wobec organów, które na podstawie odrębnych przepisów inicjują i prowadzą prace legislacyjne. Współpraca dotyczy w szczególności Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (od 16 listopada 2015 roku Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecz-

nej) oraz Ministerstwa Gospodarki. W roku 2015 eksperci UKNF byli zaangażowani w przygotowywanie i opiniowanie kilkudziesięciu projektów aktów prawnych. W niniejszym rozdziale zawarto informacje o najistotniejszych pracach legislacyjnych, w których brał udział UKNF. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2015 r. przedstawia Aneks 4.

Ustawy i projekty ustaw

Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1260). Celem zmiany było bardziej równomierne rozłożenie obciążenia kosztami nadzoru poszczególnych kategorii podmiotów objętych nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. Nowe obciążenia fiskalne dotyczą podmiotów nadzorowanych nieponoszących dotychczas ciężarów związanych z pokrywaniem kosztów nadzoru, bądź ponoszących je w sposób nieadekwatny do skali prowadzonej działalności. Zmiana zbliża model finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym do rozwiązań funkcjonujących w tym zakresie w innych sektorach rynku finansowego objętych nadzorem KNF na podstawie przepisów ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Ustawa z dnia 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1333). Celem ustawy była implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającej dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz. Urz. UE L 182 z 29.06.2013 r., s. 19), umożliwiającą uproszczenie sprawozdawczości finansowej dla jednostek małych, określonych w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2013/34, które w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, nie przekroczyły limitów wskazanych w dyrektywie. Ustawa wprowadza uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów zamiast prowadzenia ksiąg rachunkowych dla organizacji pozarządowych, z wyłączeniem spółek kapitałowych oraz stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259). Celem regulacji było zdynamiczowanie rynku listów zastawnych. Ustawa wprowadziła obowiązek utrzymywania przez bank hipotecz-

ny ustawowego nadzabezpieczenia listów zastawnych w wysokości co najmniej 10% wartości emisji oraz bufora płynności na zabezpieczenie obsługi odsetek od listów zastawnych w okresie kolejnych 6 miesięcy. Wprowadza zmianę limitu refinansowania ze środków uzyskanych z emisji listów zastawnych w odniesieniu do kredytów na cele mieszkaniowe do poziomu 80% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Ustawa wprowadza także dla banku obowiązek przeprowadzania testu równowagi pokrycia i testu płynności w celu ustalenia, czy wiarytelności banku wpisane do rejestru zabezpieczenia wystarczają na pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych oraz czy wystarczają na ich zaspokojenie w przedłużonych terminach wymagalności, o których mowa w projektowanym art. 446 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1357). Celem zmian było m.in. rozszerzenie uprawnień KNF do prowadzenia postępowań wyjaśniających w sposób, jaki do tej pory był ograniczony do podmiotów działających na rynku kapitałowym. KNF uzyskała znacznie szerszą możliwość weryfikowania działalności podmiotów oferujących usługi na rynku finansowym, co do których istnieje podejrzenie, że prowadzą tę działalność bez wymaganych zezwoleń i poza nadzorem KNF. Oznacza to, że zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wobec podmiotów, których działalność budzi wątpliwości co do zgodności z prawem, a które formalnie nie podlegają nadzorowi KNF, będą mogły być składane po dokonaniu niezbędnej weryfikacji, w tym również w oparciu o pozyskane w toku postępowania wyjaśniającego dokumenty i inne materiały, a nie jak dotychczas jedynie na podstawie publicznie dostępnych źródeł.

W ramach tej nowelizacji wprowadzona została także możliwość usunięcia wpisu z prowadzonej przez KNF „Listy ostrzeżeń publicznych” na wniosek podmiotu wpisanego na tę listę. Może to nastąpić w tych przypadkach, gdy w wyniku zawiadomienia doszło do prawomocnej odmowy wszczęcia

postępowania przygotowawczego, prawomocnego umorzenia postępowania przygotowawczego albo wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne innego niż wyrok skazujący lub wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne. Wprowadzone zostało także rozwiązanie polegające na usunięciu z urzędu wpisu na listę ostrzeżeń publicznych wraz ze wszystkimi towarzyszącymi mu wzmiankami po 10 latach od dnia dokonania wpisu.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. poz. 1513). Celem przedmiotowej ustawy było wdrożenie do krajowego porządku prawnego dyrektywy CRD IV (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE) oraz dostosowanie prawa polskiego do przepisów Rozporządzenia CRR (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012). Kryzys finansowy, który wybuchł w 2008 roku uwidocznił słabe punkty nadzoru i obowiązujących regulacji. Stało się tak m.in. z powodu braku dostatecznie solidnych regulacji odnoszących się do funkcjonowania rynku finansowego. Celem prac nad dyrektywą CRD i rozporządzeniem CRR (zwanymi dalej łącznie „pakietem CRD IV/CRR”) było wzmocnienie bezpieczeństwa systemu finansowego, zarówno na poziomie całego systemu, jak i indywidualnego podmiotu. Bardzo ważnymi obszarami, do których odnosi się pakiet CRD IV/CRR są m.in.: podniesienie jakości i ilości funduszy własnych, pozwalających na większą absorpcję strat, objęcie wymogami kapitałowymi dodatkowych rodzajów ryzyka, ograniczenie współczynnika dźwigni, wprowadzenie norm płynności, doprecyzowanie zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem, zwiększenie wymogów stawianych członkom organu zarządzającego oraz ograniczenia w zakresie wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze – ustanowienie maksymalnego dopuszczalnego udziału zmiennych składników wynagrodzeń w ich całkowitym wynagrodzeniu. Nadrzędnym celem pakietu CRD IV/CRR jest zapewnienie większej skuteczności uregulowań dotyczących banków w UE oraz zniwelowanie ich negatywnego wpływu na zaufanie obywateli do banków i na procykliczność systemu finansowego, przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjnej pozycji unijnego sektora bankowego.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1618). Celem było zapewnienie stosowania tzw. rozporządzenia REMIT (rozporządzenie Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz. Urz. UE L 326 z 8.12.2011 r., str. 1).

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844), mająca na celu przede wszystkim prezentację Dyrektywy 2009/138/WE, wprowadzającej nowy system wymogów wobec zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Wyłączalność II). Przedstawiciele organu nadzoru byli zaangażowani w uzgodnienia międzyresortowe, prace legislacyjne w Rządowym Centrum Legislacji oraz posiedzenia komisji i podkomisji parlamentarnych. W toku tych prac uwzględniona została zdecydowana większość postulatów organu nadzoru, zmierzających do zapewnienia skutecznego funkcjonowania nadzoru publicznego oraz zwiększenia poziomu ochrony interesów klientów zakładów ubezpieczeń.

Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. poz. 1764). Celem ustawy było zapewnienie konkurencji pomiędzy systemami kart płatniczych, działającymi na terytorium Polski, poprzez czasowe zwolnienie trójstronnych systemów kart płatniczych licencjonujących świadczenie usługi *acquiringu* lub wydawanie instrumentów płatniczych opartych na karcie wraz z partnerem w ramach *co-brandingu* lub za pośrednictwem agenta, z obowiązków przewidzianych w rozdziale II rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat *interchange* w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę – po wejściu w życie przedmiotowego rozporządzenia, czyli maksymalnych stawek opłaty *interchange*.

Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1854). Celem ustawy było dostosowanie przepisów do sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. akt P 45/12, dotyczącego niezgodności z Konstytucją przepisów ustawy Prawo bankowe przyznających bankom uprawnienie do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o wykonywaniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA (Dz. U. poz. 1712). Ustawa zawiera przepisy regulujące tryb przekazywania organom administracji podatkowej USA informacji o dochodach uzyskiwanych przez obywateli USA w Polsce przez banki i inne instytucje finansowe w RP. Przekazywanie takich informacji odbywać się będzie zgodnie z uchwalonym w tej ustawie trybem za pośrednictwem Ministra Finansów i upoważnione przez niego, podległe mu organy. Ustawa tworzy ramy prawne do wykonania

Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA oraz towarzyszące Uzgodnienia Końcowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 1647).

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1864). Reguluje ona status rachunków nieaktywnych, określanych jako „uśpione” prowadzone w bankach i spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Umowa rachunku bankowego wygasa z mocy ustawy, jeżeli od ostatniej dyspozycji wydanej przez posiadacza rachunku upłynęło dziesięć lat. Tworzy się centralną informację o tych rachunkach, poprzez którą osoba posiadająca tytuł prawny do środków na nich zgromadzonych może uzyskać informację potrzebną do zlokalizowania rachunku i odzyskania środków.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy (Dz. U. poz. 1925). Reguluje ona zakres i tryb udzielania czasowej pomocy w postaci zawieszenia spłaty na okres 18 miesięcy kredytów mieszkaniowych przez osoby, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji finansowej, przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłości obsługi kredytu. Pomoc ta realizowana jest z utworzonego na ten cel Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Projekt ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Celem projektu jest zapewnienie pełnego dostosowania prawa polskiego do wymogów Dyrektywy 2009/103/WE w zakresie sum gwarancyjnych w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Prace nad projektem w 2015 r. osiągnęły etap Komitetu Rady Ministrów.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (projekt poselski). Projekt dotyczy dodania do ustawy art. 34a, zgodnie z którym powództwo o odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych będzie można wytoczyć wyłącznie przed sądem miejsca zamieszkania albo siedziby poszkodowanego zdarzeniem powodującym szkodę albo przed sądem miejsca zaistnienia tego zdarzenia oraz określenia zasad ustalania odszkodowania za szkodę polegającą na poniesieniu kosztów najmu pojazdu zastępczego. W wyniku krytycznych uwag, m.in. KNF, przyjęta w wyniku procedowania projektu ustawa z dnia 25 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1691) ograniczyła się jedynie do kwestii właściwości miejscowej sądu.

Projekt ustawy o dożywotnim świadczeniu pieniężnym (kontynuacja prac z lat poprzednich). Celem prac nad projektem było stworzenie ram prawnych dla oferowania dożywotniego świadczenia pieniężnego w zamian za przeniesienie własności nieruchomości. KNF w toku prac legislacyjnych zgłaszała szereg zastrzeżeń do projektu ze względu na brak wystarczających gwarancji bezpiecznego funkcjonowania usługodawców. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. wobec braku uzgodnienia projekt pozostawał na etapie prac rządowych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz ustawy o indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego. Celem projektu było zapobieżenie praktyce pozwalającej na uzyskanie przez uczestników pracowniczych programów emerytalnych środków w zgromadzonych w tych programach z pominięciem warunków wymaganych do wypłaty oraz zwrotu określonych w ustawie o pracowniczych programach emerytalnych. W 2015 r. projekt pozostał na etapie prac w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (od 16 listopada 2015 r. w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej).

Projekt ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (UC 132). Kryzys finansowy, który rozpoczął się w 2008 roku pokazał, że wobec braku, zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym, skutecznych instrumentów postępowania z zagrożonymi upadłością lub upadającymi instytucjami finansowymi, konieczne było zaangażowanie środków z budżetów państw członkowskich. To z kolei było jednym z powodów kryzysu fiskalnego. Wartość uruchomionego w różnych formach wsparcia publicznego w krajach Unii Europejskiej w latach 2008-2012 wyniosła 2.032,37 mld euro. Konieczne jest posiadanie odpowiednich ram prawnych prowadzenia postępowania przymusowej restrukturyzacji instytucji finansowych umożliwiających szybką restrukturyzację podmiotu zagrożonego niewypłacalnością, bez względu na jego wielkość i powiązania rynkowe. Stabilność finansowa i ochrona deponentów są wartościami, które należy chronić w interesie publicznym. Zasadne jest wprowadzenie przepisów, które będą służyły ograniczeniu ryzyka wystąpienia zagrożenia dla stabilności finansowej, w przypadku pogorszenia się sytuacji ekonomicznej podmiotów z sektora finansowego. Celem projektu jest wprowadzenie rozwiązań niezbędnych ze względu na potrzebę włączenia do istniejącego porządku prawnego nowych regulacji konstytuujących rozwiązanie z zakresu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (resolution). Istotą rozwiązań ujętych w projekcie jest: (i) stworzenie ram prawnych umożliwiających przeprowadzenie postępowania uporządkowanej likwidacji banków; (ii) zachowanie co do istoty dotychczasowego modelu systemu gwarancji depozytów przy jednoczesnym umożliwieniu podejmowania przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny skutecznych działań w zakresie uporządkowanej likwidacji

banków. Projekt stanowi implementację do polskiego systemu prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 – BRRD. Projekt został przyjęty przez Radę Ministrów.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Proponowane zmiany mają na celu przede wszystkim wdrożenie do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/50/UE z dnia 22 października 2013 r. zmieniającej dyrektywę 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym, dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz dyrektywę Komisji 2007/14/WE ustanawiającą szczegółowe zasady wdrożenia niektórych przepisów dyrektywy 2004/109/WE (Dz. Urz. UE L 294 z 6.11.2013 r., str. 13, z późn. zm.). Projekt realizuje w szczególności potrzebę zwiększenia skuteczności istniejącego systemu dotyczącego przejrzystości, zwłaszcza w zakresie ujawniania informacji na temat własności przedsiębiorstwa. Celem projektowanych zmian jest również wzmocnienie systemu kar i środków administracyjnych za naruszenia przepisów, co przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa obrotu na rynku kapitałowym oraz ochrony inwestorów.

Zaproponowane w projekcie ustawy regulacje będą w szczególności odnosić się do zagadnień:

- ▶ zmiany definicji „państwa macierzystego” oraz procedury wyboru przez emitenta tego państwa i zawiadamiania o tym wyborze,
- ▶ zawiadamiania o znacznych pakietach praw głosu w spółce publicznej,
- ▶ nakładania kar i stosowania środków administracyjnych za naruszenia przepisów wynikających z dyrektywy 2004/109/WE.

Oprócz tego projektowana ustawa ma na celu wdrożenie przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/51/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniającej dyrektywę 2003/71/WE i 2009/138/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 1094/2010 i (UE) nr 1095/2010 w zakresie uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego

Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych) (Dz. Urz. UE L 153 z 22.05.2014 r., str. 1, z późn. zm.), w zakresie zmiany dyrektywy 2003/71/WE. Ponadto w związku z wątpliwościami Komisji Europejskiej dotyczącymi prawidłowości implementacji do polskiego prawa dyrektywy 2010/73/UE z dnia 24 listopada 2010 r. zmieniającej dyrektywę 2003/71/WE w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz dyrektywę 2004/109/WE w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym, projektowana ustawa przewiduje zmiany mające na celu doprecyzowanie przepisów ustawy o ofercie, którymi zaimplementowana już została dyrektywa 2010/73/UE. Projektowana ustawa przewiduje również zmiany doprecyzowujące niektóre przepisy ustawy o ofercie, co wynika z doświadczeń i spostrzeżeń związanych z praktycznym stosowaniem przepisów tej ustawy, w związku z nadzorem sprawowanym przez KNF. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. projekt znajdował się na etapie prac parlamentarnych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw, implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. projekt znajdował się na etapie prac parlamentarnych.

Projekt ustawy – Prawo działalności gospodarczej oraz projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo działalności gospodarczej. Z inicjatywy Ministra Gospodarki w 2015 r. toczyły się, zainicjowane w 2014 r., rządowe prace legislacyjne związane z nowymi przepisami regulującymi zasady prowadzenia działalności gospodarczej mającymi zastąpić obecnie obowiązującą ustawę o swobodzie działalności gospodarczej. Mając na względzie doniosłość projektowanych rozwiązań dla zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym także dla przedsiębiorców podejmujących działalność na rynku finansowym w zakresie objętym nadzorem KNF, UKNF brał udział w kolejnych etapach prac legislacyjnych, poczynając od projektu założeń projektu ustawy. W toku prac wskazywano przede wszystkim na konieczność dostosowania projektowanych rozwiązań do specyfiki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej na rynku finansowym wynikającej z tego, że nie jest to działalność gospodarcza wykonywana jedynie na ryzyko przedsiębiorcy, oceniane w aspekcie uzyskiwanego wyniku finansowego, ale jest to działalność, która obciąża ryzykiem osoby trzecie, przede wszystkim klientów: deponentów, ubezpieczonych lub uprawnionych z ubezpieczenia,

posiadaczy rachunków papierów wartościowych, uczestników funduszy inwestycyjnych, członków funduszy emerytalnych. UKNF podnosił także, iż kluczowym czynnikiem kształtującym specyfikę regulacyjną rynku finansowego jest prawo Unii Europejskiej, a sprawy dotyczące organizacji i funkcjonowania rynku finansowego, w tym sprawy dotyczące prowadzenia działalności przez poszczególne rodzaje instytucji finansowych obecnych na tym rynku, są w szerokim zakresie regulowane aktami prawnymi Unii Europejskiej. Idzie tu zarówno o akty wymagające kompleksowej transpozycji do krajowego porządku prawnego, jak i o akty bezpośrednio obowiązujące, w przypadku których konieczne jest ograniczone działanie dostosowujące krajowy porządek prawny dla zapewnienia spójności i skuteczności prawa europejskiego. Tym samym, nawet w tym zakresie, w jakim regulacja dotycząca poszczególnych sektorów rynku finansowego pochodzi od ustawodawcy krajowego jest on traktatowo związany treścią normatywną dyrektyw unijnych. Ta daleko idąca specyfika regulacyjna sprawia, że ogólne zasady prowadzenia działalności gospodarczej w dużej mierze nie mają i nie mogą mieć zastosowania do działalności gospodarczej podejmowanej i prowadzonej na rynku finansowym. Pogodzenie tych uwarunkowań z założeniami dotyczącymi nowego prawa działalności gospodarczej okazało się jednym z najtrudniejszych aspektów prac legislacyjnych.

Projekt ustawy – Prawo działalności gospodarczej wraz z projektem przepisów wprowadzających tę ustawę po przyjęciu przez Radę Ministrów został skierowany do Sejmu

w lipcu 2015 r. Przed końcem kadencji Sejm nie zdołał rozpatrzyć tych projektów.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego. W październiku 2015 r. KNF zajęła stanowisko w procesie opiniowania, przygotowanego przez zespół ekspercki kierowany przez prof. dr. hab. Zbigniewa Kmiecika, Sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, raportu pt. „Reforma prawa o postępowaniu administracyjnym”, którego integralną część stanowi projekt zmian w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Proponowane zmiany, zarówno w odniesieniu do instytucji znanych obecnemu Kodeksowi postępowania administracyjnego, jak i propozycji nowych rozwiązań proceduralnych zostały ocenione jako ważna normatywna odpowiedź na ujawniające się w praktyce stosowania prawa mankamenty obowiązującej ustawy procesowej. W tym kontekście za szczególnie istotne uznano w stanowisku KNF wprowadzenie unormowań dotyczących decyzji generalnych (generalnych aktów administracyjnych), milczącego załatwienia sprawy lub milczącego wyrażenia zgody czy też postępowań uproszczonych i postępowań z dużą liczbą uczestników (tzw. postępowań masowych). Przy zasadniczej aprobacie dla proponowanych zmian wskazano, że przynajmniej część z nich winna być jeszcze dodatkowo przedyskutowanych w kontekście możliwych modyfikacji. Ponadto pod rozwagę projektodawców w dalszym toku prac nad przygotowywaną nowelizacją przedłożono szereg dodatkowych propozycji mających na celu usprawnienie toku postępowania bądź usunięcie ujawniających się wątpliwości.

7.3. Współpraca międzynarodowa

Zaangażowanie UKNF na arenie międzynarodowej jest warunkowane dwoma kluczowymi czynnikami. Pierwszym z nich jest struktura polskiego rynku finansowego, który jest zdominowany przez podmioty wchodzące w skład międzynarodowych grup kapitałowych. Z kolei drugim elementem jest dynamika procesów regulacyjnych zachodzących w skali globalnej oraz w ramach Unii Europejskiej.

W sposób bezpośredni, realizacji celów nadzorczych służy współpraca z organami nadzoru finansowego innych państw – w formie bilateralnej i na forach kolegiów nadzorczych. Szczególnie istotnym polem działalności międzynarodowej UKNF jest Europejski System Nadzoru Finansowego, co wynika z faktu, iż kluczowe akty prawne (np. dyrektywy CRD IV²⁸, Wypłacalność II²⁹ i MiFID³⁰ oraz rozporządzenia CRR³¹ i MiFIR³²), a także standardy techniczne wyznaczające ramy

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę nr 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy nr 2006/48/WE oraz nr 2006/49/WE.

²⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę nr 2002/92/WE i dyrektywę nr 2011/61/UE.

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (EU) nr 648/2012.

dla funkcjonowania instytucji finansowych, są przyjmowane na forum UE. Ponadto do istotnych aspektów aktywności międzynarodowej UKNF można zaliczyć współpracę w ramach

regionalnych i globalnych organizacji międzynarodowych oraz realizację projektów pomocowych i edukacyjnych.

Współpraca z organami nadzoru z innych państw

Kolegia nadzorcze

Podstawową płaszczyzną współpracy UKNF z organami nadzoru z innych państw są kolegia nadzorcze.

W 2015 r. UKNF uczestniczył w 16 kolegiach dla transgranicznych grup bankowych. Wymienione kolegia mają na celu koordynację działań nadzorczych w odniesieniu do grup bankowych, włączając w to przygotowania do ewentualnych działań antykrzysowych. W ramach kolegiów nadzorczych prowadzone były uzgodnienia w zakresie wspólnych ocen ryzyka i adekwatności kapitałowej (ang. *Joint Risk Assessment and Decision Process*) czy stosowania metod zawansowanych dla celów wyliczania wymogów kapitałowych (decyzje w sprawie AMA i IRB). Grupy o charakterze antykrzysowym skupiały się głównie na przygotowaniu kolejnych wersji planów naprawy dla największych grup bankowych i dostosowaniu ich do ogłoszonej w 2014 roku dyrektywy ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF uczestniczył także w pracach 18 kolegiów nadzorczych dla międzynarodowych grup ubezpieczeniowych. W ramach współpracy w kolegiach, przedstawiciele UKNF brali udział w posiedzeniach, których celem była wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy organami nadzoru odpowiedzialnymi za nadzór nad zakładami ubezpieczeń należącymi do grup ubezpieczeniowych, ocena sytuacji finansowej i ryzyk identyfikowanych na poziomie grup i poszczególnych zakładów ubezpieczeń oraz sposobów prowadzenia przez nie działalności, jak również planowanie działań nadzorczych. Na spotkaniach tych omawiany był również stan przygotowania poszczególnych grup i zakładów ubezpieczeń, wchodzących w ich skład do wdrożenia systemu Wypłacalność II oraz kwestie dotyczące modeli wewnętrznych. Ponadto UKNF realizował zadania związane z pełnieniem roli grupowego organu nadzoru dla Grupy PZU.

Dodatkowo, z racji zaangażowana UKNF w procesy dla 5 zagranicznych ubezpieczeniowych grup kapitałowych, w tym 1 proces przedaplikacyjny i 4 procesy aplikacyjne, podczas

posiedzeń kolegiów organów nadzoru przedstawiciele UKNF prowadzili działania na rzecz uwzględnienia specyfiki polskich zakładów ubezpieczeń w grupowych modelach wewnętrznych zagranicznych grup ubezpieczeniowych i informowali o czynnościach podejmowanych w zakresie oceny modeli wewnętrznych.

Współpraca dwustronna

UKNF pozostaje w bieżącym kontakcie z innymi organami nadzoru. Relacje dwustronne obejmują wymianę informacji nadzorczych, opinii oraz doświadczeń i przebiegają przede wszystkim na poziomie roboczym.

Współpracę dwustronną ułatwiają porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które KNF zawarła już z organami nadzoru z 36 jurysdykcji (nie licząc wielostronnych porozumień w ramach ESMA, IOSCO i IAIS). W 2015 r. podpisano takie porozumienie z chińską Komisją Papierów Wartościowych (ang. *China Securities Regulatory Commission*).

Europejski Bank Centralny

Europejski Bank Centralny (EBC) od listopada 2014 r. sprawuje bezpośredni nadzór nad największymi bankami w strefie euro. W konsekwencji w 2015 r. współpraca nadzorcza pomiędzy EBC a UKNF była znacznie bardziej intensywna niż w latach poprzednich. W kwietniu 2015 r. odbyło się we Frankfurcie n. Menem spotkanie Przewodniczącego KNF i jego Zastępcy z Przewodniczącą Rady ds. Nadzoru EBC, podczas którego uzgodniono podstawowe kwestie związane ze wzajemnymi relacjami. Praktyczne współdziałanie obydwu instytucji realizowało się, przede wszystkim, poprzez udział UKNF w kolegiach organów nadzoru organizowanych przez EBC dla międzynarodowych grup bankowych, których spółki zależne są obecne na polskim rynku. Odbywała się również intensywna wymiana informacji na temat wypracowanych praktyk nadzorczych oraz stosowanych narzędzi i metodologii, mająca na celu uspołnienie podejść.

Uczestnictwo w Europejskim Systemie Nadzoru Finansowego

Na mocy przepisów unijnych, UKNF jest członkiem Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego. System ten tworzą – obok organów nadzoru ze wszystkich państw Unii Europejskiej oraz Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) – trzy instytucje odpowiadające poszczególnym sektorom rynku, tj.: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). EBA, EIOPA i ESMA opracowują standardy techniczne i wytyczne uzupełniające unijne akty prawne, a także mają ułatwiać sprawowanie nadzoru nad transgranicznymi grupami finansowymi.

Tematem, który nabiera znaczenia w działalności trzech Europejskich Urzędów Nadzoru jest zagadnienie konwergencji nadzorczej, czyli zbieżności praktyki nadzorczej w poszczególnych krajach członkowskich. Zważywszy, iż otoczenie regulacyjne rynku finansowego w Unii Europejskiej w przeważającej części jest oparte na aktach prawa europejskiego (rozporządzenia, dyrektywy oraz akty delegowane Komisji Europejskiej) działania EBA, ESMA, EIOPA zmierzają do wyeliminowania zjawiska arbitrażu regulacyjnego, polegającego na odmiennym interpretowaniu i egzekwowaniu przepisów prawa przez nadzory krajowe. Prace w zakresie konwergencji nadzorczej mają na celu identyfikowanie oraz rozpowszechnianie w nadzorach krajowych dobrych praktyk stanowiących wzorzec postępowania dla krajowych organów nadzoru. W obszarze rynku ubezpieczeniowego przewodniczącym grupy roboczej EIOPA, odpowiedzialnej za konwergencję nadzorczą jest Pan Damian Jaworski, Dyrektor Departamentu Analiz i Współpracy z Zagranicą UKNF.

Dodatkowo tzw. nadzorem makroostrożnościowym (dotyczącym interakcji między sektorem finansowym jako całością a gospodarką realną) zajmuje się ESRB. Działając aktywnie na forum EBA, EIOPA, ESMA i ESRB przedstawiciele UKNF zabiegają o to, by instytucje te stały się użytecznym uzupełnieniem organów krajowych, koordynującymi współpracę nadzorczą z perspektywy jednolitego rynku UE, pamiętając jednocześnie o tym, że poszczególne kraje europejskie cechuje duża różnorodność.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących przede wszystkim sektora bankowego, ale także instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego. Zaangażowanie UKNF w prace EBA realizowało się poprzez działania zarówno na płaszczyźnie merytorycznej, jak i organizacyjnej. Drugi z wyżej wspomnianych rodzajów działań był ściśle związany z fak-

tem, iż przedstawiciel Urzędu w Radzie Organów Nadzoru EBA – Pan Andrzej Reich, Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych, Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych UKNF – pełnił równocześnie funkcję członka Zarządu tej instytucji (powołany w 2015 roku na kolejną 2,5 letnią kadencję).

Pracownicy UKNF uczestniczyli w pracach ponad 40 komitetów, zespołów i grup roboczych EBA, zajmujących się zagadnieniami m.in. oceny ryzyk i zagrożeń sektora bankowego w UE, oceny jakości modeli działalności banków, transgranicznej działalności instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, rejestru instytucji kredytowych, ochrony klienta, przeciwdziałania praniu pieniędzy, monitorowania płynności, wymogów kapitałowych, audytu, sprawozdawczości oraz stosowanych praktyk w zakresie oceny nadzorczej, jak i również w zakresie tematyki zarządzania kryzysowego.

Przedstawiciele UKNF aktywnie uczestniczyli w pracach EBA z zakresu działań regulacyjnych, w ramach których finalizowano prace nad innymi aktami delegowanymi, m.in. do dyrektywy w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi. Kontynuowano prace nad aktami delegowanymi do opublikowanego pakietu CRD IV/CRR. Akty te dotyczyły w znacznej części tematyki nadzoru makroostrożnościowego, czyli m.in. metodologii wyznaczania podmiotów uznanych za systemowo istotne. Dużym projektem, w którego tworzeniu przedstawiciele UKNF mieli swój udział, było również opracowanie kolejnych części obszernego podręcznika nadzorczego, obejmującego różne aspekty realizacji badania i oceny nadzorczej banków (ang. *SREP*). Ponadto opracowane zostały istotne standardy techniczne z zakresu funkcjonowania kolegiów organów nadzoru oraz podejmowania wspólnych decyzji dotyczących modeli wewnętrznych.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

Znaczna część działań UKNF w ramach prac EIOPA w 2015 r. związana była z opracowaniem standardów technicznych i wytycznych do dyrektywy Wyplacalność II. Wytyczne zostały opublikowane przez EIOPA i będą mieć zastosowanie od 1 stycznia 2016 r., a projekty standardów technicznych zostały przekazane do Komisji Europejskiej, która 9 z nich uchwaliła i wejdą w życie na początku 2016 r., a 2 pozostała do uchwalenia łącznie z nowelizacją rozporządzenia delegowanego. Przedstawiciele UKNF mieli szczególnie wkład w przygotowanie projektów standardów technicznych i wytycznych dotyczących sprawozdawczości dla organu nadzoru i ujawnień publicznych, a także standardów technicznych

dot. wykorzystania zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej; ustanawiania, obliczania i znoszenia narzutów kapitałowych oraz symetrycznego mechanizmu dostosowania dla ryzyka cen akcji w formule standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli również w opracowaniu porad dla Komisji Europejskiej dotyczących ujmowania inwestycji infrastrukturalnych w formule standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności oraz planów naprawczych i uprawnień nadzorczych w przypadku pogorszenia kondycji finansowej podmiotu.

Ponadto przedstawiciele UKNF uczestniczyli w dyskusjach w ramach EIOPA dotyczących praktycznych aspektów prowadzenia nadzoru zgodnie z wymogami systemu Wypłacalność II, w szczególności w zakresie modeli wewnętrznych, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zasady ostrożnego inwestora, funkcjonowania zarządu i rady nadzorczej w ramach systemu zarządzania, własnej oceny ryzyka i wypłacalności ORSA.

Zaangażowanie przedstawicieli UKNF dotyczyło także prac związanych z możliwością utworzenia jednolitego rynku dla trzyciofilarowych produktów emerytalnych oraz związanych z europejskim rynkiem pracowniczych programów emerytalnych.

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru ESMA, 29 stałych komitetów, grup roboczych i zadaniowych oraz ich podgrup. Efekty prac tych ciał obejmują przede wszystkim wypracowywanie projektów standardów technicznych, porad dla Komisji Europejskiej, rekomendacji oraz wytycznych. Warto podkreślić, że w 2015 roku Pan Marek Szuszkiewicz, Dyrektor Departamentu Firm Inwestycyjnych i Infrastruktury Rynku Kapitałowego UKNF pełnił funkcję członka Zarządu ESMA (wybór przedstawiciela UKNF na 2,5-letnią kadencję miał miejsce w dniu 25 września 2014 r.)

W ramach realizowanych zadań przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach nad projektami stanowiącymi akty wykonawcze do dyrektyw i rozporządzeń stanowiących akty pierwszego poziomu ze szczególnym uwzględnieniem dyrektywy MiFID II i rozporządzenia MiFIR, rozporządzeń EMIR³³, CSDR³⁴ i MAR³⁵. Opracowano również szereg opinii dla Komisji Europejskiej dotyczących m.in. aktów delegowanych do rozporządzeń EuSEF³⁶ i EuVECA³⁷, wpływu Rozporządzenia EMIR na fundusze UCITS³⁸ czy rozszerzenia paszportu ZAFI³⁹ na podmioty spoza Unii Europejskiej. Podkreślenia wymaga również opublikowanie wytycznych ws. alternatywnych pomiarów wyników, czy też opracowanie projektu standardów technicznych ws. zatwierdzania i publikacji prospektu emisyjnego oraz reklamy.

Pracownicy UKNF, biorąc udział w tworzeniu powyższych wytycznych przyczynili się do opracowania ich treści w sposób odpowiadający zasadom panującym na rynku krajowym, co w konsekwencji umożliwiło UKNF potwierdzenie, że Urząd będzie stosować się do wymogów w nich zawartych.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach Rady Generalnej (najważniejszego, decyzyjnego organu), Doradczego Komitetu Technicznego (ATC) oraz kilku grup roboczych ESRB. Ciała te prowadziły analizy i dyskusje nt. kluczowych zagrożeń dla stabilności systemu finansowego w Unii Europejskiej. W 2015 roku podjęto decyzję o konieczności przeprowadzenia kompleksowego badania dotyczącego wpływu środowiska niskich stóp procentowych na kondycję sektora finansowego i powołano w ramach ESRB grupę ekspercką na potrzeby analizy. Istotnym obszarem prac Rady w 2015 roku była sytuacja na rynkach nieruchomości (zarówno komercyjnych, jak i mieszkaniowych) i wpływ tejsze na stabilność finansową w Europie. Efektem prowadzonych w tym obszarze badań i analiz był opublikowany w 2015 roku raport cząstkowy.

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012.

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji nr 2003/124/WE, nr 2003/125/WE i nr 2004/72/WE.

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 346/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie europejskich funduszy na rzecz przedsiębiorczości społecznej.

³⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 345/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie europejskich funduszy venture capital.

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/91/UE z dnia 23 lipca 2014 r. zmieniająca dyrektywę nr 2009/65/WE w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) w zakresie funkcji depozytariusza, polityki wynagrodzeń oraz sankcji.

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw nr 2003/41/WE i nr 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010.

W 2015 roku Rada podjęła decyzję o wydaniu zalecenia w sprawie stosowania zasady wzajemności dla instrumentów nadzoru makroostrożnościowego. Do istotnych działań Rady należy również zaliczyć opracowanie raportu na temat stosowania instrumentów polityki nadzoru makroostrożnościowego na obszarze UE (podsumowanie po roku od wejścia w życie pakietu CRD IV/CRR). Postanowiono, że aktualne

informacje nt. stosowanych instrumentów nadzoru makroostrożnościowego publikowane będą na stronie internetowej ESRB. Ponadto Rada opracowała i upubliczniła raport ESRB ds. nieprawidłowego prowadzenia działalności przez instytucje finansowe (ang. *misconduct risk*) oraz raport dotyczący ryzyk systemowych w sektorze ubezpieczeń.

Zaangażowanie w reformy regulacyjne w Unii Europejskiej

Kluczowym tematem w 2015 r. był projekt Komisji Europejskiej dotyczący utworzenia unii rynków kapitałowych (ang. *Capital Markets Union*). Prace rozpoczęły się w lutym 2015 r. opublikowaniem – celem przeprowadzenia konsultacji – Zielonej księgi w sprawie utworzenia unii rynków kapitałowych. UKNF wziął udział w konsultacjach publicznych i przekazał stanowisko w zakresie proponowanych przez Komisję Europejską rozwiązań, takich jak: zmniejszenie barier w zakresie dostępu do rynków kapitałowych poprzez rewizję dyrektywy prospektowej, umożliwienie instytucjom finansowym, firmom inwestycyjnym oraz pośrednikom finansowym dostępu do konkurencyjnego, odpowiedniego regulowanego i zintegrowanego rynku kapitałowego w ramach UE, ułatwienie pozyskiwania finansowania dla firm z sektora MSP, w tym dywersyfikacja źródeł finansowania, przedstawienie propozycji dla utworzenia i rozwoju tzw. dobrej sekurytyzacji (ang. *high-quality securitization*), wspieranie rozwoju tzw. długoterminowych funduszy inwestycyjnych (ang. *European Long-Term Investment Funds*) czy rozwój europejskiego rynku *private placement*. Efektem konsultacji był opublikowany przez Komisję Europejską we wrześniu 2015 r. Plan działań w tym zakresie (ang. *Action Plan*).

Uczestnicząc w unijnych procesach regulacyjnych UKNF starał się prezentować poglądy i formułować postulaty najlepiej wyrażające interesy Polski.

Unia bankowa

W listopadzie 2014 r. działalność operacyjną rozpoczął Jednolity Mechanizm Nadzorczy (SSM), pierwszy z filarów tzw. unii bankowej. Uzgodniono również ostateczny kształt drugiego z nich, tj. wspólnego dla krajów strefy euro mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Rozporządzenie SRM weszło w życie w lipcu 2014 roku. Rozporządzenie to i uzupełniające je Porozumienie Międzyrządowe (IGA), tworzą środowisko dla gromadzenia i wydatkowania w określony sposób środków przez Jednolity Fundusz Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. W czerwcu 2015 r. zaproponowano uruchomienie europejskiego systemu gwarantowania depozytów – EDIS (*European Deposit Insurance Scheme*), uzupełniającego krajowe systemy gwarantowania depozytów, jako III filaru unii bankowej. Miałby on być oparty na wspólnym funduszu finansowanym – po-

dobnie jak jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji – ze składek wnoszonych przez uczestniczące w nim banki. Uczestnictwo w europejskim systemie gwarantowania depozytów ma być obowiązkowe dla państw strefy euro, z możliwością przystąpienia pozostałych państw członkowskich. Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia w dniu 24 listopada 2015 r.

Reforma strukturalna unijnego sektora bankowego

W styczniu 2014 r. Komisja Europejska przedstawiła propozycję w zakresie reformy strukturalnej europejskiego sektora bankowego. Głównym celem nowych rozwiązań miałyby być rozdzielenie prowadzenia „tradycyjnej” działalności bankowej i działalności inwestycyjnej bądź spekulacyjnej. Rok 2015 nie przyniósł przełomu w pracach nad projektem, który nie wyszedł poza fazę uzgodnień w ramach Rady. Zasadnicze uzgodnienia i dyskusje dotyczyły zakresu podmiotowego stosowania projektowanych regulacji oraz formy, w jakiej powinno nastąpić wydzielenie działalności inwestycyjnej z reszty działalności danego podmiotu. W trakcie prac realizowanych w 2015 r. UKNF analizował nowe propozycje i przysyłał swoje stanowiska do Ministerstwa Finansów, które – podobnie jak przy innych projektach reform – jest organem bezpośrednio biorącym w imieniu Polski udział w pracach na forum Rady UE.

Akty prawne dotyczące rynku kapitałowego

W 2015 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach konsultacyjnych nad projektem rozporządzenia delegowanego Komisji Europejskiej, zawierającego regulacje wykonawcze do dyrektywy UCITS V oraz nad projektem rozporządzenia w sprawie ustanowienia wspólnych zasad dotyczących sekurytyzacji.

Ponadto w związku z założeniami projektu dotyczącego unii rynków kapitałowych, rozpoczęto prace nad rozporządzeniem, które ma zastąpić obecną dyrektywę prospektową. Założeniem jest zrewidowanie obowiązującej dyrektywy prospektowej w taki sposób, aby zniwelowane zostały bariery

w dostępie do rynków kapitałowych, w szczególności dla podmiotów sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

W zakresie powyższych projektów legislacyjnych negocjowanych na forum Unii Europejskiej, UKNF wspierał me-

rytorycznie w zakresie swojej właściwości Ministerstwo Finansów, reprezentujące polski Rząd w unijnych negocjacjach międzyinstytucjonalnych.

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

W ramach członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS), UKNF brał udział w pracach Komitetu Wykonawczego, Komitetu Technicznego, Komitetu Stabilności Finansowej oraz Komitetu Implementacyjnego. Dodatkowo Urząd zaangażowany był stale w prace grupy roboczej ds. grup ubezpieczeniowych. Przedstawiciel UKNF pełnił również rolę koordynatora regionalnego dla regionu Europy Środkowej, Wschodniej i Zakaukazia.

W 2015 roku przedstawiciele UKNF angażowali się m.in. w prace dotyczące standardów nadzoru nad transgranicznymi grupami ubezpieczeniowymi (ang. *Common Framework*) oraz zasad sprawowania nadzoru nad grupami ubezpieczeniowymi istotnymi systemowo w skali globalnej (ang. *G-SII – Global Systematically Important Insurers*), w tym nad rewizją globalnego wymogu kapitałowego, dodatkowym wymogiem kapitałowym, a także procesem restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji grup ubezpieczeniowych istotnych systemowo.

Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

W 2015 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach 9 stałych komitetów oraz grup roboczych IOSCO.

Z końcem 2015 roku sfinalizowano toczące się od ponad dwóch lat prace nad treścią rozszerzonej wersji Wielostronnego Porozumienia o Współpracy i Wymianie Informacji (ang. *Enhanced IOSCO Multilateral Memorandum of Understanding*), które zostało opracowane przy udziale przedstawicieli UKNF w Grupie Przeglądowej (ang. *Screening Group*). Porozumienie wejdzie w życie w maju 2016 r. po przyjęciu przez Komitet Prezydencki (ang. *Presidents Committee*) stosownej uchwały. Rozszerzony zakres Porozumienia umożliwi organom nadzoru wymianę informacji o zakresie znacząco szerszym, tym samym pozytywnie wpłynie na zakres otrzymywanych przez UKNF informacji wykorzystywanych w sprawowaniu nadzoru oraz prowadzeniu postępowań.

Ponadto, w ramach prac Komitetu C3 ds. pośredników finansowych (ang. *Committee 3 on Financial Intermediaries*), dzięki zaangażowaniu przedstawiciela UKNF, rozpoczęto prace w zakresie instrumentów pochodnych (ang. *Retail OTC Leveraged Products*). Opracowany raport w tym zakresie ma szansę przyczynić się do prowadzenia dalszych prac w zakresie definicji oraz rynku instrumentów pochodnych.

Współpraca w ramach pozostałych organizacji międzynarodowych

UKNF jest również członkiem Międzynarodowej Organizacji Nadzorów Emerytalnych (IOPS). W 2015 roku prace na jej forum dotyczyły przede wszystkim analizy roli organów nadzoru w procesie: nadzoru nad zarządzaniem inwestycjami, w tym inwestycjami nietradycyjnymi, infrastrukturalnymi i długoterminowymi, elementów mikro i makro nadzoru nad dużymi funduszami emerytalnymi oraz roli nadzorów w ochronie praw konsumenckich w systemach emerytalnych. Przedstawiciele UKNF brali również udział w pracach i dyskusjach organizowanych w ramach Komitetu Technicznego IOPS.

W 2015 roku przedstawiciele UKNF brali także udział w konsultacjach publicznych Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego, a także uczestniczyli w kilku jego grupach roboczych. Ponadto reprezentant UKNF brał udział w spotkaniach tzw. Regionalnej Grupy Konsultacyjnej Rady Stabilności Finansowej (FSB) dla Europy, na których omawiana była część kwestii podejmowanych przez Komitet. Od 2006 r. UKNF prowadzi Sekretariat Grupy BSCEE – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 24 państw Europy Środkowej i Wschodniej współpracującej z Komitetem Bazylejskim.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) i Bank Światowy regularnie przysyła do Polski misje eksperckie. W ramach tych kontaktów, w maju 2015 r., delegacja MFW omawiała w UKNF kwestie związane z działaniami następczymi wobec rekomendacji misji FSAP (ang. *Financial Sector Assessment Program*) realizowanej w Polsce w poprzednich latach.

Ponadto UKNF uczestniczy w pracach szeregu komitetów i grup roboczych w OECD. W ramach tej współpracy, przedstawiciele UKNF w 2015 roku spotykali się z misjami eksperckimi.

UKNF uczestniczy w również w pracach Komitetu Ekspertów Rady Europy MONEYVAL, którego głównym zadaniem

jest ewaluacja krajowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu krajów członkowskich. W 2015 roku przedstawiciel UKNF brał udział w ewaluacji Guernsey oraz był recenzentem pierwszego raportu z V rundy wzajemnych ewaluacji.

Projekty pomocowe i edukacyjne

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (TIFS)

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (ang. *Training Initiative for Financial Supervision* – TIFS) jest centrum szkoleniowym dla nadzorców wszystkich sektorów rynku finansowego z krajów europejskich. Celem TIFS jest stworzenie możliwości pogłębienia wiedzy fachowej oraz wymiany doświadczeń między pracownikami organów nadzoru.

W 2015 roku w ramach inicjatywy TIFS odbyły się dwa seminaria poświęcone problematyce nadzoru bankowego: pierwsze nt. „Host country supervisory perspective in the EU – focus on new developments”, kolejne nosiło tytuł: „Corporate Governance in the Banking Sector – key regulations and main challenges”. Seminarium zgromadziły łącznie 37 uczestników z 19 państw.

Pomoc techniczna w ramach TAIEX

Na prośbę Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia Komisji Europejskiej oraz instytucji nadzorczych krajów objętych instrumentem pomocy technicznej TAIEX⁴⁰ eksperci UKNF aktywnie uczestniczyli w misjach szkoleniowych i doradczych dla: Ukrainy, Serbii, Azerbejdżanu i Tureckiej Republiki Cypru Północnego, jak również w organizacji wizyt studyjnych przedstawicieli organów nadzorów Ukrainy i Mołdawii w UKNF.

Projekt współpracy rozwojowej na rzecz wsparcia i udoskonalenia rynku kapitałowego Ukrainy

W ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, UKNF uzyskał w 2015 r. finansowanie na realizację projektu 474/2015 „Wsparcie i udoskonalenie rynku kapitałowego Ukrainy”. Projekt został zrealizowany na rzecz Narodowej Komisji Papierów Wartościowych i Giełdy Ukrainy (NSSMC). Zakres projektu objął przygotowanie oraz pomyślnie wykonanie przez specjalistów UKNF 9 misji szkoleniowych w Kijowie, które służyły wzmocnieniu zdolności kompetencyjnych nadzorczy rynku kapitałowego Ukrainy oraz wsparciu wielowymiarowego rozwoju instytucjonalnego NSSMC.

Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru pozabankowego w Mołdawii

Decyzją Delegatury Unii Europejskiej na Mołdawię UKNF został wybrany na wykonawcę projektu współpracy bliźniaczej (*twinning*) na rzecz Narodowej Komisji Rynków Finansowych Republiki Mołdawii (NCFM) w ramach instrumentu pomocowego ENPI⁴¹. Stosowna umowa twinningowa pomiędzy Delegaturą Unii Europejskiej i UKNF została podpisana w 2015 r. Realizacja projektu o budżecie w wysokości prawie 1,3 mln euro została przewidziana na okres sierpień 2015 r. – listopad 2017 r. w ramach czterech komponentów obejmujących wspólne działania polskiego i mołdawskiego nadzoru skoncentrowane wokół:

- wzmocnienia funkcji nadzorczych NCFM i zdolności w zakresie regulacji rynków pozabankowych (sektora rynku kapitałowego i funduszy inwestycyjnych, sektora firm

⁴⁰ TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange) jest instrumentem pomocy technicznej finansowanym ze środków Komisji Europejskiej i skierowanym do instytucji publicznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej pozostających beneficjentem pomocy poakcesyjnej (Bułgaria, Rumunia, Chorwacja), w państwach kandydujących do UE (była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja) oraz w państwach posiadających status potencjalnych kandydatów (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Serbia), a także do instytucji publicznych w państwach objętych Europejską Polityką Sąsiedztwa (ENPI) oraz w Rosji.

⁴¹ *European Neighbourhood and Partnership Instrument* – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. Zasięg terytorialny ENPI: Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdawia, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina.

- ubezpieceniowych, sektora stowarzyszeń oszczędnościowych i kredytowych oraz funduszy emerytalnych) zgodnych z dorobkiem prawnym UE i najlepszymi praktykami,
- ▶ rozwoju systemu nadzoru opartego na analizie ryzyka, przeznaczonego dla uczestników pozabankowych rynków finansowych w celu zapewnienia integralności i stabilności systemu finansowego Mołdawii,
 - ▶ świadczenia pomocy w tworzeniu skutecznych mechanizmów nadzoru w celu ochrony inwestorów i beneficjentów

pozabankowych usług finansowych, a także wspierania rozwoju pozabankowych rynków finansowych Mołdawii. Planowany zakres działań projektowych obejmuje m.in: przeprowadzenie przeglądu regulacji, analiz, szkoleń, konsultacji eksperckich, wizyt studyjnych, wraz z opracowaniem wytycznych, zaleceń, poradników, materiałów warsztatowych do wykorzystania w działaniach nadzorczych NCFM. W 2015 r. eksperci UKNF pomyślnie zrealizowali pierwsze 7 działań projektowych w formie misji eksperckich w Kiszyniowie.

7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego

Podstawowe obszary działań

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze KNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą występować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Komisja Nadzoru Finansowego monitoruje praktyki rynkowe wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów nadzorowanych, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podejmowane są w odpowiedzi na problemy występujące aktualnie na rynku, zidentyfikowane między innymi w oparciu o informacje zawarte w skargach.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, obejmuje w szczególności:

- ▶ prowadzenie działań analitycznych i wyjaśniających w zakresie sygnałów zgłaszanych w skargach nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego na podmioty nadzorowane,
- ▶ monitorowanie przekazu reklamowego dotyczącego podmiotów nadzorowanych,
- ▶ działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- ▶ działania o charakterze analitycznym dotyczące wzorców umownych oraz konstrukcji produktów,
- ▶ działania o charakterze edukacyjnym,
- ▶ obsługę merytoryczną i administracyjną Sądu Polubownego przy KNF.

Czynności analityczne i podejmowane interwencje

W toku prowadzonych działań na podstawie problemów poruszanych w skargach organ nadzoru prowadził czynności

analityczne. Szczegółowa informacja w przedmiotowym zakresie została przedstawiona w Tabeli 5.1. w Aneksie 5.

Czynności wyjaśniające w sprawie skarg

Skargi na podmioty nadzorowane wpływające do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego stanowią istotne źródło informacji na temat pojawiania się negatywnych zjawisk w zakresie praktyk stosowanych przez instytucje finansowe. Przedmiotem analizy informacji zawartych w skargach jest w szczególności weryfikacja działań podejmowanych przez podmioty

nadzorowane w kontekście zgodności tych działań z przepisami prawa. Wyniki ustaleń dokonanych na podstawie przeprowadzonych czynności analityczno-wyjaśniających wobec podmiotów nadzorowanych mogą stać się podstawą do zastosowania środków o charakterze nadzorczym celem eliminacji budzących zastrzeżenia praktyk rynkowych.

Skargi ogółem

W 2015 roku do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły ogółem 9474 skargi klientów podmiotów sektora ubezpieczeniowego, podmiotów rynku kapitałowego, podmiotów sektora bankowego, otwartych funduszy emerytalnych, dobrowolnych funduszy emerytalnych, dostawców usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2014 roku, w którym wpłynęło 9708 skarg, w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano ich spadek o prawie 2,5%.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów sektora bankowego

W okresie objętym sprawozdaniem do UKNF wpłynęło 5155 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania sektora bankowego. W stosunku do 2014 roku liczba skarg dotyczących sektora bankowego spadła o ponad 1%.

Najczęściej poruszane problemy odnosiły się do kwestii związanych z:

- ▶ jakością oferowanych usług (sygnalizowano problemy dotyczące niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi świadczonej przez pracowników banków, podnoszono problem braku rzetelnej informacji o produktach/usługach banku oraz zgłaszano zastrzeżenia wynikające z braku odpowiedzi na złożone reklamacje bądź wydłużonego terminu rozpatrywania reklamacji),
- ▶ prowadzeniem rachunków bankowych (zgłoszenia dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowości związanych z blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, brakiem wykonania czy też nieterminową realizacją dyspozycji klientów, kwestii wysokości opłat za prowadzenie rachunków oraz kwestii związanej z błędnym rozliczaniem operacji na rachunku, a także brakiem realizacji lub nieterminową realizacją dyspozycji zamknięcia rachunku),
- ▶ obsługą kredytów i pożyczek (podnoszono problemy w zakresie sposobu prowadzonych przez banki działań windykacyjnych, w tym nieprawidłowości związane ze sprzedażą wierzytelności firmom zewnętrznym, sygnalizowano nieprawidłowości wynikające z braku aktualizacji danych lub przekazywania nieprawidłowych informacji do BIK, jak również zgłaszano zastrzeżenia dotyczące zmiany przez banki oprocentowania na skutek zmiany wysokości stóp procentowych),
- ▶ obsługą kredytów hipotecznych (zgłaszane problemy dotyczyły przede wszystkim praktyki banków w zakresie zmiany oprocentowania na skutek zmiany wysokości stóp procentowych, w tym związanej ze sposobem obliczania oprocentowania przy ustaleniu ujemnych stawek referencyjnych LIBOR w przypadku kredytów denominowanych do CHF, sygnalizowano również problemy związane z ustanawianiem lub zmianą prawnych zabezpieczeń kredytu w formie ubezpieczenia oraz kwestionowano wysokość stosowanej przez banki marży).

Tabela 89. Liczba skarg na działalność banków w latach 2014-2015

Skargi skierowane do UKNF	2014	%	2015	%
Banki komercyjne	5096	98,13	5011	97,21
Banki spółdzielcze	97	1,87	144	2,79
Razem	5193	100,00	5155	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2014-2015 skarg na działalność banków komercyjnych i spółdzielczych został przedstawiony w Tabelach 6.1. i 6.2. w Aneksie 6.

Skargi dotyczące usług płatniczych realizowanych przez podmioty inne niż banki

W 2015 roku wpłynęło 30 skarg dotyczących nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług płatniczych przez podmioty inne niż banki. Problemy poruszane w tych skargach doty-

czyły przede wszystkim niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi klientów. W stosunku do 2014 roku liczba skarg dotyczących usług płatniczych spadła o 62,5%.

Skargi dotyczące spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 211 skarg dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2014 roku liczba skarg spadła o 12,5%.

Poruszane w tych skargach zagadnienia dotyczyły m.in. takich kwestii jak:

- ▶ obsługa kredytów i pożyczek (w tym problemy związane z windykacją oraz sprzedażą wierzytelności, umieszczeniem danych w BIK oraz brakiem udzielania aktualnej informacji o zadłużeniu, a także z realizacją wcześniejszej spłaty i rozliczeniem kredytu lub pożyczki),
- ▶ wnioski i prośby klientów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych dotyczące m.in. zwrotu opłaty członkowskiej oraz wypłaty środków ponad limit gwarancji BFG,
- ▶ jakość świadczonych usług, w tym w szczególności niewłaściwa bądź niekompetentna obsługa klienta,
- ▶ prowadzenie rachunków, w tym kwestie wysokości opłat pobieranych za prowadzenie i obsługę rachunku.

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2014-2015 skarg na działalność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych został przedstawiony w Tabeli 6.3. w Aneksie 6.

Skargi na działalność zakładów ubezpieczeń

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło łącznie 3451 skarg na działalność podmiotów sektora ubezpieczeniowego, w tym 497 skarg na zakłady ubezpieczeń oferujące ubezpieczenia na życie (14,40% wszystkich zgłoszonych skarg w tym sektorze) oraz 2522 skargi na zakłady ubezpieczeń oferujące pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe (73,08% wszystkich zgłoszonych skarg w tym sektorze), a ponadto 5 skarg na działalność brokerską, 27 skarg na działalność agenta ubezpieczeniowego, a także 398 skarg na działalność oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (w tym 1 skarga dotycząca ubezpieczeń na życie oraz 397 skarg dotyczących pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych) oraz 2 skargi na działalność notyfikowanych zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (obie dotyczące pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych). Liczba skarg na działalność podmiotów sektora ubezpieczeniowego w stosunku do ich liczby w roku 2014 spadła o ponad 7%, natomiast w odniesieniu do samych zakładów ubezpieczeń spadek ten wyniósł ponad 6,5%.

Tabela 90. Liczba skarg na działalność podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2014-2015

Skargi skierowane do UKNF	2014	%	2015	%
Dział I – Ubezpieczenia na życie	504	13,54	497	14,40
Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe	2727	73,27	2522	73,08
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	431	11,58	398	11,53
Notyfikowane zakłady ubezpieczeń państw członkowskich UE	-	-	2	0,06
Agenci ubezpieczeniowi	59	1,59	27	0,78
Brokerzy ubezpieczeniowi	1	0,03	5	0,14
Razem	3722	100,00	3451	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie ubezpieczeń na życie do najczęściej zgłaszanych przez klientów problemów należały kwestie dotyczące wysokości kwoty wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, prowadzonej przez zakład ubezpieczeń polityki informacyjnej w zakresie oferowanych produktów, kwestii związanych z odmową wypłaty świadczenia oraz niezetelności agenta ubezpieczeniowego. Zgłaszane przez skarżących zastrzeżenia koncentrowały się na:

- ▶ nieprawidłowościach w zakresie obsługi na etapie przedkontraktowym, polegających na przekazywaniu przez podmioty oferujące przedmiotowe produkty tylko niektórych informacji na temat istotnych cech produktu lub przekazywaniu tych informacji w sposób mogący wprowadzać w błąd,
- ▶ konstruowaniu warunków ubezpieczenia w sposób skomplikowany i niezrozumiały.

Część skarg dotyczyła również kwestii związanych z wysokością wypłacanego świadczenia czy też opieszałością w jego wypłacie.

W zakresie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych do najczęściej sygnalizowanych problemów należały kwestie związane z:

- ▶ wysokością wypłaconych odszkodowań,
- ▶ opieszałością w likwidacji szkód, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych, przede wszystkim OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- ▶ odmową wypłaty odszkodowania,
- ▶ nieprawidłowościami w zakresie udostępniania przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych, realizacji uprawnień do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia (zwłaszcza umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez nabywców pojazdów).

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2014-2015 skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 6.4. w Aneksie 6, natomiast podział skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych w Tabeli 6.5. w Aneksie 6.

W Tabeli 6.6. w Aneksie 6 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział skarg dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europejskiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

Skargi na działalność otwartych funduszy emerytalnych

W 2015 r. wpłynęły 62 skargi dotyczące nieprawidłowego funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych, a także 1 skarga dotycząca dobrowolnych funduszy emerytalnych prowadzonych przez powszechne towarzystwa emerytalne. W stosunku do 2014 roku zanotowano niemal 66% wzrost liczby skarg poruszających problematykę zabezpieczenia społecznego, natomiast w odniesieniu do samych otwartych funduszy emerytalnych liczba skarg wzrosła o prawie 68%.

Skargi na działalność OFE, które wpłynęły do UKNF, odnosiły się głównie do problemów z uzyskaniem wypłaty środków z rachunku zmarłych członków OFE przez osoby uprawnione.

Przedmiotowy podział skarg w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 6.7. w Aneksie 6.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęły 564 pisma dotyczące nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego. W porównaniu do 2014 roku liczba skarg wzrosła o prawie 30%.

W przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych zastrzeżenia dotyczyły najczęściej nieprawidłowości przy likwidacji funduszu oraz jakości świadczonych usług.

Uwagi zgłaszane w odniesieniu do działalności firm inwestycyjnych, w tym również zagranicznych firm inwestycyjnych, dotyczyły przede wszystkim jakości świadczonych usług, a także sposobu realizacji zleceń.

W przypadku spółek publicznych zgłaszane problemy odnosiły się najczęściej do ewentualnych manipulacji kursem instrumentów finansowych, a także do wykonywania obowiązków informacyjnych zarówno przez spółki notowane na rynku alternatywnym, jak i na rynku regulowanym.

Odnotowano ponadto skargi przedstawiające zastrzeżenia wobec sposobu prowadzenia działań windykacyjnych przez podmioty zarządzające sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego.

Tabela 91. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2014-2015

Skargi skierowane do UKNF dotyczące problematyki rynku kapitałowego	2014	%	2015	%
Spółki publiczne i inni uczestnicy rynku kapitałowego	198	45,62	261	46,28
Firmy inwestycyjne	141	32,49	121	21,45
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	85	19,59	84	14,89
Zagraniczne firmy inwestycyjne	-	-	81	14,36
Zarządzający aktywami funduszu sekurytyzacyjnego	-	-	15	2,66
Spółki prowadzące giełdę	8	1,84	2	0,35
Nadzór nad ofertami	2	0,46	0	0,00
Razem	434	100,00	564	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2014-2015 skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty rynku został

przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 6.8, 6.9, 6.10 oraz 6.11 w Aneksie 6.

Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego

Monitoring praktyk rynkowych stosowanych przez podmioty nadzorowane przez KNF, ukierunkowanych bezpośrednio na ich klientów, jest konsekwencją kompleksowego podejścia do problematyki ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Prowadzone przez KNF w 2015 roku działania miały na celu identyfikację i eliminowanie praktyk rynkowych generujących istotne ryzyko prawne dla instytucji finansowych, a w szczególności praktyk naruszających przepisy prawa lub interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego w określonym obszarze, poprzez zastosowanie odpowiednich środków nadzorczych lub inspirowanie samoregulacji rynku. Pośród szeregu podejmowanych przez KNF działań dotyczących praktyk rynkowych podmiotów nadzorowanych należy wymienić w szczególności następujące:

Analiza praktyki banków związanej z udzielaniem kredytu wiązanego. Mając na uwadze skargi klientów składane do UKNF oraz sygnały kierowane do organu nadzoru z innych źródeł, podjęto analizę praktyki wybranej grupy banków związanej z udzielaniem kredytów w zakresie zawierania umów o kredyt wiązany w rozumieniu art. 5 pkt 14 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2014 r. poz. 1497, z późn. zm.). Analiza wykazała występowanie szeregu praktyk, które budzą wątpliwości odnośnie do ich zgodności z prawem oraz interesami odbiorców usług finansowych. Wątpliwości te dotyczyły w szczególności realizacji wymogu przekazywania konsumentom formularza informacyjnego, konstrukcji stosowanych wzorców umowy kredytowej oraz realizacji uprawnienia kredytobiorcy do odstąpienia od zawartej umowy. W związku z tym KNF wystosowała do poszczególnych banków, w których działalności stwierdzono określone nieprawidłowości oraz do Związku Banków Polskich, pismo z dnia 12 października 2015 r. zwracające uwagę na występowanie niewłaściwych praktyk oraz na potrzebę podjęcia stosownych działań korygujących.

Analiza praktyki dotyczącej informowania o ryzyku zmiennej stopy procentowej. Organ nadzoru, na bazie analiz dotyczących sytuacji rynkowej w zakresie zmiany oprocentowania kredytów, zwrócił uwagę na potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu staranności w procesie informowania odbiorców usług finansowych o czynnikach ryzyka związanych ze stosowaniem zmiennego oprocentowania na etapie poprzedzającym zawarcie umowy kredytu, pożyczki lub innej umowy o charakterze kredytowym. W celu zminimalizowania ryzyka systemowego w tym obszarze, KNF wystosowała pismo z dnia 12 lutego 2015 r. zwracające bankom uwagę na potrzebę sporządzania i prezentowania klientom

symulacji kosztów obsługi ekspozycji kredytowej uwzględniającej wzrost poziomów stopy procentowej, od której zależy jej oprocentowanie.

Analiza praktyki w zakresie zawierania umów rachunku bankowego drogą elektroniczną, z potwierdzeniem tożsamości klienta przez dokonanie przelewu weryfikacyjnego wysłanego z innego banku. Do UKNF wpływały zastrzeżenia zgłaszane przez klientów o wykorzystywaniu wyżej wskazanego mechanizmu otwierania rachunku bankowego w celu zaciągania pożyczek i kredytów. Mając powyższe na uwadze oraz uwzględniając rekomendację Związku Banku Polskich z 2013 r. dla banków stosujących przelewy jako formę potwierdzenia tożsamości, przeprowadzono analizę praktyki 17 wybranych banków w zakresie zawierania umów rachunku bankowego drogą elektroniczną, z potwierdzeniem tożsamości klienta przez dokonanie przelewu weryfikacyjnego wysłanego z innego banku. W wyniku analizy ustalono, że praktyka banków jest w dużym stopniu niejednorodna, stąd też zasadne byłoby, aby banki dołożyły szczególnej staranności w zakresie wdrożenia przywołanych wyżej zaleceń ZBP w postaci zastosowania rozwiązań zapewniających możliwie największą minimalizację ryzyk związanych z udostępnianiem opisywanej formy weryfikacji klienta. Wnioski wypływające z analizy zostały wykorzystane przy tworzeniu przez UKNF Rekomendacji z dnia 17 listopada 2015 r., dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych, wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.

Analiza praktyki w zakresie klauzul modyfikacyjnych. Dokonano badania stosowanych przez nadzorowane podmioty postanowień uprawniających do dokonywania jednostronnej zmiany treści wzorców umów (tzw. klauzule modyfikacyjne). Analizowana praktyka dotyczyła stosowania art. 3841 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity z 2014 r. Dz. U. poz. 121, z późn. zm.). W toku analizy stwierdzono występowanie praktyk budzących wątpliwości, polegających m.in. na stosowaniu wadliwych postanowień umownych uprawniających do modyfikacji treści wzorca, dokonywaniu zmiany treści wzorca w sytuacji, gdy treść klauzuli modyfikacyjnej nie uprawniała w danej sytuacji do zmiany treści wzorca, czy nieprzekazywaniu konsumentom w odpowiedni sposób jasnych i jednoznacznych informacji, dotyczących uzasadnienia dokonywanej zmiany treści wzorca umowy, umożliwiających weryfikację spełnienia przesłanek warunkujących dokonanie takiej zmiany. W związku z powyższym przygotowano wystąpienie adresowane do podmiotów nadzorowanych, zwracające uwagę

na potrzebę zachowania szczególnej staranności w procesie konstruowania treści klauzul modyfikacyjnych, przeanalizowania skuteczności wprowadzonych dotąd zmian treści wzorców umowy oraz podjęcia ewentualnych działań prawczych w tym zakresie.

Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych dotyczyły między innymi:

- ▶ praktyki podmiotów nadzorowanych w związku ze zmianami w zakresie maksymalnej stawki opłaty interchange,
- ▶ sposobu postępowania zakładów ubezpieczeń w przypadku wypłaty odsetek z tytułu nieterminowo wypłaconego świadczenia z umowy ubezpieczenia,
- ▶ praktyki banku dotyczącej pobierania opłaty za wydanie karty debetowej w pierwszym okresie rozliczeniowym, w okresie, gdy karta nie została jeszcze doręczona klientowi,
- ▶ praktyki banku dotyczącej podwyższenia marży oprocentowania kredytu hipotecznego wskutek niespełnienia warunków promocji przez klientów w postaci zasilania konta określoną kwotą w okresach miesięcznych, w sytuacji, m.in. niesprecyzowania przez bank w regulaminach pojęcia „zasilenie konta”.

Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych. W celu ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego przed nierzetelnymi informacjami reklamowymi, Komisja Nadzoru

Finansowego prowadziła monitoring przekazów reklamowych, polegający na przeglądzie materiałów informacyjno-reklamowych publikowanych na zlecenie lub na rzecz podmiotów nadzorowanych przez KNF. Monitoringiem były objęte przekazy reklamowe emitowane w wytypowanych tytułach prasowych i kanałach telewizyjnych. Losowo dokonywane były przeglądy stron internetowych nadzorowanych podmiotów, jak również popularnych portali, gdzie rozpowszechniane są przekazy o charakterze reklamowym. Prowadzony był również wycinkowy przegląd ulotek reklamowych i druków informacyjnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto gromadzone były informacje o nieprawidłowościach przesyłane przez odbiorców usług finansowych, m.in. za pośrednictwem udostępnionego w serwisie internetowym UKNF formularza, umożliwiającego przekazywanie sygnałów o budzących zastrzeżenia komunikatach reklamowych. Ocena przekazu reklamowego miała na celu ustalenie czy badane treści nie naruszały przepisów prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w szczególności czy nie wprowadzały odbiorców reklamy w błąd na etapie przedkontraktowym.

W 2015 r. organ nadzoru zakwestionował 5 mogących wprowadzać w błąd przekazów reklamowych instytucji finansowych (4 reklamy banków i 1 zakładu ubezpieczeń). Większość interwencji dotyczyła praktyk polegających na stosowaniu w reklamie sformułowań mogących wprowadzać w błąd co do charakteru produktu bądź zakresu świadczonych usług.

Funkcjonowanie Sądu Polubownego przy KNF

W 2015 r. Sąd Polubowny przy KNF prowadził szereg działań o charakterze promocyjnym i informacyjnym, mających na celu upowszechnienie polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym, w szczególności w drodze mediacji.

Wśród istotnych działań promocyjnych wymienić należy organizację w czerwcu 2015 r., w ramach projektu CEDUR, seminarium *Rentgen mediacji, czyli mediacja na rynku finansowym w praktyce*. Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli instytucji finansowych, członków zarządów, dyrektorów departamentów prawnych i compliance oraz radców prawnych zainteresowanych uzyskaniem wiedzy na temat mediacji. Prowadzącymi seminarium byli m.in. profesjonalni pełnomocnicy instytucji finansowych (banków i zakładów ubezpieczeń), którzy podzielili się swoimi doświadczeniami w mediacji prowadzonej w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF.

Przedstawiciele UKNF brali także udział w konferencjach naukowych oraz seminariach dotyczących polubownego rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji, organizowa-

nych przez instytucje zewnętrzne, m.in. Instytut Allerhanda oraz Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

W marcu 2015 r. po raz pierwszy przyznano wyróżnienie *Instytucja finansowa przyjazna mediacji*. Jego celem jest propagowanie polubownego rozwiązywania sporów pomiędzy instytucjami finansowymi a odbiorcami świadczonych przez nie usług, a także docenienie instytucji finansowych, które kontakty ze swoimi klientami opierają na otwartości, dialogu i dążeniu do porozumienia.

W roku 2015 wyróżnienie otrzymały następujące podmioty:

- ▶ PZU SA za wdrożenie mediacyjnego programu pilotażowego w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF, kierowanie licznych wniosków o mediacje wobec swoich klientów oraz wyrażanie zgód na mediacje inicjowane przez klientów,
- ▶ TUiR Warta SA za otwartą postawę promediacyjną i wyrażanie zgód na mediacje w przypadku niemal wszystkich wniosków swoich klientów kierowanych do Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF,

► STU Ergo Hestia SA za rozpoczęcie wdrażania polityki mediacyjnej i wyrażanie zgody na polubowne rozwiązywanie sporów ze swoimi klientami w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF.

Ponadto UKNF brał udział w pracach legislacyjnych prowadzonych w zakresie polubownych mechanizmów rozwiązywania sporów poprzez opiniowanie projektu ustawy o wspieraniu polubownych metod rozwiązywania sporów.

Tabela 92. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w 2015 r.

Wyszczególnienie	Łącznie	Postępowanie arbitrażowe	Postępowanie mediacyjne
Wnioski	547	36	511
Zgody	124	4	120
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz wnioskodawcy bez wdawania się w spór (zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody)	16	-	16
Odmowy	320	29	291
Inne (wycofanie lub nieuzupełnienie wniosku przez wnioskodawcę, brak kontaktu ze stroną)	8	1	7
Sprawy będące w toku (brak odpowiedzi drugiej strony)	79	2	77

Dane wg stanu na 31.12.2015 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

7.5. Działania edukacyjne i informacyjne

UKNF, wypełniając ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego, prowadzi od 2009 roku projekt Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku – CEDUR, w ramach którego w okresie objętym sprawozdaniem realizowana była działalność szkoleniowa oraz wydawnicza. W roku 2015 zorganizowano 107 seminariów i warsztatów szkoleniowych, wykładów i spotkań skierowanych przede wszystkim do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych przez KNF ze wszystkich sektorów rynku finansowego, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, instytucji ochrony praw konsumentów, a także nauczycieli podstaw przedsiębiorczości i ekonomii w praktyce oraz metodyków w zakresie nauczania ww. przedmiotów w szkołach ponadgimnazjalnych. W spotkaniach wzięło udział blisko 9 tys. słuchaczy. Zestawienie seminariów i warsztatów szkoleniowych zorganizowanych w ramach projektu CEDUR w 2015 r. przedstawia Aneks 7. W ramach projektu CEDUR w 2015 r. uruchomiono program „Porozmawiajmy o finansach”, skierowany do środowiska szkolnego. W ramach Programu zorganizowano seminaria i warsztaty, wydano 4 publikacje edukacyjne obejmujące 24 scenariusze lekcji oraz przeprowadzono konkurs dla szkół ponadgimnazjalnych na najlepszy film z zakresu rynku finansowego.

Ponadto zorganizowano udział przedstawicieli UKNF w charakterze prelegentów w ok. 100 wydarzeniach zewnętrznych, tj. panelach, kongresach i konferencjach.

W okresie objętym sprawozdaniem wydano nakładem KNF i dystrybuowano 11 broszur o charakterze edukacyjnym: „Wybrane przestępstwa na rynku finansowym”, „Likwidacja szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych – podstawowe problemy”, „Rola władz w SKOK – aspekty prawne”, „Funkcja compliance w bankach”, „Od inwestora do akcjonariusza spółki giełdowej”, „Działalność KNF w orzecznictwie Sądów Administracyjnych – cz. II”, „Scenariusze lekcji z zakresu rynku finansowego z zadaniami matematycznymi i logicznymi z odpowiedziami dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych”, „Scenariusze lekcji z zakresu rynku finansowego z zadaniami matematycznymi i zbiór zadań z odpowiedziami dla szkół ponadgimnazjalnych”, „Scenariusze lekcji z zakresu rynku finansowego dla szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych”, „Scenariusze lekcji z zakresu rynku finansowego dla szkół ponadgimnazjalnych. Podstawa wiedzy o inwestowaniu”, „Senior w świecie finansów” (we współpracy z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich).

Inną formą działań edukacyjnych skierowanych do środowiska akademickiego była organizacja IV edycji Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego KNF za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego.

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy, w którym w 2015 r. odnotowano ponad 7,1 mln odwiedzin.

W 2015 roku w mediach ukazało się 70 725 materiałów zawierających odniesienia do Komisji Nadzoru Finansowego, z czego: w Internecie – 63 425, prasie – 5320 oraz radiu i telewizji – 2826.

Współpracując z mediami UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują m.in.:

- ▶ publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji i jej Urzędu,
- ▶ informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,
- ▶ komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,

- ▶ odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

Zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112 poz. 1198, z późn. zm.) i towarzyszącego jej rozporządzenia MSWiA, Komisja jest zobowiązana do udostępnienia w określonym zakresie informacji na stronach podmiotowych „Biuletynu Informacji Publicznej” (BIP), wydzielonych jako autonomiczna część serwisu internetowego Komisji. Na mocy ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2015 r. do UKNF wpłynęło 236 wniosków o dostęp do informacji publicznej.

7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Współpraca z uczestnikami rynku finansowego

W 2015 roku odbyło się 7 spotkań z przedstawicielami podmiotów nadzorowanych oraz z organizacjami zrzeszającymi uczestników rynku finansowego w ramach tzw. „Spotkań z rynkiem”. Inicjatywa ta ma przede wszystkim na celu roz-

wój standardów komunikacji i współpracy z rynkiem, jak również zwiększa możliwości dokonania oceny poziomu satysfakcji wszystkich jego uczestników.

Kampania społeczna „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci”

Od 3 listopada 2015 r. UKNF prowadził kampanię społeczną „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci”, we współpracy z mediami publicznymi – Telewizją Polską SA oraz Polskim Radiem SA. Celem kampanii było zwrócenie uwagi użytkowników bankowości elektronicznej na ryzyka związane z korzystaniem z usług bankowych przez Internet oraz wskazanie podstawowych zasad zwiększających bezpieczeństwo finansowe w sieci. W czasie jej trwania na antenach TVP1, TVP2, TVP Info, TVP Regionalna oraz PR1, PR3, PR4 i PR24 wyemitowano 30-sekundowe spoty informujące o ryzyku występującym w bankowości elektronicznej. Kampanię społeczno-informacyjną w mediach publicznych wspierała specjalnie jej dedykowana strona internetowa: http://www.knf.gov.pl/bezpieczenstwo_w_sieci.html, pod ha-

słem: „Bezpieczeństwo Twoich finansów zależy także od Ciebie”. Kampania zakończy się 31 stycznia 2016 roku.

Kampania społeczna „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci” została silnie wsparta także działaniami w mediach społecznościowych. W październiku 2015 roku za pośrednictwem mediów społecznościowych: Facebook, Twitter i Google+ Urząd KNF aktywnie promował podstawowe zasady bezpieczeństwa przy korzystaniu z bankowości elektronicznej. Specjalnie przygotowane plansze graficzne codziennie przez okres trzech tygodni przypominały, jak w prosty sposób można zmniejszyć ryzyko utraty środków finansowych przy próbie przeprowadzenia cyberataku.

Kampania społeczna „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”

W 2015 r. UKNF kontynuował działania w ramach nowej odsłony kampanii społecznej „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”.

Celem kampanii jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ryzyka związane z zawieraniem umów finansowych, w tym

przede wszystkim z zaciąganiem wysoko oprocentowanych krótkoterminowych pożyczek, tzw. chwilówek oraz z korzystaniem z usług finansowych, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa. Akcja społeczna jest współorganizowana przez siedem instytucji publicznych: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Ministerstwo

Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Narodowy Bank Polski, Policję oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Za pośrednictwem witryny www.zanim-podpiszesz.pl można zapoznać się z podstawowymi informacjami dotyczącymi

bezpieczeństwa na rynku finansowym, poznać cztery zasady bezpiecznego zaciągania pożyczek, użyć kalkulatorów finansowych, dowiedzieć się jakie kruczki prawne są stosowane w umowach oraz uzyskać dostęp do kluczowych aktów prawnych. UKNF prowadzi infolinię, na której można uzyskać informację czy dany podmiot jest objęty nadzorem KNF.

Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego (KNA) i Ministerstwem Finansów (MF) oraz środowiskiem biegłych rewidentów

W UKNF działa powołany przez Przewodniczącego KNF Komitet do spraw relacji z biegłymi rewidentami. W 2015 r. Komitet ds. relacji z biegłymi rewidentami w ramach wykonywanych zadań podejmował między innymi działania w zakresie:

- opiniowania projektu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym,
- przygotowania odpowiedzi na zapytania MF/KNA w sprawie proponowanych rozwiązań dotyczących zmiany ustawy o biegłych rewidentach (...),

- gromadzenia na potrzeby Ministerstwa Finansów danych i informacji od podmiotów nadzorowanych nt. proponowanych przez MF rozwiązań dotyczących zmian w ustawie o biegłych rewidentach (...),
- współpracy z przedstawicielami UKNF wchodzącymi w skład KNA,
- organizacji spotkań przedstawicieli UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe: emitentów papierów wartościowych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zakładów ubezpieczeń, banków komercyjnych i banków spółdzielczych.

Współpraca z Narodowym Bankiem Polskim (NBP)

UKNF prowadzi stałą dwustronną współpracę w zakresie wymiany informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań banku centralnego i organu nadzoru nad rynkiem finansowym. Zasady współpracy określają obustronne umowy dotyczące współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy KNF a NBP. Na mocy umów KNF przekazywała

w 2015 r. do NBP szereg danych dotyczących m.in. sektora ubezpieczeniowego, sektora emerytalnego, sektora rynku funduszy inwestycyjnych, sektora domów maklerskich, a także danych o pierwotnych i wtórnych ofertach publicznych i niepublicznych akcji przeprowadzanych za pośrednictwem firm inwestycyjnych.

Współpraca z innymi instytucjami

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- Głównym Urzędem Statystycznym (GUS): regularne przekazywanie do GUS danych na podstawie Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej o: sektorze ubezpieczeń i reasekuracji, sektorze emerytalnym, sektorze rynku funduszy inwestycyjnych oraz sektorze domów maklerskich, UKNF brał również udział w pracach nad programami badań na lata 2015, 2016 i 2017,

- Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym (UFG): zasady współpracy pomiędzy KNF a UFG określa umowa o współpracy oraz wymianie informacji pomiędzy KNF a UFG. Na mocy umowy KNF oraz UFG wymieniają się informacjami dotyczącymi ubezpieczeń komunikacyjnych oraz obowiązkowych,
- Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU) poprzez udział pracowników UKNF w charakterze prelegentów i uczestników podczas konferencji organizowanych przez PIU.

Organizacja Urzędu Komisji

42

30

75

30

16

42

8

8. Organizacja Urzędu Komisji

Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji, działającego na podstawie statutu (Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 sierpnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego – M.P. z 2013 r. poz. 798).

Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych. Zadania komórek organizacyjnych UKNF określa regulamin organizacyjny Urzędu nadawany zarządzeniem Przewodniczącego Komisji.

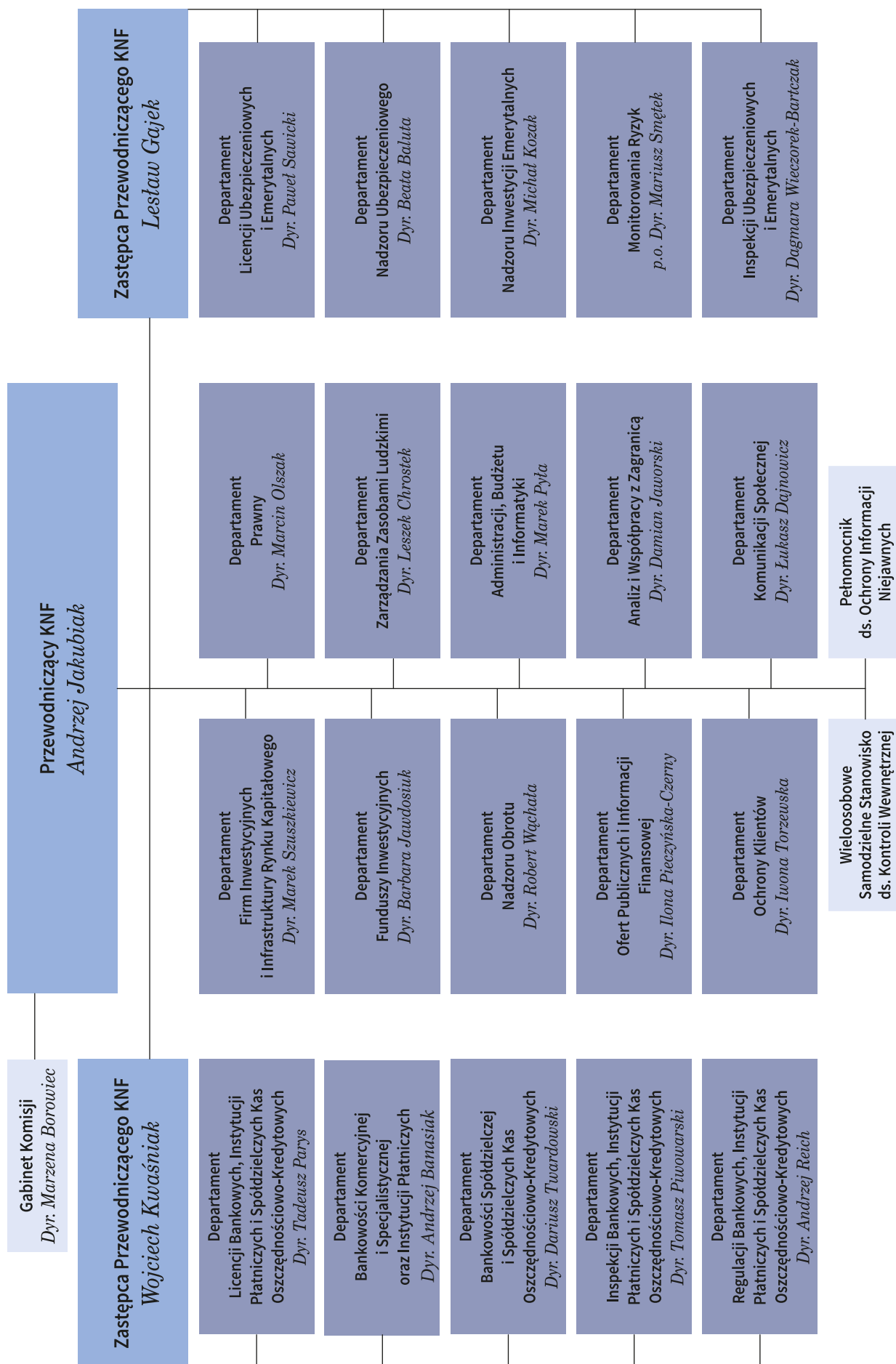
W Urzędzie funkcjonuje system kontroli zarządczej, zdefiniowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny, skuteczny i terminowy. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności: zgodności

działania z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji i zarządzania ryzykiem.

Ponadto w celu zapewnienia adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, wdrożone są zasady zarządzania ryzykiem w UKNF. Ich celem jest zapewnienie mechanizmów identyfikowania ryzyk zagrażających zgodnej z prawem, efektywnej, oszczędnej i terminowej realizacji celów i zadań UKNF, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowanie adekwatnych środków zaradczych w celu ograniczenia zidentyfikowanych ryzyk.

Rok 2015 był kolejnym rokiem funkcjonowania w UKNF budżetu zadaniowego zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Schemat 1: Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31.12.2015 r.

Budżet Urzędu Komisji

UKNF jest jednostką budżetową. Wydatki Urzędu są pokrywane bezpośrednio z budżetu państwa, a dochody Urzędu są dochodami budżetowymi odprowadzanymi na rachunek budżetu państwa. Jako podmiot sektora finansów publicznych Urząd prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z przepisami prawa, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885), ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) i ustawy budżetowej oraz zgodnie z rocznym planem finansowym na dany rok budżetowy.

Podobnie jak w wielu krajach europejskich koszty państwowego nadzoru nad rynkiem finansowym są pokrywane z obowiązkowych opłat podmiotów nadzorowanych.

Nieprzeznaczonymi na pokrycie kosztów nadzoru dochodami budżetu państwa są opłaty pobierane przez Urząd Komisji za dokonywane czynności urzędowe związane z egzaminami brokerskimi i aktuarialnymi. Ponadto dochodami budżetu państwa są kary finansowe nakładane przez Komisję Nadzoru Finansowego na nadzorowane podmioty oraz na członków ich organów za działalność niezgodną z prawem.

Dochody budżetowe UKNF na 2015 rok zaplanowano na poziomie 227 283 tys. zł, natomiast zrealizowano memoriałowo 280 097 tys. zł, a kasowo – 228 716 tys. zł. Podstawową część tych dochodów stanowiły wpłaty nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Kary nałożone na nadzorowa-

ne podmioty i zapłacone oraz inne dochody niestanowiące kosztów nadzoru zrealizowano 5 428 tys. zł.

Wydatki przeznaczone w budżecie na działalność Komisji w roku 2015 zostały zaplanowane w kwocie 218 278 tys. zł, w tym:

- ▶ wydatki w dziale 758 Różne rozliczenia 217 963 tys. zł,
- ▶ wydatki w dziale 752 Obrona Narodowa 15 tys. zł,
- ▶ rezerwy celowe 300 tys. zł.

Rok 2015 był rokiem racjonalnego, celowego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych.

Plan budżetu Komisji na 2015 rok został przygotowany w wysokości 217 978 tys. zł, o 387 tys. zł, tj. o 0,18 punktów procentowych, niższy niż budżet roku 2014, przy znacznym zwiększeniu obowiązków nadzorczych wynikających ze wzrostu skali działalności rynku finansowego i zwiększenia liczby podmiotów nadzorowanych.

Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2015, Komisja opracowała i przedłożyła Ministrowi Finansów projekt swojego budżetu na dany rok budżetowy w układzie tradycyjnym i zadaniowym.

W Tabelach 93 i 94 przedstawiono w układzie tradycyjnym plan i wykonanie dochodów i wydatków budżetu zrealizowanych w 2015 roku w porównaniu do roku 2014.

Tabela 93. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2015 roku

Dochody budżetowe	Plan 2014 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2014 (memoriałowo)		Plan 2015 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2015 (memoriałowo)		Plan roku 2015 do 2014 (w %)	Wykonanie roku 2015 do 2014 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	32 752	33 699	103%	35 355	36 561	103%	108%	108%
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	13 101	15 106	115%	14 736	14 448	98%	112%	96%
Wpłaty rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	43 670	47 880	110%	46 244	47 044	102%	106%	98%
Wpłaty nadzorowanych podmiotów rynku bankowego na pokrycie kosztów nadzoru (banki komercyjne, spółdzielcze, SKOK, BUP, KIP)	128 827	156 797	122%	125 128	176 489	141%	97%	113%

Opłaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami brokerskimi i na aktuariuszy oraz na agentów ubezpieczeniowych	342	480	140%	342	458	134%	100%	95%
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	5 387	4 465	83%	5 428	5 009	92%	101%	112%
Pozostałe	60	523	872%	50	88	176%	83%	16,8%
Ogółem	224 139	258 950	116%	227 283	280 097	123%	101%	108%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 94. Wykonanie planu wydatków KNF w 2015 roku

Wydatki budżetowe	Plan 2014 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2014		Plan 2015 (w tys. zł) po zmianach	Wykonanie planu 2015		Plan roku 2015 do 2014 (w %)	Wykonanie roku 2015 do 2014 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	126 313	123 892	98%	126 331	124 579	99%	100%	101%
Wydatki pozapłacowe	92 240	84 503	92%	91 947	81 632	89%	100%	97%
w tym:								
wydatki bieżące	52 940	47 141	89%	56 647	48 704	86%	107%	103%
wydatki majątkowe	39 300	37 362	95%	35 300	32 928	93%	90%	88%
Ogółem	218 553	208 395	95%	218 278	206 211	94%	100%	99%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na podstawie przepisów art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 22 stycznia 2010 r. wykonanie budżetu państwa w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego, kontrolowane jest corocznie przez Najwyższą Izbę Kontroli, a wynikiem kontroli jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej NIK ogólnodostępna informacja o wynikach kontroli oraz wystąpienie pokontrolne. Ponadto zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r.

o finansach publicznych, sprawozdanie z wykonania budżetu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w formie tabelarycznej i opisowej jest przekazywane do Ministerstwa Finansów, zaś do końca drugiego kwartału każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z wykonania budżetu KNF dla Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP oraz dla Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP.

Tabela 95. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2015 roku w porównaniu do 2014 roku

Nazwa rynku	2014		2015		w relacji do poprzedniego roku	
	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (2014=100)	wykonanie (2014=100)
Rynek kapitałowy	43 670	44 953	46 044	44 736	106%	100%
Rynek ubezpieczeniowy	32 752	32 666	34 855	32 273	108%	99%
Rynek emerytalny	13 101	12 931	14 236	12 600	112%	97%
Rynek bankowy	128 827	117 662	123 128	116 587	97%	99%
Ogółem	218 350	208 212	218 278	206 196	101%	99%

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 17 czerwca 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2015 Komisja Nadzoru Finansowego opracowała również projekt budżetu w układzie

zadaniowym. Komisja Nadzoru Finansowego na realizację zadania 4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym w 2015 roku, zgodnie z „Katalogiem funkcji, zadań, podzadań i działań na rok 2015”, zaplanowała kwotę 218 263 tys. zł. Komisja Nadzoru

Finansowego na realizację zadania 11.4.2.4.W Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców zaplanowała kwotę 15 tys. zł.

Budżet Urzędu Komisji w układzie zadaniowym przedstawiony został w Tabeli 96.

Tabela 96. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 r. (w tys. zł)

Nr	Nazwa funkcji/ zadania/podzadania	Plan na 2015 r. po zmianach	Wykonanie planu na 31.12.2015 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa	218 263	206 196
4.4.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	218 263	206 196
4.4.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	46 044	44 736
4.4.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	34 855	32 273
4.4.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	14 236	12 600
4.4.4.	Nadzór bankowy	123 128	116 587
11.	Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic	15	15
11.4.2.4.W	Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców	15	15

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zadanie 4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel miał zostać osiągnięty poprzez:

- ▶ prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach, których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,
- ▶ przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie,

których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Do monitorowania realizacji zadania 4.4. zastosowano następujący miernik:

- ▶ średnia ważona liczby zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty oraz liczby zakończonych postępowań inspekcyjnych w podmiotach nadzorowanych w stosunku do liczby postępowań inspekcyjnych planowanych.

Przyjęty miernik został zastosowany w układzie zadaniowym za rok 2015 i wyniósł 104%.

Zamówienia publiczne

Wszystkie wydatki bieżące i majątkowe w UKNF realizowane są w oparciu o Plan Zamówień Publicznych i zgodnie z regulacjami wewnętrznymi UKNF dotyczącymi udzielania zamówień publicznych. W 2015 roku w UKNF podpisano 85 umów o zamówienie publiczne w trybach przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych na łączną wartość 34 123 585,96 zł netto.

Proces udzielania zamówień publicznych wspierany był przez opracowany w Urzędzie system informatyczny

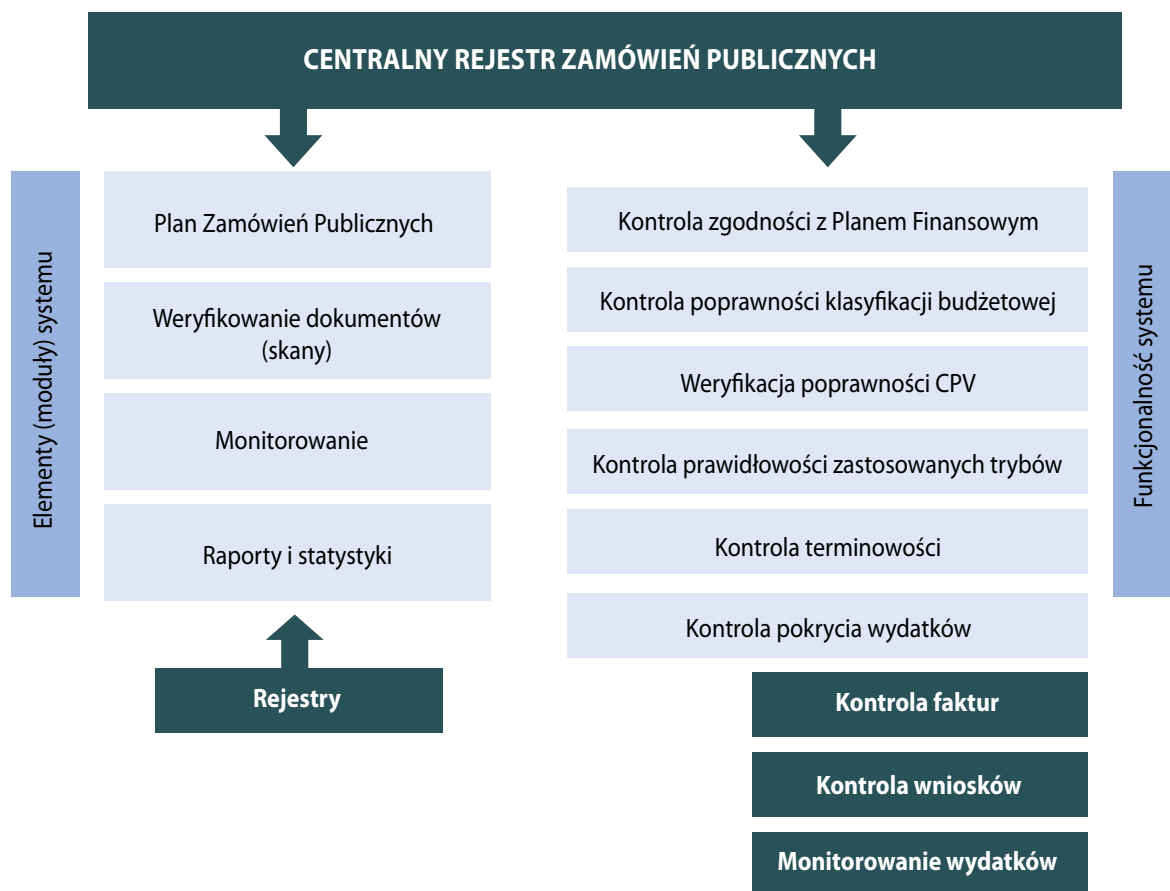
pn. Centralny Rejestr Zamówień Publicznych, który w oparciu o potrzeby w zakresie kontroli operacyjnej nad procesem udzielania zamówień publicznych w UKNF, jest centralną bazą danych dotyczących planowania, udzielania, realizacji i rozliczania wszystkich zamówień publicznych w UKNF.

Baza danych Centralnego Rejestru Zamówień Publicznych zawiera dokumenty źródłowe w formie skanów, w tym zatwierdzone wnioski o wyrażenie zgody na udzielenie zamówienia publicznego, złożone oferty w postępowaniach

prowadzonych na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych, zawarte umowy oraz otrzymane faktury, dzięki czemu tworzone jest elektroniczne archiwum dokumentów w procesie udzielania zamówień publicznych.

W Centralnym Rejestrze Zamówień Publicznych zaimplementowane zostały mechanizmy kontroli terminów podjęcia koniecznych działań, kontroli pokrycia wydatków w Planie Finansowym, kontroli prawidłowości zastosowanych trybów postępowania w oparciu o przepisy ustawy Prawo zamówień pu-

Schemat 2: Centralny Rejestr Zamówień Publicznych

blicznych i wiele innych narzędzi wspierających zarządzanie procesem zamówień oraz ograniczających ryzyko operacyjne.

Projekt wdrożenia systemu wsparcia inspekcji

W 2015 r. w UKNF kontynuowano projekt mający na celu wdrożenie Systemu Wsparcia Inspekcji dla działalności obszaru nadzoru bankowego, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz krajowych instytucji płatniczych. W szczególności System ma wspierać następujące fazy procesów inspekcyjnych:

- planowanie czynności kontrolnych,

- przygotowanie, przeprowadzanie i podsumowywanie wyników inspekcji,
- monitorowanie przebiegu inspekcji,
- monitorowanie realizacji zaleceń i warunków,
- rozliczanie czasu pracy inspektorów,
- przeprowadzanie analiz przekrojowych na podstawie gromadzonych danych.

Wg stanu na grudzień 2015 r. zakończono prace nad opracowaniem Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, co pozwoliło na zapoczątkowanie działań mających na celu wykonanie dostawy systemu oraz finalizowano prace związa-

ne z przygotowaniem wkładu merytorycznego, który będzie stanowił podstawę do parametryzacji procesów obsługiwanych przez System.

Rozwój technologii informatycznych

W roku 2015 działania w obszarze technologii informatycznych skupiały się na realizacji Strategii Informatyzacji UKNF na lata 2014-2018. W ramach celu strategicznego zakładającego udostępnienie podmiotom ze wszystkich rynków nadzorowanych jednolitego kanału komunikacji, zrealizowano siłami własnymi pierwszy etap projektu związany ze zmianą mechanizmu uwierzytelniania użytkowników systemu Portal KNF. Wdrożenie certyfikatów elektronicznych uprościło po stronie UKNF procesy wydawania certyfikatów użytkownikom podmiotów nadzorowanych oraz ułatwiło zarządzanie nimi po stronie podmiotów nadzorowanych.

Znaczącym osiągnięciem w roku 2015 było uruchomienie wysokodostępnego środowiska przetwarzania danych (WSPD). W wyniku realizacji projektu WSPD zakończonego we wrześniu 2015 roku infrastruktura techniczna o charakterze wysokiej dostępności została rozmieszczona w dwóch ośrodkach Centrum Przetwarzania Danych (CPD) N6E oraz CPD NBP. Systemy komputerowe i zasoby dyskowe rozmieszczone zostały w obu CPD i połączone w tzw. klastrze geograficznym, tworząc prywatną chmurę obliczeniową UKNF. Na kompletne rozwiązanie składa się szereg rozwiązań technicznych gwarantujących wysoką dostępność, odporność na awarie i bezpieczeństwo zasobów rozmieszczonych w infrastrukturze UKNF. Dzięki temu czas niedostępności zasobów UKNF jest znacznie skrócony, a wystąpienie awarii może być niezauważalne dla użytkowników.

Celem efektywnego monitorowania prawidłowej pracy tak złożonych zasobów IT UKNF, stworzone zostało od podstaw Centrum Monitorowania Systemów (CMS), które umożliwia nadzorowanie w czasie rzeczywistym statusu wszystkich najważniejszych systemów oraz infrastruktury technicznej o charakterze wysokiej dostępności. Obecnie każdy system informatyczny UKNF i element infrastruktury technicznej ośrodka CPD N6E oraz połączenia pomiędzy obiektami mogą być monitorowane i zarządzane z poziomu CMS przez dedykowaną grupę administratorów IT. Wdrożenie CMS wpływa znacząco na obniżenie liczby awarii w infrastrukt-

rze informatycznej oraz na skrócenie czasu reakcji w przypadku ich wystąpienia.

Równoległe do powyższych działań, siłami własnymi przygotowano nowe rozwiązanie informatyczne do wsparcia procesu oceny nadzorczej BION banków komercyjnych i spółdzielczych. System wspiera pracowników obszaru nadzoru bankowego w procesie nadawania ocen BION, w obsłudze formularzy samooceny, nadawaniu ocen w poszczególnych obszarach, wyliczaniu ocen końcowych BION. System umożliwia także zatwierdzanie ocen przez uprawnione osoby oraz przygotowywanie raportów.

Wśród pozostałych działań zrealizowanych przez obszar informatyki w 2015 roku należy również wymienić:

- wdrożenie systemu Enterprise Resource Planning (ERP) w obszarze finansowo-księgowym; zakres przedsięwzięcia obejmował:
 - usprawnienie procesów finansowo-księgowych w UKNF poprzez integrację danych i procesów w ramach jednego systemu do zarządzania Urzędem klasy ERP,
 - podniesienie niezawodności i bezpieczeństwa Systemu Finansowo-Księgowego,
 - zmniejszenie pracochłonności związanej z wprowadzaniem i przetwarzaniem informacji finansowych,
 - zwiększenie efektywności i skuteczności systemu kontroli zarządczej w UKNF,
- przygotowanie i uruchomienie środowiska pracy grupowej MS SharePoint. Zakres docelowy projektu obejmuje:
 - zrezygnowanie ze wspólnych folderów sieciowych na rzecz bibliotek dokumentów,
 - uporządkowanie procesu wymiany dokumentów między departamentami,
 - poprawienie jakości pracy nad współdzielonymi dokumentami,
 - ułatwienie współpracy i wymiany informacji poprzez równoległe edytowanie dokumentów pakietu MS Office,
 - ułatwienie współpracy rozproszonym zespołom,
 - bardziej wydajne i elastyczne zarządzanie uprawnieniami do dokumentów.

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Priorytetowe działania podejmowane w roku 2015 przez UKNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi koncentrowały się, podobnie jak w latach ubiegłych, na zapewnie-

niu właściwych zasobów do realizacji zadań nadzorczych oraz zmieniającego się otoczenia rynkowego i sytuacji na rynku pracy.

Plan zatrudnienia na 2015 rok wyniósł 977 etatów. Stan zatrudnienia na 31 grudnia 2015 roku wyniósł 935,830 etatów (nie uwzględniono umów na zastępstwo).

W aktualnych realiach rynku pracy z niesłabnącym popytem na wysokiej klasy specjalistów utrzymanie zaplecza kadrowego na wysokim poziomie kompetencyjnym stanowiło jedno z podstawowych zadań na rok 2015. Realizacji tego zadania podporządkowane były działania związane z zarządzaniem funduszem wynagrodzeń. Efektywne gospodarowanie środkami na wynagrodzenia zarówno w odniesieniu do rosnących wymagań kompetencyjnych i pozyskiwania nowych pracowników, jak i utrzymania już wykwalifikowanej kadry urzędniczej UKNF stanowi i nadal stanowić będzie jedno z kluczowych wyzwań w sferze zasobów ludzkich.

Wskaźnik fluktuacji w roku 2015 wyniósł 9,77%. Dla porównania w latach 2012–2014 wynosił on odpowiednio: 8,24%, 7,25% i 8,86%. Wskaźniki te świadczą o stabilnej sytuacji w zatrudnieniu i utrzymaniu fluktuacji na akceptowalnym poziomie umożliwiającym zapewnienie właściwej organizacji procesów pracy i efektywną realizację zadań nadzorczych, pomimo rosnącego zainteresowania podmiotów nadzorowanych pozyskiwaniem pracowników UKNF posiadających wiedzę i kompetencje wysoko wyceniane na rynku pracy.

W 2015 r. w ramach działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników, zrealizowano wiele inicjatyw szkoleniowych zgłaszanych do realizacji przez poszczególne komórki organizacyjne UKNF. W celu zaspokojenia w najszerszym zakresie potrzeb Urzędu i oczekiwań pracowników, programy wszystkich szkoleń były przygotowywane w oparciu o wskazania i szczegółowe opisy założeń do pro-

gramów oraz konsultowane ze specjalistami w danej dziedzinie, a następnie akceptowane przez kierownictwo zgłaszających je do realizacji komórek organizacyjnych. W ciągu roku zorganizowano szkolenia grupowe z 60 tematów oraz 6 szkoleń e-learningowych. Szkolenia obejmowały głównie zagadnienia z obszarów: bankowość, rynki finansowe, ubezpieczenia oraz szeroko pojęte zagadnienia prawne. Ponadto w wyniku rozstrzygnięcia toczących się w 2015 roku postępowań przetargowych, w pierwszym kwartale 2016 roku realizowanych będzie 16 dodatkowych tematów szkoleń zgłoszonych do Planu szkoleń grupowych na 2015 rok.

W wyniku prowadzonej na bieżąco analizy potrzeb, procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez szkolenia indywidualne, w których w roku 2015 uczestniczyło 683 pracowników, w tym w szkoleniach krajowych 542 i 141 w szkoleniach zagranicznych. Wzrost udziału pracowników w szkoleniach indywidualnych o 112 uczestników w stosunku do roku 2014, wskazuje na dążenie pracowników do podnoszenia kwalifikacji w zakresie pozyskiwania wiedzy wysoce specjalistycznej. Nadal utrzymuje się tendencja dużego zapotrzebowania na udział pracowników w szkoleniach zagranicznych. Udział pracowników w tych szkoleniach w latach 2012-2014 kształtował się następująco: 143, 138 i 148. Ma to istotne znaczenie ze względu na szeroką współpracę z unijnymi instytucjami nadzorczymi oraz obecność UKNF na forum międzynarodowym.

Intensywność szkoleń realizowanych w 2015 roku obrazuje wskaźnik 4,1 osobodnia szkoleniowego, co stanowi 33 godziny szkolenia przypadające na jednego pracownika. Dla porównania w latach 2012-2014 wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 43, 39 i 43 godziny.

Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF

W 2015 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji, ochroną fizyczną, ochroną przeciwpożarową oraz przygotowaniem obronnymi. Do najważniejszych z nich należały:

- realizacja obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o ochronie osób i mienia oraz innych ustaw branżowych,
- realizacja obowiązków związanych z planowaniem obronnym i pozamilitarnymi przygotowaniem obronnymi,
- zapewnienie bezpieczeństwa przetwarzania informacji chronionych ustawowo lub na podstawie regulacji wewnętrznych Urzędu,
- bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCİK),

- wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 47 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego,
- nadzorowanie i monitorowanie systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- nadzorowanie i monitorowanie systemów ochrony fizycznej w pomieszczeniach i budynkach Urzędu,
- nadzorowanie i monitorowanie zadań w obszarze zarządzania kryzysowego, planowania awaryjnego oraz ciągłości działania.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem m.in.:

- ▀ zmodernizowano systemy ochrony fizycznej w obiekcie Urzędu KNF przy ulicy Niedźwiedziej 6E: system telewizji przemysłowej i system wykrywania włamania i napadu,
- ▀ wprowadzono politykę bezpieczeństwa informacji, ustanawiającą system zarządzania bezpieczeństwem informacji,
- ▀ uaktualniono organizację ochrony danych osobowych, w związku z opublikowanymi zmianami prawa w tym zakresie,
- ▀ przetestowano wdrożony Plan Awaryjny Urzędu KNF oraz Plan Ciągłości Działania Urzędu KNF,
- ▀ przeprowadzono audyty bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (testy zewnętrzne i analizę bezpieczeństwa udostępnianych interakcyjnych aplikacji sieciowych),
- ▀ wzmocniono system ochrony informacji niejawnych w UKNF, w szczególności związany z akredytacją i certyfikacją bezpiecznych systemów teleinformatycznych,
- ▀ wypracowano platformę współpracy z Wydziałem Terroru Kryminalnego Policji i Biurem Ochrony Rządu przy ochronie osobistej Przewodniczącego i Zastępców Przewodniczącego KNF,
- ▀ zrealizowano cykl szkoleń obronnych, w których wykorzystano bazę szkoleniową w Jednostce Wojskowej, proponowaną przez Siły Zbrojne RP,
- ▀ uaktualniono Plan Operacyjny Funkcjonowania Urzędu oraz Narodowy Kwestionariusz Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych w zakresie UKNF.

Kontrole wewnętrzne i skargi na działalność Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz postępowanie pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

W 2015 r. w Urzędzie KNF realizowane były zadania związane z prowadzeniem kontroli wewnętrznych, których celem było m.in.:

- ▀ bieżące sprawdzanie skuteczności sprawowania kontroli funkcjonalnej w Urzędzie Komisji,
- ▀ kontrola zgodności działania komórek organizacyjnych, zespołów roboczych lub komitetów z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi Urzędu Komisji,
- ▀ badanie funkcjonowania Urzędu Komisji pod kątem legalności, celowości oraz terminowości w realizowanych zadaniach, a także wskazywanie sposobu i środków, jakie

należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości i zapobieganie ich powstawaniu.

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. przeprowadzonych zostało przez komórkę kontroli wewnętrznej Urzędu KNF 6 kontroli planowanych – problemowych.

W 2015 r. realizowano również czynności wyjaśniające w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących pracy Urzędu KNF oraz postępowania pracowników Urzędu.

W tym zakresie wpłynęły 94 pisma od 71 skarżących.

Kontrole zewnętrzne

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2014 roku w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła planowanie i realizację dochodów budżetowych, działania podejmowane w celu odzyskania należności oraz pozytywnie oceniła realizację wydatków w ramach budżetu KNF. Wystąpienie pokontrolne za rok 2014 skierowane do Przewodniczącego KNF nie zawierało wniosków pokontrolnych.

Ponadto w 2015 roku Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła następujące kontrole:

- ▀ kontrolę w zakresie nadzoru nad publicznym obrotem instrumentami finansowymi. Celem kontroli było dokonanie oceny realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem obrotu instrumentami finansowymi,
- ▀ kontrolę w zakresie *Sprawowania kontroli nad instytucjami obowiązującymi w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.*

W obydwu przypadkach KNF uzyskała ocenę pozytywną, co stanowi najwyższą ocenę w trzystopniowej skali stosowanej przez NIK.

Aneksy

42

30

75

30

16

42

9

9. ANEKSY

Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2015 roku

Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2015 roku

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	22
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku	9
Udzielenie zezwolenia na połączenie banków	3
Ustanowienie kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	6
Wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego, oddział instytucji kredytowej będzie zobowiązany spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3
Utrzymanie w mocy decyzji	1
Umorzenie postępowania	1
Zezwolenie na utworzenie banku, zatwierdzenie statutu i pierwszego składu zarządu	1
Uznanie za podmiot dominujący wobec banku	1
Uchylenie decyzji	2
Ustanowienie zarządu komisarycznego w banku	2
Przejęcie banku	2
Zawieszenie działalności banku	2
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego przekroczenia 1/3 ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu banku	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego przekroczenia 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu banku	1
Ponowne rozpatrzenie sprawy rozstrzygniętej decyzją KNF, zakazującą wykonywania prawa głosu i nakazującą zbycie akcji	1
Decyzja o odmowie wydania zezwolenia na dokonanie zmiany statutu	1
Inne	11
Razem	71
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
Ustanowienie zarządcy komisarycznego	7
Odmowa zatwierdzenia na stanowisko prezesa zarządu SKOK	7
Zatwierdzenie na stanowisku prezesa zarządu SKOK	3
Powołanie na stanowisko prezesa zarządu SKOK	1
Uchylenie w całości decyzji	7
Umorzenie postępowania administracyjnego	7
Utrzymanie decyzji w mocy	2
Utrzymanie postanowienia w mocy	22

Przejęcie kasy przez bank	1
Przejęcie kasy przez inną kasę	1
Zatwierdzenie wzorca umowy	3
Nałożenie kar pieniężnych na zarząd SKOK	2
Odmowa wyłączenia od udziału w rozpoznaniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	7
Inne	4
Razem	74
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	8
Odmowa wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Nałożenie kar pieniężnych na BUP	272
Uchylenie decyzji	4
Utrzymanie decyzji w mocy	25
Rozłożenie na raty kary pieniężnej	1
Umorzenie postępowania administracyjnego	1
Razem	312
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeniowego	
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	8
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	10
Nałożenie kary pieniężnej	5
Utrzymanie decyzji w mocy	1
Decyzje w sprawach dotyczących bezpośredniego lub pośredniego nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym krajowego zakładu ubezpieczeń	7
Powiadomienie o planie połączenia towarzystw ubezpieczeń	1
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej	3
Zatwierdzenie statutu towarzystwa ubezpieczeń	3
Zgłoszenie sprzeciwu wobec nabycia akcji	1
Zmiana rzeczowego zakresu działalności towarzystwa ubezpieczeń	1
Uchylenie zakazu wykonywania prawa głosu	1
Decyzja w przedmiocie zatwierdzenia statutu nowo utworzonego krajowego zakładu ubezpieczeń	3
Zatwierdzenie umowy przeniesienia portfela towarzystwa ubezpieczeń	1
Wydanie Wytucznych KNF dotyczących procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1
Razem	46
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	8
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	8
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	8
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji powszechnego towarzystwa emerytalnego	2

Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	9
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	9
Udzielenie zezwolenia na przejęcie zarządzania dobrowolnym funduszem emerytalnym przez powszechne товариство emerytalne	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego товариства emerytalnego	1
Cofnięcie zezwolenia na utworzenie pracowniczego товариства emerytalnego	1
Likwidacja pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Nażalenie kary na agenta transferowego	1
Razem	53
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
Udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	7
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	4
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji domu maklerskiego	3
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez товариство funduszy inwestycyjnych, zezwolenia na zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych oraz zezwolenia na doradztwo inwestycyjne	1
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez товариство funduszy inwestycyjnych oraz zezwolenia na zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	1
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI	1
Odmowa udzielenia zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI	1
Nażalenie kar pieniężnych na TFI	1
Nażalenie kar pieniężnych na osoby prawne i osoby fizyczne	20
Utrzymanie decyzji w mocy	24
Utrzymanie postanowienia w mocy	4
Umorzenie postępowania administracyjnego	1
Uchylenie decyzji	15
Wykluczenie bezterminowe akcji spółki z obrotu na rynku regulowanym	1
Odmowa uchylenia decyzji	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia/objęcia akcji TFI	7
Przekazanie informacji właściwemu organowi nadzoru innego państwa członkowskiego o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium tego państwa	4
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej	34
Odmowa rozłożenia na raty należności z tytułu kary	3
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o wszczęciu postępowania administracyjnego	2
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o wyniku postępowania administracyjnego	1
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji	2
Udzielenie TFI zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	1
Udzielenie zgody na zmianę depozytariusza	4
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu TGE SA	1
Zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji domu maklerskiego	2

Stwierdzenie przez Komisję Nadzoru Finansowego, że dom maklerski nie jest w stanie, z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, wykonać ciężących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń inwestorów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie	1
Nakazanie przeniesienia instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi	1
Odmowa uchylenia zakazu wykonywania prawa głosu z akcji TFI	1
Inne	6
Razem	155
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące wewnętrznej organizacji prac Komisji	
Utrzymanie w mocy decyzji administracyjnej	1
Uchwała w sprawie przyjęcia „Zasad dotyczących procesu obsługi skarg przez instytucje finansowe”	1
Uchwała uchylająca uchwałę w sprawie „Zasad dotyczących procesu obsługi skarg przez instytucje finansowe”	1
Inne	4
Razem	7
Ogółem	718

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF w 2015 roku

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Zezwolenie na zaliczanie do funduszy własnych zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej	24
Zezwolenie na zaliczanie do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji długoterminowych	14
Zezwolenia na zaliczenie do kapitału podstawowego Tier 1 zysku za dany okres	32
Zezwolenie na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do funduszy uzupełniających banku	6
Umorzenie w innych postępowaniach	14
Wyrażenie zgody na ograniczenie zakresu tłumaczenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
Zezwolenie na zawarcie lub wprowadzenie zmian do umowy o świadczenie usług wewnątrzgrupowych z przedsiębiorcą zagranicznym	8
Odmowa wszczęcia postępowania	1
Upomnienie udzielone Zarządowi Banku za brak przygotowania akceptowalnego programu postępowania naprawczego	1
Zatwierdzenie regulaminu ustalania bankowo-hipotecznego wartości nieruchomości	2
Zezwolenie na powierzenie wykonywania przez wskazanych w decyzji przedsiębiorców w imieniu i na rzecz Banku czynności innych niż wymienione w art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. a-l ustawy – Prawo bankowe	5
Sprostowanie w sprawie błędów pisarskich i innych oczywistych pomyłek	7
Akceptacje programów postępowania naprawczego	4
Wyrażenie zgody na obniżenie funduszy własnych poprzez wypłatę środków z funduszu udziałowego	376
Wyrażenie zgody na obniżenie funduszy własnych poprzez wypłatę środków z funduszu udziałowego – „zgoda uprzednia”	126

Postanowienie o wyrażeniu stanowiska w sprawie wpisania banku na listę gwarantów, o których mowa w art. 52 ust. 1 ustawy Prawo celne	5
Zezwolenie na stosowanie metod wewnętrznych i innych modeli oraz na wprowadzenie znacznych rozszerzeń/zmian do metod wewnętrznych	4
Umorzenie postępowania w sprawie wniosku o wydanie zezwolenia na stosowanie metod wewnętrznych i innych modeli oraz na wprowadzenie znacznych rozszerzeń/zmian do metod wewnętrznych	3
Upomnienie	12
Zezwolenie na rozpoczęcie działalności banku	1
Postanowienie zawieszające postępowanie w sprawie zezwolenia na utworzenie banku hipotecznego	1
Powołanie powiernika przy banku hipotecznym	1
Powołanie zastępcy powiernika przy banku hipotecznym	2
Umorzenie postępowania w sprawie powołania powiernika przy banku hipotecznym	1
Zatwierdzenie regulaminu ustalania bankowo-hipotecznego wartości nieruchomości w banku hipotecznym	1
Zezwolenia na zbycie akcji imiennych przez bank	1
Umorzenie postępowania w sprawie zbycia akcji imiennych przez bank	1
Umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu banku (wycofanie wniosku)	5
Udzielenie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	239
Umorzenie postępowania w sprawie zmian w statucie banku	15
Umorzenie postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia akcji banku	1
Postanowienie o zawieszeniu postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	1
Postanowienie w sprawie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków	2
Udzielenie zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa przez bank zagraniczny lub instytucję kredytową	1
Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej	2
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu	4
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	1
Inne	25
Razem	959
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Umorzenie postępowania administracyjnego	1
Postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia	1
Postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego	1
Zwrot wniosku o wpis do Rejestru Usług Płatniczych	3
Zawieszenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Umorzenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
Decyzja o umorzeniu postępowania administracyjnego	242
Postanowienia o uchybieniu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	6
Postanowienia o odmowie uwzględnienia wniosku dowodowego	1
Inne	2
Razem	260

Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
Postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o przeprowadzenie dowodu	110
Postanowienie o uwzględnieniu wniosku o przeprowadzenie dowodu	19
Postanowienie o odmowie zawieszenia postępowania administracyjnego	2
Postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o przeprowadzenie rozprawy	17
Postanowienie o wyłączeniu członka KNF od udziału w postępowaniu administracyjnym	3
Postanowienie o odmowie dopuszczenia do udziału na prawach strony	25
Postanowienie o dopuszczeniu do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym	11
Postanowienie o wyrażanie zgody na przedstawienie poglądu	6
Zezwolenie na zaliczenie do funduszy własnych Kasy zobowiązania podporządkowanego	3
Zezwolenie na zaliczenie do funduszy własnych części dodatkowej odpowiedzialności członków SKOK	6
Umorzenie w innych postępowaniach	10
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu	2
Razem	214
Sprawy dotyczące sektora ubezpieczeniowego	
Zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	40
Stwierdzenie wygaśnięcia decyzji	1
Wpis do rejestru aktuariuszy	31
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	3
Postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu do załatwienia sprawy	25
Umorzenie postępowania	19
Postanowienie o stwierdzeniu uchybienia terminu	2
Postanowienie o odmowie zawieszenia postępowania	1
Utrzymanie w mocy zaskarżonej decyzji	3
Postanowienie w przedmiocie zwrotu wniosku	7
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	128
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	7
Nałożenie kary pieniężnej	10
Wydanie decyzji cofającej zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej	42
Wydanie decyzji w trybie art. 155 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji zmieniającej decyzję w przedmiocie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej	2
Postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania	39
Postanowienie o odmowie przeprowadzenia rozprawy administracyjnej	1
Wyrażenie zgody na zaliczenie do środków własnych pożyczki podporządkowanej, w tym na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej	2
Decyzja zobowiązująca zakład ubezpieczeń do wyliczenia środków własnych zakładu ubezpieczeń przy zastosowaniu niższej niż wynika to z przyjętych przez zakład ubezpieczeń zasad wyceny, wartości elementów wykorzystywanych do ich wyliczenia	2
Udzielenie zezwolenia na uznanie za aktywa na pokrycie rezerw aktywów innych niż określone w treści art. 154 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej	42
Zatwierdzenie planu przedstawiającego sposób utrzymania lub podniesienia środków własnych do wymaganej wartości po dokonaniu spłaty pożyczki podporządkowanej	1
Postanowienie o włączeniu dokumentów do akt sprawy	2

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego	2
Razem	412
Sprawy dotyczące sektora emerytalnego	
Ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu funduszy emerytalnych	2
Umorzenie postępowania w sprawie przedłużenia okresu na dostosowanie działalności lokacyjnej dobrowolnego funduszu emerytalnego do wymogów ustawowych	1
Powiadomienie o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego, towarzystwa emerytalnego lub banku depozytariusza	3
Powiadomienie o rozpatrzeniu zastrzeżeń towarzystwa emerytalnego do treści powiadomienia o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego	1
Zatwierdzenie sprawozdania z działalności KDPW SA w zakresie administrowania Funduszem Gwarancyjnym za rok 2014	1
Zatwierdzenie programu likwidacji pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji pracowniczego funduszu emerytalnego sporządzonego na dzień rozpoczęcia likwidacji pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	7
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem otwartego funduszu emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem dobrowolnego funduszu emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	25
Wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	122
Wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	29
Wpis porozumienia o ograniczeniu wysokości naliczanych składek do rejestru	1
Wpis porozumienia o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek do rejestru	5
Odmowa wpisu zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	1
Postanowienie w przedmiocie podjęcia zawieszono postępowania	6
Postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania	9
Umorzenie postępowania	3
Postanowienie w przedmiocie przywrócenia terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	2
Postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu do załatwienia sprawy	6
Razem	236
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
Zawieszenie postępowania administracyjnego	44
Podjęcie postępowania administracyjnego	24
Wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	54
Wszczęcie postępowania w sprawie żądania zmiany treści wezwania	3
Żądanie zmiany treści wezwania	3
Decyzja w przedmiocie żądania zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej	46
Umorzenie postępowania administracyjnego	71
Umorzenie postępowania odwoławczego	1
Decyzja w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia decyzji	2
Decyzja w przedmiocie wskazania spółki jako agencji informacyjnej	1

Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	1
Zgoda na połączenie wewnętrzne dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	6
Zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	3
Zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego, w tym na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu funduszu	50
Zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	4
Zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	4
Zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	2
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	6
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	18
Wyznaczenie likwidatora funduszu inwestycyjnego	1
Udzielenie zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	4
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego	51
Zatwierdzenie memorandum informacyjnego	2
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	133
Zatwierdzenie aneksu do memorandum informacyjnego	11
Decyzja w przedmiocie nałożenia na emitenta obowiązku zwrotu na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego kosztów związanych ze zleceniem podmiotowi uprawnionemu do badania sprawozdań finansowych wykonania czynności, o których mowa w art. 68 ust. 3 ustawy o ofercie publicznej, w zakresie prawidłowości i rzetelności informacji okresowych oraz prawidłowości prowadzenia ksiąg rachunkowych	1
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	15
Sprostowanie oczywistej omyłki	1
Wstrzymanie wykonania decyzji	3
Postanowienie o odmowie wstrzymania wykonania decyzji	5
Postanowienie o umorzeniu postępowania w przedmiocie udostępnienia akt	1
Postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	2
Wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	14
Odmowa uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego lub maklera giełd towarowych	1
Stwierdzenie konieczności odbycia stażu adaptacyjnego albo przystąpienia do testu umiejętności w zakresie wykonywania zawodu regulowanego	1
Uchylenie decyzji	5
Postanowienie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA	5
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	3
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie funduszu rozliczeniowego KDPW_CCP SA i Regulaminie funduszu rozliczeniowego KDPW SA	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie funkcjonowania systemu rekompensat	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Giełdowej Izby Rozrachunkowej KDPW SA	1

Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Funduszu Gwarancyjnego Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego BondSpot SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	3
Zatwierdzenie przez Komisję Nadzoru Finansowego warunków obrotu instrumentami finansowymi niebędącymi papierami wartościowymi	1
Wpis na listę doradców inwestycyjnych	34
Wpis na listę maklerów giełd towarowych	36
Wpis na listę maklerów papierów wartościowych	116
Udzielenie zezwolenia na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	41
Udzielenie zezwolenia na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	2
Umorzenie postępowania wszczętego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	35
Uchylenie decyzji wydanej na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	2
Postanowienie o zawieszenie postępowania wszczętego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	1
Postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania wszczętego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	1
Inne	3
Razem	885
Sprawy dotyczące innych obszarów	
Postanowienie na podstawie art. 49a ust. 11 i ust. 13 Prawo geologiczne i górnicze	9
Razem	9
OGÓLEM	2975

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 2. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2015 roku, emitenci, których memoranda zostały zatwierdzone oraz wobec których stwierdzona została równoważność z wymogami prospektu emisyjnego w 2015 oraz publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2015 roku

Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2015 roku

Lp.	Emitent	Data zatwierdzenia prospektu emisyjnego
1.	Biomed Lublin SA	19 stycznia 2015 r.
2.	Polenergia SA	13 lutego 2015 r.
3.	Pol-Mot Auto SA	19 lutego 2015 r.
4.	Indata Software SA	4 marca 2015 r.
5.	Polimex Mostostal SA	11 marca 2015 r.
6.	Private Equity Managers SA	11 marca 2015 r.
7.	Idea Bank SA	13 marca 2015 r.
8.	Murapol SA	13 marca 2015 r.
9.	Komputronik SA	31 marca 2015 r.
10.	Wirtualna Polska SA	10 kwietnia 2015 r.
11.	IZO-BLOK SA	14 kwietnia 2015 r.
12.	Etos SA	21 kwietnia 2015 r.
13.	Braster SA	4 maja 2015 r.
14.	Pamapol SA	15 maja 2015 r.
15.	Atal SA	21 maja 2015 r.
16.	Polnord SA	1 czerwca 2015 r.
17.	Pekabex SA	9 czerwca 2015 r.
18.	Best SA	9 czerwca 2015 r.
19.	PCC Rokita SA	11 czerwca 2015 r.
20.	Enter Air SA	15 czerwca 2015 r.
21.	Esotiq&Henderson SA	23 czerwca 2015 r.
22.	Rafako SA	3 lipca 2015 r.
23.	Sunex SA	10 lipca 2015 r.
24.	Wind Mobile SA	14 lipca 2015 r.
25.	PZ Cormay SA	23 lipca 2015 r.
26.	Redan SA	24 lipca 2015 r.
27.	APS Energia SA	4 sierpnia 2015 r.
28.	Tell SA	25 sierpnia 2015 r.
29.	GTC SA	4 września 2015 r.
30.	AAT Holding SA	4 września 2015 r.

31.	Getin Noble Bank SA	9 września 2015 r.
32.	Adiuvo Investments SA	11 września 2015 r.
33.	InPost SA	11 września 2015 r.
34.	ASM Group SA	14 września 2015 r.
35.	Grodno SA	23 września 2015 r.
36.	Lokum Deweloper SA	5 października 2015 r.
37.	Pfleiderer Grajewo SA	9 października 2015 r.
38.	Wittchen SA	14 października 2015 r.
39.	Korporacja KGL SA	22 października 2015 r.
40.	Groclin SA	26 października 2015 r.
41.	PKO Bank Hipoteczny SA	12 listopada 2015 r.
42.	Krynica Witamin SA	16 listopada 2015 r.
43.	Enter Air SA	23 listopada 2015 r.
44.	Master Pharm SA	23 listopada 2015 r.
45.	Labo Print SA	25 listopada 2015 r.
46.	Paged SA	30 listopada 2015 r.
47.	Orion Investment SA	30 listopada 2015 r.
48.	11 bit studios SA	3 grudnia 2015 r.
49.	Milestone Medical Inc.	4 grudnia 2015 r.
50.	Biuro Inwestycji Kapitałowych SA	7 grudnia 2015 r.
51.	Sare SA	11 grudnia 2015 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.2. Memoranda emitentów zatwierdzonych przez KNF oraz których równoważność z wymogami dla prospektu emisyjnego stwierdziła KNF w 2015 roku

Lp.	Emitent	Data
1.	BGŻ SA	16 lutego 2015 r.
2.	KCI SA	23 lutego 2015 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.3. Publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2015 roku

Lp.	Nazwa funduszu	Data zatwierdzenia prospektu
1.	PZU FIZ Akord	14 kwietnia 2015 r.
2.	Legg Mason Skoncentrowany FIZ	16 września 2015 r.
3.	PKO Globalnej Strategii FIZ	22 września 2015 r.
4.	QUERCUS Multistrategy FIZ	8 października 2015 r.
5.	Medyczny Publiczny FIZ	8 października 2015 r.
6.	PKO Globalnego Dochodu FIZ	9 listopada 2015 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 3. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanych w 2015 roku

1. Poz. 1 z dnia 26 stycznia 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie wysokości maksymalnej stopy technicznej.
2. Poz. 2 z dnia 3 lutego 2015 r. Komunikat Nr 165 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych oraz zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradców inwestycyjnych.
3. Poz. 3 z dnia 27 marca 2015 r. Komunikat Nr 168 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie terminów sprawdzianów umiejętności.
4. Poz. 4 z dnia 27 marca 2015 r. Komunikat Nr 169 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego sprawdzianu umiejętności.
5. Poz. 5 z dnia 31 marca 2015 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych w 2014 r. oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich biur usług płatniczych za 2014 r.
6. Poz. 6 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 grudnia 2014 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów papierów wartościowych.
7. Poz. 7 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów giełd towarowych.
8. Poz. 8 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Uchwała Nr 411/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania „Wytycznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w towarzystwach funduszy inwestycyjnych”.
9. Poz. 9 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Uchwała Nr 412/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania Wytycznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w powszechnych towarzystwach emerytalnych.
10. Poz. 10 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Uchwała Nr 413/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania Wytycznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.
11. Poz. 11 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Uchwała Nr 414/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania Wytycznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych.
12. Poz. 12 z dnia 16 kwietnia 2015 r. Uchwała Nr 415/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania Wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem powodzi w sektorze ubezpieczeń.
13. Poz. 13 z dnia 29 kwietnia 2015 r. Komunikat Nr 170 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 17 kwietnia 2015 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań drugiego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
14. Poz. 14 z dnia 5 maja 2015 r. Uchwała Nr 59/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków.
15. Poz. 15 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPAII/476/15/13/2012/JM).
16. Poz. 16 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPAII/476/13/15/2012/JF.
17. Poz. 17 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/15/16/2012/JP.
18. Poz. 18 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/20/16/2012/2013/JF.
19. Poz. 19 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/55/19/2012/2013/JP).
20. Poz. 20 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPAII/476/11/16/2013/2014/AS).
21. Poz. 21 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/9/12/2013/2014/JP.
22. Poz. 22 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/18/10/2013/2014/JP).

23. Poz. 23 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/17/15/2013/2014/JP).
24. Poz. 24 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPAII/476/1/12/14/MR.
25. Poz. 25 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/31/10/2013/2014/JP).
26. Poz. 26 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPAII/476/24/20/2014/JF).
27. Poz. 27 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPAII/476/6/12/2014/KEK.
28. Poz. 28 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/33/12/2013/2014/2015/JP).
29. Poz. 29 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/37/11/13/14/15/MSZ).
30. Poz. 30 z dnia 5 czerwca 2015 r. Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej (sygn. DPP/WPO/476/28/12/13/14/15/MR).
31. Poz. 31 z dnia 9 czerwca 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 lutego 2015 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów giełd towarowych.
32. Poz. 32 z dnia 18 czerwca 2015 r. Uchwała Nr 192/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie „Zasad dotyczących procesu obsługi skarg przez instytucje finansowe”.
33. Poz. 33 z dnia 30 czerwca 2015 r. Komunikat Nr 41 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej.
34. Poz. 34 z dnia 30 czerwca 2015 r. Komunikat Nr 42 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej.
35. Poz. 35 z dnia 10 lipca 2015 r. Komunikat Nr 173 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradców inwestycyjnych.
36. Poz. 36 z dnia 14 lipca 2015 r. Komunikat Nr 174 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
37. Poz. 37 z dnia 14 lipca 2015 r. Komunikat Nr 175 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
38. Poz. 38 z dnia 14 lipca 2015 r. Komunikat Nr 1/2015 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 10 lipca 2015 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych.
39. Poz. 39 z dnia 14 lipca 2015 r. Komunikat Nr 2/2015 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 10 lipca 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych.
40. Poz. 40 z dnia 31 lipca 2015 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 lipca 2015 r. w sprawie wartości składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz wysokości kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego w 2014 r.
41. Poz. 41 z dnia 3 sierpnia 2015 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 lipca 2015 r. w sprawie wartości sumy aktywów bilansowych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości kosztów nadzoru w 2014 r.
42. Poz. 42 z dnia 13 sierpnia 2015 r. Uchwała Nr 240/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji A-SKOK dotyczącej dobrych praktyk zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.
43. Poz. 43 z dnia 13 sierpnia 2015 r. Uchwała Nr 300/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 lipca 2015 r. w sprawie wydania Wytycznych dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji dotyczących procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
44. Poz. 44 z dnia 19 sierpnia 2015 r. Uchwała Nr 234/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji B-SKOK dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.
45. Poz. 45 z dnia 19 sierpnia 2015 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi w 2014 r., sumy opłat uiszczonych przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze w 2014 r. oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich krajowych instytucji płatniczych za 2014 r.

46. Poz. 46 z dnia 21 sierpnia 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/14/16/2012/JP.
47. Poz. 47 z dnia 21 sierpnia 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/50/19/2012/2013/JP.
48. Poz. 48 z dnia 21 sierpnia 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/51/20/2012/2013/JP.
49. Poz. 49 z dnia 16 września 2015 r. Uchwała Nr 332/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji W dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach.
50. Poz. 50 z dnia 16 września 2015 r. Uchwała Nr 409/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania „Wytucznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w podmiotach infrastruktury rynku kapitałowego”.
51. Poz. 51 z dnia 16 września 2015 r. Uchwała Nr 410/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wydania „Wytucznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w firmach inwestycyjnych”.
52. Poz. 52 z dnia 16 września 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie skreślenia maklera papierów wartościowych z listy maklerów papierów wartościowych.
53. Poz. 53 z dnia 16 września 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów papierów wartościowych.
54. Poz. 54 z dnia 9 października 2015 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 września 2015 r. w sprawie zmian danych objętych wpisem na listę maklerów papierów wartościowych.
55. Poz. 55 z dnia 19 listopada 2015 r. Komunikat Nr 179 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań drugiego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
56. Poz. 56 z dnia 4 grudnia 2015 r. Uchwała Nr 584/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.
57. Poz. 57 z dnia 21 grudnia 2015 r. Komunikat Nr 180 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
58. Poz. 58 z dnia 21 grudnia 2015 r. Komunikat Nr 181 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.
59. Poz. 59 z dnia 21 grudnia 2015 r. Komunikat Nr 3/2015 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych.
60. Poz. 60 z dnia 21 grudnia 2015 r. Komunikat Nr 4/2015 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych.
61. Poz. 61 z dnia 22 grudnia 2015 r. Uchwała Nr 633/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 1 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wzoru rejestru zabezpieczenia listów zastawnych.
62. Poz. 62 z dnia 29 grudnia 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/21/14/2014/2015/MR.
63. Poz. 63 z dnia 29 grudnia 2015 r. Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej w drodze decyzji o sygn. DPP/WPO/476/39/13/14/15/AK.
64. Poz. 64 z dnia 29 grudnia 2015 r. Uchwała Nr 626/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 listopada 2015 r. uchylająca uchwałę w sprawie „Zasad dotyczących procesu obsługi skarg przez instytucje finansowe”.
65. Poz. 65 z dnia 30 grudnia 2015 r. Uchwała Nr 668/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie wydania Rekomendacji C-SKOK dotyczącej rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 4. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2015 roku

Tabela 4.1. Wykaz rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2015 roku

Lp.	Rozporządzenie
1.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 marca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wpłat na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Ubezpieczonych i jego Biura (Dz. U. poz. 425).
2.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz. U. poz. 700).
3.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania regulaminu działania Komisji Egzaminacyjnej dla Aktuariuszy, ustalenia wysokości opłat egzaminacyjnych oraz wynagrodzenia członków Komisji (Dz. U. poz. 701).
4.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie wzoru formularza informacyjnego zawierającego informacje o ofercie odwróconego kredytu hipotecznego (Dz. U. poz. 1010).
5.	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 września 2015 r. w sprawie wzoru oświadczenia członka otwartego funduszu emerytalnego lub osoby, której Zakład Ubezpieczeń Społecznych ewidencjonuje składkę na subkoncie, o przekazywaniu składki do otwartego funduszu emerytalnego albo zewidencjonowaniu składki na subkoncie prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1600).
6.	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz. U. poz. 1835).
7.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz. U. poz. 1849).
8.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. poz. 1850).
9.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich (Dz. U. poz. 1877).
10.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 listopada 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych (Dz. U. poz. 1957).
11.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 26).
12.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie informacji zamieszczanych we wzorcach umów stosowanych przez zakład ubezpieczeń (Dz. U. poz. 2189).
13.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego (Dz. U. poz. 2338).
14.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. poz. 2347).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4.2. Wykaz projektów rozporządzeń będących przedmiotem prac lub opinii UKNF w 2015 roku

Lp.	Projekt rozporządzenia
1.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych.
2.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego, funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem w domu maklerskim, kryteriów technicznych opracowania programu oceny nadzorczej oraz badania i oceny nadzorczej, a także zakresu i sposobu ustalania polityki wynagrodzeń.
3.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze.
4.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia sposobu traktowania przez domy maklerskie znacznych pakietów akcji podmiotów spoza sektora finansowego, o których mowa w art. 89 ust. 3 rozporządzenia nr 575/2013.
5.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia ekspozycji wyłączonych z limitów dużych ekspozycji.
6.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie terminu uiszczania, wysokości i sposobu obliczania należności na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego i jego Biura.
7.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego trybu postępowania przed Rzecznikiem Finansowym w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego.
8.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek regulowany oraz platforma aukcyjna, którego celem jest określenie tych warunków.
9.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.
10.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości.
11.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie formy oraz sposobu sporządzania przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji danych i informacji do celów nadzoru.
12.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie minimalnego zakresu danych zamieszczanych w ankiecie dotyczącej potrzeb ubezpieczającego lub ubezpieczonego.
13.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie dodatkowych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.
14.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej.
15.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie rocznych i półrocznych sprawozdań ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego.
16.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, pełniącej funkcję w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym.
17.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wysokości składki członkowskiej płaconej przez zakłady ubezpieczeń na rzecz Polskiej Izby Ubezpieczeń.
18.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie współdziałania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z organem prowadzącym centralną ewidencję pojazdów.
19.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu udzielania przez fundusze emerytalne pożyczek papierów wartościowych.
20.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie lokat aktywów funduszu emerytalnego w instrumenty pochodne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 5. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

Tabela 5.1. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF w 2015 roku

Sektor bankowy
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wprowadzenia jednostronnych zmian we wzorcach umów kredytów i pożyczek zabezpieczonych hipotecznie.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie pobierania opłat za prowadzenie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego za cały miesiąc, w którym założono rachunek, bez względu na to w którym dniu klient zawarł ww. umowę.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zakładania wspólnych rachunków lokat terminowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania wysokości oprocentowania lokat w ramach systemu bankowości elektronicznej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania salda rachunku w systemie bankowości elektronicznej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przekazywania przez centrum telefoniczne informacji dotyczących kwestii rozliczenia niewykorzystanego ubezpieczenia na życie kredytobiorców w związku z wcześniejszą całkowitą spłatą.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie udzielania kredytów przy współpracy z pośrednikiem.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie czasowego nakładania na karty przedpłacone blokad autoryzacyjnych w przypadku powzięcia podejrzenia posłużenia się kartą w celu wykonania transakcji fraudowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie procesowania obsługi zajęć egzekucyjnych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dostosowania zapisów umów o kredyt hipoteczny (zawierających klauzule abuzywne) do obowiązujących przepisów prawa.
Analiza przypadków przekazania przez jeden z banków do BIK informacji zawierających błędne kwoty wymagalnych spłat zadłużenia z tytułu transakcji dokonywanych kartami kredytowymi.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie otwierania rachunków bankowych za pośrednictwem kanałów elektronicznych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie integracji systemów bankowości internetowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przekazania informacji odnośnie do oferty promocyjnej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sprzedaży wierzytelności powstałej z tytułu opłat za prowadzenie rachunku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wysyłki harmonogramu spłat oraz przekazania danych do BIK SA.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przekazywania klientom informacji na temat zasad gwarancji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie pobierania opłat z tytułu prowadzenia rachunku walutowego przeznaczonego jedynie do spłaty kredytu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sposobu prezentowania na wyciągach bankowych informacji o zaległości w spłacie kredytu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie naliczania opłaty rocznej za korzystanie z nieaktywowanej karty kredytowej wydanej do umowy kredytowej oraz opłaty za jej ubezpieczenie.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dostarczania klientom potwierdzeń założenia internetowych lokat oszczędnościowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania informacji na wyciągach rachunków firmowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie stosowania wobec klientów środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania w bankowości elektronicznej kwoty dopłaty do kredytu mieszkaniowego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prowadzonych przez telefon działań prewindykacyjnych.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie rozliczania składki za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej w przypadku wcześniejszej spłaty zobowiązania kredytowego.
Analiza przypadków ujawnienia lub wykorzystywania przez pracownika jednego z banków informacji objętych tajemnicą bankową.
Analiza przypadków przekazania do BIK przez dwa banki nieprawidłowych danych klientów.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie naliczania i pobierania opłat za realizację dewizowego polecenia zapłaty na rachunkach technicznych, które przeznaczone były do spłat kredytów walutowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie potwierdzania zawarcia umowy lokaty terminowej za pośrednictwem kanałów elektronicznych.
Analiza przypadku braku umieszczenia aktualnego regulaminu dotyczącego kart płatniczych na stronie internetowej jednego z banków.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad naliczania opłat za prowadzenie rachunku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania salda na rachunku w kanale internetowym.
Analiza przypadków blokowania przez jeden z banków środków na rachunku po rozliczeniu transakcji kartowych.
Analiza praktyki pobierania przez jeden z banków opłat za wyciągi papierowe.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji wniosków o odłączenie kredytobiorcy lub zmianę sposobu zabezpieczenia kredytu hipotecznego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie naliczania opłat za wypłaty środków z bankomatów.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wysyłania do klientów harmonogramów spłat kredytu.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sporządzania dokumentacji do wydawanych kart debetowych i kredytowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie udostępniania klientom środków zgromadzonych na rachunkach w sytuacji objęcia rachunków zajęciem komorniczym.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie obsługi lokat terminowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie informacji przekazywanych przez infolinię banku w sprawie stosowanych opłat za wydawane na wniosek klienta zaświadczenia.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przyjętych zasad odnawiania lokat terminowych i prezentowania danych w systemie bankowości internetowej.
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z banków w zakresie uwzględniania ujemnej stawki bazowej przy wyliczaniu oprocentowania kredytów mieszkaniowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie anulowania blokad na rachunkach objętych zajęciem egzekucyjnym.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie blokowania hasła dostępu do bankowości elektronicznej w określonych przypadkach.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie naliczania prowizji za odnowienie limitu kredytowego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wprowadzenia opłat od wpłaty bilonu na rachunki, których posiadaczami są osoby posiadające status konsumenta.
Analiza praktyki jednego z banków w przypadkach zmiany przez klienta numeru telefonu komórkowego dedykowanego do odbierania kodów jednorazowych, autoryzujących transakcje dokonywane w ramach bankowości internetowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zabezpieczania transakcji dokonywanych kartami płatniczymi.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie obsługi depozytów terminowych za pośrednictwem bankowości internetowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie procesowania dyspozycji zamykania rachunków i zwrotu środków z tego rachunku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie usługi powiadomień SMS dotyczących autoryzacji transakcji kartami płatniczymi.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie udzielania kredytów przez internet.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zawierania umów lokat terminowych poza lokalem banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji wypłat gotówki w bankomatach.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dokonywania wypłat środków realizowanych z przekazów przesyłanych za pośrednictwem Western Union.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie stosowanych zabezpieczeń do umów o kredyt hipoteczny.
Analiza przypadków dostępu do rachunków w ramach bankowości internetowej jednego z banków przez osoby nieupoważnione.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie promowania nowego produktu bankowego, jako bezpłatnego „na zawsze”.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji wypłat z rachunku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sposobu informowania klientów o zmianach taryfy prowizji i opłat.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji przelewów w systemie bankowości elektronicznej w kontekście bezpieczeństwa przekazywanych środków.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przechowywania, zwrotu/lub niszczenia prawnych zabezpieczeń spłaty wierzytelności w postaci weksli.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie pobierania i odprowadzania 19% podatku od operacji moneyback.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie funkcjonowania systemu fraudowego jako narzędzia zapobiegającego przestępstwom internetowym.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej funkcjonalności kart płatniczych w zakresie możliwości ustalenia odrębnych limitów dla transakcji internetowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zamykania nieaktywnych rachunków bankowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prezentowania salda rachunku po każdej transakcji w systemie bankowości elektronicznej.
Analiza praktyki jednego z banków dotycząca stosowania wzorców rozliczeń lokat inwestycyjnych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie likwidacji lokaty walutowej w ramach bankowości internetowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie możliwości dysponowania środkami poprzez kanał bankowości telefonicznej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie weryfikacji tożsamości klienta i odbioru podpisów na umowie przez kuriera.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie pobierania przez bank prowizji za przewalutowanie przy transakcjach kartowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przyjmowania wpłat gotówkowych od osoby trzeciej na rzecz posiadacza rachunku prowadzonego w tym banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie odnawiania lokat terminowych za pośrednictwem bankowości internetowej banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie monitorowania systemu zabezpieczającego transakcje kartowe.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie przyjmowania pełnomocnictw do rachunków i odwoływania tych pełnomocnictw przez pracowników banku.
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
Analiza praktyki jednej z kas w zakresie poprawności przeprowadzenia Zebrania Grupy Członkowskiej.
Analiza praktyki jednej z kas w zakresie obniżenia oprocentowania kredytów w związku z decyzją Rady Polityki Pieniężnej w sprawie obniżenia stopy procentowej kredytu lombardowego.
Usługi płatnicze realizowane przez inne podmioty niż banki
Analiza praktyki stosowanej przez jedną z krajowych instytucji płatniczych w zakresie realizacji transakcji płatniczej przez akceptanta w związku z podejrzeniem o możliwość wykorzystania transakcji kartowych do działań niezgodnych z regulacjami organizacji płatniczych lub przepisami prawa.
Sektor ubezpieczeniowy
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad weryfikacji pracy likwidatorów.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń dotyczącej zasad obsługi umów ubezpieczenia na życie i dożycie.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie przekazywania danych do podmiotu świadczącego usługi dla zakładu ubezpieczeń w ramach realizacji umów ubezpieczenia assistance.

Analiza praktyki pięciu zakładów ubezpieczeń w zakresie udostępniania akt szkodowych na wnioski osób poszkodowanych, na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, w tym w zakresie posiadanych procedur oraz zasad udostępniania dokumentacji szkodowej.
Analiza działalności pośrednika ubezpieczeniowego w zakresie wykonywania czynności agencyjnych przez osoby nieuprawnione.
Analiza praktyki stosowanej przez osoby wykonujące czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego na rzecz jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie namawiania klientów do rezygnacji z posiadanych umów ubezpieczenia i zawieranie nowych umów ubezpieczenia.
Analiza nieprawidłowości w zakresie wykonywania działalności brokerskiej przez pośrednika ubezpieczeniowego.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie wyliczania wartości wykupu całkowitego w umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym w przypadku, gdy umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z powodu nieopłacenia składek przez ubezpieczającego.
Analiza zapisów ogólnych warunków umowy grupowego ubezpieczenia na życie zawartej pomiędzy jednym z zakładów ubezpieczeń z bankiem, w zakresie zapisów dotyczących zakresu świadczonej ochrony ubezpieczeniowej.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad wypłaty odszkodowania w ramach umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z tytułu zadośćuczynienia.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym zawierania umowy ze stałą wartością pojazdu.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia na życie dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym zasad naliczania premii z tytułu dożycia do końca okresu ubezpieczenia.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie przystępowania do procesu cywilnego w charakterze interwenienta ubocznego, zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie przesyłania osobom ubezpieczającym dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia w przypadku, gdy do zawarcia umowy doszło za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (telefonicznie).
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie wypowiedzania umów oraz zwrotu składek z tytułu umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w przypadku wykupienia pojazdu z leasingu przez leasingobiorcę.
Analiza zasad prowadzenia postępowania likwidacyjnego przez firmę działającą na rzecz jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie ustalania odpowiedzialności ubezpieczonego w ramach umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie pobierania opłat za udostępnianie dokumentacji szkodowej (art. 16 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej).
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad przystępowania osób ubezpieczonych do grupowego ubezpieczenia na życie podczas rozmowy telefonicznej z ubezpieczającym.
Analiza praktyki stosowanej przez trzy zakłady ubezpieczeń w zakresie zasad wyliczania należnego odszkodowania w przypadku wystąpienia szkody „całkowitej” w kontekście zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco.
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie procedowania szkód zgłoszonych w ramach bezpośredniej likwidacji szkód.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu informatycznego, odpowiadającego za generowanie polis potwierdzających zawarcie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza praktyki stosowanej przez dwóch pośredników ubezpieczeniowych w zakresie sposobu oferowania i zawierania umów ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie udostępniania klientom zakładu ubezpieczeń dostępu do aplikacji internetowej w zakresie informacji o środkach zainwestowanych w ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie weryfikacji pełnomocnictw dotyczących umocowania pełnomocnika do odbioru kwoty odszkodowania poprzez przesłanie jej na rachunek pełnomocnika.
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad ustalania wysokości składek ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach komunikacyjnych.

Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad weryfikacji danych osób zawierających umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza praktyki stosowanej przez pośrednika ubezpieczeniowego w zakresie ustalania wysokości składki ubezpieczeniowej w zawieranych umowach ubezpieczeniowych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie przekazywania komornikowi sądowemu informacji objętych tajemnicą ubezpieczeniową.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad kierowania do ubezpieczających wezwań do zapłaty zaległej składki ubezpieczeniowej.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie dokonywania rekalkulacji składki zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad wyliczania wartości pojazdu przy przyjęciu pojazdu do umowy ubezpieczenia autocasco i przy wypłacie odszkodowania.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad zawierania kolejnej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych dla pojazdu wycofanego z ruchu.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi stosowanych przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym dokonywania wypłaty wartości wykupu i pobieranych w związku z tym opłat.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi stosowanych przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym definiowania jednej z opłat związanej z wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie przekazywania informacji do Ośrodka Informacji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie uznawania za nieskuteczne wypowiedzenia umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych składanego przez leasingobiorcę nie będącego ubezpieczającym.
Sektor emerytalny
Analiza kwestii dopuszczalności umocowania pełnomocnika do odbioru wypłat środków z rachunków zmarłych członków otwartych funduszy emerytalnych na rzecz osób uprawnionych lub spadkobierców.
Sektor kapitałowy
Analiza praktyki jednej z firm inwestycyjnych w zakresie obliczania podatku od zysków kapitałowych z tytułu odkupienia jednostek funduszy inwestycyjnych nominowanych w walutach obcych.
Analiza treści zapisów regulaminu świadczenia usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia praw majątkowych i prowadzeniu związanych z tym obrotem rachunków i rejestrów oraz wynikającej z niego kwestii zamykania otwartych pozycji, od otwarcia których minęło przynajmniej 365 dni.
Analiza praktyki jednej z firm inwestycyjnych oferujących usługi na rynku Forex w zakresie zamykania pozycji na wybranych instrumentach finansowych.
Analiza praktyki dwóch firm inwestycyjnych w zakresie nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu transakcyjnego.
Analiza praktyki dwóch podmiotów zarządzających sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego w zakresie zasad prowadzenia działań windykacyjnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 6. Przedmiotowy podział skarg kierowanych do KNF

Tabela 6.1. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność banków komercyjnych w latach 2014-2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Jakość obsługi	1854	36,38	1453	29,00
Prowadzenie rachunków	1116	21,90	1148	22,91
Kredyty i pożyczki	1062	20,84	999	19,94
Kredyty hipoteczne	461	9,05	924	18,44
Inne	171	3,36	210	4,19
Karty kredytowe	158	3,10	117	2,33
Karty płatnicze	135	2,65	99	1,98
Inna działalność banku/usługi banku	135	2,65	57	1,14
Fuzja	4	0,08	4	0,08
Razem	5096	100,00	5011	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.2. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność banków spółdzielczych w latach 2014-2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Kredyty i pożyczki	28	28,87	21	14,58
Prowadzenie rachunków	23	23,71	59	40,97
Inne	8	8,25	31	21,53
Jakość obsługi	27	27,84	25	17,36
Kredyty hipoteczne	6	6,19	5	3,47
Inna działalność banku/usługi banku	1	1,03	3	2,08
Karty kredytowe	2	2,06	0	0,00
Karty płatnicze	2	2,06	0	0,00
Razem	97	100,00	144	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.3. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność SKOK w latach 2014-2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Kredyty i pożyczki	117	48,55	97	45,97
Inne	21	8,71	55	26,07
Jakość obsługi	40	16,60	31	14,69
Prowadzenie rachunków	55	22,82	21	9,95
Kredyty hipoteczne	4	1,66	4	1,90
Karty płatnicze	2	0,83	1	0,47
Inna działalność SKOK	1	0,41	1	0,47
Karty kredytowe	1	0,41	1	0,47
Razem	241	100,00	211	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.4. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2014–2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Wartość wykupu	113	22,42	98	19,72
Polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	73	14,48	81	16,30
Odmowa wypłaty	61	12,10	73	14,69
Nierzetelność agenta	90	17,86	66	13,28
Opieszałość	27	5,36	27	5,43
Sposób wykonywania umowy	20	3,97	25	5,03
Wysokość odszkodowania	16	3,17	24	4,83
Wycena jednostek UFK	15	2,98	18	3,62
Problemy z wypowiedzeniem umowy	20	3,97	17	3,42
Zwrot składki	21	4,17	16	3,22
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	11	2,18	15	3,02
Wysokość składki	7	1,39	8	1,61
Problemy z zawarciem umowy	2	0,40	7	1,41
Odstąpienie od umowy	17	3,37	5	1,01
Wysokość sumy ubezpieczenia	0	0,00	3	0,60
Zmiana warunków umowy	6	1,19	2	0,40
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	1	0,20	2	0,40
Ochrona danych osobowych	1	0,20	2	0,40
Indeksacja składki	1	0,20	2	0,40
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	1	0,20	2	0,40
Interpretacja zapisów OWU	0	0,00	2	0,40
Skarga agenta na towarzystwo	1	0,20	1	0,20
Niesłusznie prowadzona windykacja	0	0,00	1	0,20
Razem	504	100,00	497	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.5. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2014–2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Wysokość odszkodowania	886	32,49	986	39,10
Opieszałość	883	32,38	683	27,08
Odmowa wypłaty	531	19,47	385	15,27
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	180	6,60	199	7,89
Polityka informacyjna towarzystwa	58	2,13	72	2,85
Problemy z wypowiedzeniem umowy	66	2,42	64	2,54
Sposób wykonywania umowy	31	1,14	32	1,27
Wysokość składki	34	1,25	22	0,87
Nierzetelność agenta	5	0,18	20	0,79

Niesłusznie prowadzona windykacja	1	0,04	20	0,79
Zwrot składki	30	1,10	18	0,71
Problemy z zawarciem umowy	5	0,18	6	0,24
Wysokość sumy ubezpieczenia	1	0,04	3	0,12
Interpretacja OWU	1	0,04	3	0,12
Odstąpienie od umowy	6	0,22	2	0,08
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	3	0,11	2	0,08
Ochrona danych osobowych	0	0,00	2	0,08
Zmiana warunków umowy	4	0,15	1	0,04
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	1	0,04	1	0,04
Skarga agenta na zakład ubezpieczeń	0	0,00	1	0,04
Naruszenie tajemnicy ubezpieczeniowej	1	0,04	0	0,00
Razem	2727	100,00	2522	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.6. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2014-2015

Przyczyna skargi	2014	%	2015	%
Wysokość odszkodowania	146	33,87	170	42,71
Opieszałość	152	35,27	129	32,41
Odmowa wypłaty	49	11,37	42	10,55
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	37	8,58	23	5,78
Problemy z wypowiedzeniem umowy	16	3,71	12	3,02
Wysokość składki	6	1,39	9	2,26
Sposób wykonywania umowy	2	0,46	6	1,51
Polityka informacyjna ZU	11	2,55	2	0,50
Nierzetelność agenta	4	0,93	1	0,25
Zwrot składki	4	0,93	1	0,25
Zmiana warunków umowy	0	0,00	1	0,25
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	0	0,00	1	0,25
Niesłusznie prowadzona windykacja	0	0,00	1	0,25
Odstąpienie od umowy	4	0,93	0	0,00
Razem	431	100,00	398	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.7. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących OFE w latach 2014-2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	15	40,54	58	93,55
Działalność informacyjna funduszu	3	8,11	3	4,84
Nieprawidłowości w zakresie środków zgromadzonych na rachunku w OFE	12	32,43	1	1,61

Nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy	3	8,11	0	0,00
Skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	3	8,11	0	0,00
Prowadzenie działalności akwizycyjnej	1	2,70	0	0,00
Razem	37	100,00	62	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.8. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących spółek publicznych i innych uczestników rynku finansowego w latach 2014–2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Kurs notowań instrumentu finansowego	79	39,90	149	57,09
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na NewConnect	14	7,07	39	14,94
Inne	11	5,56	21	8,05
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na rynku regulowanym	27	13,64	22	8,43
Prawa korporacyjne akcjonariuszy	39	19,70	14	5,36
Zarządzanie spółką publiczną	11	5,56	10	3,83
Emisja prywatna instrumentów finansowych	3	1,52	4	1,53
Spółki wycofane z publicznego obrotu	3	1,52	2	0,77
Jakość świadczenia usług	11	5,56	0	0,00
Razem	198	100,00	261	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.9. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność firm inwestycyjnych w latach 2014–2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Jakość świadczonych usług	107	75,89	80	66,12
Realizacja zleceń	16	11,35	25	20,66
Inne	3	2,13	5	4,13
Wysokość opłat i prowizji	2	1,42	3	2,48
Wynik zarządzania	3	2,13	2	1,65
Realizacja wezwań	0	0,00	2	1,65
Świadczenie usług przez Internet	5	3,55	1	0,83
Obsługa publicznej emisji	2	1,42	1	0,83
Rekomendacje	1	0,71	1	0,83
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	1	0,71	1	0,83
Dystrybucja jednostek uczestnictwa	1	0,71	0	0,00
Razem	141	100,00	121	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.10. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność zagranicznych firm inwestycyjnych w 2015 roku

Przedmiot skargi	2015	%
Jakość świadczonych usług	60	74,07
Realizacja zleceń	15	18,52
Wynik zarządzania	2	2,47
Świadczenie usług przez Internet	2	2,47
Inne	1	1,23
Realizacja wezwań	1	1,23
Razem	81	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.11. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2014–2015

Przedmiot skargi	2014	%	2015	%
Likwidacja funduszu	2	2,35	25	29,76
Jakość świadczenia usług	20	23,53	20	23,81
Prowadzenie polityki inwestycyjnej	11	12,94	7	8,33
Poinformowanie uczestnika o zmianie treści statutowych	1	1,18	6	7,14
Termin realizacji zleceń (dotyczących jednostek uczestnictwa)	17	20,00	5	5,95
Wycena jednostek uczestnictwa	13	15,29	4	4,76
Inne	2	2,35	4	4,76
Prowadzenie IKE	1	1,18	4	4,76
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	3	3,53	3	3,57
Termin realizacji zleceń (dotyczących certyfikatów inwestycyjnych)	7	8,24	2	2,38
Świadczenie usług przez Internet	0	0,00	2	2,38
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	0	0,00	2	2,38
Wysokość opłat i prowizji	4	4,71	0	0,00
Dziedziczenie jednostek uczestnictwa	2	2,35	0	0,00
Łączenie się funduszy inwestycyjnych	1	1,18	0	0,00
Przelew wierzytelności na fiz sekurytyzacyjny	1	1,18	0	0,00
Razem	85	100,00	84	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 7. Zestawienie seminariów i warsztatów, spotkań i wykładów szkoleniowych zorganizowanych przez UKNF, w ramach projektu CEDUR w 2015 roku

Tabela 7.1. Seminaria szkoleniowe skierowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych przez KNF (w podziale na sektory)

Lp.	Temat	Data
Sektor bankowy		
1.	Wymagania kwalifikacyjne dla członków zarządów i rad nadzorczych banków – ustawa Prawo bankowe, CRD IV i wytyczne EBA (edycja I)	09.02.2015
2.	Umowy powiernicze w praktyce bankowej	10.02.2015
3.	Zawieranie umów przez banki ze szczególnym uwzględnieniem składania oświadczeń woli na podstawie art. 7 Prawa bankowego	03.03.2015
4.	Obowiązki i uprawnienia rad nadzorczych banków spółdzielczych w ramach nowych uregulowań prawnych	19.03.2015
5.	Wymagania kwalifikacyjne dla członków zarządów i rad nadzorczych banków – ustawa Prawo bankowe, CRD IV i wytyczne EBA (edycja II)	25.03.2015
6.	Wykonywanie funkcji administratora bezpieczeństwa informacji w bankach spółdzielczych w świetle wymogów Rekomendacji D	20.04.2015
7.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach – specyfika sektora bankowego (banki komercyjne)	23.04.2015
8.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach – specyfika sektora bankowego (banki spółdzielcze)	20.05.2015
9.	Warsztaty dotyczące nowych wymogów sprawozdawczych zgodnie z CRR – pakiet Large Exposure	10.06.2015
10.	Ochrona danych osobowych w bankach spółdzielczych i tajemnica bankowa	29.06.2015
11.	Kontrola wewnętrzna w bankach (w tym funkcja compliance) – podejście UKNF	14.09.2015
12.	Obowiązki informacyjne kredytodawcy w oparciu o ustawę o kredycie konsumenckim	28.09.2015
13.	Zarządzanie ryzykiem modeli w bankach	07.10.2015
14.	Ujawnienia Filaru III	22.10.2015
15.	Obowiązki i uprawnienia rad nadzorczych banków spółdzielczych za rachunkowość banków	26.10.2015
16.	Wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR) w świetle dokumentów bazylejskich i Rozporządzenia CRR	10.11.2015
17.	Wdrażanie i funkcjonowanie metody IRB w świetle zmieniających wymogów nadzorczych	30.11.2015
18.	Warsztaty dotyczące nowych wymogów sprawozdawczych zgodnie z CRR – ITS – pakiet FINREP	07.12.2015
19.	Zmiany w „hipotece odwróconej”. Aspekty praktyczne stosowania ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym	11.12.2015
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Klauzule abuzywne w umowach	14.04.2015
2.	Odpisy aktualizujące w SKOK z uwzględnieniem przepisów nowego rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości SKOK	28.04.2015
3.	Monitorowanie zabezpieczeń, adekwatność przyjmowanych i stosowanych zabezpieczeń	11.05.2015
4.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w SKOK. Wyniki inspekcji UKNF w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w SKOK	12.05.2015
5.	Rola rad nadzorczych w SKOK	21.05.2015

6.	Zagadnienia związane ze zdolnością kredytową	26.05.2015
7.	Rentgen mediacji, czyli mediacja na rynku finansowym w praktyce	17.06.2015
8.	Outsourcing w działalności SKOK	23.06.2015
9.	Odpowiedzialność rad nadzorczych za rachunkowość SKOK	30.06.2015
10.	Prawo wekslowe. Dochodzenie należności z weksła	30.07.2015
11.	Kontrola wewnętrzna w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (w tym funkcja compliance) – podejście UKNF	07.10.2015
12.	Rachunkowość SKOK w świetle nowego rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości SKOK ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia ksiąg rachunkowych	16.10.2015
13.	Rachunkowość SKOK – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów	27.10.2015
14.	Gospodarka finansowa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	16.11.2015
15.	Zasady pożyczania i inwestowania w świetle ustawy o SKOK	03.12.2015
16.	Wykonywanie podstawowych czynności płatniczych przez SKOK z punktu widzenia ustawy o usługach płatniczych	10.12.2015
Sektor usług płatniczych		
1.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Białystok)	27.03.2015
2.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Łódź)	30.03.2015
3.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Wrocław)	14.04.2015
4.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Katowice)	15.04.2015
5.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Bydgoszcz)	21.04.2015
6.	Koszty nadzoru dla Biur Usług Płatniczych – sposób wpłaty i rozliczania zaliczek (Poznań)	22.04.2015
7.	Zasady prowadzenia działalności płatniczej przez BUP, obowiązki sprawozdawcze wobec KNF, koszty nadzoru, zmiany w ustawie o usługach płatniczych	21.11.2015
Rynek kapitałowy		
1.	Raportowanie okresowe – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework) – II edycja	14.01.2015
2.	Badanie i ocena nadzorcza w domach maklerskich	13.02.2015
3.	Praktyczne aspekty procesu licencyjnego dotyczącego funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych na przykładach wybranych zezwoleń udzielanych przez KNF	14.05.2015
4.	Działalność autoryzowanych doradców a wykonywanie czynności maklerskich – analiza przypadków	11.06.2015
5.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu na rynku kapitałowym – specyfika podmiotów rynku kapitałowego	17.06.2015
6.	Transparency II i MAR – nowe regulacje dotyczące obowiązków informacyjnych spółek giełdowych	25.06.2015
7.	Praktyczne aspekty stosowania przepisów ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych oraz aktów wykonawczych w zakresie procesu likwidacji funduszy inwestycyjnych	08.09.2015
8.	Obowiązki informacyjne emitentów papierów wartościowych w świetle orzecznictwa	21.09.2015
9.	Rachunkowość funduszy inwestycyjnych dla prawników	28.09.2015
10.	Konferencja pt. MAR – nowe regulacje dotyczące obowiązków informacyjnych spółek notowanych na rynku NewConnect (we współpracy z GPW w Warszawie SA)	30.09.2015
11.	Zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi – zagadnienia wybrane dla pracowników TFI	17.11.2015
12.	Obowiązki informacyjne emitentów w kontekście nowych regulacji Unii Europejskiej (Rozporządzenie MAR/Dyrektywa MAD i Dyrektywa Transparency)	27.11.2015
13.	Oferta publiczna i prospekt emisyjny – zagadnienia wybrane	14.12.2015
14.	Raportowanie okresowe emitentów – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework) oraz prezentacja wyników analizy sprawozdań za 2014 r.	16.12.2015

Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Egzamin dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych w świetle aktualnych przepisów prawa	31.03.2015
2.	Rejestr Agentów Ubezpieczeniowych w świetle znowelizowanych przepisów prawa	08.04.2015
3.	Wypłacalność II – środki przejściowe w zakresie filaru I	05.05.2015
4.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu na rynku ubezpieczeniowym – specyfika podmiotów sektora ubezpieczeniowego	22.05.2015
5.	Nowe wytyczne o bezpieczeństwie IT w zakładach ubezpieczeń i powszechnych towarzystwach emerytalnych	22.06.2015
6.	Wybrane aspekty własnych ocen ryzyka i wypłacalności (ORSA) w systemie Wypłacalność II	15.12.2015
Sektor emerytalny		
1.	Rola i znaczenie depozytariusza w kapitałowym systemie emerytalnym	26.02.2015
2.	Nadzór nad działalnością inwestycyjną otwartych i dobrowolnych funduszy emerytalnych	13.10.2015
3.	Wypłata z funduszu emerytalnego – otwartego, dobrowolnego i pracowniczego	20.11.2015
4.	Powszechne i pracownicze towarzystwo emerytalne jako spółka szczególnego rodzaju	01.12.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.2. Seminaria i wykłady skierowane do przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania

Lp.	Temat	Data
1.	Przestępstwo wyłudzenia kredytu art. 297 k.k. (we współpracy z Prokuraturą Apelacyjną w Krakowie)	26.03.2015
2.	Przestępstwa zaniechania prowadzenia dokumentacji księgowej, jak też nierzetelnego jej prowadzenia w kontekście działalności banków – art. 303 k.k. (we współpracy z Prokuraturą Apelacyjną w Katowicach)	27.03.2015
3.	Wybrane przestępstwa i wykroczenia bankowe (we współpracy z Centralnym Instytutem Analiz Polityczno-Prawnych – w ramach projektu TRAPEZ)	31.03.2015
4.	Rozstrzygnięcie przez KNF spraw administracyjnych – postępowania i specyfika działania (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	09.04.2015
5.	Piramidy finansowe – jak pozyskują środki i jak je identyfikować? Czy w Polsce mogą działać legalnie parabanki?; Przestępstwo prowadzenia działalności bez zezwolenia stypizowane w regulacjach rynku finansowego (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	29.04.2015
6.	System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w instytucjach finansowych – doświadczenia nadzoru finansowego (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	27.05.2015
7.	System SKOK – ustrój, funkcjonowanie i nadzór publiczny cz. I (we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury)	08.06.2015
8.	System SKOK – ustrój, funkcjonowanie i nadzór publiczny cz. II (we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury)	09.06.2015
9.	Wykład pt. „Wirtualne środki płatnicze – pojęcie, rodzaje, kwalifikacja prawna w kontekście usług finansowych, odpowiedzialność karna za kradzież” (w ramach warsztatów szkoleniowych w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej, zorganizowanych przez Komendę Główną Policji)	08.07.2015
10.	Kredytowanie w kontekście czynności sprawczych penalizowanych w Kodeksie karnym – przestępstwa popełniane przeciwko bankom jako kredytodawcom (we współpracy z Prokuraturą Apelacyjną w Katowicach)	10.09.2015
11.	Przestępstwa przeciwko bankowi jako wierzycielowi – niezaspokojenie roszczeń banku w kontekście czynów zabronionych z art. 300 k.k. (we współpracy z Prokuraturą Apelacyjną w Krakowie)	11.09.2015

12.	Odpowiedzialność uczestników transakcyjnego obrotu kartami płatniczymi, postacie zjawiskowe czynów zabronionych dotyczące kart płatniczych (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	20.10.2015
13.	Przestępstwa na rynku kapitałowym. Przestępstwa w obrocie giełdowym. Manipulacje na instrumentach finansowych – wykorzystanie informacji poufnej (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	09.11.2015
14.	Lista ostrzeżeń publicznych i inne instrumenty informacyjne KNF w zakresie zagrożeń na rynku finansowym (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	23.11.2015
15.	Obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji spółek publicznych (we współpracy z Prokuraturą Generalną, ABW, CBA, CBŚP, KGP)	04.12.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.3. Seminaria skierowane do komorników i sędziów

Lp.	Temat	Data
1.	Egzekucja sądowa z jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	29.05.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.3. Seminaria skierowane do przedstawicieli instytucji ochrony praw konsumentów (zorganizowane we współpracy z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów)

Lp.	Temat	Data
1.	Otwarte fundusze emerytalne – ewolucja systemu. Prawa członków funduszy emerytalnych ze szczególnym uwzględnieniem praw spadkobierców i rozwiedzionych małżonków	26.03.2015
2.	Prawa i obowiązki konsumentów w umowie rachunku bankowego – szczególne uprawnienia związane z funkcjonowaniem rachunków oszczędnościowych	28.04.2015
3.	Realizacja transakcji płatniczych z udziałem konsumentów na podstawie przepisów ustawy o usługach płatniczych	13.05.2015
4.	Pozycja konsumenta – posiadacza karty płatniczej wobec innych uczestników transakcji z użyciem kart płatniczych, odpowiedzialność za transakcje autoryzowane i nieautoryzowane	16.06.2015
5.	Prawa i obowiązki konsumentów w związku z zawieraniem umów o kredyt konsumencki, w tym umów kredytu wiążanego	24.11.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.4. Seminaria, warsztaty, wykłady i konferencje skierowane do środowiska szkolnego i akademickiego

Lp.	Temat	Data
1.	Warsztaty pt. „Raporty bieżące i okresowe spółek notowanych na GPW w Warszawie SA”	11.03.2015
2.	Warsztaty nt. podstaw decyzji w odniesieniu do inwestowania na GPW w Warszawie SA	11.03.2015
3.	Warsztaty nt. praktycznych aspektów wykrywania przestępstw na rynku kapitałowym	11.03.2015
4.	Warsztaty pt. „Wprowadzenie do rachunku rent matematycznych”	11.03.2015
5.	Ubezpieczenia w pigułce – podstawowe regulacje prawne dotyczące ubezpieczeń i najważniejsze informacje dotyczące ubezpieczeń majątkowych i osobowych. Na co zwracać uwagę w reklamach produktów ubezpieczeniowych? (we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji)	27.03.2015
6.	Działalność funduszy emerytalnych po zmianach regulacyjnych – perspektywa nadzoru emerytalnego (we współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach)	23.04.2015
7.	Banki i system bankowy. Kredyt – cel i znaczenie w gospodarce i społeczeństwie z uwzględnieniem aspektów praktycznych (umowy) (we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji)	24.04.2015

8.	Mądry Polak przed szkodą – bezpieczne inwestowanie, w tym m.in. rola KNF jako nadzorcy, ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe oraz najpowszechniejsze rodzaje oszustw na rynku kapitałowym (we współpracy z Warszawskim Centrum Inicjatyw Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń)	27.04.2015
9.	Komisja Nadzoru Finansowego – kompetencje, zadania i struktura organu nadzoru	15.05.2015
10.	Wykład pt. „Ochrona klientów na rynku finansowym” (we współpracy z Uniwersytetem Łódzkim)	20.05.2015
11.	Bank a instytucja wykonująca czynności bankowe bez wymaganego prawem zezwolenia	09.09.2015
12.	Konferencja nt. edukacji finansowej i seminaria: Młody inwestor – skąd brać informacje i o czym same-mu informować? Jaką kartę chcesz mieć w portfelu? (we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji)	24.09.2015
13.	Warsztaty pt. „Nastolatki w banku”	05.10.2015
14.	Bezpieczne bankowanie cz. I – wybór oferty rachunku, kredytu i karty	20.10.2015
15.	Rola skutecznego pozyskiwania i analizy informacji w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych i wyborze produktów finansowych (w ramach warsztatów zorganizowanych przez Fundację Centrum Edukacji Obywatelskiej)	24.10.2015
16.	Zasady funkcjonowania SKOK. Różnice między SKOK a bankiem (we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji)	26.10.2015
17.	Zasady funkcjonowania spółek publicznych	24.11.2015
18.	Bezpieczne bankowanie cz. II – bezpieczeństwo transakcji internetowych i elektronicznych, bezpieczne korzystanie z bankomatu	09.12.2015
19.	Warsztaty dla uczestników I edycji konkursu na film z zakresu rynku finansowego: – Zasady funkcjonowania spółek publicznych; – Rola i zadania KNF; – Podstawy decyzji w odniesieniu do inwestowania na GPW w Warszawie SA; – Praktyczne aspekty wykrywania przestępstw na rynku kapitałowym	16.12.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.4. Wykłady skierowane do inwestorów indywidualnych (w ramach IV edycji 2014/2015 programu Akcjonariat Obywatelski zainicjowanego przez Ministerstwo Skarbu Państwa)

Lp.	Temat	Data
1.	Rynek kapitałowy – funkcjonowanie. Papiery wartościowe – akcje i obligacje (cykl 10 spotkań)	05.02.2015 (Kraków) 10.02.2015 (Łódź) 19.02.2015 (Toruń) 26.02.2015 (Lublin) 05.03.2015 (Częstochowa) 10.03.2015 (Bydgoszcz) 12.03.2015 (Poznań) 17.03.2015 (Kraków) 19.03.2015 (Warszawa) 24.03.2015 (Katowice)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 8. Zestawienie wytycznych oraz stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w 2015 roku

Tabela 8.1. Wytyczne Komisji Nadzoru Finansowego wydane w 2015 r.

Lp.	Przedmiot wytycznych	Data
Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Wytyczne dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.	07.07.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 8.2. Stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego przedstawione w 2015 r.

Lp.	Przedmiot stanowiska	Data
Sektor bankowy		
1.	Stanowisko KNF w sprawie wypełniania przez banki obowiązków wynikających z art. 142 ust. 1 ustawy Prawo bankowe.	19.01.2015
2.	Stanowisko w sprawie interpretacji rozporządzenia EMIR.	06.02.2015
3.	Stanowisko w sprawie informowania o ryzyku zmiennej stopy procentowej.	12.02.2015
4.	Stanowisko UKNF w sprawie jednolitych zasad wdrażania przez banki postanowień Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance.	20.02.2015
5.	Stanowisko UKNF w sprawie ustalenia i opublikowania wysokości wskaźników regulujących obliczanie funduszy własnych w okresie przejściowym.	26.03.2015
6.	Informacja dotycząca zmodyfikowanej metodyki BION zgodnie z postanowieniami Dyrektywy CRD IV.	28.04.2015
7.	Stanowisko w sprawie interpretacji Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie.	29.05.2015, 14.10.2015, 30.11.2015
8.	Stanowisko dotyczące przekazywania danych do BIK SA.	08.07.2015
9.	Stanowisko KNF w sprawie wydawania przez banki tzw. kart przedpłaconych.	10.07.2015
10.	Stanowisko w sprawie wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego.	08.09.2015
11.	Stanowisko w sprawie praktyki banków związanej z udzielaniem kredytu wiążanego.	06.10.2015
12.	Stanowisko UKNF w sprawie struktury funduszy własnych banków.	22.10.2015, 02.11.2015
13.	Stanowisko dotyczące wejścia w życie ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.	22.10.2015
14.	Stanowisko dotyczące stosowania uchwały nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych (...) po wejściu w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym (...).	29.10.2015
15.	Stanowisko UKNF w sprawie monitorowania stopnia wypełnienia normy LCR przez banki.	13.11.2015
16.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków.	15.12.2015
17.	Informacja dotycząca stanowiska Ministerstwa Finansów w odniesieniu do opłat na Bankowy Fundusz Gwarancyjny.	30.12.2015
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Stanowisko skierowane do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego.	04.08.2015

Sektor ubezpieczeniowy		
1.	Stanowisko w sprawie adekwatności składek w ubezpieczeniach komunikacyjnych.	28.09.2015
2.	Zalecenia w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, wynikające ze stanowiska KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI, z dnia 1 grudnia 2015 r.	03.12.2015
Sektor emerytalny		
1.	Stanowisko KNF dotyczące zakresu przedmiotowego tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.	14.05.2015
Rynek kapitałowy		
1.	Stanowisko dotyczące nieprawidłowości w realizacji zleceń konwersji oraz zamiany jednostek uczestnictwa.	30.03.2015
2.	Stanowisko KNF w sprawie przechowywania środków pieniężnych klientów przez firmy inwestycyjne.	23.04.2015
3.	Stanowisko w sprawie rozliczania kontraktów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym przez autoryzowanych kontrahentów centralnych (central counterparty, CCP).	20.07.2015
4.	Stanowisko KNF dotyczące wymaganego poziomu depozytu zabezpieczającego dla instrumentu finansowego (tzw. dźwigni finansowej).	21.07.2015
5.	Stanowisko w sprawie ryzyka płynności w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.	04.09.2015
6.	Stanowisko dotyczące właściwego zarządzania ryzykiem, odnoszącym się do rozliczania poprzez centralnego kontrahenta (CCP) niektórych transakcji zawieranych przez fundusze inwestycyjne.	09.09.2015
7.	Stanowisko w zakresie formy czynności prawnej, na mocy której strony postanawiają o możliwości składania sobie oświadczeń woli w formie elektronicznej, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.	07.10.2015
8.	Stanowisko dotyczące rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.	08.10.2015
9.	Stanowisko UKNF w zakresie działalności zagranicznych podmiotów maklerskich w Polsce na rynku Forex.	30.11.2015
10.	Zalecenia w sprawie polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych wynikające ze stanowiska KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI, z dnia 1 grudnia 2015 r.	07.12.2015
11.	Stanowisko UKNF przypominające o roli, jaką w procesie świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne pełnią stanowiska Urzędu Komisji.	14.12.2015
12.	Stanowisko UKNF w sprawie współpracy firmy inwestycyjnej z podmiotami trzecimi w przedmiocie realizacji czynności związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej.	14.12.2015
13.	Stanowisko UKNF w sprawie sposobu rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego składanych przez klientów tych podmiotów na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym w kontekście rozpatrywania skarg, o których mowa w art. 13a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.	23.12.2015
14.	Stanowisko UKNF w sprawie żądań ujawnienia informacji stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu przepisów art. 147 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi kierowanych przez dyrektorów oddziałów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych oraz dyrektorów Urzędów Kontroli Skarbowej wobec domów maklerskich.	23.12.2015

Stanowiska o charakterze międzysektorowym		
1.	Komunikat UKNF dotyczący dostosowania podmiotów nadzorowanych do wymogów określonych w dyrektywach i rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE).	10.07.2015
2.	Stanowisko KNF dotyczące rozpatrywania reklamacji przez podmioty nadzorowane w związku z wejściem w życie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.	08.10.2015
3.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń, PTE, domów maklerskich i TFI.	01.12.2015

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spis tabel

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2012-2015	15
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF w latach 2012-2015	16
Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2015 r.	21
Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2015 r.	22
Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2012-2015 (dane finansowe w mld zł)	27
Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2012-2015 (dane finansowe w mld zł)	28
Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2012-2015	29
Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2012-2015	30
Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (w %)	31
Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (według stanu na 31 grudnia)	32
Tabela 11. Stopy zwrotu pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015 (w %)	32
Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w latach 2014-2015	33
Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2012-2015	33
Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2012-2015	34
Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2012-2015	35
Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2012-2015 (w %)	36
Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2012-2015	36
Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2012-2015 (w mln zł)	36
Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2012-2015 (w mln zł)	36
Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2012-2015	37
Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2012-2015	37
Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2015 roku	38
Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2012-2015	39
Tabela 24. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2015 (w mln zł)	41
Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2012-2015	50
Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2012-2015	50
Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2012-2015	51
Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2012-2015	51
Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2012-2015	51
Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015	53
Tabela 31. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2012-2015	53

Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015	54
Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2012-2015	54
Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2012-2015	54
Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2015 roku	55
Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2012-2015	55
Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2015 narastająco.	56
Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2012-2015	58
Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)	68
Tabela 40. Liczba transakcji wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze	68
Tabela 41. Wartość transakcji wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze	69
Tabela 42. Opłaty i prowizje pobrane przez krajowe instytucje płatnicze	69
Tabela 43. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2012-2015	80
Tabela 44. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2015 roku (w %)	80
Tabela 45. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2015 roku	81
Tabela 46. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2015 roku	82
Tabela 47. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2012-2015	83
Tabela 48. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2012-2015	84
Tabela 49. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2012-2015	84
Tabela 50. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2012-2015	88
Tabela 51. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach i oddziałach instytucji kredytowych w 2015 roku	93
Tabela 52. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji S KNF oraz Rekomendacji J KNF	94
Tabela 53. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności	96
Tabela 54. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	97
Tabela 55. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze adekwatności kapitałowej	99
Tabela 56. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w obszarze bancassurance ze szczególnym uwzględnieniem stopnia wdrożenia Rekomendacji U KNF.	99
Tabela 57. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2015 r., w zakresie wybranych zagadnień z obszaru zarządzania, dotyczących m.in. Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, celów i zadań przypisanych poszczególnym członkom zarządu.	100
Tabela 58. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym	101

Tabela 59. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym	104
Tabela 60. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności	106
Tabela 61. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze adekwatności kapitałowej.	106
Tabela 62. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem stopy procentowej	107
Tabela 63. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.	107
Tabela 64. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2015 r., w obszarze procesu zarządzania	108
Tabela 65. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze procesu zarządzania.	109
Tabela 66. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze systemu zarządzania ryzykiem	110
Tabela 67. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2015 r., w obszarze systemu kontroli wewnętrznej	110
Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze likwidacji szkód/spelniania świadczeń	111
Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	112
Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze polityki lokacyjnej	112
Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych	112
Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze organizacji i zarządzania	112
Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora ubezpieczeniowego w 2015 r., w obszarze kosztów akwizycji	113
Tabela 74. Obszary nieprawidłowości, o jakich były informowane towarzystwa emerytalne w 2015 r.	114
Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne	116
Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem	117
Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne	118
Tabela 78. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2015 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich	119
Tabela 79. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u dystrybutorów w 2015 r., w obszarze działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do takich instrumentów (Dz. U. poz. 847)	120

Tabela 80. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u depozytariusza funduszu inwestycyjnego, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z przepisami prawa lub umową o prowadzenie rejestru aktywów funduszu inwestycyjnego	120
Tabela 81. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w przedsiębiorstwie energetycznym, w obszarze zawierania transakcji na giełdzie towarowej	121
Tabela 82. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2015 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	121
Tabela 83. Najczęstsze nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2015 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	122
Tabela 84. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2012-2015 ..	156
Tabela 85. Zawiadomienia sporządzone w latach 2012-2015 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej ...	157
Tabela 86. Akty oskarżenia skierowane przez Prokuraturę do sądów w 2015 roku z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	158
Tabela 87. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2015 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej ..	159
Tabela 88. Liczba spraw, w których w roku 2015 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych.	160
Tabela 89. Liczba skarg na działalność banków w latach 2014-2015	173
Tabela 90. Liczba skarg na działalność podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2014-2015	174
Tabela 91. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2014-2015	175
Tabela 92. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w 2015 r.	178
Tabela 93. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2015 roku	185
Tabela 94. Wykonanie planu wydatków KNF w 2015 roku	186
Tabela 95. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2015 roku w porównaniu do 2014 roku	186
Tabela 96. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 r. (w tys. zł).	187

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2015 roku (w mln zł)	20
Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2012-2015	22
Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2012-2015 (w mln zł).	23
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2012-2015	24
Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od III kwartału 2014 r. do III kwartału 2015 r.	25
Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2012-2015	26
Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2012-2015.	27
Wykres 8. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2012-2015	30
Wykres 9. Struktura rynku PPE w 2015 roku (w %).	34
Wykres 10. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2012-2015.	35
Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2012-2015 (narastająco z podziałem na rodzaje)	39
Wykres 12. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012-2015 (narastająco w podziale na rodzaje).	40
Wykres 13. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012–2014 oraz w 2015 roku (w mld zł).	40
Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2012-2015	46
Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2015.	56
Wykres 16. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2012-2015	57
Wykres 17. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2012-2015	62
Wykres 18. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2012-2015.	62
Wykres 19. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2012-2015	64
Wykres 20. Średnia wartość współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2012–2014 oraz w 2015 roku (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)	88

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1, skr. poczt. nr 419
00-950 Warszawa 1
tel. +48 22 262 50 00
fax +48 22 262 51 11
knf@knf.gov.pl
www.knf.gov.pl

ISSN 1899-8046